

Jaarverslag en jaarrekening 2020

GEMEENTE OSS

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2

Aanbiedingsbrief 4

Leeswijzer 6

Samenvattend financieel beeld 9

Financiën programma's in één oogopslag 19

COVID-19: Financiële ondersteuningsmaatregelen en risico's 20

JAARVERSLAG 35

Programma 1. Zorg en welzijn 36

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs 50

Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur 63

Programma 4. Dynamisch stadscentrum 72

Programma 5. Zuinig op ons klimaat 79

Programma 6. Vitale economie 94

Programma 7. Mobiliteit 103

Programma 8. Aantrekkelijk wonen in Oss 109

Programma 9. Veilige omgeving 121

Programma 10. Besturen in verandering van tijden 131

Programma 11. Financieel solide 145

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing 154

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen 175

Paragraaf financiering 180

Paragraaf verbonden partijen 184

Paragraaf grondbeleid 205

Paragraaf lokale heffingen 218

Paragraaf bedrijfsvoering 222

Paragraaf investeringsplan 224

Voortgangsrapportage Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) openbare ruimte 229

JAARREKENING 233

Programmarekening op hoofdlijnen 234

Cijfers per programma 235

Incidentele baten en lasten 237

Analyse rechtmatigheid 252

Bestemming rekeningresultaat 253

Balans en toelichting 264

Balans 265

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 268

Toelichting op de balans 273

Financieel overzicht totale begroting volgens taakvelden 298

Bijlagen 303

Bijlage WNT 304

Sisa-bijlage 305

OVERIGE GEGEVENS 309

Bijlage 1: Overzicht subsidies 316

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de gemeenteraad,

Voor u ligt het jaarverslag en de jaarrekening van 2020. In de programma-evaluatie hebben we beleidsmatig terug gekeken op 2020. In dit jaarverslag met jaarrekening lichten we toe hoe we 2020 financieel hebben afgesloten.

Wij kijken terug op een ongekend jaar, waarin de wereld door een pandemie op z'n kop kwam te staan. En dit duurt nog steeds voort. COVID-19 kent diverse gezichten. Inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven hebben zwaar te lijden onder de huidige epidemie en de gevolgen daarvan. Het verenigingsleven, de mogelijkheden om te sporten of om elkaar te ontmoeten waren zeer beperkt.
We houden er rekening mee dat alle pijn nog lang niet zichtbaar is en we houden rekening met langdurige naschokken. Voor de economie, de samenleving en inwoners.

Zoals we in de programma-evaluatie al hebben aangegeven zijn we er trots op dat we desondanks nog zoveel van onze plannen hebben kunnen realiseren. Dankzij de goede bestuurlijke samenwerking tussen College en gemeenteraad. Daarbij ondersteund door onze organisatie die betrokkenheid, veerkracht en aanpassingsvermogen heeft getoond. We hebben onze dienstverlening kunnen continueren en nieuwe en slimme manieren van werken ons eigen gemaakt. In 2020 hebben we langs drie lijnen gewerkt hebben:

- Met veel energie focus op de uitvoering
- De samenleving zo goed mogelijk helpen bij het omgaan met de gevolgen van COVID-19
- Prioriteiten stellen.

Financieel gezien sluiten we 2020 positief af met een voordelig saldo van afgerond € 8 miljoen. Dit is een fors voordeel. Dit wordt met name veroorzaakt door grote incidentele voordelen. Zo hadden we bijvoorbeeld € 3,2 miljoen minder uitgegeven aan de regionale uitvoering van beschermd wonen en ook hebben we nog niet alle gelden uitgegeven voor COVID-19 compensatiemaatregelen (€ 1,8 miljoen). Dit geld hebben we in 2020 al ontvangen van het Rijk maar besteden we pas in 2021.

Het merendeel van de voordelen in deze jaarrekening is incidenteel en kunnen wel verklaren doordat we door COVID-19 nog niet al het geld uit hebben kunnen geven wat we hadden gepland. Zo zijn activiteiten vertraagd of konden niet doorgaan, of hebben we andere prioriteiten gesteld vanwege COVID-19. COVID-19 maakte fysieke bijeenkomsten onmogelijk, bijvoorbeeld in participatie-trajecten, voor groepstrainingen bij re-integratie of wijkraad bijeenkomsten over projecten in de buurt. Dat betekende vertraging, uitstel of opnieuw afwegen. We hopen dit in 2021 weer op te pakken.
We zagen echter ook aandachtsgebieden waarop we opnieuw tekorten kenden. Door het abonnementstarief en de autonome groei nam het tekort op de Wmo opnieuw toe. Ook op de jeugdhulp hebben we dit jaar weer geld toe moeten leggen.

Dat we een flink saldo hebben, geeft ons een dubbel gevoel. Aan de ene kant zijn we blij dat onze financiële positie op orde is en we ondanks de crisis geen tekort hoeven te presenteren. We zien geen tekorten en ook een stabiele reservepositie die voldoende buffer heeft om tegenslagen op te vangen. Onze vermogenspositie is zelfs verbeterd. Aan de andere kant is een behoorlijk bedrag overhouden, terwijl de samenleving met een ongekende pandemie te maken heeft lastig uit te leggen. Het saldo van nu biedt echter geen enkele garantie voor de toekomst. De financiële positie staat namelijk fors onder druk. De meerjarenbegroting 2021-2024 was ternauwernood sluitend. En we zien de tekorten binnen Jeugdhulp en de Wmo (door de invoering van het abonnementstarief) jaarlijks verder oplopen. De rijksmiddelen die we hiervoor ontvangen zijn echt onvoldoende. En wat zijn de langere termijn gevolgen van COVID-19, bijvoorbeeld voor onze gezondheid, de economie, arbeidsmarkt en de effecten voor schuldhulpverlening? Het Rijk heeft ons voor de acute problemen in 2020 op een uitstekende manier ondersteund met een royaal pakket van maatregelen en geld.
Ook de gevolgen van de landelijke verkiezingen geven onzekerheid. Hoe staat een nieuw kabinet dadelijk tegenover de oproep van gemeenten voor compensatie voor de forse opgaven waar we voorstaan? Wat besluit het nieuwe kabinet over de opschalingskorting, de herverdeling van het gemeentefonds, een mogelijke structurele verhoging van de bijdrage voor jeugdhulp?
We zien veel onzekerheden en vragen waar we nog geen antwoord op hebben. We verwachten dat deze onzekerheid nog wel even blijft. In de kadernota zullen we aangeven hoe we hier richting de begroting mee om willen gaan.

Het grondbedrijf staat er goed voor. In 2020 zijn extra winsten gerealiseerd en is de algemene bedrijfsreserve gestegen naar ruim € 24 miljoen. Deze middelen hebben we hard nodig om onze ambities op het gebied van woningbouw en bedrijventerreinen te realiseren. Na 2025 droogt het grondbedrijf op. We zullen het geld dus goed en duurzaam renderend in moeten zetten.

We hebben er voor gekozen om niet te bezuinigingen maar om juist anticyclisch te investeren. Het wordt gezien de grote onzekerheden een grote uitdaging om dit richting de kadernota 2022 vol te houden.

We gaan hier graag het gesprek met u over aan,

Burgemeester en wethouders van Oss.

De secretaris,	De burgemeester,
drs. H. Mensink	drs. W.J.L. Buijs-Glaudemans

Leeswijzer

Het jaarverslag en de jaarrekening bestaan uit diverse onderdelen. In deze leeswijzer geven we bij alle onderdelen een korte uitleg.

Aanbiedingsbrief

In de aanbiedingsbrief blikt het college van burgemeester en wethouders terug op 2020. Wat waren de belangrijkste resultaten en ontwikkelingen?

Samenvattend financieel beeld

Dit hoofdstuk is een financiële terugblik op 2020. Het is een aanvulling op de inhoudelijke terugblik in de aanbiedingsbrief. Het samenvattend financieel beeld geeft een beknopte analyse van het rekeningresultaat, de financiële positie en het grondbedrijf.

JAARVERSLAG

Financiën programma's in één oogopslag

In dit onderdeel laten we in een figuur zien hoe onze gerealiseerde uitgaven over de programma's verdeeld zijn.

Programma's

Per programma worden de volgende vragen beantwoord:

1. Wat willen we bereiken?
2. Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
3. Wat hebben we hiervoor gedaan?
4. Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?
5. Wat heeft het gekost?

Daarna geven we op hoofdlijnen een overzicht van de subsidies die we verstrekt hebben. Achterin de jaarrekening is een uitgebreider overzicht opgenomen. Tenslotte worden aan de hand van een figuur de financiën van het programma samengevat.

Paragrafen

De opgenomen paragrafen zijn op grond van wetgeving een verplicht onderdeel van het jaarverslag. Het gaat bij de paragrafen telkens om onderwerpen met een groot financieel belang. Door deze op een centrale plek in het jaarverslag op te nemen wordt een goede informatievoorziening over deze onderwerpen gewaarborgd en is de informatie inzichtelijk.

Voortgangsrapportage Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) openbare ruimte

De gemeente voert elk jaar een groot aantal projecten uit in het kader van het Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) openbare ruimte. Het gaat dan om werkzaamheden aan bijvoorbeeld wegen, fietspaden, riolering en openbaar groen. In de voortgangsrapportage wordt op hoofdlijnen inzicht gegeven in de stand van zaken van deze werkzaamheden.

JAARREKENING

Programmarekening op hoofdlijnen

Cijfers per programma
Dit is een cijfermatig overzicht van de baten en lasten per programma. Het gaat zowel om de begrote cijfers als om de gerealiseerde cijfers. In dit overzicht is in één oogopslag te zien waar de verschillen tussen de begroting en de werkelijkheid zitten. Een toelichting op de verschillen is bij de programma's in het jaarverslag opgenomen, bij de w-vraag 'Wat heeft het gekost?'.

Incidentele baten en lasten
In dit onderdeel is een overzicht van de incidentele baten en lasten opgenomen, zowel de begrote cijfers als de werkelijke cijfers. Incidenteel houdt in dat het gaat om baten en lasten die een tijdelijk karakter hebben. Deze zitten slechts één of enkele jaren in de begroting.
Verder wordt aandacht besteed aan de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Dit zijn normaal gesproken incidentele lasten en baten. Hier bestaan enkele uitzonderingen op: sommige mutaties in reserves zijn structurele lasten of baten. Deze worden in een afzonderlijk overzicht weergegeven.

Analyse rechtmatigheid
In dit hoofdstuk wordt de begrotingsrechtmatigheid geanalyseerd: handelen we binnen de begroting zoals de gemeenteraad die heeft vastgesteld? Daarbij wordt niet alleen gekeken of de werkelijke lasten hoger zijn dan begroot maar ook of de lasten aan het juiste begrotingsjaar en aan het juiste programma zijn toegerekend.

Bestemming rekeningresultaat
In 2020 zijn niet alle werkzaamheden en projecten afgerond. In dit hoofdstuk stellen we voor om diverse budgetten die niet (volledig) besteed zijn in 2021 alsnog te besteden zodat we de bijbehorende werkzaamheden en projecten in 2021 verder kunnen afronden en uitvoeren.

Balans en toelichting

Balans
De balans geeft een overzicht van de bezittingen, de schulden en de stand van het eigen vermogen op een bepaald moment, in dit geval per 1 januari 2020 en per 31 december 2020.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
De grondslagen voor waardering en resultaatbepaling geven aan op welke manier de balansposten gewaardeerd zijn en tot stand gekomen zijn.

Toelichting op de balans
In dit hoofdstuk worden alle posten in de balans nader toegelicht en onderbouwd.

Bijlage WNT
Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. De WNT schrijft voor dat de beloning van topfunctionarissen verantwoord dient te worden in de jaarrekening, ook als de beloning beneden de norm blijft. Voor overige functionarissen geldt publicatieplicht alleen als de norm overschreden wordt. De verantwoordingsgegevens zijn in deze bijlage opgenomen.

Sisa-bijlage

Sisa staat voor Single information single audit. Voor diverse specifieke uitkeringen hoeven we geen aparte verantwoording aan het Rijk of de provincie af te leggen en hoeven we geen aparte accountantscontrole uit te laten voeren. De financiële verantwoording over deze uitkeringen mogen we volgens een bepaald format in de jaarrekening opnemen. De onafhankelijke accountant betrekt deze verantwoording bij de controle van onze jaarrekening.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Overzicht subsidies

In dit onderdeel geven we een uitgebreid overzicht van de subsidies die we verstrekken. Dit is een aanvulling op de globale overzichten in de programma's.

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring

De onafhankelijke accountant heeft onze jaarrekening gecontroleerd. In het accountantsverslag is te lezen wat het oordeel van de onafhankelijke accountant daarover is.

Samenvattend financieel beeld

Inleiding

Voor u ligt de programmarekening 2020 van de gemeente Oss. Deze programmarekening bestaat uit het jaarverslag en de jaarrekening. Hiermee leggen wij, het college van B&W, verantwoording af over het gevoerde beleid van de gemeente in 2020.
Deze verslaglegging over de gemeentelijke prestaties en bestedingen in het jaar 2020 zijn uitwerkingen van de beleidsvoornemens uit de programmabegroting.
In de aanbiedingsbrief hiervoor is al ingegaan op het inhoudelijke verhaal. In dit hoofdstuk ligt de nadruk op bijzonderheden in financieel opzicht.

Rekeningresultaat 2020

De jaarrekening 2020 sluit met een positief saldo van **€ 8 miljoen**. In de volgende tabel zijn de rekeningcijfers vergeleken met de bijgestelde begroting (na verwerking van de 3O-ontwikkelingen in de financiële tussenrapportage 2020 en de programmabegroting 2021-2024).

+ is uitgaven/nadelig saldo
- is inkomsten/voordelig saldo
bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting 2020 na wijziging	Verschil
Lasten	320.998	372.811	-51.813
Baten	-342.901	-374.164	31.264
Saldo programma's	**-21.903**	**-1.353**	**-20.550**
Stortingen reserves	34.514	30.547	3.968
Onttrekkingen reserves	-20.622	-27.179	6.557
Mutaties reserves	**13.893**	**3.368**	**10.524**
Jaarrekeningresultaat	**-8.010**	**2.015**	**-10.025**

In het hoofdstuk Bestemming rekeningresultaat wordt voorgesteld het saldo van € 8,0 miljoen als volgt in te zetten:

- Een bedrag van € 5,3 miljoen over te hevelen naar 2021 en te bestemmen voor de uitvoering/afronding van diverse projecten.
- Een bedrag van € 1,8 miljoen over te hevelen om deze in 2021 voor COVID-19 compenserende maatregelen.
- Het resterende bedrag van € 0,93 miljoen te storten in de algemene reserve.

Het positieve saldo van de jaarrekening kent een aantal oorzaken. In de volgende tabellen zijn de belangrijkste voor- en nadelen opgenomen. Deze voor- en nadelen verklaren per saldo een bedrag van € 9 miljoen.

Belangrijke voordelen

- is lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Programma	Omschrijving	Bedrag
1. Zorg en welzijn	Lagere kosten Maatschappelijke Opvang (met name COVID-19)	-809
	Lagere kosten beschermd wonen	-3.200
	Lagere kosten Jeugdhulp	-325
	Lagere kosten inkoop Jeugdhulp	-106
	Lagere kosten Jeugdwerk	-129
	Lagere kosten WMO algemeen	-214
2. Werk, inkomen en onderwijs	Lagere kosten peuteropvang (met name COVID-19)	-166
	Minder nadeel/ voordeel BUIG uitkeringen	-487
	Extra overschot uitvoering TOZO-regeling	-194
	Lagere kosten arbeidsparticipatie	-145
	Lagere kosten minimabeleid	-134
3. Ontmoeten, sport en cultuur	Lagere kosten sportbeleid	-162
	Lagere kosten cultuur (COVID-19 compensatie)	-259
5. Zuinig op ons klimaat	Minder nadeel afvalinzameling	-213
7. Mobiliteit	Minder nadeel parkeren	-343
	Lagere kosten verkeer	-251
8. Aantrekkelijk wonen in Oss	lagere kosten evenementen	-132
	Extra inkomsten leges omgevingsvergunningen	-327
9. Veilige omgeving	Lagere kosten integrale veiligheid	-270
10. Besturen in verandering	Lagere personeelskosten/ overhead	-1.287
	Lagere kosten wijkgericht werken	-158
11. Financieel solide	Voordeel algemene uitkering	-726
	Hogere OZB opbrengst	-517
	Hogere opbrengst voorgaande jaren toeristenbelasting	-181
	Vrijval stelpost loon- en prijscompensatie	-173
Totaal aan voordelen		**-10.908**

Belangrijke nadelen

+ is hogere uitgaven/lagere inkomsten
bedragen x € 1.000

Programma	Omschrijving	Bedrag
1. Zorg en welzijn	Hogere kosten WMO individuele voorzieningen	506
	Hogere kosten Wmo dagbesteding en begeleiding	396
3. Ontmoeten, sport en cultuur	Hogere kosten buurt- en dorpshuizen (COVID-19)	108
10. Besturen in verandering	Hogere kosten pensioenen (voormalige) wethouders	416
11. Financieel solide	Hogere interne rentekosten	298
	Extra storting voorziening dubieuze debiteuren	127
Totaal aan nadelen		**1.851**

Belangrijke mutaties in reserves

Onderstaande posten zijn belangrijke afwijkingen binnen reserves. Per saldo hebben deze afwijkingen geen effect op het jaarrekeningresultaat. Wel hebben ze direct invloed op de reservepositie.

		bedragen x € 1.000
Programma	**Omschrijving**	**Bedrag**
1. Zorg en welzijn	Lagere kosten project transformatie Jeugdhulp	-1.070
	Lagere onttrekking algemene reserve	1.070
	Lagere kosten Oplosagenda Beschermd wonen (incidentele uitgaven)	-1.900
	Lagere onttrekking reserve Beschermd wonen	1.900
2. Werk, inkomen en onderwijs	Afboeking boekwaarde Hooghuis	1.700
	Onttrekking aan de algemene bedrijfsreserve grondbedrijf	-1.700
3. Ontmoeten, sport en cultuur	Oninbare huur Groene Engel	135
	Onttrekking aan de reserve IVB	-135
4. Dynamisch stadscentrum	Lagere kosten gevelverbetering/ wonen in het centrum	-81
	Minder onttrokken reserve Volkshuisvesting	81
5. Zuinig op ons klimaat	Lagere kosten afvalinzameling	-868
	Geen onttrekking algemene bedrijfsreserve grondbedrijf	868
	Lagere kosten IUP projecten openbare ruimte	-1.660
	Storting in de reserve IUP	1.660
	Vertraging project Hertogswetering	-263
	Lagere onttrekking uit reserve groenfonds landelijk gebied	263
6. Vitale economie	Lagere subsidie kracht van Oss	-300
	Lagere onttrekking reserve economie	300
8. Aantrekkelijk wonen in Oss	Lagere kosten omgevingsvisie en -wet	-227
	Lagere onttrekking algemene reserve	227
10. Besturen in verandering	Lagere kosten E-dienstverlening	-136
	Lagere onttrekking reserve E-dienstverlening	136
	Lagere kosten taskforce woningbouw/ bedrijventerreinen	-313
	Lagere onttrekking algemene bedrijfsreserve grondbedrijf	313
Totaal		**0**

Een uitgebreide toelichting op de financiële afwijkingen is in de programma's van het jaarverslag opgenomen.

Financiële positie

In deze paragraaf wordt in het kort de financiële positie van de gemeente weergegeven door te kijken naar de volgende onderdelen:

A. Weerstandsvermogen en weerstandsratio
B. Financieringspositie
C. Reservepositie

A. Weerstandsvermogen en weerstandsratio

Het weerstandsvermogen geeft de financiële gezondheid van de gemeente weer. We drukken deze uit in een ratio. De uitkomst van de ratio moet in beginsel minimaal 1 zijn. Op hoofdlijnen is het beeld als volgt:

Omschrijving	Bedrag/ratio incidenteel	Bedrag/ratio structureel
Geïnventariseerde risico's	€ 8,9 miljoen	€ 1,1 miljoen
Weerstandscapaciteit	€ 39,1 miljoen	€ 3,5 miljoen
Weerstandsratio	4,40	3,31

De conclusie hieruit is dat de weerstandscapaciteit van voldoende omvang is om de gekwantificeerde risico's te ondervangen. Er is ook ruimte voor het opvangen van onvoorziene risico's.
We maken echter wel de kanttekening dat de COVID-19 crisis voor grote onzekerheid zorgt. Het is onduidelijk wat voor (financiële) effecten deze crisis heeft voor de toekomst. De huidige crisis en de ontwikkelingen noodzaken dat we moeten sturen met grote onzekerheid. We volgen daarom nauwgezet alle ontwikkelingen en gevolgen voor onze inwoners, bedrijven en instellingen. Uiteraard ook de gevolgen voor onze eigen begroting. We volgen kritisch alle landelijke ondersteuningsmaatregelen en bepalen welke aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn.
Ten opzichte van de programmabegroting zijn er een aantal risico's vervallen. Deze zijn inmiddels concreet geworden en de effecten hiervan zijn verwerkt in deze jaarrekening.

B. Financieringspositie

De financieringspositie geeft de verhouding aan tussen beschikbare financieringsbronnen op langere termijn (reserves, voorzieningen en langlopende geldleningen) ten opzichte van de investeringen in vaste activa. Hiermee geeft het dus aan op welke manier de activa gefinancierd zijn.
De financieringspositie geeft aan dat er eind 2020 een financieringsoverschot is van afgerond € 34,8 miljoen. Hiervan kan het volgende overzicht worden gegeven:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	**1 januari 2020**	**31 december 2020**
Reserves	119.021	136.157
Resultaat jaarrekening	3.243	8.010
Voorzieningen	41.832	45.322
Langlopende geldleningen	111.781	98.461
Subtotaal	**275.877**	**287.950**
Immateriële vaste activa	1.242	1.209
Materiële vaste activa	215.259	227.297
Financiële vaste activa	28.969	24.641
Subtotaal	**254.470**	**253.147**
Financieringsoverschot	**30.407**	**34.803**

De gemeente is in verhouding in totaal dus meer gefinancierd met langlopende middelen. Dit komt doordat we onze voorraad aan grondexploitaties ook grotendeels gefinancierd hebben met langlopende middelen. We zien in 2020 wel een afname van langlopende geldleningen van circa € 13 miljoen. Voor meer informatie verwijzen we naar de toelichting op de balans.

C. Reservepositie

De reservepositie geeft het volgende beeld:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	1 januari 2020	31 december 2020
Algemene reserve	23.051	23.642
Algemene reserve grondbedrijf	13.178	24.257
Reserves ter dekking begroting	17.780	15.864
Bestemmingsreserves ter afdekking van afschrijvingslasten	23.238	23.090
Overige bestemmingsreserves	41.774	49.304
Resultaat jaarrekening	3.243	8.010
Totaal	**122.264**	**144.167**

De totale reservepositie is gestegen met bijna € 22 miljoen. De algemene reserve blijft op niveau. Dit komt wel door uitgestelde uitgaven. Rekening houdend met deze uitgaven en met tussentijdse begrotingstekorten (programmabegroting 2021-2024) komt het saldo van de algemene reserve uit op ongeveer € 20,5 miljoen. De norm bedraagt € 18 miljoen.
De stijging van de reservepositie komt vooral door een stijging van de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf (winstnemingen in 2020) en door een stijging van de bestemmingsreserves. In de programmabegroting 2021-2024 is overigens besloten om de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf in te zetten voor diverse investeringsimpulsen. Het saldo wordt hierdoor in 2021 weer lager.
De reserves die ingezet worden ter dekking van de begroting en voor afschrijvingslasten dalen conform eerdere besluitvorming. Voor meer informatie verwijzen we naar de toelichting op de balans, onderdeel reserves.

Financiële positie grondbedrijf

De paragraaf grondbeleid en het MPG bevatten de verantwoording van het grondbedrijf over het afgelopen jaar en geven inzicht in de prognose tot en met het jaar 2024.

Ontwikkeling boekwaarde

De boekwaarde van de grondexploitaties per 31 december 2020 is € 80,3 miljoen. Dit is inclusief het Osse aandeel van de boekwaarde van het intergemeentelijke project Heesch-West en inclusief beheercomplexen en immateriële vaste activa. Dit betekent ten opzichte van eind 2019 een afname van € 17 miljoen. Deze boekwaarde bestaat uit gronden en uit kosten die wel al gemaakt hebben voor diverse projecten.

Actuele prognose

De actuele prognose uit het MPG geeft het volgende totaalbeeld:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde per 31-12-2020	Verlies-voorzieningen	Reserves
Herstructureringsplannen	9.519	17.574	
Woningbouwcomplexen	3.295		
Industrieterreinen	11.307		
Heesch West	21.445	13.106	2.042
Beheercomplexen	33.495		
Immateriële vaste activa	1.260	1.260	
Totaal	**80.321**	**31.940**	**2.042**

De verwachte winstnemingen over de jaren laten de volgende prognose zien:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Herstructureringsplannen	86	325	18	0	0
Woningbouwcomplexen	4.355	1.436	1.483	1.264	1.516
Industrieterreinen	9.990	2.704	1.828	1.966	0
Totaal	**14.431**	**4.465**	**3.329**	**3.230**	**1.516**

Uit deze overzichten valt op te maken dat we de komende jaren nog een toekomstige winst van circa € 12,5 miljoen verwachten. Winstnemingen gaan naar de ABR (algemene bedrijfsreserve grondbedrijf). De ABR dient namelijk als weerstandsvermogen. Als het weerstandsvermogen voldoet aan de eisen van de risico-analyse dan kunnen we het extra saldo besteden aan andere ontwikkelingen. Een belangrijke ontwikkeling hierbij zijn de uitwerkingen van de taskforce woningbouw en bedrijventerreinen. Om te voldoen aan de ambities op het gebied van woningbouw en industrie is een actief grondbeleid noodzakelijk en zullen investeringen hierin nodig zijn (bijvoorbeeld voor onrendabele binnenstedelijke ontwikkelingen en bovenwijkse voorzieningen). Richting de programmabegroting 2022-2025 worden voorstellen uitgewerkt.

Reserves en voorzieningen grondbedrijf

De algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf (ABR) is bedoeld om risico's af te dekken die zich binnen het grondbedrijf kunnen voordoen. Voor de bepaling van de risico's maken we gebruik van de Monte-Carlomethode binnen het grondbedrijf. Hiermee bewerkstelligen we een eenduidig risicobeleid waarbij alle risico's van de grondexploitaties worden meegenomen In het volgende schema is een totaaloverzicht gegeven van de ontwikkeling van de ABR in 2020:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	**Bedrag**
Stand per 1 januari 2020	**13.177**
- Rente	158
- (Tussentijdse) winstnemingen industrie	9.990
- (Tussentijdse) winstnemingen woningbouw	4.355
- (Tussentijdse) winstnemingen herstructurering	86
- Bijstelling voorziening immateriële activa	344
- Verkoop beheer- en overige gronden	2.719
Stortingen	**17.652**
- Vorming voorziening te verwachten exploitatieverliezen	-586
- Onttrekking voor de reserve strategische aankopen	-500
- Onttrekking voor projecten in reguliere begroting	-2.950
- Onttrekking ontwikkeling kapelaan Nausstraat	-700
- Afboeking maatschappelijk vastgoed Hooghuis	-1.726
- Taskforce versnelling woningbouw/ bedrijventerreinen	-87
- Overige	-23
Onttrekkingen	**-6.572**
Stand ABR per 31 december 2020	**24.257**

Op basis van een meerjarenprognose en de risicoanalyse is het verloop van de reserves en voorzieningen binnen het grondbedrijf als volgt:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	31 december 2020	31 december 2021	31 december 2022	31 december 2023
Algemene bedrijfsreserve	24.257	22.227	25.629	27.355
Reserve strategische aankopen	1.000	624	624	624
Risicoreserve Heesch West	2.042	2.042	2.042	2.042
Voorziening immateriële vaste activa	1.260	1.820	1.966	2.014
Voorziening exploitatieverliezen	17.454	18.139	16.023	13.516
Voorziening strategische gronden	0	376	376	376
Voorziening Heesch West	13.106	0	0	0
Totaal	**59.239**	**45.228**	**46.660**	**45.927**

De algemene bedrijfsreserve stijgt de komende jaren. De minimale omvang van deze reserve bedraagt € 5,6 miljoen in 2021 en stijgt naar circa € 6,5 miljoen in 2025. Het bedrag boven deze minimale ABR kunnen we afromen naar de algemene middelen. Op basis van de prognose bij de programmabegroting 2021-2024 is besloten om de ABR in 2021 met € 5,7 miljoen te verlagen. Daarnaast is besloten om het restant voorlopig te reserveren voor een versnelling van de woningbouw en bedrijventerreinen. De taskforce die hiervoor ingesteld is, komt met concrete voorstellen. Hoe om te gaan met de toekomstige stijging van de ABR zal hierin meegenomen worden.

In de voorziening exploitatieverliezen is het verwachte verlies van de grondexploitatie voor het Walkwartier opgenomen (ruim € 11 miljoen). Hierin zitten ook verliezen gekoppeld aan andere projecten.
Voor het project Heesch West is op basis van de regionaal vastgestelde grondexploitatie een verwacht verlies van € 13,1 miljoen afgedekt (in een voorziening). Daarnaast hebben we op basis van onze risicoanalyse een aanvullende risicoreserve van afgerond € 2 miljoen voor Heesch West gevormd.
Voor een specificatie verwijzen we naar het MPG, de paragraaf grondbeleid en de toelichting op de balans.

Ontwikkelingen na 2020

De uitbraak van COVID-19 (Corona) heeft directe invloed gehad op de uitkomsten van de jaarrekening 2020. Op diverse beleidsterreinen hebben we extra gelden vanuit het Rijk ontvangen voor ondersteuningsmaatregelen en hebben we zelf extra kosten gemaakt voor ondersteunende maatregelen. Een totaaloverzicht is zo goed als mogelijk weergegeven in een apart hoofdstuk over COVID-19. Daarnaast zien we directe effecten doordat bijvoorbeeld projecten/ evenementen zijn uitgesteld.
De huidige crisis zal ook meerjarig effecten hebben op de financiële positie van de gemeente. De huidige crisis heeft grote impact op alle inwoners, bedrijven en instellingen. Het raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. Ter ondersteuning van het bedrijfsleven sluiten we zo veel mogelijk aan bij de landelijke regelingen van het kabinet. Vervolgens kijken we naar provinciale regelingen en ook kijken we naar onze eigen rol. Uitgangspunt daarbij is dat we zo veel mogelijk het zorglandschap en economische/ maatschappelijke infrastructuur in stand houden. We willen een stabiele partner zijn, maar geen onverantwoorde wissel trekken op de toekomst.
We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Maar we weten ook nog heel veel niet. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Resultaatbestemming 2020

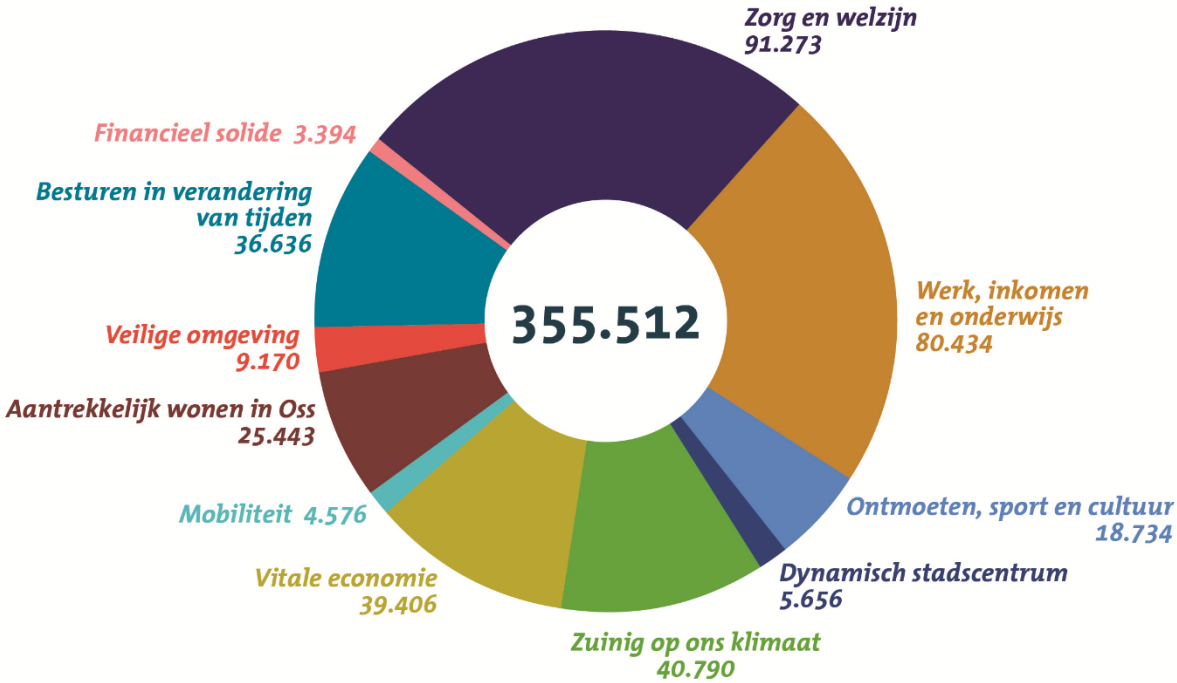
In de jaarrekening wordt voorgesteld om het positieve saldo van afgerond € 8 miljoen te bestemmen. We stellen voor om voor concrete projecten een bedrag van € 5,3 miljoen over te hevelen naar 2021 en te bestemmen voor de uitvoering van deze projecten en afronding van diverse projecten. Daarnaast hevelen we € 1,8 miljoen over wat is bedoeld voor COVID-19 maatregelen. Voor het restant van € 933.793 stellen we voor om dit in de algemene reserve te storten. De algemene vrije reserve is bestemd voor de opvang van algemene risico's en fluctuaties in de rekeningresultaten. De norm voor de algemene reserve is 10% van de algemene uitkering. Dat komt neer op een bedrag van € 18 miljoen. De hoogte van de algemene reserve is afgerond € 23,6 miljoen (voor bestemming rekeningresultaat). Door de tussentijdse begrotingstekorten gaan we ervan uit dat we € 20,5 miljoen aan vrije ruimte hebben. Daarnaast is besloten om eventuele extra compensatieregelingen voor COVID-19 te betalen uit de algemene reserve.

Accountantscontrole

De onafhankelijke accountant heeft op grond van artikel 213 van de Gemeentewet naast een getrouwheidsonderzoek ook een rechtmatigheidsonderzoek uitgevoerd naar de baten, lasten en balansmutaties. We hebben een goedkeurende verklaring ontvangen.

Financiën programma's in één oogopslag

In de volgende figuur laten we zien hoe onze gerealiseerde uitgaven in 2020 over de programma's verdeeld zijn (bedragen x € 1.000).

COVID-19: Financiële ondersteuningsmaatregelen en risico's

Inleiding

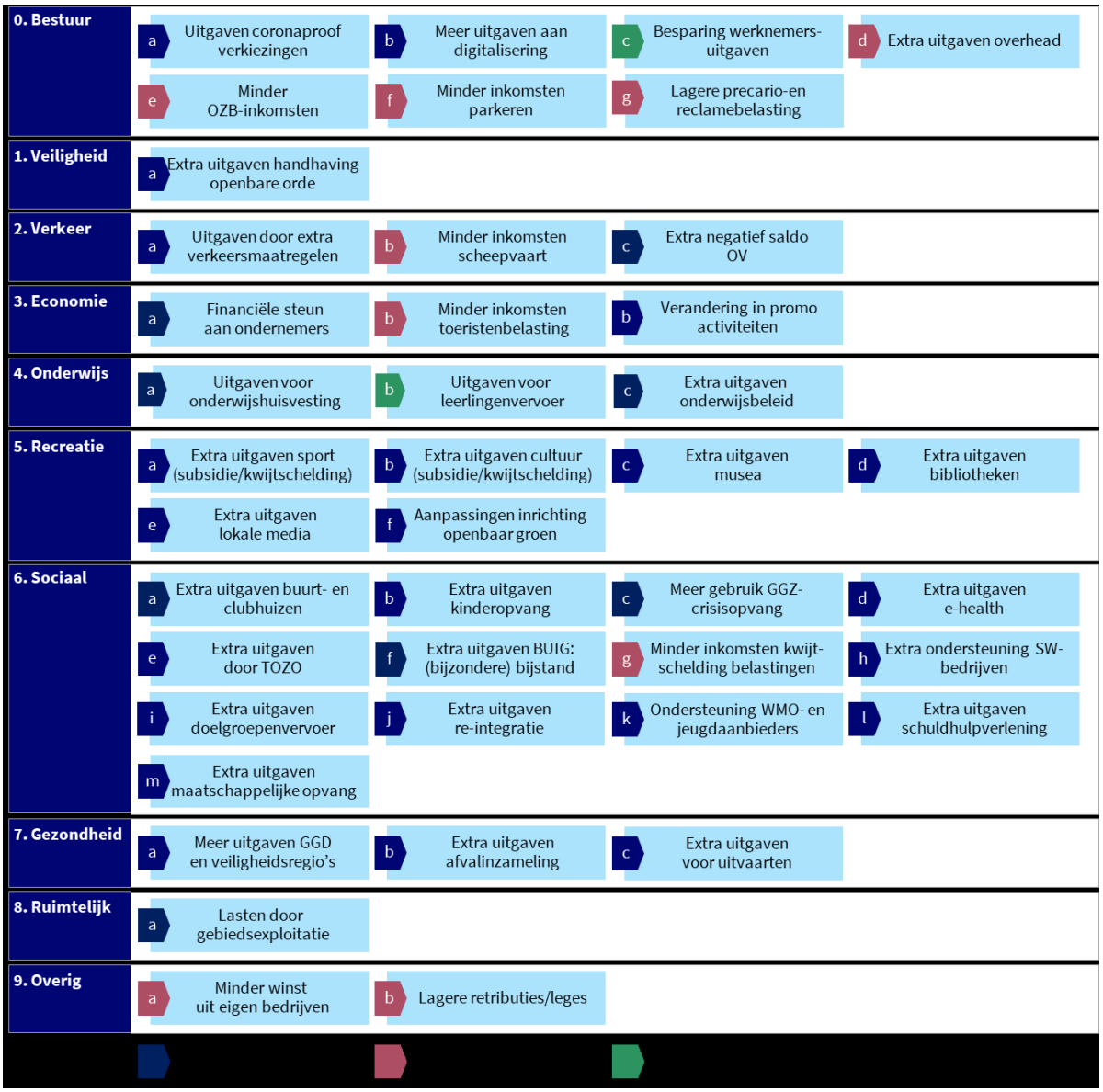
In dit hoofdstuk schetsen we een beeld van de mogelijke financiële effecten van de COVID-19 crisis, brengen we de financiële ondersteuningsmaatregelen en risico's zo goed mogelijk in beeld.

De huidige crisis en de ontwikkelingen noodzaken dat we moeten sturen met grote onzekerheid. We volgen daarom nauwgezet alle ontwikkelingen en gevolgen voor onze inwoners, bedrijven en instellingen. Uiteraard ook de gevolgen voor onze eigen begroting.
We volgen kritisch alle landelijke ondersteuningsmaatregelen en bepalen welke aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. We hebben een goede algemene reserve. Tijdens het COVID-19 heeft de gemeenteraad via een motie besloten om deze reserve in te zetten om de COVID-19 schade te betalen.

Financiële effecten COVID-19 crisis

In de programmabegroting 2021-2024 hebben we een beeld geschetst van de mogelijke financiële effecten van de COVID-19 crisis voor gemeenten. Dit op basis van een extern bureau, die hiernaar in opdracht van het kabinet onderzoek heeft gedaan. Dit onderzoek ging om alle activiteiten van gemeenten en alle effecten: meer uitgaven, minder inkomsten en ook financiële meevallers. Dit onderzoek is gedaan via een dieptestudie bij 10 gemeenten en vervolgens zijn deze uitkomsten getoetst door 90 andere gemeenten, waaronder ook de gemeente Oss.

Uit het onderzoek zijn 42 relevante gevolgen van de COVID-19 crisis naar voren gekomen:

Blauw: meer uitgaven/ Rood: minder inkomsten/ Groen: financiële meevallers

De top 10 van grootste financiële effecten voor gemeenten zijn (landelijke cijfers):

- Extra uitgaven (bijzondere) bijstand
- Minder inkomsten parkeren
- Minder inkomsten toeristenbelasting
- Ondersteuning sociaal werkbedrijven
- Extra uitgaven sport
- Lagere retributies en leges
- Lagere precario- en reclamebelasting
- Extra uitgaven cultuurpodia
- Extra uitgaven schuldhulpverlening
- Ondersteuning jeugd- & Wmo

Wat opvalt is dat de gevolgen van de COVID-19 crisis breed en divers zijn. Het sociaal domein van gemeenten wordt relatief hard geraakt: er zijn veel en relatief grote financiële effecten in het sociaal domein. Daarbij speelt dat de grotere uitgaven op bijzondere bijstand ook doorwerken na 2020.

Financiële compensatie vanuit het Rijk

In mei, augustus en december 2020 zijn compensatiepakketten vanuit het Rijk voor mede-overheden bekend gemaakt. Dit omdat gemeenten ook veel geld extra uitgeven en ook inkomsten mislopen.
Het totale compensatiepakket voor de jaren 2020 en 2021 ziet er als volgt uit:

Onderdeel	Toelichting	Landelijk bedrag	Bedrag Jaar 2020	Bedrag Jaar 2021	Totaal
Accres	Het accres wordt voor de jaren 2020 en 2021 bevroren. We laten dus systematiek van samen de trap op en samen de trap af los.	Verwerkt in meicirculaire	-	-	-
Opschalings-korting	Besloten is om de opschalingskorting in de jaren 2020 en 2021 incidenteel te schrappen. Dit leidt tot hogere algemene uitkering.	€ 70 miljoen in 2020 en € 160 miljoen in 2021.	€ 353.000	€ 805.000	€ 1.158.000
BTW-compensatie-fonds	Ook dit wordt bevroren.	Verwerkt in meicirculaire	-	-	-
Compensatie gemiste inkomsten	Compensatie voor gemiste toeristenbelasting. Verdeling o.b.v. begroot bedrag 2020 in Oss.	€ 100 miljoen	€ 57.000		€ 57.000
	Compensatie voor gemiste parkeerbelasting. Verdeling o.b.v. begroot bedrag 2020 in Oss.	€ 125 miljoen	€ 307.000		€ 307.000
	Compensatie voor gemiste precariobelasting/ marktgelden en evenementenleges	€ 20 miljoen	€ 50.000		€ 50.000
	Reservering voor aanvullende compensatie. In de decembercirculaire is dit bedrag verhoogd tot € 250 miljoen. Uitkering na analyse van jaarrekeningen gemeenten.	€ 250 miljoen, gereserveerd	pm	PM	pm
	Inkomstenderving 1e kwartaal 2021	pm		pm	
Zorg	Inhaalzorg en meerkosten Jeugdzorg	€ 34,3 miljoen	€ 194.000		€ 194.000
	Inhaalzorg en meerkosten Wmo 2015 begeleiding	€ 11,7 miljoen	€ 72.000		€ 72.000
	Afrekening continuïteit van zorg Wmo 2015	€ 20,4 miljoen	€ 123.730		€ 123.730

Onderdeel	Toelichting	Landelijk bedrag	Bedrag Jaar 2020	Bedrag Jaar 2021	Totaal
	Inhaalzorg en meerkosten maatschappelijke opvang (gelden als centrum-gemeente voor de regio)	€ 98 miljoen	€ 828.847		€ 820.000
	Continuïteit van zorg beschermd wonen	€ 5,6 miljoen	€ 61.669		€ 61.669
	Noodopvang kinderen met ouders cruciaal beroep. Deze opvang is zonder extra kosten ouders. Medio maart tot 1 juli.	€ 23 miljoen	€ 109.000		€ 109.000
	Compensatie inkomstenderving eigen bijdrage Wmo. Deze werd door SVB in die periode niet geïnd voor gemeenten. Maanden april en mei 2020.	€ 18 miljoen	€ 106.000		€ 106.000
	Vergoeding uitvoering Tijdelijke overbruggings-regeling zelfstandige ondernemers (TOZO)	€ 2 miljard	€ 16.170.078		€ 16.170.078
	Aanvullend pakket re-integratiekosten	€ 39,3 miljoen in 2020 en € 88,4 miljoen in 2021	€ 130.452	€ 300.025	€ 430.477
	Impuls re-integratie	€ 48,3 miljoen		€ 160.211	€ 160.211
	Gemeentelijke schuldenbeleid	€ 15 miljoen in 2020 en € 30 miljoen in 2021	€ 75.019	€ 153.366	€ 228.385
	Bijzondere bijstand	€ 5 miljoen in 2020 en € 10 miljoen in 2021	€ 25.966	€ 53.083	€ 79.049
	TONK: Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten voor huishoudens die in ernstige problemen komen	Maximaal € 130 miljoen gereserveerd eerste halfjaar 2021		pm	pm
	Compensatie quarantainekosten	€ 4 miljoen	€ 19.378		€ 19.378
GGD en Veiligheidsregio's	De compensatie vindt plaats op basis van werkelijke kosten. Loopt niet via de gemeente.		nvt	nvt	nvt

Onderdeel	Toelichting	Landelijk bedrag	Bedrag Jaar 2020	Bedrag Jaar 2021	Totaal
Voorschoolse voorziening peuters	In de periode van 16 maart tot en met 7 juni is de kinderopvang (gedeeltelijk) gesloten. Ouders/ verzorgers zijn in maart opgeroepen om de rekening voor de opvang te blijven betalen. Om de eigen bijdrage van de ouders/ verzorgers te vergoeden ontvangen we compensatie.	€ 8,3 miljoen	€ 42.000		€ 42.000
Vrijwilligersorganisaties Jeugd	Compensatie voor organisaties zoals scouting en speeltuinen.	€ 7,3 miljoen	€ 37.000		€ 37.000
	Perspectief jeugd en jongeren: gerichte financiële impulsen om samen met jongeren, lokale organisaties en evenementensector kleinschalige activiteiten te programmeren.	€ 58,5 miljoen		pm	pm
Sociale werkbedrijven (participatie)	Verwachte tekorten bij SW bedrijven door (gedeeltelijke) sluiting en wegvallen opbrengsten. 1 maart tot 1 juni.	€ 90 miljoen	€ 894.000		€ 894.000
	Idem voor de periode 1 juni tot en met 31 december 2020.	€ 50 miljoen	€ 497.000		€ 497.000
Sport	Compensatie inkomstenderving kwijtschelden huren aan sportverenigingen. Voor de periode 1 maart tot en met 1 juni 2020.	€ 90 miljoen	€ 126.423		€ 126.423
	Zwembaden en ijsbanen	€ 100 miljoen	loopt via aparte uitkering		
Culturele voorzieningen	Overeind houden lokale en regionale cultuur sector (bibliotheek, muziekscholen, centra voor kunsten, musea, theater e.d.)	€ 60 miljoen	€ 309.000		€ 309.000
	Idem, maar dan voor de periode 1 juni tot en met 31 december.	€ 60 miljoen	€ 302.000		€ 302.000
	Lokale culturele infrastructuur ondersteunen voor het jaar 2021	€ 150 miljoen		€ 576.131	€ 576.131

Onderdeel	Toelichting	Landelijk bedrag	Bedrag Jaar 2020	Bedrag Jaar 2021	Totaal
Buurt- en dorpshuizen	Compensatie voor extra uitgaven voor dorps- en buurthuizen (o.a. kwijtschelden huur, compensatie tegenvallende inkomsten etc.)	€ 17 miljoen	€ 83.000		€ 83.000
Tijdelijk steunfonds voor lokale informatievoorziening	Ondersteuning lokale media. Verlenging tot eind 2020. Lokale medio kunnen aanvraag doen bij dit steunfonds. Loopt niet via de gemeente.	€ 24 miljoen	nvt	nvt	nvt
Toezicht en handhaving	Compensatie voor extra toezicht en handhavingskosten	€ 50 miljoen	€ 229.000		€ 229.000
	Tijdelijke corona banen toezicht en handhaving	€ 60 miljoen	loopt via aparte uitkering		
Afvalinzameling	Compensatie voor hogere kosten	€ 32 miljoen landelijk gereserveerd	pm		pm
Verkiezingen	Compensatie voor extra kosten voor de organisatie van verkiezingen in 2021	€ 30 miljoen in 2020 en € 22 miljoen in 2021		€ 268.534	€ 268.534
			€ 21.202.562	**€ 2.316.350**	**€ 23.518.912**

We hebben vanuit het Rijk dus al voor diverse beleidsterreinen concrete compensatiegelden gekregen. Voor een aantal onderdelen ontvangen we nog gelden, maar daarvan is de hoogte op dit moment nog niet bekend. Bijvoorbeeld voor aanvullende compensatie inkomstenderving 2020 en 2021, voor extra kosten afvalinzameling 2020, voor TONK (Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten) 2021, voor Perspectief jeugd en jongeren 2021, voor het pakket Flankerend Beleid (re-integratie en schuldhulpverlening) 2022. Deze posten staan bovenstaand als PM in de tabel en hierover ontvangen we in 2021 meer informatie.

Buiten het gemeentefonds om worden in 2020 en 2021 nog meer compensaties verstrekt in de vorm van specifieke uitkeringen (SPUK's). Dat betreft:

- Zwembanen en ijsbanen: € 100 miljoen.
- Verlenging steun aan sportverenigingen: € 90 miljoen.
- Toezicht en handhaving: € 60 miljoen (tijdelijke COVID-19 banen).
- TOZO 3 regeling (gemeente schiet dit voor en het Rijk compenseert, maatwerk per gemeente).

Hoe gaan we met deze cijfers om?

In de programmabegroting 2021-2024 is besloten om bovenstaande uitkeringen zoveel als mogelijk binnen de geest en bedoeling van deze uitkeringen te besteden. Het zijn geen verplichte bestedingsdoelen, maar we willen deze rijksgelden wel zo goed mogelijk koppelen aan onze compensatiemaatregelen.
We spreken de algemene reserves pas aan wanneer de COVID-19 vergoedingen uit het Rijk niet voldoende blijken te zijn.

Hierbij willen we ook opmerken dat er sprake is van grote diversiteit in de rijksregelingen. Een aantal regelingen zijn ter compensatie van maatschappelijke kosten (bijvoorbeeld de gelden voor maatschappelijke opvang en de gelden voor ons SW bedrijf), anderen zijn bedoeld als vergoeding voor extra kosten/ gemiste opbrengsten die we als gemeenten hebben gemaakt voor de uitvoering van regelingen. De bedragen in de tabellen lijken aanzienlijke bedragen echter we de meerjarige effecten van deze crisis zijn blijft lastig te voorspellen.

Financiële ondersteuningsmaatregelen

De problematiek is waarschijnlijk groter dan wij als gemeente aankunnen. We zullen keuzes moeten maken. Ter ondersteuning van inwoners, bedrijven en instellingen sluiten we zo veel mogelijk aan bij de landelijke regelingen van het kabinet. Vervolgens kijken we naar provinciale regelingen, de banken en de branche-organisaties. Ook kijken we naar onze eigen rol. Bewust in deze volgorde. Primair staan wij aan de lat voor onze beleidstaken.

In de prioriteitennota 2021-2024 en in de programmabegroting 2021-2024 hebben we de volgende criteria vastgesteld:

1. We geven inkomenssteun aan mensen die dat nodig hebben, geen omzetsteun aan bedrijven, of sectoren
2. Helpen verdienen is beter dan helpen besparen
3. Op naar werk
4. We investeren in samenleven
5. We investeren in zorgcontinuïteit
6. We zijn en blijven een financieel gezonde organisatie.

Inkomenssteun wel, omzetsteun niet

We geven inkomenssteun aan mensen die dat nodig hebben. Werknemers, ondernemers, zzp-ers enzovoort. Bijstand, bijzondere bijstand en andere gemeentelijke instrumenten zijn daarvoor beschikbaar. Landelijke financiële steunregelingen voeren we met voorrang uit. We lobbyen waar mogelijk voor meer regelingen, langere termijnen, ruimere voorwaarden. Meer kunnen we niet doen. Het is niet onze rol om individuele bedrijven te behoeden van de ondergang. Evenmin kunnen we hele sectoren financieel redden. Hoe vervelend we dat ook vinden. Het is de rol van de markt. Het is ook niet betaalbaar.

Verdienen boven besparen

Het weer beter gaan draaien van de economie is vitaal. We hebben met z'n allen de producten en diensten nodig. We hebben ook het werk en het inkomen dat er bij hoort nodig. We dragen op een aantal manieren bij aan herstel.
We doen dat tijdelijk door bij te dragen aan lastenverlichting voor bedrijven. Denk aan het verlengen van betaaltermijnen of het kwijtschelden van bepaalde lasten. Maar dat is niet voldoende. We willen bedrijven vooral helpen verdienen. Ruimte voor ondernemerschap. Waar ondernemers anderen meekrijgen, zullen we welwillend meewerken aan ook vernieuwende of tijdelijke plannen. Denk verder onder andere aan: onze eigen investeringen en uitgaven naar voren halen, koop lokaal acties steunen, kennis verbinden. Maar ook: het ondernemingsklimaat versterken. Het mogelijk maken van grotere terrassen, drive-ins, extra standplaatsen, verkoop aan particulieren door groothandels, etc. Hiermee hebben we veel ondernemers kunnen steunen.

Op naar werk

Inkomenssteun in soms nodig, werk is beter. Bijdragen aan werkgelegenheid, maar zeker ook aan scholing en aan matching zijn belangrijk. Voor economische stabiliteit en draagkracht voor de gevolgen van de crisis. Voor inkomensvoorziening, lager zorggebruik maar zeker ook om zoveel mogelijk mensen weer mee te kunnen laten doen.

Samenleven mogelijk maken

Samenleven betekent onder andere kunnen sporten, ontmoeten, cultuur maken en van cultuur genieten. De inwoners, verenigingen en culturele ondernemers zorgen daar grotendeels zelf voor. Daar bouwen en vertrouwen we op. De gemeente subsidieert van oudsher een belangrijk deel van de sector. De hele sector krijgt zware klappen. De rijksmaatregelen lijken maar een klein deel daarvan op te vangen. De crisis gaat wellicht leiden tot het stoppen van sommige aanbieders. Misschien kunnen niet alle accommodaties en plannen die we er voor hadden behouden blijven. En misschien is het tijd om een aantal vernieuwingen door te voeren. Maar we staan samen met aanbieders, vrijwilligers en organisaties garant voor een essentieel niveau van maatschappelijke voorzieningen.

Basaal zorg- en welzijnslandschap

Beschikbaarheid van zorg- en welzijnsaanbod is vitaal. We hebben een morele en juridische verantwoordelijkheid. We investeren in behoud van diversiteit van zorgaanbieders zodat er voldoende aanbod blijft. Reisafstanden, keuzemogelijkheden, voorkeursaanbieders, het kan allemaal minder optimaal zijn. Maar beschikbaarheid van zorg- en welzijnsaanbod is noodzakelijk.

Financieel gezonde organisatie

We zijn en blijven een financieel gezonde organisatie.

- We zorgen voor sluitende begrotingen, met uitzondering van de jaren waarin we nog een rijksbijdrage op jeugd verwachten
- We doen bij alle steunmaatregelen een check: korte termijn hulp (incident) moet niet leiden tot verplichtingen die op termijn niet vol te houden zijn.

Onderstaand is een overzicht opgenomen van genomen financiële maatregelen.

Specifieke financiële ondersteuningsmaatregelen

Ondersteuningsmaatregelen waarover – tot nader orde -reeds besloten is:

Onderwerp	**Toelichting**	**Bedrag uitgegeven 2020**
Uitstel van betaling	– We hebben uitstel van betaling verleend in eerste instantie tot 1 juni. Daarna hebben we dit verlengd tot 1 september 2020. – Daarna zijn we de inning op gaan starten, waarbij we coulant omgaan met verzoeken om betaalregelingen – Voor nieuwe rekeningen, geldt een standaard betalingstermijn van 90 dagen in plaats van 30 dagen. – Vanaf oktober 2020 is de invordering weer opgestart voor facturen en dwangsommen. Ook hier gaan we coulant om met verzoeken om betaalregelingen.	-
Betaling van rekeningen door gemeente	Facturen worden z.s.m. betaald (streven binnen 15 dagen). Dit is in 2020 ook gerealiseerd.	-
Uitstel belastingen	– BSOB verstuurde tot 1 juni geen nieuwe aanslagbiljetten. Ze verstuurden in deze periode ook geen aanmaningen en dwangbevelen. – Inwoners en bedrijven hadden sowieso tot 1 juni de tijd om het aanslagbiljet te betalen dat in februari ontvangen is. – Tot 1 september 2020 deed de BSOB geen actieve invordering. Hierna is e.e.a. weer opgestart. Er wordt coulant omgegaan met verzoeken om betaalregelingen.	-

Onderwerp	Toelichting	Bedrag uitgegeven 2020
Uitstel betaling pacht-overeenkomsten	In mei verstuurden we facturen voor de tweede helft van 2020. Voor deze factuur geldt een verlengde betalingstermijn van 90 dagen.	-
Uitstel van betaling verbeurde dwangsommen VTH	We hebben uitstel van betaling verleend van in te vorderen dwangsommen tot 1 augustus 2020. Daarna afhankelijk van de situatie rondom COVID-19 en de gevolgen daarvan met maatwerk bepalen hoe de betaling kan worden voldaan. Vanaf oktober is invordering weer opgestart (zie eerder).	-
Markten	– Voor de kooplieden met NON-FOOD zijn de facturen marktgeld 2e kwartaal niet geïnd. Oftewel kooplieden die er niet staan hoeven niet te betalen. De gemiste opbrengsten voor de gemeente bedragen ongeveer € 8.000 per kwartaal – Voor de kooplieden met FOOD, die het zwaar hebben, kregen uitstel van betaling tot 30 mei 2020. Kooplieden met FOOD die geen financiële problemen hebben betalen de factuur marktgeld 2e kwartaal gewoon voor de vervaldatum. In principe wordt het kwartaal in het begin van het kwartaal vooraf betaald. Vervolgens betalen kooplieden marktgelden alleen op de momenten dat ze op de markt mogen staan.	Gemiste opbrengst circa € 28.000.
Doorbetaling aan aanbieders sociaal domein	Om de continuïteit van zorg landschap te bewaren, is besloten tot doorbetaling Wmo dienstverlening voor ZIN en doorbetaling PGB Wmo en Jeugd. Vanaf 1 juli hebben we de zorgaanbieders gevraagd de reguliere dienstverlening weer op te starten en betalen we weer alleen de geleverde zorg. We hebben de ZIN zorgaanbieders voor jeugdhulp in regionaal verband ook een omzetgarantie gegeven. Aanbieders van zowel Wmo als jeugdhulp hebben daarnaast extra kosten gemaakt. Er is een landelijke regeling gekomen om aanbieders te compenseren voor deze meerkosten, in eerste instantie voor de periode tot 1 juli 2020. Daarna is de regeling verlengd tot het einde van 2020. Inmiddels is de regeling nog een keer verlengd, namelijk tot 1 januari 2022.	Meerkosten jeugdhulp: € 171.600 Meerkosten Wmo: € 64.381 Meerkosten maatschappe-lijke opvang: € 104.090 Tekorten SW: € 1.391.000.
Doorbetaling regiotaxi	De gemeenschappelijke regeling betaalt: – maart tot en met juni 2020: werkelijk gereden kilometers zijn voor 100% vergoed. Over de niet gereden kilometers is 80% voorschot uitbetaald; – juli- augustus 2020: werkelijk gereden kilometers zijn voor 100% vergoed. 80% vergoeding over de gederfde omzet (via een opslag op de prijs) – september tot januari 2021: (flexibele) kostprijs per kilometer	-

Onderwerp	Toelichting	Bedrag uitgegeven 2020
Doorbetaling leerlingenvervoer	Uitgangspunt is (conform de richtlijn van de VNG): – 100% door betalen voor geleverde ritten – 80% door te betalen voor uitgevallen ritten – Voor het vervoer van kinderen die deelnemen aan de noodopvang onderwijs en opvang voor kwetsbare kinderen gebruik te maken van leerlingenvervoer. In principe binnen de bestaande contracten. Waarbij bovenstaande afspraken gelden. Ook voor kinderen die in deze bijzondere situatie vervoer nodig hebben (en daar voorheen geen gebruik van maakten). Deze worden dus niet nog extra gefinancierd.	
Uitvoeren TOZO-regeling	Uitvoering van landelijke regeling	€ 16.170.078
Handhaving centrum/ gratis parkeren in het centrum	– Geen handhaving parkeren in het centrum – Geen handhaving fietsen door het centrum Op gebied van parkeren krijgen we in 2020 een financieel nadeel (circa € 175.000 per maand). Na overleg met het CMO voerden we per 15 juli handhaving en dus betaald parkeren weer in.	€ 980.000
Precariobelasting	Besloten is om voor terrassen en uitstallingen voor het gehele jaar 2020 geen precariobelasting te innen.	€ 52.000
Bedrijfsafval voor ondernemers	We hanteren dezelfde aanpak als in 's-Hertogenbosch, omdat we samen met hen in de regio het bedrijfsafval doen. Concreet kan het contract (abonnement) op verzoek om gezet worden naar lediging op afroep: op deze manier blijft de container wel staan (wordt de beperkte huur ervan wel doorbelast), maar worden de ledigingskosten tijdelijk stilgezet.	
Ondersteuningsmaatregelen voor de amateurorganisaties in Oss: sport-cultuur-ontmoeten-zorg-maatschappelijke dienstverlening-evenementen-recreatie/toerisme	Algemene uitspraken: – We betaalden subsidies uit ook als daar de maatschappelijke activiteiten nu niet voor uitgevoerd worden – Voor (eenmalige) evenementen betaalden we (een gedeelte van) de subsidie uit als er al reële kosten gemaakt zijn – Waar nodig kunnen we op verzoek een voorschot geven op subsidies (versneld uitbetalen 3e kwartaal 2020) – Als vrijwilligersorganisatie in directe financiële problemen geraakt, kunnen we zo nodig ook extra krediet in de vorm van een lening verstrekken	
Kwijtschelding huur voor amateurorganisaties sport & cultuur	We schelden de huur kwijt van de gemeentelijke accommodaties op het gebied van sport en cultuur voor de periode 16 maart tot 1 juli. De kosten hiervan zijn respectievelijk voor sport € 135.597 en voor cultuur € 91.000. Deze bedragen zijn lager dan oorspronkelijk door aanpassing van landelijke compensatieregelingen. In het eerste kwartaal 2021 bereiden we een voorstel voor met betrekking tot de huren over 4e kwartaal 2020.	€ 135.597 (sport) € 91.190 (cultuur)

Onderwerp	Toelichting	Bedrag uitgegeven 2020
Verlengen lening overeenkomsten diverse sport en cultuurinstellingen (geen betaling aflossing en rente in 2020)	We hebben besloten om: – Instellingen / verenigingen de mogelijkheid te geven om te kiezen om geen aflossing en rente in 2020 te betalen – Onder voorwaarde van ondertekening aanvullende overeenkomst waarbij looptijd van de lening met 1 jaar wordt verlengd Dit geldt voor alle instellingen en verenigingen die een lening bij de gemeente hebben afgesloten. In 2020 zijn 7 leningsovereenkomsten aangepast met een renteverlies van € 272.000 in 2020 (uitstel aflossing € 167.000)	€ 272.000
Compensatiemaatregelen professionele cultuur- en sportorganisaties	Voor de professionele instellingen op het gebied van Sport, Cultuur en Ontmoeten geldt dat we pas echt een goed beeld hebben van de schade als gevolg van COVID-19 als we beschikken over de (concept) jaarrekeningen 2020 van deze instellingen. Op basis daarvan gaan we in 2021 in gesprek over de schade en de mogelijke vergoeding. Uiteraard zijn we tussentijds in gesprek hierover.	-
Compensatieregeling voor Wijk- en dorpshuizen	We compenseren de exploitatietekorten van de wijk- en dorpshuizen voor de periode van 16 maart tot en met 31 december 2020. We hebben € 83.000 ontvangen va het Rijk, het restant tekort van € 108.097 melden we als nadeel in de jaarrekening.	€ 191.097

Risico's door COVID-19 crisis

De huidige crisis heeft grote impact op alle inwoners, bedrijven en instellingen. De huidige crisis raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Maar we weten ook nog heel veel niet. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

We zien door de COVID-19 crisis belangrijke financiële risico's op de volgende terreinen:

Risico	Korte toelichting
Programma 1. Zorg en welzijn	
Kosten Wmo en jeugd	Er zijn afspraken gemaakt om zorg op deze terreinen door te betalen. Aanbieders hebben extra kosten gemaakt. Er is een landelijke regeling gekomen om aanbieders te compenseren voor deze meerkosten, in eerste instantie voor de periode tot 1 juli 2020. Daarna is de regeling verlengd tot het einde van het jaar. Inmiddels is de regeling nog een keer verlengd, namelijk tot 1 januari 2022. We hebben in de septembercirculaire vanuit het Rijk compensatie ontvangen voor: - Inhaalzorg en meerkosten jeugdhulp: € 194.000 - Inhaalzorg en meerkosten Wmo 2015 begeleiding: € 72.000 Deze gelden hebben we via de septembercirculaire 2020 afgezonderd en zijn daarmee voor dit doel beschikbaar. In de decembercirculaire hebben we aanvullende middelen ontvangen: - Meerkosten/continuïteit Wmo: € 123.730 - Continuïteit beschermd wonen: € 61.669

Risico	Korte toelichting
	De regionale inkooporganisatie jeugd werkt dit regionaal uit voor jeugdhulp. Wij coördineren dit regionaal voor de Wmo en beschermd wonen. In hoeverre de compensatie van het Rijk voldoende is, is op dit moment nog niet bekend. Er wordt nu gewerkt aan de aanvragen meerkosten over de periode 1 juli – 31 december 2020, zowel voor Wmo als jeugd. Daarnaast weten we nog niet hoeveel vergoeding van het Rijk we krijgen voor de meerkosten in 2021.
Kosten leerlingenvervoer en Regiotaxi	Ook op deze gebieden zijn afspraken gemaakt om betalingen (deels) door te laten lopen, ondanks dat de prestatie niet altijd is geleverd. De ontwikkeling van de kosten vanaf 2021 en verder voor de Regiotaxi is nog erg onzeker door de corona-crisis. In 2020 zijn er minder ritten gereden. Voor de maanden maart t/m augustus hebben we 80% in de vorm van een voorschot betaald. De daadwerkelijk gereden ritten zijn voor 100% vergoed. Sinds september betalen we een variabele kostprijs op basis van het daadwerkelijk aantal gereden kilometers. Deze regeling is inmiddels verlengd en geldt nu ook voor 2021, met een evaluatiemoment in juli 2021. We hebben in de begroting geen rekening gehouden met de volumegroei die we in 2019 zagen door te veel onzekerheid door de corona-crisis. Het is nog niet duidelijk wat voor impact de crisis heeft op de manier van het vervoeren en op het aantal ritten. De komende periode wordt hopelijk duidelijker wat dat betekent voor onze kosten in 2021 en verder. Voor het leerlingenvervoer is de uitvoering meerdere keren gewijzigd (deels stopgezet, alleen “kwetsbare” kinderen, extra vervoer).
Beschermd wonen	Verwachting dat instroom en uitstroom zal stagneren. Daardoor mogelijk tekort op het aantal plaatsen.
Maatschappelijke Opvang	Bij de maatschappelijke opvang is de capaciteit tijdelijk uitgebreid om geen dak- en thuislozen op straat te hebben tijdens de COVID-19 crisis. Ook zijn er voorzieningen vrij gemaakt om besmette bewoners te kunnen opvangen. Voor zover we kunnen zien lijken de kosten beperkt. We hebben van het Rijk compensatie ontvangen voor: - Inhaalzorg en meerkosten maatschappelijke opvang: € 820.000 Deze gelden hebben we via de septembercirculaire 2020 afgezonderd en zijn daarmee voor dit doel beschikbaar.
Meer vraag naar Zorg	Hoe het aantal aanvragen Wmo en jeugdhulp zich zal ontwikkelen als gevolg van COVID-19 crisis is niet te voorspellen.
Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs	
Stijging aantal bijstandsuitkeringen	In 2020 is het aantal bijstandsuitkeringen gestegen. We verwachtten bij de afgelopen programmabegroting voor 2020 een tekort van € 352.000 ten opzichte van het rijksbudget wat we ontvangen. Dit is gemeld als 3O-ontwikkeling in deze begroting. De laatste maanden van 2020 is het aantal bijstandsuitkeringen minder hard gestegen dan we verwacht hadden. Daardoor zijn we uitgekomen op een overschot ten opzichte van het Rijksbudget. Hoe de bijstand zich ontwikkelt is een groot risico en lastig te voorspellen.

Risico	Korte toelichting
Reguliere BBZ uitkeringen	Het is mogelijk dat er na de beëindiging van de TOZO regeling meer BBZ uitkeringen (Bijstand voor zelfstandigen) verstrekt zullen gaan worden. Vanaf 1-1-2020 valt de financiering van de BBZ uitkering levensonderhoud binnen de BUIG en daarmee is de gemeente 100% financieel verantwoordelijk. Voor de BBZ kredieten is de gemeenten 75% financieel verantwoordelijk.
Stijging bijzondere bijstand	We verwachten een stijging van het aantal inwoners met een laag inkomen. Beroep op bijzondere bijstand zal daardoor stijgen. Op dit moment ervaren we, ondanks de corona-crisis, geen hogere werkdruk voor de bijzondere bijstand, maar de (landelijke) verwachting is dat de vraag naar bijzondere bijstand gaat stijgen. Het moment en de hoogte van het financiële effect hiervan is moeilijk in te schatten.
Daling ontvangsten BUIG en bijzondere bijstand	Door de maatregelen ten gevolgen van COVID-19 waarin we coulanter zijn naar onze debiteuren en door uitvoering van de tussenmaatregel nieuwe beslagwetgeving, verwachten we een daling in de jaarlijkse ontvangsten en een langere looptijd voor terugbetalingen van schulden. Hierdoor ontstaat er een verhoogd risico dat schulden niet meer worden afbetaald.
Participatiebudget	Door de COVID-19 crisis hebben re-integratie activiteiten tijdelijk stil gelegen. Daarna hebben we de activiteiten binnen de mogelijkheden zoveel mogelijk weer opgestart. We hebben te maken met een nieuwe doelgroep waarbij we kosten maken voor (om)scholing en bemiddeling naar werk waar in sectoren waar nu kansen liggen. Wat dit betekent voor de toekomstige uitgaven vanuit het Participatiebudget en de toereikendheid van het budget is nog niet bekend.
Schuldhulpverlening	We zien tot nu toe nog geen toename in het beroep op de gemeentelijke schuldhulpverlening, maar het aantal mensen met financiële problemen zal verder toenemen. Voor veel inwoners geldt dat ze financiële tegenslag voorlopig zullen kunnen opvangen, al dan niet dankzij de steunpakketten, maar dat er ook een einde aan die rek zit. We zijn bezig met een plan van aanpak voor vroegsignalering. Daarmee proberen we inwoners eerder te bereiken, voordat van zeer grote problemen sprake is. Er bestaat nog steeds het risico dat het beroep dat op de gemeentelijke schuldhulpverlening gedaan gaat worden zo groot wordt dat de bestaande capaciteit daarvoor onvoldoende is. Hier is geen goede en betrouwbare voorspelling van te maken. Een landelijk onderzoek door Deloitte geeft aan dat in 2021 tussen de 1,5 en 2,6 miljoen mensen meer in de schulden komt, waarvan 40% problematisch.
IBN werkbedrijf	Het risico opgenomen in de programmabegroting dat IBN een flink tekort verwacht in 2020 en over het jaar 2019 geen dividend uitkeert heeft zich niet voorgedaan. We hebben vanuit het Rijk compensatie ontvangen (€ 1.391.000) voor verwachte tekorten bij SW bedrijven door (gedeeltelijke) sluiting en wegvallen van opbrengsten. Dit voor de periode 1 maart tot 31 december 2020. Bovendien is het bedrag dat landelijk per Wsw-er (als onderdeel van het Participatiebudget) beschikbaar wordt gesteld in 2020 nog verhoogd. IBN verwacht geen negatief resultaat meer in 2020, dus is de AGR inmiddels net als andere jaren weer aangevuld met de dividenduitkering over het jaar 2019.

Risico	Korte toelichting
Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur	
Algemeen risico culturele organisaties inclusief MFA's	Schade bij culturele organisaties en onze multifunctionele accommodaties door de opgelegde sluiting. We ontvangen vanuit het Rijk gelden voor het overeind houden van lokale en regionale cultuur sector. Of dit voldoende is, zal bij de verdere uitwerking van ondersteuningsmaatregelen blijken.
Professionele culturele instellingen	De financiële gevolgen voor de professionele cultuurinstellingen zijn nog niet inzichtelijk te maken, maar zullen fors zijn. Aan de hand van de jaarrekeningen van de instellingen brengen we de financiële tekorten in kaart en nemen we passende maatregelen.
Golfbad Oss	het Golfbad maakt gebruik van landelijke ondersteuningsmaatregel. Wat het financieel effect is, is nu nog niet te zeggen. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat het Golfbad de financiële gevolgen kan opvangen vanuit het positieve jaarrekeningresultaat 2019. Op basis van de jaarrekening 2020 beoordelen we hoe vanuit een integrale aanpak ondersteuning bieden.
Omroep Maasland	Omroep heeft te maken met grote terugval in advertentie-inkomsten. Effect op langere termijn lastig in te schatten. Er is een tijdelijke steunfonds voor lokale media waar de omroep een aanvraag kan doen voor ondersteuning. Dat steunfonds bevat € 35 miljoen voor geheel 2020. Deze loopt niet via de gemeente.
Programma 4. Dynamisch stadscentrum	
Algemeen	We zien op dit moment geen grote directe financiële risico's binnen dit programma. Wel zien we uiteraard belangrijke risico's in de ontwikkeling van de binnenstad (effecten voor winkeliers/ horeca etc).
Programma 5. Zuinig op ons klimaat	
Kringloop	De crisis heeft in de eerste fase van de crisis grote impact op de exploitatie van het Kringloopbedrijf door wegvallende inkomsten gehad. De inkomsten zijn hierna weer wat hersteld, maar de financieringspositie van het kringloopbedrijf blijft onder druk staan.
Programma 6. Vitale economie	
Grondverkopen industrie	Er blijft op dit moment nog voldoende belangstelling voor onze uit te geven gronden. Effect op langere termijn is niet te voorspellen. Hoeveelheid te verkopen hectare is nog beperkt (uitz. Heesch West).
Havengelden	Door minder economische activiteit in de haven is de opbrengst havengelden minder dan begroot. Wat het effect is voor 2021 is lastig in te schatten.
Programma 7. Mobiliteit	
Parkeren	Sluiting van de winkels en terugloop van het aantal bezoekers in centrum leidt ook in 2021 tot lagere parkeeropbrengsten. In hoeverre dit gecompenseerd wordt door het Rijk is nog niet duidelijk.
Programma 8. Aantrekkelijk wonen in Oss	
Grondverkopen woningbouw	Effect op langere termijn is niet te voorspellen. Hoeveelheid te verkopen hectare is nog beperkt. Nieuw op te starten projecten kennen een langere doorlooptijd, zodat het risico verkleind wordt. Via taskforce zetten we in op anticyclisch investeren.

Risico	Korte toelichting
Leges omgevingsvergunning	De mogelijkheid bestaat dat door de crisis het aantal aanvragen om een omgevingsvergunning in 2021 achter blijft. Dat heeft gevolgen voor de bouwleges.
Programma 10. Besturen in verandering van tijden	
Leges publieksdiensten	In 2020 zagen we afname van het aantal huwelijken. Wat de effecten zijn in 2021 is op dit moment nog niet te overzien.
Gemeente als werkgever	In verband met hygiëne maatregelen, aanpassingen op 1,5 meter, digitale vergaderfaciliteiten en faciliteren thuiswerken maken we extra kosten. Exact beeld wat dit voor de toekomst betekent werken we op dit moment uit.
Programma 11. Financieel solide	
Uitstel van ontvangsten/ later versturen facturen	We ontvangen later ons geld (en ook soms minder) wat effect heeft op onze financieringspositie. Door extra geld aan te trekken verkleinen we dit risico.
Toeristenbelasting	Het aantal overnachtingen in 2020 zal aanzienlijk lager liggen dan voorgaande jaren. De begrote opbrengst is jaarlijks € 230.000. We werken met een systeem van achteraf aangifte doen. Dus de opbrengst in 2021 betreft het aantal overnachtingen in 2020. We moeten dus rekening houden met minder inkomsten in 2021. We ontvangen € 57.000 vanuit het Rijk compensatie voor de gemiste inkomsten uit toeristenbelasting. We weten nog niet of dit voldoende is.
Rente en aflossing in 2021	In 2020 hebben verenigingen en instellingen de mogelijkheid gekregen om in dat jaar geen rente en aflossing te betalen, onder voorwaarde van ondertekening van aanvullende overeenkomst waarbij de looptijd van de lening wordt verlengd met 1 jaar. Hoe we hiermee omgaan in 2021 moet nog besluitvorming over plaatsvinden.
Oninbaarheid gemeentelijke vorderingen	De gemeente voert een ruimhartig beleid voor uitstel van betaling sinds de COVID-19 crisis. Afhankelijk van de omvang van de recessie verwachten we dat een deel van de vorderingen niet inbaar zal zijn. Op dit moment is niet in te schatten hoeveel. Dit risico geldt ook voor de BSOB.

JAARVERSLAG

Programma 1. Zorg en welzijn

1. Inleiding

We willen graag dat al onze inwoners actief deelnemen aan de samenleving. Daar zetten we dan ook zoveel als mogelijk op in. Uitgangspunt is om aan te sluiten bij de talenten, mogelijkheden en behoeften van inwoners. Wanneer het niet vanzelf gaat, bieden we ondersteuning, zorg en opvang. Deze ondersteuning is gericht op zoveel mogelijk zelf en samen doen.

We zien dat de COVID-19 pandemie impact heeft op de zorg en ondersteuning van cliënten van Wmo en jeugdwet. Maar, we zien ook dat mensen er voor elkaar zijn en dat ze elkaar helpen en ondersteunen. Dit willen we graag behouden. Dat geldt ook voor de digitaliseringsslag die op meerdere plekken is gemaakt. Evenals de alternatieven voor ondersteuning van inwoners die noodgedwongen tot stand kwamen en goed bleken te passen.

De focus ligt op goede dienstverlening aan onze inwoners, transformatie van het sociaal domein en kostenbeheersing:

- We kijken integraal naar de problematiek van de inwoners. Om te komen tot een integrale oplossing voor de inwoner werken we samen met inwoner vanuit de disciplines werk en inkomen, welzijn, zorg, veiligheid, schuldhulpverlening samen. We werken hierbij intensief samen met externe partijen in het veld.
- We werken verder aan de transformatie binnen het sociaal domein. Dit is een langdurig verandertraject. We moeten blijven investeren in vakmanschap van medewerkers. Ook in verband met de steeds veranderende wetgeving.
- Om de kosten te beheersen zetten we in op het onderzoeken van welke maatregelen effectief zijn om ondersteuning via algemene/collectieve voorzieningen in het voorliggend veld te stimuleren zoals de inzet van de praktijkondersteuner, en de digitalisering van onze dienstverlening en bedrijfsvoering. We brengen de basis op orde in de uitvoering van de WMO en gaan meer datagesteund werken. Kostenbeheersing moet de transformatie ondersteunen en niet belemmeren. Naast lokale en regionale instrumenten zetten we, via G40, VNG en landelijke contacten, in op beïnvloeding van de budgetten die we krijgen van het Rijk voor de uitvoering van onze taken.

2. Programma-onderdelen

2.1 Zorg en ondersteuning in de Wmo

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Mensen kunnen zichzelf redden, doen mee aan het sociale leven en hebben het gevoel dat ze erbij horen*
- *Goede basisvoorzieningen en ondersteuningsmogelijkheden in de wijk*
- *Passende (specialistische) zorg voor mensen die het nodig hebben*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We hebben gewerkt aan onze drie hoofdthema's van de lokale Wmo: werken aan een sterke sociale basis, zorgen voor ondersteuning van inwoners in kwetsbare posities zodat ze het zelf redden en zorgen voor een vangnet voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid. In 2020 hebben we incidenteel geld ontvangen en vanaf 2021 structurele middelen voor zorg en ondersteuning voor in de Wmo. We hebben 6 fte aangesteld voor uitvoeringstaken. Daardoor hebben we de inhuur met incidentele middelen van de afgelopen jaren teruggebracht. Maatschappelijke, landelijke en financiële ontwikkelingen, en beleidsmatige prioriteiten maken dat de druk op de beleids- en uitvoeringscapaciteit capaciteit hoog blijft. We blijven zoeken naar manieren om deze op te vangen. Hieronder staan de concrete resultaten binnen onze drie hoofdthema's van de lokale Wmo.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

We hebben gewerkt op basis van de drie hoofddoelen van de lokale Wmo:

Hoofdthema 1 lokale Wmo: Werken aan een sterke sociale basis

- In 2020 is de focus gelegd op het belang en de waarde van de sociale basis in de Wmo. Met ONS Welzijn hebben we afspraken gemaakt om in de Sociale teams te werken aan meer inzet van collectief werk en informele ondersteuning zodat inwoners met hulpvragen zelf verder kunnen. Het goed aansluiten bij de maatschappelijke vraagstukken door de Sociale teams is onderdeel van de organisatieverandering van ONS Welzijn in Oss.
- In 2020 heeft de GGD samen met het team Onderzoek & Statistiek van de gemeente Oss en ONS Welzijn een nieuw instrument voor de wijkfoto (data als basis voor wijkprofiel) gemaakt. In het eerste kwartaal van 2021 testen we dit instrument op gebruiksvriendelijkheid en bruikbaarheid waarna de wijkfoto op wijk- en dorpsniveau gebruikt wordt voor de dialoog met professionals en inwoners over de sociale agenda.
- In 2020 is de Beleidsvisie Thuis in de Buurt vastgesteld. Dit is de basis voor verdere ontwikkelingen rondom laagdrempelig ontmoeten en wijk- en buurthuizen.
- Samen met ONS welzijn zijn we gestart met een leertraject om te komen tot betere sturing en afspraken voor 2022.
- We hebben in 2020 een visie op het professioneel Jongerenwerk geformuleerd en gebruiken 2021 om hier concrete invulling aan te geven.
- We hebben de inzet van straatcoaches vanaf januari 2020 met twee jaar verlengd tot eind 2021. In 2021 evalueren we de inzet van de straatcoaches.
- We hebben onderzocht wat mantelzorgers nodig hebben aan informatie en advies, zodat we samen met ONS Welzijn met elkaar in deze behoefte kunnen voorzien.
- We hebben initiatieven van inwoners gefaciliteerd vanuit ons innovatie/transformatiebudget.

Hoofdthema 2 lokale Wmo: Zorgen voor ondersteuning van inwoners in kwetsbare posities zodat ze het zelf redden

- Het uitvoeringsteam Wmo is in 2020 gestart met een nieuwe werkwijze:
  Deze nieuwe werkwijze houdt in: Directe doorverbinding van Team Toegang naar de planning van Team Wmo, de afspraak wordt binnen 3 weken gepland, er komt 1 onderzoeksverslag die aansluit op de Samenwerkwijze, en de administratie handelt eenvoudige aanvragen af.
  Dat betekent voor de inwoner: Binnen 3 weken heeft hij of zij een afspraak en er is een snellere afhandeling van (eenvoudige) vragen.
  Het effect van deze nieuwe werkwijze is: Er is minder wachttijd, er is duidelijkheid over de afspraak waardoor minder herhaaltelefonie, er is een snellere afhandeling, en de tevredenheid neemt toe.
- In 2020 is de werkwijze van de Sociale teams (ONS Welzijn en Consulenten W&I, Zorg en SHV) geëvalueerd. Uit de evaluatie is een verbeterplan voortgekomen. Dit verbeterplan wordt in gezamenlijkheid van de gemeente Oss en ONS Welzijn uitgevoerd.
- Professionals en partners in de wijk hebben per wijk leersessies gevolgd om de Samenwerkwijze onder de knie te krijgen. Per wijk zijn aanjagers aangesteld. Op initiatief van de aanjagers is een start gemaakt om samen aan een organisatie overstijgende leeromgeving te bouwen. Dit heeft de werktitel 'het Leerhuis' gekregen.
- In 2020 hebben we complexe maatwerkcasussen geanalyseerd. Op basis van de analyse hebben we verbeteringen toegepast op het toewijzingsproces van complex maatwerk. Het gaat hierbij om aanpassingen van de werkinstructie, inzicht in kosten en monitoring, en verbetering in de toeleiding de regionale ondersteuning vanuit Maatschappelijke opvang en beschermd wonen.
- In 2020 is een analyse gemaakt van de groei van de inzet van Huishoudelijke Verzorging. Deze groei hangt vooral samen met het ingevoerde abonnementstarief voor de WMO en brengt steeds hogere kosten met zich mee. Lokaal en regionaal denken we na over stuurknoppen om hiermee om te gaan.
- We hebben een voorstel gemaakt om gedifferentieerde tarieven in de PGB voor Huishoudelijke hulp te gaan hanteren. De ASD is gevraagd om daarover te adviseren. Besluitvorming volgt in 2021.

Hoofdthema's 3 lokale Wmo: Zorgen voor een vangnet voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid.

- We hebben een regionale ontwikkelagenda Opvang, ondersteuning en zorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid opgesteld.
- We hebben een regionaal projectplan brede aanpak dakloosheid opgesteld en zijn gestart met de uitvoering.
- We maakten procesafspraken met woningbouwcorporaties over de urgentieplus regeling voor cliënten die uitstromen uit zorg (beschermd wonen en maatschappelijk opvang) en zelfstandig gaan wonen.
- We hebben een regionaal plan doorontwikkeling bemoeizorg gemaakt, waarbij expertise wordt uitgebreid met forensische kennis.
- We hebben een regionale samenwerkingsagenda opgesteld tussen zorgverzekeraars gemeenten gericht op de thema's GGZ, Ouderen en Preventie.
- We hebben ingezet op de versterking van de samenwerking tussen het medisch domein, sociaal domein en veiligheidsdomein. We maakten o.a. afspraken met politie, GGZ Oost Brabant, Novadic Kentron en Verdihuis over samenwerking bij crisissituaties bij complexe casussen.
- We hebben de regionale preventieopdracht GGZ en verslavingszorg geherformuleerd.
- Er is een regionale pilot uitgevoerd opvang complexe casuïstiek.
- We hebben een lokale pilot voor transformatie beschermd wonen uitgevoerd in Proeftuin Ruwaard.
- We hebben procesafspraken gemaakt aanvraag briefadres.
- Er is een regionale GGZ specialist aangesteld voor de Sociale Teams en regionale team toegang BW/MO.
- Ook in 2020 werkten we vanuit zorg en veiligheid en stemmen op beleid en uitvoering. Bij interventies die te maken hebben met preventie en repressie zochten we de verbinding.
- We hebben afspraken gemaakt met onze netwerkpartners ten behoeve van het werken volgens het AVE model (aanpak voorkomen escalatie). In 2020 hebben we geïnvesteerd in kennisdeling en bredere bekendheid. We hebben dit in nauwe samenwerking met team Veiligheid gedaan.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- Voor ons uitvoeringsteam Wmo had COVID-19 de volgende impact:
    - Veelal telefonisch onderzoek i.p.v. huisbezoeken
    - huisbezoeken werden uitgesteld
    - Huisbezoekprotocol COVID-19 werd vastgesteld
    - We handelden 50-70% telefonisch en 30-50% met huisbezoek af
- We zagen het eerste en tweede kwartaal een daling in aanvragen (11-12% minder ten opzichte van vorig jaar). Daardoor was er een daling van de werkvoorraad én de wachttijd. Vanaf het derde kwartaal was het aantal aanvragen weer op een vergelijkbaar niveau als vorig jaar.
- De reguliere dienstverlening van ONS welzijn liep zoveel mogelijk door. Online en waar noodzakelijk ook ambulant. Daarnaast waren de wijkwerkers extra actief in de wijk en zochten naar creatieve oplossingen om inwoners te kunnen blijven ontmoeten. Zij waren aanwezig in wijkcentra voor inloop en vragen en zij zetten spreekuren voort in de wijkcentra die open waren. Dit gold ook voor de jongerenwerkers.
- ONS welzijn had voor alle inwoners een speciaal programma ontwikkeld samen met externe partners zoals de GGD, Slachterhulp en huisartsen. Dit programma was grotendeels gebaseerd op de reguliere dienstverlening van ONS welzijn, maar waarnaar door de COVID-19 situatie meer vraag naar is. Denk bijvoorbeeld aan psychosociale ondersteuning, eenzaamheidsbestrijding, rouw- en lotgenotencontact, financieel/juridische ondersteuning en armoedebestrijding.
- Tijdens de eerste golf hadden zich veel vrijwilligers gemeld bij ONS welzijn. Deze werden bemiddeld naar vrijwilligerswerk. ONS welzijn ondersteunde ook veel burgerinitiatieven. In de tweede golf was de vraag naar vrijwilligers groter dan de instroom. Ook de vraag naar ondersteuning vanuit overbelaste mantelzorgers is toegenomen.
- We hebben zorgaanbieders een omzetgarantie gegeven zodat het zorglandschap ook na de COVID-19 crisis in stand blijft.
- We hebben een meerkostenregeling voor Wmo zorgaanbieders uitgevoerd waardoor meer kosten in verband met uitvoering van de RIVM maatregelen werden vergoed.
- We hebben medewerkers van zorgorganisaties gevraagd kwetsbare burgers extra te ondersteunen.

- We maakten afspraken met zorgaanbieders over alternatieve manieren om onze inwoners te blijven ondersteunen.
- Er zijn aanvullende afspraken gemaakt met Verdihuis over maatschappelijke opvang op basis van de COVID-19 richtlijnen.

2.2 Jeugdhulp

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We organiseren hulp voor de jeugdige zo dicht mogelijk bij huis, nabij het gezin*
- *We zorgen voor passende (specialistische) jeugdhulp voor de jeugdigen die dit nodig hebben. Daarbij zijn we kritisch op de reikwijdte van gespecialiseerde jeugdhulp om de meeste kwetsbare jeugdigen te kunnen blijven helpen.*
- *We versterken de (gemeentelijke) toegang en verbinden deze met partners uit de jeugdketen zoals consultatiebureau, voorschoolse voorzieningen en onderwijs.*
- *We beschermen jeugdigen bij onveilige situaties.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Zorgen voor passende jeugdhulp is een doorlopend proces. De ontwikkeling van regionaal beleid is daarvoor zeer relevant. Vanuit goed opdrachtgeverschap is regionale samenwerking in relatie tot de zorgaanbieders belangrijk. Wij investeren daar ook in. In de regio zijn forse stappen rond transformatie gemaakt; vooral is daarbij ingezet op af/ombouwen van residentiele hulp naar hulp in gezinsvormen en naar intensieve ambulante hulp. Daarnaast is met de regio hard gewerkt aan de nieuwe inkoop van jeugdhulp. Hiervoor is een nieuwe productindeling gemaakt, een nieuwe manier van zorgtoewijzing ontworpen en een nieuwe financieringssystematiek voor zorgaanbieders ingericht. Zo dragen we vooral bij aan de bovenstaande doelstellingen: passende jeugdhulp (door bouwstenen en arrangeren wordt de jeugdhulp meer op maat), dichtbij huis (door de wijze van inkopen kan lokaal samengewerkt worden met lokale aanbieders naar keuze) en reikwijdte (scherper beschreven wat de specialistische jeugdhulp is en waar deze aan moet voldoen).
De implementatie van de nieuwe werkwijzen is in het najaar gestart. Dit vraagt van ons CJG een grote inzet. Het is een onderdeel van onze Ontwikkelagenda Jeugd, gericht op versterken van de gemeentelijke toegang. De samenwerking met Ons Welzijn daarin verloopt goed. Zorg blijft de beheersbaarheid van de kosten. Hier is nadrukkelijk aandacht voor, zowel in de regio met het transformatieproject, als lokaal met het investeren in POH GGZ Jeugd bij de huisartsen en het gaan werken in de ‘driehoek’ bijvoorbeeld.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Het regionaal beleidsplan 2020-2023 is vertaald in een uitvoeringsagenda met verschillende actielijnen, zoals preventie, eigen kracht en eerder de juiste hulp op maat, integrale hulp en ondersteuning, positie van jeugdigen en ouders/cliëntervaringen, meer ruimte voor professionals door vermindering van regeldruk.
- Regionaal met het RIOZ hebben we een nieuw productenboek gemaakt, dat is de basis voor de aanbesteding van gespecialiseerde jeugdhulp per 2022. Vanwege COVID-19 is de aanbesteding in maart 2020 stopgezet en hebben we voor 2021 een tussenregeling opgezet. Hierbij werken we binnen de bestaande contracten met het nieuwe productenboek en de nieuwe manier van zorgtoewijzing.
- Op basis van een regionale leidraad hebben wij de lokale implementatie – bij het CJG - gestart van het nieuwe productenboek en de zorgtoewijzing: het werken in de driehoek van gezin-jeugdprofessional-zorgaanbieder.
- Vanuit Oss hebben wij de regionale verordening en nadere regels jeugdhulp geactualiseerd en aangepast op het nieuwe productenboek.
- Het transformatieproject is uitgevoerd en geëvalueerd: er is residentiele hulp afgebouwd, en meer gezinshuizen, pleegzorg en intensieve ambulante hulp ontwikkeld. Succesvolle interventies en methodieken worden in 2021 verder uitgebreid en doorontwikkeld. Restant van het transformatiebudget wordt ingezet om de transformatie de komende drie jaar verder te ontwikkelen en hoog op de agenda te houden.
- We hebben regionaal verbeteringen aangebracht in de beschikbaarheid en kwaliteit van de crisishulp, die vanaf 2021 zo zal worden uitgevoerd.

- We hebben de regionale afspraken over samenwerking tussen Veilig Thuis en de lokale teams bij bescherming van jeugdigen in onveilige situaties geïmplementeerd.
- We hebben samen met ONS welzijn een start gemaakt met een ontwikkelplan voor de lokale teams om te voldoen aan het landelijke kwaliteitskader van de VNG betreffende lokale teams en veiligheid.
- We hebben met Veilig Thuis en ONS welzijn ingezet op scholing van professionals rond veiligheid.
- We werken verder met de Osse ontwikkelagenda 'vindbaarheid en beschikbaarheid van de jeugdhulp' en richtten ons daarmee op versterken van de lokale toegang.
- We hebben met het CJG afspraken gemaakt over aansluiting bij het onderwijs. Voor iedere school, ook voor speciaal onderwijs, is een schoolcontactpersoon. De intensiteit van inzet is afhankelijk van de problematiek op de scholen.
- We maken de inzet van de Praktijkondersteuner GGZ Jeugd (POH GGZ) bij huisartsen mogelijk. Nog niet alle huisartsen zijn bereikt. Uit de evaluatie blijkt dat een POH GGZ Jeugd goed werkt; zij bieden waar nodig direct hulp en zorgen voor een eventuele gerichte doorverwijzing in samenwerking met het CJG.
- STORM, de aanpak voor depressie preventie is voortgezet.
- We participeerden aan het regionaal project Scheiden zonder schade. Dit project richt zich onder meer op het verbeteren van de aanpak bij complexe scheidingen, deskundigheidsbevordering bij lokale teams en het slaan van een brug tussen zorg en recht.
- In aansluiting op het regionale uitvoeringsplan hebben we een (regionale) notitie over Reikwijdte van jeugdhulp opgesteld. Onderdelen hieruit worden het komende jaar verder uitgewerkt.
- We hebben de mogelijkheden voor invoering van de Samenwerkwijze ook op het terrein van jeugdhulp, verkend: dit sluit goed aan bij de nieuwe werkwijze van zorgtoewijzing in de driehoek van gezin-jeugdprofessional-zorgaanbieder.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?
- Vanuit het RIOZ hebben we gevolgd op welke manier de jeugdhulp veilig kon worden voortgezet. RIOZ heeft ook de landelijke compensatieregeling uitgevoerd.
- We hebben frequent contact met het CJG, onderwijs, kinderopvang, jeugdhulpaanbieders, Gecertificeerde Instellingen, Veilig Thuis over stand van zaken tijdens de COVID-19 crisis.
- We hebben met STORM afspraken gemaakt over deskundigheidsbevordering bij organisaties die signalen ontvangen over somberheid bij jongeren.

2.3 Gezondheid en preventie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):
- *Een gezond leven en gezonde leefomgeving*
- *Een effectief dekkend netwerk AED's in de publieke ruimte*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We werkten aan de doelstellingen van ons gezondheidsbeleid met de focus op de drie thema's van het nationaal preventie akkoord: minder roken en mee-rokers, overgewicht en obesitas terugdringen en problematisch alcoholgebruik aanpakken. Ook hebben we gewerkt aan het verkleinen van de gezondheidsverschillen en het bevorderen van een gezonde leefstijl en het bieden van een kansrijke start aan kwetsbare zwangere moeders en jonge moeders/gezinnen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?
- Via het regioproject 'Drugs, wat doet het met jou' werken we met 38 gemeenten in de politieregio Oost-Brabant, de GGD HvB, GDD Brabant Zuidoost en Nocadic Kentron aan de denormalisering van drugsgebruik. Ook hebben we een aantal lokale interventies die we jaarlijkse laten terugkomen zoals een ouder-kindavond over het omgaan met groepsdruk en het stellen van grenzen en hanteren van regels. Groepsdruk is sterk beïnvloedbare factor voor gebruik van middelen, met risico op verslaving.
- We zetten de activiteiten binnen de ketenaanpak 'Kind naar Gezonder Gewicht' vanuit JOGG voort.

- In 2020 is aandacht geweest voor de campagne Stobtober (stoppen met roken) en Ikpas (stoppen met alcohol drinken).
- Onze samenwerkingspartners hebben we een brief gestuurd om mee te doen aan de rookvrije generatie door ook hun gebouwen rookvrij te maken.
- Elk jaar hebben we accountgesprekken met de GGD. Door deze gesprekken brengen we meer focus aan op de werkzaamheden. Uitgangspunt hierbij is dat we de landelijke ontwikkelingen volgen en uitvoering geven aan de actiepunten uit het preventieakkoord (preventie van roken, alcohol en overgewicht) en actieprogramma Kansrijke Start (ondersteuning bij de eerste 1000 dagen van een kind bij kwetsbare zwangere vrouwen en jonge moeders/gezinnen).
- Sinds 2019 hebben we een lokale coalitie Kansrijke Start. Met deze coalitie faciliteren we een lokale samenwerking tussen partners uit het medische en sociale domein. De coalitie werkt aan een goede signalering, verwijzing en optimale begeleiding voor, tijdens en na zwangerschap van kwetsbare doelgroepen.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- Bestuurlijk is een netwerk Nazorg COVID-19 gestart, dat regelmatig afstemt over de dienstverlening aan inwoners die COVID-19 hebben gehad. Hierin zijn zowel medische als sociaal maatschappelijke netwerkpartners actief waaronder huisartsen, C-support, Fysiotherapeuten, GGD, Ons Welzijn en de gemeente. Zo worden laagdrempelig behoeften geïnventariseerd, acties op elkaar aangesloten en weten partijen elkaar goed te vinden.
- De GGD heeft een taak bij de beheersing en bestrijding van het COVID-19. Waaronder vaccineren, registratie, bron- en contactonderzoek. De GGD voert deze taken uit in opdracht van de Minister van VWS. Het valt binnen basispakket van de GGD.
- Het effect van COVID-19 op de GGD organisatie is een grote onvoorziene ontwikkeling (geweest). De uitdagingen die de pandemie met zich meebrengt leggen een hoge druk op de GGD (organisatie). De crisis is nog niet beslecht en er is veel onzekerheid over het verdere verloop. Er bestaan grote maatschappelijke zorgen over de negatieve impact van de COVID-19 maatregelen op de leefstijl van de Nederlanders. Op basis van inzichten uit monitoringsinstrumenten, ontwikkelt de GGD aanvullende interventies en beleidsadvisering als daar een noodzaak toe blijkt.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Sociale duurzaamheid betekent: kiezen voor oplossingen die het probleemoplossend vermogen van de samenleving zelf versterken, waardoor op termijn minder zorg/ondersteuning nodig is en mensen toekomstperspectief hebben. Dat betekent: inzetten op eigen kracht en zelfredzaamheid en zo mogelijk kiezen voor oplossingen waarbij inwoners en hun informele netwerken een rol spelen. Niet zorgen voor een oplossing, maar helpen een oplossing te vinden, zodat de inwoner of de buurt een volgende keer meer zelf kan oppakken. Dat komt tot uiting in de manier waarop ondersteuning en welzijn worden ingevuld en uitgevoerd, maar ook in concrete activiteiten zoals: preventie, gezondheidsprojecten, mantelzorgondersteuning, ondersteuning van vrijwilligerswerk, enzovoort. De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, geen honger, goede gezondheid en welzijn, gendergelijkheid, ongelijkheid verminderen, duurzame steden en gemeenschappen en vrede, veiligheid en gerechtigheid.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef-waarde
Kwaliteit toegang Wmo	*CEO Wmo **					
1. Ik weet waar ik moet zijn met mijn hulpvraag		73%	73%	75%		78%**
2. Ik werd snel geholpen		71%	75%	73%		79%**
3. De ondersteuning die ik krijg past bij mijn hulpvraag			85%	89%		85%
4.Wmo gebruik	*Wmo monitor*					
Aantal cliënten per zorgvorm	Begeleiding	948	1.046	1.217		
ZIN***	Dagbesteding	394	375	365		
	Kortdurend verblijf	3	3	4		
*5. Jeugdhulp gebruik*****						
Aantal cliënten CJG						
Aantal cliënten gespecialiseerde		-	-	1604	1527	
jeugdhulp	Met verblijf					
	Pleegzorg****	*162*	178	159	176	
	Zonder verblijf	*92*	103	127	116	
	(ambulant/daghulp)	*2287*	2363	2221	2052	

* *CEO= Cliëntervaringsonderzoek Wmo, wordt elk jaar uitgevoerd*
** *Dit is het gemiddelde van de regio over 2018*
*** *Streven is het zorggebruik van geïndiceerde zorg omlaag te brengen door inzet van lichte vormen en collectieve activiteiten*
**** *Pleegzorg wordt geregistreerd in dagen; dit is een inschatting van het aantal kinderen in Oss*
***** *Cijfers Jeugdhulp 2017 niet gevalideerd, dus niet geheel betrouwbaar*

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Jongeren met delict voor de rechter	1%	1%	2018
Jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp	14,3%	12,2%	2019
Jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming	1,7%	1,3%	2019
Jongeren van 12-23 jaar met jeugdreclassering	0,3%	0,4%	2019
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement per 10.000 inwoners	700	661	2020

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2020 primitief	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Wmo individuele voorzieningen	Lasten	11.787	13.252	13.689	437	N
	Baten	-192	-198	-130	68	N
	Saldo	11.594	13.054	13.559	506	N
Wmo collectieve voorzieningen	Lasten	11.428	12.811	12.108	-703	V
	Baten	-297	-305	-462	-157	V
	Saldo	11.131	12.506	11.646	-860	V
Jeugdwerk	Lasten	849	661	545	-116	V
	Baten	-21	-21	-35	-13	V
	Saldo	828	640	511	-129	V
Jeugdzorg	Lasten	28.705	30.897	29.465	-1.433	V
	Baten	-41	-41	-59	-17	V
	Saldo	28.663	30.856	29.406	-1.450	V
Wmo algemeen	Lasten	1.225	964	710	-254	V
	Baten	-1.167	-1.061	-1.021	40	N
	Saldo	59	-97	-311	-214	V
Gezondheidszorg	Lasten	3.254	3.267	3.262	-5	V
	Baten	-29	-29	-53	-25	V
	Saldo	3.226	3.238	3.209	-30	V
Wmo begeleiding en dagbesteding	Lasten	10.034	10.287	10.684	396	N
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	10.034	10.287	10.684	396	N
Wmo beschermd wonen	Lasten	25.111	21.548	16.569	-4.979	V
	Baten	0	0	-157	-157	V
	Saldo	25.111	21.548	16.412	-5.136	V
Totaal programma	**Lasten**	**92.393**	**93.688**	**87.032**	**-6.656**	**V**
	Baten	**-1.748**	**-1.655**	**-1.916**	**-261**	**V**
	Saldo	**90.645**	**92.032**	**85.115**	**-6.917**	**V**
Stortingen reserves		0	4.241	4.241	0	-
Onttrekkingen reserves		-3.810	-4.962	-1.988	2.974	N
Totaal mutaties reserves		**-3.810**	**-720**	**2.253**	**2.974**	**N**
Resultaat		**86.835**	**91.312**	**87.369**	**-3.943**	**V**

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

Wmo Individuele voorzieningen

We hebben € 437.000 aan hogere kosten en € 68.000 minder aan inkomsten. Dit geeft een nadeel van € 506.000. Dit heeft de volgende oorzaken:

- De kosten aan Wmo voorzieningen zijn € 348.000 hoger uitgevallen, bovenop de 3O-ontwikkeling die we hebben opgenomen in de programmabegroting van € 290.000. Als eerste komt dit door hogere kosten (€ 156.000) voor woningaanpassingen. Dat komt vooral door meer grote woningaanpassingen. Het aantal aanpassingen laat zich altijd moeilijk voorspellen. Een grote aanpassing is bovendien kostbaar. Een aantal extra grote woningaanpassingen veroorzaakt daarom een forse overschrijding. Als tweede hebben we meer uitgegeven aan overige voorzieningen (€ 192.000). Vooral de kosten van de huur van vervoersvoorzieningen zijn hoger uitgevallen (€132.000). We zien een volumetoename en een verschuiving van goedkope naar duurdere vervoersvoorzieningen.
- De kosten voor huishoudelijke verzorging zijn € 121.000 hoger uitgevallen dan begroot. Het verschil is op hoofdlijnen als volgt te verklaren. De maandelijkse 1% groei in volume huishoudelijke verzorging ZIN heeft zich na de programmabegroting doorgezet. Dit heeft geleid tot een verdere kostenstijging van € 178.000, bovenop de 3O-ontwikkeling van € 800.000 in de programmabegroting 2021-2024. In de paragraaf weerstandsvermogen en risico's hebben we hiervoor ook een structureel risico gemeld. Daarnaast zien we dat de kosten van PGB's € 42.000 lager uitgevallen zijn.
- De kosten van de Regiotaxi zijn € 32.000 hoger uitgevallen dan we hadden begroot. Door gemaakte betalingsafspraken met de vervoerders vanwege COVID-19 zijn kosten blijven doorlopen; 100% betaling voor daadwerkelijk gereden ritten en 80% voor niet gereden ritten tot juli, in juli en augustus 80% vergoeding over de gederfde omzet en vanaf september een flexibele kostprijs per gemeente op basis van daadwerkelijke realisatie van het vervoer. Daar tegenover staat dat er € 68.000 minder eigen bijdrage is geïnd, omdat er door COVID-19 minder is gereisd.

Wmo collectieve voorzieningen

We hebben € 0,7 miljoen aan lagere kosten en € 157.000 aan hogere opbrengsten. Per saldo hebben we een voordeel van € 860.000.

Dit heeft twee belangrijke oorzaken:

1. Lagere kosten Maatschappelijke opvang: € 809.000
2. Hogere kosten en hogere inkomsten van de meerkostenregeling COVID-19 voor de Wmo.

De kosten van maatschappelijke opvang zijn € 809.000 lager uitgevallen dan we begroot hadden. Het grootste verschil heeft te maken met de COVID-19 compensatie die we van het Rijk ontvangen hebben voor meerkosten op het gebied van maatschappelijke opvang. We hebben € 820.000 gekregen. Tot nu toe hebben we € 104.000 uitgegeven, een verschil van € 716.000. In het hoofdstuk resultaatbestemming stellen we voor de resterende middelen naar 2021 over te hevelen. Daarmee kunnen we kosten van de 2e aanvraagronde 2020 vergoeden aan aanbieders. De beoordeling van de 2e ronde loopt in het eerste kwartaal van 2021. Daarnaast volgen er in 2021 mogelijk meer aanvragen voor meerkosten. Het Rijk heeft de meerkostenregeling namelijk met een jaar verlengd, tot 1 januari 2022. Daarnaast hebben we € 95.000 minder aan kosten gehad voor de ambulantisering van de GGZ. Dat komt omdat 2020 in het teken heeft gestaan van het schrijven en vaststellen van de ontwikkelagenda voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid. Pas eind september is daarmee zicht gekomen op hoe we de ambulantiseringsmiddelen GGZ het meest effectief in kunnen zetten. We vinden het namelijk belangrijk dat de middelen ingezet worden voor de doelgroep in de wijken en het aanvullen van expertise in de sociale teams. De tijd tot 1 januari 2021 hebben we nodig gehad om afspraken te maken met ONS Welzijn over de besteding van de middelen in 2021.

De meerkostenregeling COVID-19 voor de Wmo heeft geleid tot hogere kosten van € 136.000. Zorgaanbieders mogen op basis van een landelijke regeling hun meerkosten Wmo bij gemeenten declareren. Oss coördineert dit proces als centrumgemeente voor onze Wmo regio. De geraamde lasten hebben betrekking op het budget dat Oss hier als lokale gemeente voor ontvangen heeft van het Rijk voor de eerste tranche: meerkosten over de periode half maart-eind juni. De kosten hebben betrekking op de kosten van de eerste tranche voor de hele regio. De beoordeling van de tweede tranche (1 juli-eind december) loopt nog.

We hebben de middelen hiervoor ontvangen in de decembercirculaire 2020. De financiële afwikkeling hiervan gebeurt in 2021. Deze hogere kosten zien we ook terug in de vorm van hogere inkomsten: we hebben de kosten voor de regio bij de gemeenten in rekening gebracht.

Jeugdwerk

We hebben € 116.000 aan lager kosten en € 13.000 aan hogere opbrengsten,. Per saldo een voordeel van € 129.000. We hebben € 63.000 minder uitgegeven aan jeugdactiviteiten en € 27.000 minder aan straatcoaches. Daarnaast hebben we € 37.000 van het Rijk ontvangen voor compensatie van COVID-19 maatregelen voor scouting en speeltuinen. Dit hebben we nog niet uitgegeven en willen we overhevelen naar 2021 (zie hoofdstuk Bestemming rekeningresultaat).

Jeugdzorg

De uitgaven aan jeugdhulp zijn afgerond € 1,4 miljoen lager uitgevallen dan we begroot hadden. Dit verschil bestaat in grote lijnen uit 3 onderdelen:

- Lagere uitgaven aan het project transformatie: € 1,1 miljoen. Het was oorspronkelijk de bedoeling het project transformatie in 2020 af te ronden en daarmee de resterende middelen van € 1,4 miljoen die we hiervoor gereserveerd hadden uit te geven. In de tweede helft van 2020 is besloten de looptijd van het project te verlengen tot en met 2023. De fasering van de uitgaven is daarop aangepast. We hebben in 2020 afgerond € 330.000 aan het project uitgegeven, een verschil van afgerond € 1.070.000. Het restant blijft beschikbaar voor de komende jaren. Tegenover deze lagere uitgaven staat ook een lagere onttrekking aan de algemene reserve (zie hierna). We dekken de uitgaven aan het project namelijk af uit de algemene reserve.
- Lagere uitgaven aan inkoop 2022 door de regionale inkooporganisatie (RIOZ): € 106.000. Dat komt doordat de aanbesteding van de nieuwe inkoop jeugdhulp vanaf 2021 is stopgezet als gevolg van COVID-19. In plaats daarvan is voor 2021 jeugdhulp ingekocht via een noodprocedure. In het najaar van 2020 is de aanbesteding voor jeugdhulp vanaf 2022 gepubliceerd. Deze wijziging heeft gevolgen gehad voor de uitvoeringskosten van het RIOZ. Een groot deel van de geplande werkzaamheden voor de nieuwe inkoop is in 2020 niet uitgevoerd, maar schuift door naar 2021. In het hoofdstuk Resultaatbestemming stellen we daarom voor het resterende budget over te hevelen naar 2021.
- Lagere uitgaven aan jeugdhulp: € 325.000. De verwachte uitgaven waren € 24,5 miljoen, de gerealiseerde uitgaven zijn € 24,2 miljoen. Dit is het saldo van diverse voor- en nadelen. Het grootste nadeel heeft betrekking op hogere uitgaven aan maatwerktrajecten. Daar staan diverse voordelen tegenover. De belangrijkste zijn lagere uitgaven aan ZIN, LTA-trajecten, gecertificeerde instellingen en Veilig Thuis.

Dan resteren diverse kleine nadelen. De grootste daarvan is een afrekening van € 42.000 aan uitvoeringskosten van de regionale inkooporganisatie over 2018.

Wmo algemeen

We hebben lagere kosten van € 254.000 en € 40.000 aan lagere opbrengsten. Per saldo hebben we een voordeel van € 214.000. Dit heeft de volgende oorzaken:

- Lagere kosten aan verbetermaatregelen voor Wmo en Jeugdzorg: € 96.000. Bij de programmabegroting 2020 hebben we € 120.000 opgenomen voor verbetermaatregelen WMO en jeugdzorg. Hiervan is slechts een beperkt deel besteed in 2020. Voor € 24.000 zijn er kosten gemaakt ten behoeve van Dashboard sociaal domein. Alle verbetermaatregelen zijn nagenoeg uitgevoerd door eigen personeel. Echter hierdoor zijn er binnen het sociaal domein wel andere knelpunten ontstaan. Voor het aanpakken van de nieuwe knelpunten stellen we voor om het niet bestede bedrag 2020 over te hevelen naar 2021 (zie hoofdstuk Bestemming rekeningresultaat).
- Lagere kosten Oss Innoveert: € 69.000.
- Lagere kosten voor armoedebeleid: € 60.000. Activiteiten konden vanwege COVID-19 niet doorgaan en voor € 10.000 omdat er geen gebruik is gemaakt van de garantstelling door de stichting Helpende Handen Oss.

Wmo dagbesteding en begeleiding

De kosten aan individuele begeleiding, dagbesteding, kortdurend verblijf en maatwerk zijn € 396.000 hoger uitgevallen dan we begroot hadden. We zien zowel hogere ZIN-uitgaven (€ 206.000) als hogere kosten aan PGB's (€ 190.000). De hogere ZIN-uitgaven zijn het saldo van diverse voor- en nadelen:

- Hogere kosten aan individuele begeleiding (€ 743.000)
- Lagere kosten aan dagbesteding (€ 357.000)
- Lagere kosten aan kortdurend verblijf (€ 2.000)
- Lagere kosten aan maatwerk (€ 178.000)

Per saldo zien we in het vierde kwartaal een stijging van de volumes ten opzichte van het derde kwartaal. Dat komt door een combinatie van nieuwe aanvragen en het wegwerken van de werkvoorraad.
Bij de PGB's zien we in het vierde kwartaal van 2020 een forse stijging van de aantallen ten opzichte van het derde kwartaal (158 versus 122, een stijging van 30%). Daarnaast zien we bij de PGB's dat de verhouding tussen de PGB's individuele begeleiding/dagbesteding en de PGB's beschermd wonen veranderd is ten opzichte van 2019 en daarmee ook ten opzichte van onze begroting. In verhouding zijn er nu meer PGB's individuele begeleiding/dagbesteding en minder PGB's beschermd wonen. In de eerste financiële tussenrapportage van 2021 passen we de begroting hierop aan.

Wmo Beschermd wonen

We hebben een voordeel van € 5,1 miljoen op Wmo beschermd wonen. Dit is te splitsen in:

- Lagere structurele regionale uitgaven van € 3,2 miljoen.
- Lagere incidentele uitgaven van € 1,9 miljoen.

De structurele regionale uitgaven aan beschermd wonen zijn afgerond € 3,2 miljoen lager uitgevallen dan we verwacht hadden, bovenop de lagere verwachtte kosten van afgerond € 4 miljoen die we bij de programmabegroting 2021-2024 hebben gemeld. Dit in totaal € 7,2 miljoen minder.
De belangrijkste oorzaken zijn:

- Door de invoering van het uniforme tarief per 1 januari 2020 in combinatie met differentiatie van producten beschermd wonen zijn er meer cliënten afgeschaald van de zwaarste categorie naar een lichtere categorie beschermd wonen. Hierdoor hebben we lagere kosten gemaakt voor de ZIN inkoop dan verwacht (€ 700.000).
- Bij GGZ Oost-Brabant hadden we 81 plekken gereserveerd voor de ZIN inkoop. Hiervan is slechts een deel bezet geweest. Feitelijke leegstand wordt niet vergoed (€ 500.000).
- Voor extra maatwerk en inkoop van specialistische ondersteuning op het snijvlak van veiligheid/bemoeizorg en complexe doelgroepen/overlastgevers zijn minder plekken ingekocht dan begroot. Het was de bedoeling deze voorzieningen buiten de regio in te kopen. Dit is slechts gedeeltelijk gelukt. Het probleem voor deze groepen is dat er in onze regio geen passende voorzieningen zijn. Daarnaast is er landelijk te weinig capaciteit. Als deze voorzieningen al passend waren bestonden er wachtlijsten. Daarnaast zijn veel regio’s van mening dat iedere regio zelf moet zorgen voor passende voorzieningen voor complexe casussen. Hierdoor kon plaatsing vaak niet tot stand komen. Verder gaat het om een dynamische doelgroep. Voor deze groep was een behoorlijk bedrag gereserveerd (€ 1,5 miljoen voor ongeveer 25 plekken). Dit betekent dat we voor een kleine groep geen regionale Wmo-voorzieningen hebben.
- Door COVID-19 zijn de consultatiefunctie en het kenniscentrum GGZ specialisme in 2020 niet tot stand gekomen (€ 500.000).

In het hoofdstuk Resultaatbestemming stellen we voor het overschot op deze regionale middelen in de reserve beschermd wonen te storten.

De incidentele uitgaven zijn € 1,9 miljoen lager dan begroot. We hadden gepland om in 2020 € 3,6 miljoen aan incidentele uitgaven beschermd wonen te doen. Deze zouden we betalen uit de reserve beschermd wonen. De uitgaven waren vooral bedoeld voor de transformatie en harmonisatie van beschermd wonen (ZIN en PGB) en maatschappelijke opvang (€ 2,9 miljoen). Daarnaast hadden we uitgaven geraamd voor de uitvoering van de Wvggz (€ 100.000), extra uitvoeringskosten (€ 150.000), verwacht tekort maatschappelijke opvang 2020 (€ 109.000) en ambulantisering van de GGZ (€ 350.000).

Het uiteindelijke totaalbedrag aan incidentele uitgaven is uitgekomen op € 1,7 miljoen, een verschil van € 1,9 miljoen. Het verschil zit vooral in het onderdeel transformatie en harmonisatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. De kosten hiervoor waren afgerond € 1,2 miljoen in plaats van € 2,9 miljoen. De frictiekosten van beschermd wonen om te komen tot een uniform tarief zijn lager uitgevallen. Een deel van de cliënten beschermd wonen met een PGB is uitgestroomd naar ambulante ondersteuning waardoor er geen frictiekosten waren. Daarnaast vraagt de transformatie van maatschappelijke opvang meer overleg en afstemming met de zorgaanbieder dan voorzien was. Hierdoor hebben we nog geen afspraken kunnen maken over de frictiekosten maatschappelijke opvang die optreden bij een dergelijke verandering. Deze afspraken en bijbehorende kosten zullen nog wel komen.
Verder waren er geen uitgaven voor verwacht tekort Wvggz, waren de uitvoeringskosten lager (afgerond € 47.000 in plaats van € 150.000) en is het tekort maatschappelijke opvang iets hoger uitgevallen (afgerond € 141.000 in plaats van € 109.000). Tegenover deze lagere uitgaven staat ook een lagere onttrekking aan de reserve beschermd wonen.

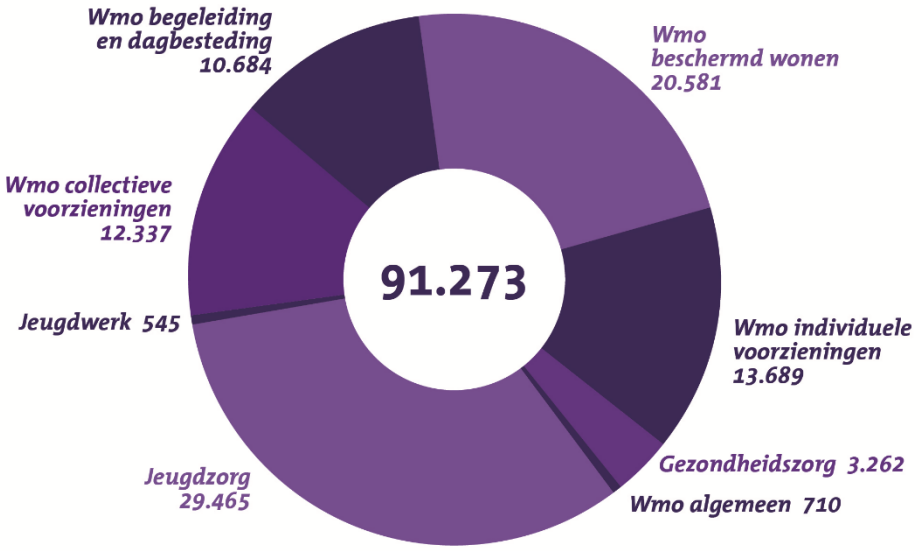
Onttrekkingen reserves

We hebben bijna € 3 miljoen minder onttrokken aan reserves. Dit is te verklaren door de volgende 2 onderdelen:

- Lagere onttrekking uit de reserve beschermd wonen: € 1,9 miljoen. Zoals we hiervoor hebben aangegeven zijn de incidentele uitgaven beschermd wonen lager uitgevallen: € 1,7 miljoen in plaats van € 3,6 miljoen, een verschil van € 1,9 miljoen. Hierdoor is de geraamde onttrekking aan de reserve beschermd wonen ook € 1,9 miljoen lager uitgevallen.
- Lagere onttrekking aan de algemene reserve: € 1.070.000. Zoals we hiervoor hebben aangegeven is de looptijd van het project transformatie Jeugdhulp aangepast. Daardoor zijn onze uitgaven aan het project in 2020 afgerond € 1.070.000 lager uitgevallen. Dat betekent dat de onttrekking aan de algemene reserve die hier tegenover staat ook € 1.070.000 lager uitgevallen is.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2020 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma per product. Voor meer detailgegevens over de subsidies per instelling verwijzen we naar de website https://financien.oss.nl/.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Gezondheidszorg	26	81	81
Jeugdwerk	235	248	223
Jeugdzorg	3.688	3.783	3.783
Wmo Algemeen	368	370	368
Wmo collectieve voorzieningen	6.670	7.007	6.980
Totaal programma 1. Zorg en welzijn	**10.988**	**11.489**	**11.435**

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs

1. Inleiding

We willen graag dat al onze inwoners actief deelnemen aan de samenleving. Een belangrijke voorwaarde om mee te kunnen doen is participatie, en vooral het hebben van werk. Daar zetten we dan ook zoveel als mogelijk op in. Uitgangspunt is om aan te sluiten bij de talenten, mogelijkheden en behoeften van inwoners. Aan onze inwoners vragen we om hun leven zoveel mogelijk naar eigen vermogen in de hand te nemen. Wanneer het niet vanzelf gaat, bieden we ondersteuning, zorg en opvang. Deze ondersteuning is gericht op zoveel mogelijk zelf en samen doen. We kijken integraal naar de problematiek van de inwoners, bijvoorbeeld in een combinatie van zorg, werk, schuldhulpverlening en armoede-ondersteuning. Meer eigen kracht bij de inwoner en aansluiting bij de leefwereld vraagt een andere houding en andere manier van werken van professionals. Om te komen tot een integrale oplossing voor de inwoner werken we vanuit de disciplines werk en inkomen, welzijn, zorg, veiligheid en schuldhulpverlening samen. We werken hierbij intensief samen met externe partijen in het veld.

Naast onze inzet voor de ondersteuningsmaatregelen COVID, met name uitvoering van de TOZO, verwachten wij voor 2021 meer instroom in de bijstand, een groter beroep op onze armoedevoorzieningen en meer mensen in een problematische financiële situatie.

We blijven werken aan transformatie binnen het sociaal domein, een beweging van meer specialistische individuele voorzieningen naar een versterking aan de 'voorkant' met meer preventie en vroegsignalering. Dit is een langdurig verandertraject. Daarvoor investeren we in vakmanschap van medewerkers en zijn ons ervan bewust dat verandering extra tijd en energie kost. Ook in verband met de steeds veranderende wetgeving. Het gaat om meer en beter integraal werken, nieuwe vormen van ondersteuning en hulp en het verbeteren van de toegang via sociale teams en het Centrum voor Jeugd en Gezin. Het voorkomen van problemen of verergering is daarbij belangrijk.

In het sociaal domein sturen we op dienstverlening aan onze inwoners, transformatie van het sociaal domein en kostenbeheersing. Het laatste onderwerp krijgt extra aandacht omdat de kosten toenemen. Denk aan onderzoek naar tarieven, inkoop- en bekostigingssystematiek, digitalisering in onze dienstverlening en bedrijfsvoering, datagesteund werken enzovoort. Kostenbeheersing moet de transformatie ondersteunen en niet belemmeren. Naast lokale en regionale instrumenten zetten we, via G40, VNG en landelijke contacten, in op beïnvloeding van de budgetten die we krijgen van het Rijk voor de uitvoering van onze taken.

2. Programma-onderdelen

2.1 Participatie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Zo veel mogelijk inwoners hebben (betaald) werk*
- *We verminderen laaggeletterdheid om mogelijkheden voor participatie te vergroten*
- *Zoveel mogelijk uitkeringsgerechtigde inburgeraars stromen uit naar een (beroeps)opleiding of naar betaald werk*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We hebben uiteraard hard gewerkt aan de re-integratie van inwoners met een uitkering. Vanwege COVID-19 zijn de mogelijkheden om mensen in werk te laten stromen verminderd. Vooral in het voorjaar/zomer en in november/december waren daarvoor minder kansen. Uiteindelijk is er eind 2020 een toename van het bijstandsbestand van 5%.
Tegelijkertijd hebben de maatregelen voor COVID-19 grote invloed gehad op de werkzaamheden van de afdeling Werk & Inkomen. We hebben voortvarend de uitvoering van de Tozo-regeling opgepakt. Laaggeletterdheid heeft onverminderd de aandacht. Afhankelijk van de COVID-19 maatregelen is de dienstverlening klassikaal of digitaal gegeven. Daar waar beide vormen niet aansluiten hebben we gekeken

naar ondersteuning via het sociale netwerk. Vanwege COVID-19 zijn diverse activiteiten bij het Taalhuis tijdelijk niet uitgevoerd. Ook zijn enkele activiteiten doorgeschoven naar 2021.
De invoering van de nieuwe Wet Inburgering is uitgesteld naar 2022, dus de voorbereidingen voor inkoop en organiseren van dienstverlening zijn op een rustiger tempo voortgezet. Daarnaast blijven we uitkeringsgerechtigde inburgeraars ondersteunen op de manier die aansluit bij de nieuwe wet.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Zelfregie van de inwoner en de Samenwerkwijze Oss zijn ingebed in de procedures van Werk & Inkomen. De medewerkers leren steeds beter om hiermee te werken.
- De toeleiding naar werk is door COVID-19 enigszins gestagneerd voor de zomer. (Groeps)trainingen, Rotonde activiteiten en diverse re-integratietrajecten zijn, conform Rijksmaatregelen, tijdelijk stilgelegd of omgezet naar een digitale werkvorm.
- We hebben met 11 gemeenten uit de regio en IBN een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met IBN voorbereid, vanuit de visie dat we een parallelle arbeidsmarkt nodig hebben voor de mensen met een beperking in hoog- én in laagconjunctuur. Vanwege COVID-19-maatregelen is dit traject in het voorjaar vertraagt en de ingangsdatum van de nieuwe overeenkomst gesteld op 1 juli 2021.
- We hebben tot op heden 2619 aanvragen voor een Tozo regeling in behandeling genomen.
- Op 31 december 2020 zijn 56 inwoners (1351 uur) van de 97 inwoners met een indicatie (58%) geplaatst op een beschutte werkplek. 3 inwoners (3%) van de 97 zijn regulier aan het werk.
- De onderzoeksresultaten van het experiment 'Zelf aan het stuur en op maat' (van de Universiteit van Tilburg) zijn zodanig positief dat wij hebben gekozen deze manier van werken voort te zetten. We hebben dat opgenomen in de werkwijze van Werk & Inkomen.
- Na afloop van de pilot "van zorg naar werk" zijn er afspraken gemaakt met de Toegang en Wmo. Als er een vraag is voor dagbesteding overwogen we altijd of er sprake is van arbeidsvermogen en zetten we expertise in van een jongerenconsulent en/of arbeidsdeskundige van de afdeling Werk en Inkomen.
- Wij hechten waarde aan de resultaten van onze aanpak voor uitkeringsgerechtigden met een zorgprofiel en hebben gekozen voor structurele inbedding van deze werkwijze.
- We blijven onze inzet op kwetsbare jongeren zonder uitkering voortzetten. Deze doelgroep bestond op 31 december 2020 uit 158 jongeren, voornamelijk vergunningshouders en jongeren uit het voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs. De consulenten uit het jongerenteam benaderen deze jongeren actief en begeleiden ze naar school of werk en zorgen dat ze hun werk behouden via jobcoaching.
- Jongeren tussen de 16 en 27 jaar zijn in deze COVID-19-periode zeer kwetsbaar gebleken. Zij zijn als gevolg van tijdelijke en flexibele contracten in relatief grote aantallen werkloos geworden. Gezien de impact hiervan op het verdere verloop van hun werkend leven, heeft dat onze nadrukkelijke aandacht.
- Vergunninghouders hebben we actief ondersteund bij inkomen (financiën), inburgering en toeleiding naar werk. De nieuwe Wet Inburgering is uitgesteld 2022. De pilot van A2 naar B1 is vanwege COVID-19 verlengd tot medio 2021.
- We realiseren leerwerktrajecten (MBO niveau 1 en 2) in diverse sectoren, zoals logistiek, metaal, bouw, zorg, horeca, ICT, schoonmaak en taxi.
- Vanuit de WEB-middelen (Wet Educatie Beroepsonderwijs) zetten we actief in op het verbeteren van de basisvaardigheden van volwassen inwoners van Oss. In afstemming met de regio geven we prioriteit aan laaggeletterden met Nederlands als eerste taal (NT1), uitkeringsgerechtigden, jongeren en andere kwetsbare doelgroepen: Nugger, laagopgeleide ouders met jonge kinderen, ex-inburgeraars. Ondanks COVID-19 is de dienstverlening zoveel mogelijk klassikaal voortgezet en daar waar nodig digitaal. Eventuele nadelige effecten van digitaal WEB-onderwijs zijn nu nog niet bekend. In 2020 zijn in totaal 127 aanmeldingen voor basisvaardigheden educatie ontvangen. Daarvan zijn 89 aanmeldingen (ruim 70%) voor het leren van het Nederlands als tweede taal (NT2).
- COVID-19 heeft invloed gehad op het uitvoeringsprogramma van het Taalnetwerk. Veel activiteiten zijn niet doorgegaan of doorgeschoven naar 2021. Het Taalhuis heeft ondanks de huidige situatie veel nieuwe contacten gelegd met maatschappelijke organisaties, scholen en werkgevers.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- Wij hebben voortvarend de uitvoering van de Tozo opgepakt. 2619 Aanvragen voor de Tozo regeling zijn tot op heden bij de afdeling Werk en Inkomen binnengekomen. Ook de informatievoorziening hierover hebben we vormgegeven, onder meer door een aparte pagina op de website van de gemeente.
- Met ZZP-ers, die Tozo ontvangen, zijn we in gesprek gegaan over doorstroom naar werk in een dienstverband en hebben we vanuit de afdeling schuldhulpverlening hulp aangeboden bij eventuele schulden. We lopen hiermee als Oss voor op wetgeving die wordt ontwikkeld. We hebben in 2020 84 ondernemers met een Tozo regeling in traject genomen waarvan er 5 zijn bemiddeld naar werk in loondienst. Hun Tozo regeling is beëindigd. De overige ondernemers zijn nog in traject.
- Met name jongeren worden hard getroffen door de COVID-19 crisis. Zij hebben vaak tijdelijk werk en verliezen daardoor als eerste hun baan. Wij gaan in 2021 daarvoor, samen met IBN, een speciale aanpak opzetten waardoor zij zoveel mogelijk aan het werk blijven. Vanuit tijdelijk werk bij IBN (de zogenaamde "schuilplekken") worden de jongeren verder bemiddeld naar werk in kanssectoren, eventueel gekoppeld aan scholing.

2.2 Arbeidsmarkt

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Bedrijven in Oss beschikken op het juiste moment over de juiste hoeveelheid mensen, met de juiste kwalificaties op de juiste plek*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

2020 was een bijzonder jaar. De eerste paar maanden was er sprake van een krappe arbeidsmarkt, waarbij het in diverse sectoren moeilijk was om mensen te vinden. Daarna is voor de regionale en lokale arbeidsmarkt vooral ingezet op de crisisaanpak. Wij hebben gezorgd dat werkgevers goed geïnformeerd werden over alle maatregelen op onze website en via onze informatiekanalen van het regionale werkgeverservicepunt. ZZP-ers zijn ook vanuit de regionale community ZZP-NOB Boost ondersteund. Een deel van de sectoren is hard getroffen, een ander deel van de werkgevers heeft –ondanks ziekteverzuim- goed door kunnen werken. Groot zorgpunt waren ook de stages en leerbanen voor MBO-studenten. Hier is regionaal extra actie op gezet.
We zien nog steeds krapte in specifieke beroepen, zoals techniek, zorg en ICT.
Talentencampus heeft voor de werkgevers die geen werk meer hadden voor hun personeel als gevolg van COVID-19-maatregelen een schakelfunctie tussen vraag en aanbod vormgegeven via #OssVerbindt.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In het Regionaal Werkbedrijf Noordoost-Brabant, als netwerkorganisatie van gemeenten, sociale partners, het UWV en sw-bedrijven, harmoniseren we de dienstverlening aan werkgevers in de regio, maken we afspraken over arbeidsmarktvraagstukken en zorgen we dat we minimaal voldoen aan de banenafspraak in het sociaal akkoord. In de regio (met 17 gemeenten) waren op 1 oktober 2020 6733 banenafspraken gerealiseerd. Dit is 10% boven de regionale doelstelling van 5917 voor heel het jaar. Als werkgever heeft de gemeente Oss in dit kader 25,9 banen van 25,5 uur gerealiseerd (doel was 21,7).
- We hebben actief bijgedragen aan Noordoost-Brabant Werkt met menskracht en middelen, op strategisch niveau en binnen de programmalijnen Regionaal Werkbedrijf en Jongerenaanpak (o.a. voortijdig schoolverlaters). Onze actieve deelname in Noordoost Brabant Werkt heeft geleid tot regionale projecten voor arbeidsmarktbeleid, zoals een pilot Van Werk naar Werk als crisisaanpak en aandacht voor behoud van voldoende stages en leerbanen om uitval van jongeren tegen te gaan.
- We ondersteunden de samenwerking rond arrangementen van onderwijs en bedrijfsleven die aansluiten bij de huidige vraag en spelen in op de toekomstige vraag op de arbeidsmarkt (Publiek-private samenwerking, PPS) waaronder BIM5.

- Met het oog op het versterken van de samenwerking tussen onderwijs (MBO, HBO en universiteiten) en bedrijfsleven heeft de Talentencampus samen met ondernemers/werkgevers diverse Learning Communities opgezet. Het betreft de thema's Vitaliteit op de Werkvloer, Persoonlijke ontwikkeling van Jongeren en Toekomst van Kerken. Bij dit laatste thema zijn TU/e en internationale studenten betrokken.
- Wij hebben bijgedragen aan het project Lerende Stad Oss van de Talentencampus. Met het instrument Open Badges worden kennis en vaardigheden van werknemers beter zichtbaar en digitaal erkend. Dit zorgt voor een beter functionerende arbeidsmarkt en het uitdragen van Oss als innovatieve leerstad.
- We hebben een bijdrage geleverd aan JongerenBedrijvenDag, georganiseerd door de Talentencampus. 1300 leerlingen en ruim 100 bedrijven hebben meegedaan.
- De Week van de Techniek heeft vanwege COVID-19 in 2020 niet plaatsgevonden.
- We zorgden voor behoud van ons PSO-certificaat en stimuleerden het gebruik van PSO bij lokale organisaties en ondernemers.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?
- De Talentencampus is gestart met #OssVerbindt. Dit initiatief koppelt ondernemers, werkzoekenden en ZZP-ers die door COVID-19 maatregelen geen of onvoldoende werk hebben aan ondernemers die behoefte hebben aan tijdelijke ondersteuning.
- Regionaal hebben we met Noordoost Brabant Werkt volop ingezet op ondersteuning van werkgevers. Wij hebben vanuit het regionaal Werkgeverservicepunt actief gecommuniceerd met werkgevers / ondernemers over de steunmaatregelen in het kader van COVID-19. Op de website, met nieuwsbrieven en webinars is naast informatie over de maatregelen, ook aandacht gegeven aan andere aspecten voor werkgevers zoals goed werkgeverschap en nieuwe manieren van werken tijdens/na COVID-19-maatregelen.
- Regionaal is ook het ZZP Boost project voortgezet met specifieke aandacht voor de steunmaatregelen en de impact van COVID-19.
- Regionaal is een pilot Van Werk naar Werk opgezet, die door de Tilburg University wordt gevolgd. Dit is een opmaat voor het Regionale Mobiliteitsteam.
- Het regionale loket Wijzer in je werk helpt mensen bij hun loopbaanoriëntatie en werkt voor (bij)scholingsmogelijkheden samen met BrabantLeert.nl.

2.3 Schulden en armoede

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):
- *Iedereen kan meedoen door onze inkomensvoorzieningen en –regelingen en we hebben daarbij extra aandacht voor kinderen*
- *We bereiken zoveel mogelijk inwoners met schuldenproblematiek met onze preventieactiviteiten en dienstverlening*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We hebben diverse ontwikkelplannen uit het beleidskader Armoede en Schulden verder uitgewerkt. Daarbij hebben we voornemens gericht op ondernemers eerder opgepakt, in relatie tot COVID-19.
We zetten vooral in op het voorkomen van ernstige schuldenproblematiek. Zo hebben we vroegsignalering conform de wettelijke taak opgezet en werken we aan een plan om dit uitgebreider, dus effectiever uit te voeren. Ook hebben we ons aangesloten bij de Nederlandse Schuldhulproute. De pilot aanpak schulden van jongeren is gestart.

Wat hebben we hiervoor gedaan?
- We zetten bijzondere bijstand en minimaregelingen in om iedereen op maat te kunnen ondersteunen. We streven naar goed gebruik van de voorzieningen en goed bereik van de inwoners die dit nodig hebben.
- We hebben een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de huidige gang van zaken rondom de toegang tot gemeentelijke en andere maatschappelijke armoedevoorzieningen en hebben een plan gemaakt om te komen tot een gezamenlijke toegang en inkomenstoets voor de armoedevoorzieningen.

- Wij hebben in navolging van een motie de verhoging van de individuele studietoeslag met terugwerkende kracht vanaf 1 januari uitgevoerd.
- We nemen vanuit schuldhulpverlening deel in de sociale teams en werken aan de implementatie van de Samenwerkwijze en stress sensitief werken.
- We hebben een plan van aanpak Vroegsignalering gemaakt. Dit om per 1 januari 2021 te kunnen werken volgens de nieuwe Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. We gaan reageren op signalen van betalingsachterstanden van zorgverzekeraars, drinkwater- en energiebedrijven en woningcorporaties. We doen dit voorlopig volgens de minimale wettelijke taak.
- We hebben ons als gemeente Oss aangesloten bij de Nederlandse Schuldhulproute. Hierdoor worden Osse inwoners met betalingsachterstand of die rood staan, door aangesloten organisaties, zoals banken, zorgverzekeraars en telecombedrijven gewezen op de website Geldfit.nl en krijgen ze passende informatie over onze ondersteuningsmogelijkheden.
- Het maken van het plan voor actievere samenwerking aan met partners gericht op signalering en ondersteuning bij life-events, hebben we doorgeschoven naar 2021.
- We hebben een overeenkomst gesloten met de Nederlandse Kredietbank om schuldsanering voor mensen met een beperkte afloscapaciteit mogelijk te maken.
- De pilot AJOSS voor de aanpak van jongeren met schulden is gestart.
- Voorjaar 2020 hebben we samen met Schuldhulpmaatje (SHM) een evaluatie gehouden over de samenwerking en dienstverlening van SHM. Er is een actieplan gemaakt. Centraal staan de bekendheid vergroten, een groter bereik en een goede aansluiting in de wijk. Periodiek zijn we in gesprek over de voortgang van het actieplan.
- Door inzet van andere hulpvormen hebben we extra nazorg bij schuldhulpverlening geïmplementeerd.
- We hebben geïnventariseerd hoe we als gemeente onze eigen rol als schuldeiser vervullen.
- We zetten onder de noemer 'samen slimmer met geld' (ssmg) een mix van communicatiemiddelen in en doen dat intensiever dan voorheen. We ontwikkelden een nieuwe webpagina: www.oss.nl/ssmg, zetten Instagram in om jongen te bereiken en vernieuwden het Gelddagboek. Verder is de sociale kaart geüpdatet en zijn er verschillende folders vernieuwd/uitgebracht.
- In samenwerking met ROC De Leijgraaf en Sociaal Raadsliedenwerk is een pilot voorbereid voor een wekelijks financieel spreekuur voor jongeren bij het ROC per 1 januari 2021.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- We zagen een flinke stijging van het aantal aanvragen bij Stichting Leergeld en hebben dat financieel ondersteund. In de COVID-19 periode heeft dat vooral te maken met de benodigde leermiddelen voor thuisonderwijs.
- Voor inwoners hebben we een special over geldzaken en COVID-19 gemaakt, met de landelijke maatregelen en de Osse vertaling daarvan, zoals informatie over bbz/tozo, laptops voor thuisonderwijs, NIBUD geldtips, verbod op huisuitzettingen etc..
- In het verlengde van financiële ondersteuning (Tozo), gaan wij in gesprek met iedere ondernemer die Tozo aanvraagt. Als de zelfstandig ondernemer behoefte heeft aan hulp bij schulden, dan gaan wij na wat daarin mogelijk is.
- Met het oog op de verwachting dat meer ondernemers in financieel zwaar weer komen zijn we gestart te verkennen of onze dienstverlening voldoende aansluit.

2.4 Opvang, onderwijs en onderwijshuisvesting

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We signaleren en bestrijden achterstanden onder jonge kinderen, zodat alle kinderen – ongeacht in welk sociaal-economisch milieu zij opgroeien - gelijke kansen hebben op een succesvolle schoolloopbaan*
- *We zorgen voor goede aansluiting van passend onderwijs en jeugdhulp*
- *We benutten onze capaciteit onderwijshuisvesting optimaal*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De uitbreiding Voor- en Vroegschoolse Educatie uit het nieuwe Onderwijsachterstandenbeleid is in gang gezet. En dat terwijl door COVID-19 de kinderopvang en scholen zijn gesloten en daarbij snel en adequaat een noodopvang hebben opgezet.

Ook is nog veel aandacht uitgegaan naar passend onderwijs en kinderopvang en de aansluiting op jeugdhulp. Bij onderwijshuisvesting hebben we voortvarend een aantal grote projecten opgepakt en met schoolbesturen een Integraal Huisvestingsplan voorbereid. Intensief zijn de trajecten voor bundeling, inclusief plannen voor een schoolgebouw, van zowel voor primair als voortgezet onderwijs Speciaal Onderwijs.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben onze actieve aanpak van voortijdig schoolverlaters en verzuim vanuit het Regionaal Bureau Leerplicht voortgezet. Toch zien we een stijging van het aantal voortijdig schoolverlaters. Mogelijk heeft de krappe arbeidsmarkt voordat COVID-19 uitbrak een negatief effect gehad op het aantal VSV'ers. Ook leerlingen zonder startkwalificatie konden eenvoudig werk vinden.
- De inzet op laaggeletterdheid bij het onderwijsachterstandenbeleid is vanwege COVID-19 niet opgepakt.
- De plannen op basis van de nieuwe aanpak Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022: "Sporen naar kansen voor kinderen" hebben we in gang gezet.
- De Internationale SchakelKlassen (ISK) voor zowel vluchtelingen, vergunninghouders, westerse- en niet-westerse instromende leerlingen zijn inmiddels een standaardvoorziening geworden in het onderwijsaanbod gefinancierd vanuit landelijke regelingen.
- We werkten samen met de scholen aan passend onderwijs en realiseren een goede aansluiting van onderwijs op jeugdhulp. In 2020 zijn vanuit het CJG onderwijscontactpersonen bij de scholen aangesloten, ook bij het speciaal onderwijs. De intensiteit van de inzet is afgestemd op de problematiek per school.
- Vanwege de scholensluiting, noodgedwongen opstart en inrichting online-onderwijs en later hybride onderwijs is weinig tijd besteed aan verdere integratie van voorzieningen en aanpakken zoals de integratie van (delen) uit het speciaal onderwijs met het reguliere onderwijs zoals koers- en trajectklassen.
- De uitbreiding van het aantal uren peuteropvang en Voor- en Vroegschoolse Educatie hebben we uitgesteld van 1 augustus 2020 naar januari 2021. Dit sloot beter aan bij de kinderopvangvoorzieningen die volop bezig zijn geweest met de noodopvang als gevolg van COVID-19. Op 1 januari 2021 is de uitbreiding conform de gemaakte afspraken van start gegaan.
- Wij hebben eind 2020 de Peutermonitor aangeschaft. Deze wordt vanaf 1 januari 2021 in gebruik genomen samen met de opvanginstellingen en de GGD. Hiermee krijgen we een sluitend beeld van het bereik van de voorschoolse educatie en versoepelen we administratieve processen.
- We hebben de subsidietarieven kinderopvang die we vanaf 2014 hanteerden, laten toetsen en geactualiseerd.
- In 2020 is besloten tot het verlenen van een extra subsidie van € 6000 voor groepen voorschoolse educatie met meer dan 50% doelgroepkinderen. Deze nieuwe subsidie is meegenomen in de hiervoor genoemde toetsing van de tarieven kinderopvang. Het advies om deze inzet nog (beperkt) op te hogen nemen we in 2021 in overweging.
- De Pilot Passende Opvang voor samenwerking rond kinderen met complexe problematiek is eind 2020 met de betrokken partners geëvalueerd. Deze evaluatie en de vervolgactiviteiten Passende opvang zullen begin 2021 worden besproken en vastgesteld.
- Wij hebben een bijdrage aan de sociale versterking van de Schadewijk geleverd, door een familiecontactpersoon mogelijk te maken als ondersteuning op IKC Regenboog.
- De (ver)nieuwbouw plannen voor de Nicolaasschool (Oss) zijn verder voorbereid.
- De nieuwbouw voor 't Schrijverke (Herpen) is gestart.
- Samen met de onderwijsbesturen hebben we de (ver)nieuwbouw plan voor de basisscholen Korenaer/Kennedy verder voorbereid.
- Het voornemen binnen Samenwerkingsverband PO 30 06 dat de schoolbesturen en scholen in het speciaal basisonderwijs gaan samenwerken, is bekrachtigd in een Intentieovereenkomst. De gemeente is hierbij betrokken vanwege de gezamenlijke huisvesting.

- Ook scholen in het voortgezet Speciaal Onderwijs verkennen de mogelijkheid voor gezamenlijke huisvesting en verdere integratie. Wij zijn betrokken bij dit proces. In afwachting van vervolgstappen hierin hebben wij noodlokalen geplaatst bij HUB en Sonnewijser.
- Wij hebben een Integraal Huisvestingsplan, met een planning voor onderwijshuisvesting voor de komende jaren, voorbereid.
- In aansluiting op berichten in de media is onderzoek gedaan naar mogelijke loden leidingen in de schoolgebouwen; dit is op één school geconstateerd. Hiervoor wordt in 2021 een plan van aanpak opgesteld en werkzaamheden verricht om binnen de normen te blijven.
- Wij hebben de schoolbesturen geattendeerd op de SUVIS-regeling. Naast duurzaamheid is ventilatie voor bestaande scholen een belangrijk thema geworden binnen deze regeling. Er zijn weinig reacties op ontvangen. Met één school hebben een subsidieaanvraag hiervoor gedaan.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- We hebben met de schoolbesturen, gezorgd voor noodopvang voor kwetsbare kinderen en jongeren, zowel in primair onderwijs, voortgezet onderwijs als speciaal onderwijs in de periode van 16 maart tot in mei/ juni (afhankelijk van de onderwijssector) en weer vanaf 16 december 2020.
- Wij hebben in overleg met kinderopvangvoorzieningen gezorgd voor noodopvang voor kwetsbare kinderen; veelal op de eigen kinderopvanglocatie of bij de vertrouwde gastouder.
- We hebben tijdens de lockdowns extra aandacht besteed aan kwetsbare kinderen en kinderen met voorschoolse educatie. Veel van deze kinderen zijn ook aanwezig geweest tijdens de noodopvang.
- We hebben conform de opdracht van het Rijk de eigen bijdrage Kinderopvang die ouders hebben doorbetaald tijdens de eerste lockdown (half maart tot begin juni), gecompenseerd. Ook de extra inzet van gastouderopvang voor de noodopvang voor inwoners met cruciale beroepen is vergoed.
- Tijdens de sluiting van de scholen is het leerlingenvervoer is sterk teruggelopen. Conform de richtlijn van de VNG hebben wij besloten de vervoerders grotendeels door te betalen: geleverde ritten zijn uiteraard 100% betaald; voor uitgevallen ritten is 80% betaald. Voor het vervoer van kinderen die deelnemen aan de noodopvang-onderwijs en de opvang voor kwetsbare kinderen is gebruik gemaakt van het leerlingenvervoer.
- Wij hebben voor het onderwijs en de kinderopvangsector een tolkendienst gefaciliteerd, om anderstalige leerlingen en hun ouders zo goed mogelijk te bereiken. Deze dienst zetten we voort tot de zomervakantie van 2021.
- Het RBL BNO heeft samen met de leerplicht Den Bosch en de GGD Hart voor Brabant een tijdelijk protocol (ziekte)verzuim opgesteld voor regels tijdens periode van noodopvang.
- Het RMC heeft naast de reguliere dienstverlening, alle voortijdig schoolverlaters opnieuw aangeschreven met een aanbod voor trajectbegeleiding op afstand.
- We startten naar aanleiding van COVID-19 samen met het VO, het Samenwerkingsverband VO, Het CJG en een Jeugdhulpaanbieder het project/experiment ‘schoolweigering’ om een kwetsbare groep jongeren in het VO in beeld te houden en te begeleiden om uitval te voorkomen.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Wij willen dat iedereen mee kan doen in onze samenleving. Onderwijs en werk zijn belangrijk voor participatie. Wij werken aan een duurzame plek op de arbeidsmarkt voor onze inwoners. Daarom streven we naar een startkwalificatie bij een zo groot mogelijke groep inwoners en gaan uitval uit onderwijs tegen. We ondersteunen mensen met een uitkering om passend werk te krijgen en te houden. We werken aan erkende certificaten en praktijkverklaringen waarmee kennis en vaardigheden beter aantoonbaar zijn. Leven lang ontwikkelen is een belangrijk uitgangspunt.
De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, geen honger, kwaliteitsonderwijs, duurzame energie, fatsoenlijk werk en gezonde economie, ongelijkheid verminderen en partnerschappen.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef-waarde
Vrijwilligers	Waarstaatje gemeente.nl		36%			50%
Voortijdig schoolverlaters Oss	vsvverkenner.nl	1,6%	1,94%	2,11%		< 2,0%
Bereik VVE doelgroep	TOV jaarverslag					100%
Bereik doelgroep armoedebeleid Bereik huishoudens 120% Bereik huishoudens p-wet	WISZ	81,7%	82,6%	86,4% 81,6% 91,1%	84,3% 78,3% 90,2%	85%
Percentage stijging bijstandsuitkeringen	WISZ	1%	-5%	-3,4%	5%	-2%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Absoluut verzuim onderwijs per 1.000 leerlingen (niet ingeschreven op school)	1,1	1,9	2019
Relatief verzuim onderwijs per 1.000 leerlingen (wel ingeschreven, niet aanwezig)	12	26	2019
Voortijdig schoolverlaters (VO en MBO)	2,1%	2,0%	2019
Kinderen in uitkeringsgezin	5%	6%	2018
Personen > 18 jaar met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners	311,9	436,8	2020
Werkloze jongeren 16-22 jaar	2%	2%	2019
Personen 15-64 jaar met lopend re-integratietraject per 10.000 inwoners	207,7	198,5	2019
Netto arbeidsparticipatie (aandeel beroepsbevolking met baan)	69,2%	68,6%	2019
Demografische druk (verhouding tussen niet-productieve leeftijdsgroepen < 20 jaar en > 65 jaar en productieve groep 20-64 jaar)	70,2%	74,4%	2020

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2020 primitief	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Onderwijshuisvesting	Lasten	6.594	5.458	7.177	1.719	N
	Baten	-569	-301	-330	-29	V
	Saldo	6.025	5.157	6.847	1.690	N
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Lasten	4.991	5.405	4.397	-1.008	V
	Baten	-2.422	-2.752	-2.038	714	N
	Saldo	2.569	2.653	2.359	-294	V
Inkomensregelingen	Lasten	31.618	46.516	40.833	-5.682	V
	Baten	-25.101	-40.360	-35.296	5.064	N
	Saldo	6.516	6.155	5.537	-618	V
Arbeidsparticipatie	Lasten	5.136	4.947	4.802	-145	V
	Baten	0	-647	-647	0	V
	Saldo	5.136	4.300	4.154	-145	V
Schuldhulpverlening	Lasten	1.228	1.263	1.217	-46	V
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	1.228	1.263	1.217	-46	V
Begeleide participatie	Lasten	17.554	19.434	19.410	-23	V
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	17.554	19.434	19.410	-23	V
Minimabeleid	Lasten	1.388	1.388	1.254	-134	V
	Baten	0	0	-3	-3	V
	Saldo	1.388	1.388	1.250	-138	V
Totaal programma	**Lasten**	**68.508**	**84.410**	**79.090**	**-5.320**	**V**
	Baten	**-28.092**	**-44.060**	**-38.314**	**5.745**	**N**
	Saldo	**40.415**	**40.350**	**40.775**	**425**	**N**
Stortingen reserves		106	1.344	1.344	0	-
Onttrekkingen reserves		-416	-250	-1.969	-1.719	V
Totaal mutaties reserves		**-310**	**1.094**	**-625**	**-1.719**	**V**
Resultaat		**40.105**	**41.444**	**40.151**	**-1.294**	**V**

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

Onderwijshuisvesting

We hebben € 1,7 miljoen aan hogere kosten. Op basis van de verslagleggingsvoorschriften hebben we de boekwaarde van het Hooghuis Ravenstein afgeboekt. We hebben hiervoor een verliesvoorziening gemaakt. Dit op basis van eerdere besluitvorming. De huidige locatie wordt herontwikkeld. Bij het berekenen van de grondexploitatie hebben we al rekening gehouden met de afbeking van de boekwaarde en de bijbehorende verliesvoorziening. We onttrekken het bedrag uit de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf (ABR).

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

We hebben lagere kosten van afgerond € 1 miljoen en lagere inkomsten van € 714.000. Per saldo hebben we een voordeel van € 294.000. Dit wordt met name veroorzaakt door onderdeel Onderwijsachterstandenbeleid. We hebben lagere kosten gemaakt dan we hadden begroot. Het gaat om een bedrag van € 712.000, hier staat ook een lagere rijksvergoeding tegenover.

Daarnaast hebben we lagere kosten van € 166.000 bij peuteropvang. Dit voordeel bestaat vooral uit twee zaken:

- € 48.500 lagere kosten bij subsidiëring van peuterspeelzalen. Ondanks dat we bij de begroting een structureel voordeel hebben gemeld van € 70.000 hebben we nog een voordeel van € 48.000. De lagere kosten kent twee aspecten die van belang zijn: het meer doelgroepkinderen bereiken is niet gelukt en incidenteel zijn er effecten i.v.m. COVID-19. In 2020 hebben we een Peutermonitor aangeschaft en ingericht. Vanaf 2021 gaan we hiermee werken samen met de kinderopvang, de GGD en de gemeente. Doel van deze applicatie is om doelgroepkinderen sluitend in beeld te krijgen en toe te leiden naar peuteropvang en vroegschoolse educatie. Landelijke prognoses laten zien dat Oss nog geen sluitend bereik heeft. Wij verwachten dus een toename van kinderen in de peuteropvang en hebben vanaf 2021 ook het instrumentarium om hieraan gericht te kunnen werken. Dat maakt dat we deze post structureel niet verder willen verlagen.
- € 117.500 niet besteed budget t.b.v. COVID-19: Vanuit het Rijk hebben in 2020 een vergoeding van € 151.000 ontvangen voor de compensatie eigen bijdragen Kinderopvang en noodopvang. In 2020 hebben we hiervoor € 33.435 uitgegeven. De compensatie betrof de doorbetaalde eigen bijdrage kinderopvang tijdens de 1e lockdown. De vergoedingen voor de 2e lockdown van december 2020 tot 8 februari 2021 moeten nog uitbetaald worden. De tweede golf zal wel een wat hoger bedrag aan kosten laten zien dan de eerste golf (mogelijk € 50.000) omdat er meer gebruik is gemaakt van noodopvang. Onduidelijk is nog welke middelen voor 2021 worden toegekend. We stellen voor om € 50.000 over te hevelen naar 2021 voor afwikkeling kosten 2e lockdown (zie het hoofdstuk bestemming rekeningresultaat).

Inkomensregelingen

Per saldo hebben we voor inkomensregelingen een voordeel van € 0,6 miljoen Dit komt door lagere uitgaven van € 5,7 miljoen en lagere inkomsten van afgerond € 5,1 miljoen. Dit heeft de volgende oorzaken:

- BUIG: voordeel lagere kosten € 487.000. Voor 2020 was de prognose dat het bijstandsbestand zou groeien. In de programmabegroting hadden we hiervoor een tekort gemeld van € 352.000 op het rijksbudget BUIG van € 25,4 miljoen. De verwachte groei heeft zich minder doorgezet en hebben we enigszins kunnen stabiliseren. De verwachte kostenstijging in de bijstand en loonkostensubsidie is hierdoor uitgebleven. Het eindresultaat op de BUIG komt uit op een overschot van € 135.000 op het BUIG-budget, een verschil van € 487.000 ten opzichte van de (bijgestelde) programmabegroting.
- Voorziening op debiteuren: nadeel extra kosten € 75.000. € In 2020 zien we een stijging van het debiteurenbestand ofwel het saldo openstaande vorderingen op debiteuren en moeten we de voorziening dubieuze debiteuren hierop aanpassen. De totale kosten hiervan zijn € 75.000.
- Uitvoeringskosten TOZO-regeling: extra voordeel € 194.000. Voor de uitvoering van TOZO ontvangen we een vergoeding per genomen besluit. In totaal ontvangen we naar verwachting ongeveer € 1.175.000 voor de uitvoering. Doordat het gelukt is de TOZO regeling in eigen beheer en met capaciteit vanuit ondersteunende teams uit te voeren, houden we een groot deel van dit budget over. In de programmabegroting gingen we uit van € 900.000. Deze middelen zijn in de reserve Participatiebevordering gestort ten behoeve van de crisisaanpak in de komende jaren. In de cijfers van de jaarrekening zien we dat we extra overhouden op de TOZO-middelen, namelijk € 194.000. In het hoofdstuk Resultaatbestemming stellen we voor deze middelen in de reserve Participatiebevordering te storten voor de crisisaanpak in de komende jaren.
- Voorschot en toekomstige afrekening TOZO regeling: neutraal. In 2020 hebben we vanuit het Rijk een voorschot van afgerond € 16,2 miljoen ontvangen voor de financiering van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (TOZO). Onze uitgaven aan TOZO zijn veel lager uitgevallen dan het voorschot dat we ontvangen hebben. We hebben € 7,7 miljoen niet besteed en moeten we terugbetalen aan het Rijk. Het Rijk heeft ons ruim bevoorschot. Gebleken is dat er toch nog bedrijvigheid in Oss is. Slechts de mensen die behoefte hadden aan TOZO, hebben zich gemeld.

Arbeidsparticipatie

We hebben lagere kosten van € 145.000 op het participatiebudget. We zien dat COVID-19 een duidelijke invloed heeft gehad op de mogelijkheden tot re-integratie en daarmee op de besteding van het Participatiebudget. Tijdens de beide lockdowns zijn trainingen, groepsessies en intensieve trajecten, zoals de kweekvijvers, grotendeels stil komen te liggen. De uitgaven op deze onderdelen zijn dus lager uitgevallen. Om de dienstverlening zoveel mogelijk door te laten lopen, hebben we steeds gezocht naar wat wel mogelijk is. Dat zie je terug in hogere uitgaven bij de onderdelen Begeleidingskosten/Jobcoaching 27+ en Jongeren. Dat komt doordat de afstand tot de arbeidsmarkt in 2020 in algemene zin is toegenomen. Dit is ook een structurele trend. We zien de doelgroep 'verzwaren' en we zijn ineens van hoogconjunctuur naar laagconjunctuur gegaan. Daarnaast hebben we meer gebruik gemaakt van externe jobcoaching in verband met mobiliteit in het team. Inmiddels hebben we gerichte acties ondernomen om jobcoaching toekomstgericht robuuster vorm te geven binnen de eigen formatie.

Minimabeleid

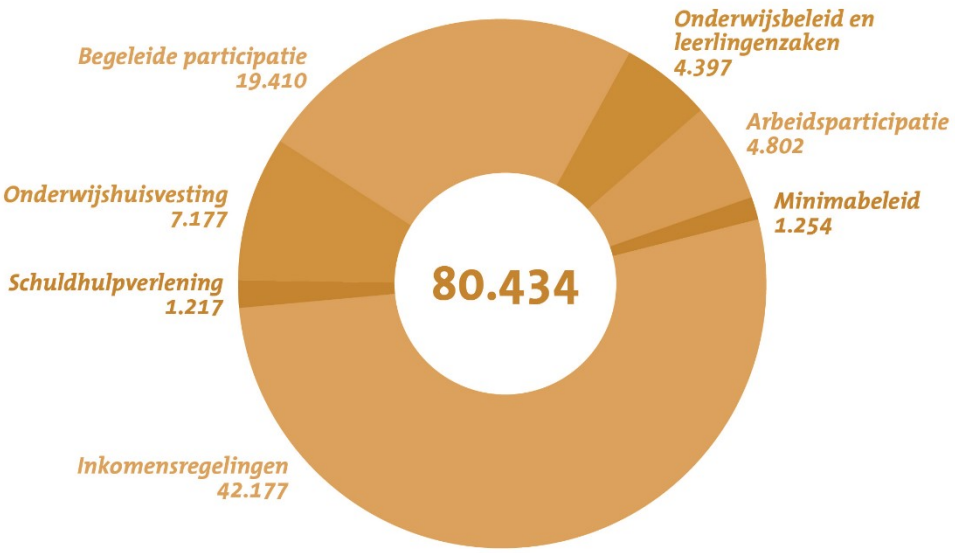
We hebben in 2020 € 134.000 minder kosten gemaakt voor ons minimabeleid Meedoen belangrijk dan begroot. In 2020 hebben we veel mensen bereikt, maar door COVID-19 minder dan voorgaande jaren. Door COVID-19 zijn voorzieningen als zwembaden en wijkcentra tijdelijk gesloten (geweest) met als gevolg dat we minder zwemvouchers hebben uitgegeven en minder bijdragen hebben gegeven voor sociale en culturele activiteiten.

Onttrekkingen reserves

We hebben een bedrag van ruim € 1,7 miljoen onttrokken aan de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf voor het Hooghuis.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2020 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma per product. Voor meer detailgegevens over de subsidies per instelling verwijzen we naar de website https://financien.oss.nl/.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	192	194	194
Totaal programma 2. Werk, inkomen en onderwijs	**192**	**194**	**194**

Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur

1. Inleiding

In het afgelopen jaar is nadrukkelijk gebleken hoe we de activiteiten op het gebied van sport, cultuur en ontmoeten waarderen, nodig hebben en missen als het aanbod niet beschikbaar is. Een groot gedeelte van het jaar zijn veel activiteiten niet of maar gedeeltelijk beschikbaar geweest. Sommige voornemens die we in 2019 hebben gemaakt zijn in 2020 naar de achtergrond gedrongen vanwege de COVID-19 crisis. Vanzelfsprekend is er veel aandacht is uitgegaan naar het zo goed mogelijk steunen en overeind houden van onze vele organisaties in dit domein. Hierbij werden we gesteund door de raad door de oproep 'om te doen wat nodig was'.
Gelukkig hebben diverse ontwikkelingen wel hun voortgang gehad en zijn er stappen gezet naar een eigentijds en toegankelijk voorzieningenniveau, passend bij een gemeente van onze omvang en onze positie in de regio. Dat doen we vanuit de overtuiging dat we ook in deze tijden moeten blijven investeren in een vitaal en eigentijds voorzieningenpakket.

2. Programma-onderdelen

2.1 Ontmoeten

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Er zijn voldoende mogelijkheden voor laagdrempelig ontmoeten op buurt- en wijkniveau in de gemeente Oss*
- *Ons evenementenbeleid is actueel en sluit goed aan bij de verschillende behoeften*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We hebben dit jaar een belangrijke stap kunnen zetten met de vaststelling van de visie op laagdrempelig ontmoeten. Daarmee hebben we een richting bepaald, waardoor onze ontmoetingsaccommodaties de ruimte gaan krijgen om nog meer wijk- en dorpsgericht te programmeren naar de behoefte die er is. Op termijn gaat dat een andere manier van organiseren en aanbieden opleveren, waarmee we betere toekomstbestendige exploitaties zullen krijgen.
Ook het beleid ten aanzien van evenementen is geactualiseerd.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Steeds meer inwoners zijn afhankelijk van passende mogelijkheden in de eigen leefomgeving. Dorps en buurthuizen bieden hiervoor een belangrijke plek als het gaat om ontmoeting en passende activiteiten. In september is de visienota thuis in de buurt vastgesteld in de raad.
- In een zogeheten domeinbijeenkomst zijn de wijk- en dorpshuizen hierover voor een eerste keer met elkaar aan de slag gegaan. Wat zou het concept voor 'hun' accommodatie kunnen betekenen?
- Er doen 5 buurt- en dorpshuizen mee met een pilot waarin de behoeften en mogelijke samenwerkingspartijen worden opgehaald. Deze worden vertaald in een sociaal ondernemersplan waarbij er wordt gewerkt aan een positieve exploitatie. Dit betreffen vooralsnog de accommodaties Oss Noordwest, MFA Oijen, MFC Meteoor en Dorpshuis de Berchplaets. De vijfde pilotdeelnemer is nu nog niet bekend.
- Daarnaast zijn met diverse buurt- en dorpshuizen intensiever samenwerkingstrajecten gestart die aansluiten bij de lokale ontwikkelingen. Zoals in Geffen, waarbij de samenwerking is verstevigd tussen het Oude Klooster, de Koppellinck, de Dorpsraad , Geffen Zorgt en betrokken medebewoners. In Macharen is een traject gestart met de werkgroep Ontmoeten, samen met het bestuur van de Bongerd. De bedoeling is om de maatschappelijke vraag te inventariseren en tot een activiteiten- en organisatieconcept te komen als onderlegger voor een nieuw te realiseren voorziening voor ontmoeten. In Ravenstein en Herpen is gestart met de lokale stakeholders met de invulling van de hernieuwde ontmoetingsfunctie voor de gemeenschap.
- Met de inwoners van Neerloon, Overlangel en Keent (NOK) hebben we een basisplan gemaakt voor de huisvesting van ontmoeten en sport op de locatie van korfbalvereniging TOG. We stellen hiervoor een totaalkrediet van € 708.000 beschikbaar. De gemeenschap NOK werkt vanuit een beheerstichting (i.o.) het basisplan verder uit tot een investeringsplan en is verantwoordelijk voor de realisering.

- We werkten in Oss Noord-West samen met een brede werkgroep aan scenario's voor ontmoeten samen met BrabantWonen en BrabantZorg. De uitkomst hiervan is dat we studies doen naar ontmoeten op twee locaties: kleinschalig ontmoeten op de locatie de Hille en het servicecomplex Loovelt en grootschalig ontmoeten bij de nieuwe Ussenstelt. Het nieuwe bestuur voor ontmoeten in Oss Noord-West is een traject gestart om een exploitatiemodel te ontwikkelen voor ontmoeten op twee locaties, waarbij uitgegaan wordt van de in 2020 vastgestelde visie Thuis in de Buurt.
- Het afgelopen jaar zijn we nog niet gestart met een nieuw vastgoedplan. Redenen hiervoor lopen uiteen van COVID-19, vacatures die kwalitatief niet goed ingevuld konden worden en andere prioriteiten die meer aandacht vroegen. In 2021 zal begonnen worden met een actualisatie van de portefeuille. Dit dient als uitgangspunt voor het nieuwe vastgoedplan.
- In Ravenstein hebben we de eerste stappen gezet aan nieuwe scenario's voor een gemeenschapshuis op de Bleek/het Hoornwerk. Dit vergt veel voorbereidende bodemonderzoeken en wordt in samenhang uitgevoerd met een subsidieaanvraag in het kader van de Erfgoeddeal. Naar verwachting kunnen in het laatste kwartaal van 2021 resultaten van de onderzoeken worden gepresenteerd.
- In 2020 is gewerkt aan een besluit voor de renovatie van 't Slotje, waarbij de leeggekomen bovenmeesterwoning wordt betrokken en een nieuw exploitatiemodel wordt ontwikkeld, dat is gebaseerd op de visie Thuis in de Buurt.
- Op 17 december 2020 heeft de gemeenteraad het nieuwe evenementenbeleid vastgesteld. Hierin hebben we de ontmoetingsfunctie expliciet als waarde benoemd. In 2021 volgen de bijbehorende locatieprofielen.
- Ondanks de COVID-19 beperkingen zijn we er in geslaagd om in 2020 in de stad Oss een succesvolle vervangende kermis te organiseren. Ook in diverse dorpen hebben er kermisvervangende activiteiten plaatsgevonden.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- We hebben een centrale informatievoorziening (www.vrijwilligersorganisaties.nl) ingericht voor directe vragen en oplossen van problemen voor wijk- en dorpshuizen, jeugdaccommodaties, verenigingen en vrijwilligersorganisaties.
- We hebben de communicatie geïntensiveerd via mail en de Whatsappgroep Ontmoeten voor wijk- en dorpshuizen, waardoor snelle uitwisseling van informatie mogelijk is.
- We hebben zorgfaciliteiten ingericht in de wijk- en dorpshuizen
- Ook gaven we ondersteuning bij de uitwerking van de kaders en richtlijnen van het RIVM en de Veiligheidsregio's.
- We voorkwamen financiële (liquiditeits)problemen bij een enkel wijk- of dorpshuis door ondersteuning bij de financiële gevolgen voor exploitatie als gevolg van COVID-19.
- We wisselden kennis en informatie uit voor een COVID-19 proof activiteitenprogramma bijv. inrichting terras, streamingsactiviteiten, inkoop hygiëne en schoonmaak e.d.

2.2 Sport

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Sporten en bewegen zijn aantrekkelijk om te doen*
- *Er zijn geen (financiële) drempels om aan sporten en bewegen te doen*
- *Inwoners zijn zich bewust hoe sporten en bewegen bijdraagt aan hun welbevinden en welzijn*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het afgelopen jaar hebben we ons (ook) gericht op een bestendig toekomstbeeld voor onze sportorganisaties. Het Osse Sportakkoord biedt hier mogelijkheden voor om samen met de sportorganisaties daar actief aan te werken. Zo hebben we stappen gezet voor het verbeteren van de toegankelijkheid, ook voor anders-valide sporters. En we houden onze basisinfrastructuur van sportvoorzieningen bij de tijd, bijvoorbeeld door actief te werken aan de voorbereidingen voor een nieuw zwembad.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben samen met het Sport Expertise Centrum ondanks de beperkende COVID-19 maatregelen toch meer partijen aan het Osse Sportakkoord weten te binden. Bij ondertekening zaten we op ongeveer 50 partijen, inmiddels is dit gegroeid naar ongeveer 75 verbonden partijen.
- We reikten samen met het Sport Expertise Centrum 18 stimuleringsbudgetten uit aan partijen die soms ondanks, soms dankzij COVID-19 initiatieven ontplooiden die bijdroegen aan de doelstellingen van het Osse Sportakkoord.
- We zijn gestart met de uitwerking van het idee om de sportaccommodatie De Rusheuvel als centrale Uniek Sporten locatie te benoemen voor de gemeente Oss. Hierbij willen we samen met de sportaanbieders op De Rusheuvel onderzoeken wat een volgende stap kan zijn in onze gemeente op het gebied van andersvalide sporten. Dit zou onder andere voordelen kunnen bieden rondom de afstemming van vraag en aanbod, maar bijvoorbeeld ook op het gebied van deskundigheidsbevordering. Naast de sportaanbieders op de Rusheuvel zijn ook partijen als de provincie en het Sport Expertise Centrum hierbij betrokken.
- We zorgden dat onze sportaccommodaties bereikbaar, schoon, heel en veilig zijn.
- In maart 2020 besloot de gemeenteraad tot een locatie voor de bouw van het nieuwe zwembad: de Osseweg in Berghem. In augustus van datzelfde jaar besloot het college over een fiscaal juridische vorm voor het nieuwe zwembad: winstbeogend met BTW plicht. Een technisch beraad voor gemeenteraadsleden op 18 november bood tekst en uitleg hierover. Met het Golfbad (stichting en BV) is een intentieovereenkomst over de samenwerking in dit nieuwbouwproces gesloten. De planning voor het nieuwe zwembad loopt tot en met 2024.
- Het beleidskader Vitale Verenigingen is een nadere uitwerking van het Osse Sport Akkoord en het huidige sportbeleid. De conceptfase is in 2020 afgerond. In het tweede kwartaal van 2021 zal het beleidskader ter besluitvorming voorliggen.
- We startten in 2020 bij voetbalvereniging OSS'20 met een praktijkonderzoek naar robotmaaiers. Daarin onderzoeken we de prestaties op het gebied van duurzaamheid, speelkwaliteit grasmat, kosten, onderhoud en beheer. De voorlopige ervaringen van de gebruiker zijn positief. Het is wel wat duurder dan traditioneel maaien. Om een goed totaalbeeld te krijgen monitoren we de prestaties over een langere periode bij normaal gebruik. Het afgelopen jaar was door de beperkingen vanwege COVID-19 niet representatief.
- We vervingen in 2020 de experimentele non-infill kunstgrasmat op sportpark Rusheuvel. De non-infillmat hebben we als proef in 2018 aangelegd. De hoofdgebruiker OSS'20 had veel klachten over gladheid van het veld. De aannemer heeft verschillende maatregelen uitgevoerd om de klachten te verhelpen. Helaas leverde dit niet het gewenste resultaat op. In overleg met gebruiker en aannemer vervingen we de mat door een met kurk ingestrooide kunstgrasmat.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- We ondersteunden onze vrijwilligersorganisaties door (gemeentelijke) huurkosten tijdens de perioden van lockdown kwijt te schelden.
- Samen met het Sport Expertise Centrum zorgden we voor informatievoorziening rondom en coördinatie van de COVID-19 maatregelen.
- Samen met het Sport Expertise Centrum zorgden we voor bewegingsonderwijs op de locaties waar noodopvang plaatsvond.
- Tijdens de kerstvakantie organiseerden we samen met het Sport Expertise Centrum diverse beweegactiviteiten voor jeugd.
- We onderhielden contacten met onder andere de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), regiogemeenten, NOC*NSF, sportbonden en sportondernemers om op de hoogte te zijn en te blijven van COVID-19-ontwikkelingen in het sportieve veld.
- We organiseerden een centraal loket voor vrijwilligersorganisaties voor hun vragen.
- We organiseerden een webinar voor vrijwilligersorganisaties om ze te informeren over ontwikkelingen en compensatieregelingen vanuit het rijk.

2.3 Cultuur

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Culturele activiteiten zijn aantrekkelijk en laagdrempelig om aan deel te nemen of om er van te genieten*
- *Ons subsidiebeleid is rechtvaardig en sluit goed aan op het bereiken van de gemeentelijke doelstellingen*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
Ondanks de bijzondere omstandigheden dit jaar hebben we toch stappen gezet om de doelstellingen in het cultuurdomein dichterbij te brengen. We hebben vooruitgang geboekt in de opgave om onze belangrijke professionele cultuurorganisaties toekomstbestendig te maken en te houden. Cultuurpodium Groene Engel is in rustiger vaarwater geloodst. Voor de Lievekamp werken we aan de mogelijkheden voor herhuisvesting, ingebed in een vitalisering van de Raadhuislaan. Net na het verstrijken van dit boekjaar zijn de eerste contouren hiervan zichtbaar geworden. In het Uithuisdossier is vooruitgang geboekt. Daarnaast hebben we ook invulling kunnen geven aan de motie van de raad om met een nieuwe cultuurnota de toekomst in te gaan. Deze is net voor het verstrijken van het jaar gereed gekomen.
We hebben de subsidieregels aangepast (i.c. weegfactoren), maar zijn door de omstandigheden niet toegekomen aan een fundamentele herbezinning van ons subsidiestelsel. Vanwege de omvang van de afweging schuiven we dit door naar een volgende collegeperiode.

Wat hebben we hiervoor gedaan?
- De gemeenteraad heeft ingestemd met het nieuwe businessplan en de nieuwe richting van Cultuurpodium Groene Engel. Daarbij wordt onder andere de organisatie anders ingericht, wordt themaprogrammering leidend en is de brasserie afgestoten door het cultuurpodium. Inmiddels is de brasserie weer verhuurd aan een commerciële horecaondernemer. Het nieuwe businessplan kan nu (verder) geïmplementeerd worden.
- We hebben het positioneringsonderzoek naar theater De Lievekamp afgerond. Dit positioneringsonderzoek wordt voorgelegd aan de gemeenteraad om als kader vastgesteld te worden voor het vervolg van het huisvestingsvraagstuk. Op dat gebied deed zich in 2020 een nieuwe ontwikkeling voor naar aanleiding van gesprekken met de eigenaar van het gebouw op Raadhuislaan 4. We zien kansen op verschillende fronten (o.a. cultureel, duurzaamheid, woningbouw) als er door samenwerking een gebiedsontwikkeling tot stand kan komen. We maakten afspraken in de vorm van een intentieovereenkomst over het vervolg.
- Eind 2020 stelden we een nieuwe cultuurnota op. In de periode september – november 2020 werkten we aan deze nieuwe cultuurnota. Belangrijke input hiervoor is het document de Waarde van Cultuur van de instellingen van de cultuurtafel. We hebben in de cultuurnota gekozen voor twee belangrijke pijlers; Behoudt van de culturele infrastructuur en Cultuur Verbindt (focus voor Cultuureducatie en Cultuurparticipatie).

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?
- We hebben kort na het uitbreken van de crisis een e-mailadres opengesteld voor alle vrijwilligersorganisaties. Met een kleine groep kijken we wekelijks welke reacties daarop binnenkomen en hoe we daar het beste op kunnen reageren. Zo houden we de vinger aan de pols.
- We hebben in oktober 2020 een webinar gehouden voor de vrijwilligersorganisaties over hoe om te gaan met de gevolgen van de beperkende maatregelen. Hieraan namen meer dan 130 organisaties deel.
- We hebben vrijwel wekelijks contact met de professionele cultuurinstellingen om de vinger aan de pols te houden.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

We geven op het gebied van duurzaamheid zelf het goede voorbeeld. Daarom gaan we met de gebruikers van gemeentelijke gebouwen en onze partners de maatschappelijke vastgoed portefeuille verduurzamen. Denk aan de realisatie van het Golfbad en de renovatie van theater Lievekamp. We volgen daarbij het Klimaatakkoord zoals beschreven in de *Nota Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed* en streven naar een CO2 arme portefeuille in 2050. De gemeentelijke regeling voor de verduurzaming van buitensportaccommodaties blijft van kracht. Ieder jaar zal in de paragraaf Integraal voorzieningenbeleid verslag worden gedaan van de voortgang van de verduurzaming.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef-waarde
Tevredenheid inwoners over voorzieningen	Waarstaatjegemeente.nl		76%		74%	73%
Inzet burgers voor leefbaarheid in de buurt	Waarstaatjegemeente.nl		24%		21%	22%
Actief in verenigingsleven	Waarstaatjegemeente.nl		65%		56%	63%
Volwassenen die voldoen aan norm gezond bewegen	GGD Brabantscan.nl					60%
Mensen met ernstig overgewicht	GGD Brabantscan.nl					12%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Niet-sporters	48,1%	51%	2016

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2020 primitief	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Sportaccommodaties	Lasten	5.067	5.245	5.098	-147	V
	Baten	-1.520	-1.566	-1.390	176	N
	Saldo	3.548	3.679	3.708	29	N
Musea	Lasten	100	96	93	-3	V
	Baten	-80	-80	-84	-5	V
	Saldo	20	16	9	-8	V
Sociaal-cultureel werk	Lasten	1.990	3.325	3.416	91	N
	Baten	-281	-467	-377	90	N
	Saldo	1.710	2.858	3.039	181	N
Kermissen	Lasten	133	88	82	-5	V
	Baten	-199	0	-4	-4	V
	Saldo	-66	88	79	-9	V
Sportbeleid en activeringr	Lasten	2.983	3.101	2.939	-162	V
	Baten	-276	-326	-300	27	N
	Saldo	2.707	2.775	2.639	-136	V
Overige voorzieningen	Lasten	80	80	110	30	N
	Baten	-37	-37	-69	-33	V
	Saldo	43	43	40	-3	V
Media	Lasten	2.249	2.249	2.249	0	-
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	2.249	2.249	2.249	0	-
Kunst en cultuur	Lasten	4.674	4.977	4.747	-230	V
	Baten	-74	-74	-85	-11	V
	Saldo	4.600	4.903	4.662	-241	V
Totaal programma	**Lasten**	**17.276**	**19.161**	**18.734**	**-427**	**V**
	Baten	**-2.465**	**-2.550**	**-2.309**	**241**	**N**
	Saldo	**14.811**	**16.611**	**16.425**	**-186**	**V**
Stortingen reserves		12	12	0	-12	V
Onttrekkingen reserves		-510	-1.317	-1.367	-50	V
Totaal mutaties reserves		**-498**	**-1.305**	**-1.367**	**-62**	**V**
Resultaat		**14.313**	**15.306**	**15.058**	**-248**	**V**

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

Sportaccommodaties
We hebben € 147.000 aan lagere kosten en € 176.000 minder aan opbrengsten. Per saldo hebben we een beperkt nadeel van € 29.000. De lagere kosten komt vooral door lagere kosten bij sportterreinen voor cultuur-technische werken en beheer van IBN (€ 111.000).
De lagere opbrengsten komt vooral door COVID-19 maatregelen. We hebben € 212.000 aan lagere opbrengsten gehad voor de periode maart tot en met juni. Hiervoor hebben we € 126.000 aan compensatie ontvangen vanuit het Rijk. Voor de periode september-december komt er nog een landelijke regeling.
Daarnaast zijn de opbrengsten lager door de specifieke BTW regeling van het Rijk (€ 61.000). Dit heeft direct verband met lagere kosten bij binnen- als de buitensport.

Sociaal-cultureel werk

We hebben € 91.000 aan hogere kosten en € 90.000 aan lagere opbrengsten. Per saldo een nadeel van € 181.000. Dit heeft de volgende oorzaken:

- COVID-19 compensatie aan buurt- en dorpshuizen: € 108.000. Ter ondersteuning van buurt- en dorpshuizen hebben we besloten om hen te ondersteunen met een totaal bedrag van € 191.000. Vanuit het Rijk hebben we hiervoor € 83.000 gekregen.
- Extra kosten van € 78.000 voor het afdekken van exploitatietekorten 2018/2019 van een aantal beheersstichtingen.
- Voor de energie exploitatie voor de MFA in Oijen waren de kosten lager door overdracht van de waarde van de zonnepanelen voor een bedrag van € 108.000.
- De opbrengsten waren lager doordat we in 2020 de verschuldigde huur voor de Groene Engel in 2020 als oninbaar hebben geboekt (€ 135.000). Dit conform raadsbesluit hierover. We betalen dit uit de reserve IVB.

Sportbeleid en activeringsregelingen

We hebben € 162.000 aan lagere kosten. Dit wordt veroorzaakt door:

- Lagere onderzoekskosten voor nieuw zwembad in 2020: € 84.500. Dit bedrag is echter in 2021 wel nodig om te komen tot een kredietvoorstel voor een nieuw zwembad. We stellen bij het onderdeel resultaatbestemming voor om dit over te hevelen naar 2021.
- Lagere loonkosten van het gemeentelijk personeel bij het zwembad (€ 26.500).
- Lagere kosten voor Gezond in de stad/Kansrijke start (€ 39.000). We stellen voor om dit bedrag over te hevelen naar 2021.

Kunst en cultuur

We hebben lagere kosten van € 230.000. Dit wordt veroorzaakt door:

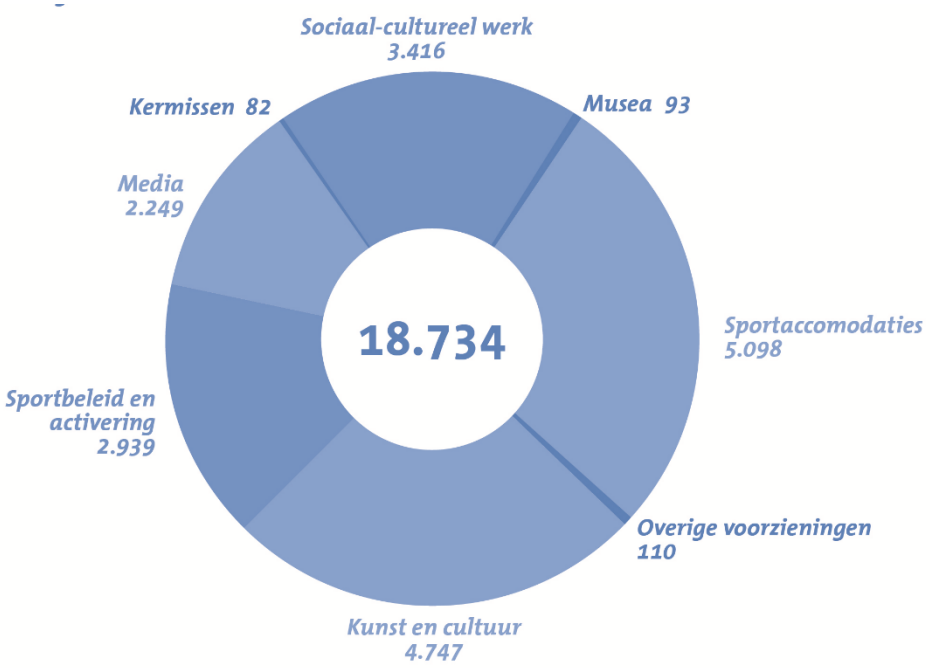
- Cultuurfonds: € 44.000. Dit bedrag is in 2020 niet besteed. Dit bedrag willen we overhevelen naar 2021.
- COVID-19 compensatie vanuit het Rijk: € 259.000. We hebben in 2020 vanuit het Rijk € 611.000 aan COVID-19 compensatie gekregen voor de cultuursector. Een deel daarvan hebben we gebruikt voor kwijtschelding huur amateurorganisaties cultuur. En een deel is ingezet voor misgelopen rente op verstrekte geldleningen aan sommige culturele instellingen. Het restant bedrag van circa € 259.000 is (nog) niet ingezet. Bij het indienen van de jaarstukken 2020, 1e kwartaal 2021, zal exact blijken wat de financiële schade voor de instellingen is. Denk hierbij o.a. aan de Lievekamp, Groene Engel, Muzelinck. Op grond daarvan willen we het restant bedrag van € 259.000 volledig overhevelen naar 2021.
- Monumenten en kunstwerken: hogere kosten € 60.000.

Stortingen en onttrekkingen aan reserves

- Extra onttrekking aan de reserve IVB van € 135.000 voor de afboeking van de vordering op de Groene Engel. Conform raadsbesluit.
- Lagere onttrekking aan de reserve IVB van € 108.000 in verband met de lagere bijdrage aan de energie-exploitatie bij MFA Oijen.
- Extra onttrekking aan de reserve IVB van € 51.000 voor het afdekken van exploitatiebijdragen 2018/2019 aan een aantal beheersstichtingen. Conform besluit is een extra onttrekking gedaan.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2020 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma per product. Voor meer detailgegevens over de subsidies per instelling verwijzen we naar de website https://financien.oss.nl/.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Kunst en cultuur	2.669	2.776	2.723
Media	2.218	2.249	2.249
Sociaal-cultureel werk	197	205	202
Sportbeleid en activering	2.542	2.637	2.622
Totaal programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur	**7.627**	**7.866**	**7.797**

Programma 4. Dynamisch stadscentrum

1. Inleiding

Een bruisend hart van de gemeente Oss, waar bezoekers uit de hele gemeente en uit de regio graag komen, verblijven en elkaar ontmoeten. Waar het prettig wonen en werken is, dichtbij de aanwezige voorzieningen en levendigheid. Dat willen we bereiken door in te zetten op een ruimtelijk compact(er) centrum, met meer gevarieerd aanbod (naast winkels en horeca ook cultuur en wonen) in een eigen authentieke sfeer. Het is juist nu een extra uitdaging om sfeer tot stand te brengen, om bezoek te stimuleren en consumenten te verleiden om meer dan alleen de noodzakelijke aankopen te doen. En dit allemaal op een veilige manier, rekening houdend met de maatregelen die de verspreiding van het COVID-19 moeten beperken.
We zetten in op een ontwikkelingsstrategie om nieuwe functies toe te voegen, te concentreren, meer wonen en aandacht voor verduurzaming met groen. Daarvoor hebben we een investeringsfonds gevormd, de Reserve Investeringsfonds Stadshart Oss. In onze aanpak werken we samen met de centrumondernemers en vastgoedeigenaren. De Koers Stadshart Oss vormt de basis.
Het dynamische stadscentrum is veel groter dan het stadshart zoals in de Koers Stadshart beschreven. Ook andere gebieden in het centrum vragen aandacht. Wij geven echter prioriteit aan het stadshart om de realisatie van de Koers mogelijk te maken.

2. Programma-onderdelen

2.1 Realisatie Wal Kwartier met het UIThuis

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We willen een aantrekkelijk centrum met veel verschillende functies en activiteiten, de cultuur en ontmoetingsfunctie van het Warenhuis is hiervan een voorbeeld*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De realisatie van het Wal Kwartier en voorbereidingen van het Warenhuis liggen op schema. Het bestemmingsplan is gereed verder hebben we gewerkt aan de voorbereidingen voor de sloop en bouw, inrichting openbare ruimte, gesprekken over stadssportpark en openbare fietsenstalling en oplevering inzichten kwartiermaker van het Warenhuis.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De bestemmingsplanprocedure voor het Wal Kwartier is gestart en bijna klaar. Het plan heeft ter inzage gelegen. De reacties die hierop gekomen zijn, zijn behandeld. In januari 2021 heeft de raad het plan vastgesteld.
- We hebben de voorbereidingen voor de sloop- en bouwactiviteiten gestart. Zo is er gewerkt aan de detail uitwerking van het ontwerp. Ook zijn er gesprekken gevoerd met bestaande huurders.
- We hebben met het Titus Brandsmalyceum (Het Hooghuis en Carmel college) gesproken over de ontwikkeling van een stadssportpark en een openbare bewaakte fietsenstalling.
- De kwartiermaker voor het Warenhuis heeft zijn advies uitgebracht om te komen tot een verdere invulling, samen met de toekomstige bewoners. Deze heeft zijn advies gepresenteerd in een podiumbijeenkomst in oktober 2020. Deze notitie is vervolgens besproken in de commissie. De geplaatste opmerkingen en de aanbevelingen worden vertaald in een aanpak.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- Voor inspraak op het bestemmingsplan Wal Kwartier hebben we communicatiemiddelen ingezet, waaronder een film met toelichting. Met als doel dat mensen, ondanks de beperkingen door COVID-19, toch bezwaren kunnen indienen.

2.2 'De huiskamer van Oss': Ontmoeting, beleving en compacte stad

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Het stadshart is nog aantrekkelijker om te bezoeken door de inwoners uit de gemeente Oss en de directe omgeving*
- *Er zijn meer nieuwe en vernieuwende functies gevestigd in het stadshart, in aanvulling op de bestaande detailhandel en horeca*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
Bezoek aan het centrum is door de COVID-19 maatregelen in beperkte mate mogelijk geweest. Evenementen zijn geannuleerd. Daarbij komt dat veel mensen, om besmetting te voorkomen, plekken met publiek mijden. De COVID-19 crisis heeft de uitdagingen voor het centrum alleen maar groter gemaakt. Door de rijksoverheid zijn steunmaatregelen voor ondernemers beschikbaar gesteld. Deze zijn verder aangevuld met maatregelen vanuit de gemeente.

Wat hebben we hiervoor gedaan?
- Het nieuwe evenementenbeleid is vastgesteld. In 2021 volgen de locatieprofielen voor de Geffense Plas, de Heuvel, de Eikenboomgaardstraat, het Eikenboomgaardplein en het Meester Gielenplein in Berghem. Deze gaan we in overleg met belanghebbenden samenstellen.
- De motie Vergroening Stadshart Oss hebben we omgezet naar een aanpak. In overleg met de omgeving is er dialoog over de invulling. Zo hebben we gesprekken gevoerd over Terwaenen, is gestart met overleg over de Heuvel en werken we m.b.v. co-creatie aan de Burgwal.
- De aanpak Volop is ingezet in het centrum. Dit betekent dat leegstaande panden in het centrum van Oss gevuld zijn met nieuwe tijdelijke activiteiten en initiatieven op het vlak van cultuur, ambacht en ontmoeten. De begeleiding tijdens de opstart door de stichting Volop (gefinancierd door de provincie Noord-Brabant) heeft gewerkt. We gaan nu zelfstandig verder. Er zijn 14 initiatieven bemiddeld in het afgelopen jaar.
- Het programma Sociale Meerwaarde is door de uitbraak van COVID-19 onderbroken. Met Sociale Meerwaarde, een initiatief van de Retailagenda, werken ondernemers en eigenaren aan een merkstrategie vanuit sociale interactie in het winkelgebied. We hebben een advies opgesteld dat is gedeeld met ondernemers en CMO, om zelf te gebruiken. In een online sessie in het najaar 2020 hebben we de ervaringen ook gedeeld met geïnteresseerden in het hele land.
- We hebben 5 projecten, die gebruik maken van de regeling 'Wonen in het centrum', de eindsubsidie uitgekeerd. Er zijn 8 nieuwe aanvragen in behandeling genomen.
- We hebben 3 projecten, die gebruik maken van de regeling 'Gevelverbetering', subsidie uitgekeerd. En we hebben 3 toezeggingen gedaan. Het beschikbare budget is volledig benut. Er is nog steeds interesse in de regeling. Daarom dat we opnieuw budget beschikbaar stelden voor de komende 3 jaren.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?
- We steunen de campagne Winkelier van hier van CMO. Alle medewerkers van het gemeentehuis hebben een tegoedbon ontvangen die lokaal kopen stimuleert.
- Budget voor CMO voor het evenement Living Statues is ingezet voor een online activiteit. Het budget voor Winterland hebben we doorgeschoven naar het nieuwe jaar.
- We hebben parkeergelden een deel van het jaar niet geheven in het centrum.
- We hebben niet handhavend opgetreden bij fietsen door het centrum, een deel van het jaar.
- We hebben extra ruimte gecreëerd zodat bestaande terrassen (waar mogelijk) zijn uitgebreid en voldeden aan de 1,5 meter-maatregel.
- We hebben aanpassingen gedaan aan de markt zodat bezoekers de 1,5 meter maatregel konden opvolgen. Ook zijn een tijd lang alleen food kramen aanwezig geweest op de markt.
- De zandbak op het Walplein is vernieuwd en er zijn banken van beton met houten zitjes geïnstalleerd.

- We hebben looplijnen aangebracht en éénrichtingsroutes zodat het gemakkelijker is voor bezoekers om de 1,5 meter afstand te kunnen houden.
- We hebben een extra openbaar toilet georganiseerd toen de horeca gesloten was.
- We hebben uitstel van betaling van gemeentelijke belastingen ingezet.
- We hebben uitstel van gemeentelijke betalingen (inclusief de OZB) ingezet.
- We hebben kwijtschelding precariobelasting ingezet voor de periode 1 maart - 1 september.

2.3 Transitieopgave en leegstand

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Er is minder leegstand in het stadscentrum van Oss*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In het afgelopen jaar hebben we eigenaren van vastgoed in het centrum bevraagd in het project Steengoed om te bepalen hoe ze de toekomst zien van het stadshart. We hebben voorbereidingen getroffen voor het inzetten van een transitiecoach. Deze gaat verplaatsing naar het centrum bevorderen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben een verkenning gedaan onder eigenaren van het vastgoed in het stadshart met de titel Steengoed. In deze verkenning is een overzicht opgenomen over wie zijn de eigenaren, hoe kijken zij aan tegen hun bezit in Oss en de tegen de toekomst van het stadshart. Deze verkenning ligt aan de basis van de 'Ontwikkelagenda stadshart'.
- Gemeente, centrummanager en CMO trekken samen op bij vragen van eigenaren binnen het stadscentrum en van ondernemers die willen verplaatsen naar het stadshart. Echter COVID-19 beheerst het afgelopen jaar en dus zijn er weinig ontwikkelingen geweest.
- We hebben budget beschikbaar gesteld voor het inzetten van een transitiecoach, inclusief benodigde instrumentarium. Nadere uitwerking volgt rond de zomer 2021. De coach gaat dit jaar aan de slag met het stimuleren van verhuizen van ondernemers naar het stadshart.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

Helaas zijn vanwege COVID-19 de geplande bijeenkomsten van Steengoed in eerste instantie geannuleerd en later omgezet naar onlinebijeenkomsten. Dat heeft vertraging gegeven maar desondanks is het eindrapport tijdig opgeleverd.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Dit programma levert een bijdrage aan meerdere doelen uit de Duurzaamheidscirkel:

- Arbeid: Door te streven naar behoud en zo mogelijk uitbreiding van werkgelegenheid leveren we een bijdrage aan meerdere indicatoren, zoals besteedbaar inkomen, armoede en jeugdwerkloosheid.
- Maatschappelijke participatie en wonen: we gaan in het stadscentrum een diversiteit aan functies creëren. We versterken de woonfunctie in het Wal Kwartier, voegen cultuur toe en geven ruimte aan starters en tijdelijke functies voor bv. creatieve beroepen. We stimuleren evenementen in het centrum en de kernen, deze worden veelal georganiseerd door lokale verenigingen.
- Natuur en Landschap: We gaan het centrum vergroenen om de effecten van hittestress tegen te gaan.

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, duurzame steden en gemeenschappen en leven op het land.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef-waarde
Leegstand aantal verkooppunten	Locatus	15,8%	16,9%	15,3%	15,4%	17,5 % in 2019 15 % in 2022
Leegstand winkelvloeroppervlak	Locatus	18,8%	21,3%	17%	16%	Geen
Omvang winkelvloeroppervlak in m^2	Locatus	44.664	42.898	42.557	42.345	Geen
Aantal verkooppunten	Locatus	311	302	287	286	Geen

NB1 - We beschikken niet meer over accurate bezoekersaantallen. Deze indicator hebben wij weggelaten.
NB2 - De leegstandcijfers hebben betrekking op het stadshart, dat bestaat uit de pit en de schil (Koers Stadshart Oss). Cijfers in eerdere begrotingen gingen nog uit van een groter gebied dan alleen het stadshart.

3.3 Waar staat je gemeente
Niet van toepassing.

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2020 primitief	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Centrumontwikkeling algemeen	Lasten	625	832	652	-181	V
	Baten	-210	-210	-185	25	N
	Saldo	415	622	467	-155	V
Herontwikkeling Walkwartier	Lasten	3.758	1.254	755	-499	V
	Baten	-3.577	-1.103	-600	503	N
	Saldo	181	151	155	4	N
Totaal programma	**Lasten**	**4.383**	**2.086**	**1.407**	**-679**	**V**
	Baten	**-3.787**	**-1.313**	**-785**	**528**	**N**
	Saldo	**596**	**774**	**622**	**-152**	**V**
Stortingen reserves		3.699	4.021	4.250	229	N
Onttrekkingen reserves		-314	-814	-934	-119	V
Totaal mutaties reserves		**3.385**	**3.207**	**3.316**	**110**	**N**
Resultaat		**3.981**	**3.980**	**3.938**	**-42**	**V**

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

Centrumontwikkeling algemeen

We hebben een lagere kosten van € 181.000. Dit heeft een aantal oorzaken:

- Lagere subsidie voor Winterland: € 40.000. Door COVID-19 heeft Winterland niet plaatsgevonden.
- Lagere kosten taskforce centrum: € 56.000. Ook hier geldt dat door COVID-19 er nauwelijks evenementen zijn georganiseerd in 2020. We zouden dit betalen uit de reserve Walkwartier. We laten het bedrag daarom in de reserve zitten.
- Lagere kosten voor de stimulieringsregelingen gevelverbetering (€ 14.500) en wonen in het centrum (€ 66.000). Deze regelingen zijn vraagafhankelijk en zouden we betalen uit de reserve Volkshuisvesting. Dit bedrag houden we ook beschikbaar.

Herontwikkeling Wal Kwartier

De herstructurering Wal Kwartier is een woningbouwcomplex. Deze is onderdeel van het grondbedrijf en wordt als een budgettaire neutrale activiteit opgenomen. Het is een grondexploitatie waarbij de grondkosten en grondopbrengsten worden verantwoord. Het saldo wordt verrekend met de balanspost onderhanden werken. De grondkosten bestaan o.a. plankosten, rentekosten, adviseringskosten, verplaatsingskosten/afkoopsommen huurders, sloopkosten. De grondkosten komen dit jaar uit op circa € 0,6 miljoen. De grondkosten zijn dit jaar lager dan geraamd omdat met nog niet alle huurders overeenstemming is bereikt en een deel lagere plankosten. Deze grondkosten worden via de baten onder de post onderhanden werken bijgeschreven.

Stortingen reserves

We hebben een bedrag van € 229.000 gestort in de reserve Investeringen openbare ruimte centrum voor de dynamische afsluitingen in het centrum om de kapitaallasten af te dekken. We onttrekken dit uit de reserve Wal Kwartier.

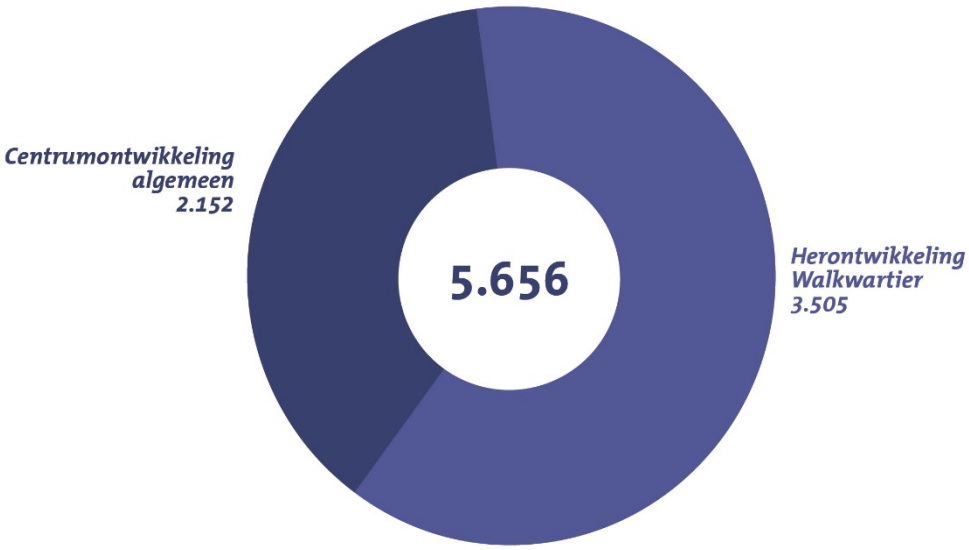
Onttrekkingen reserves

We hebben € 119.000 meer onttrokken aan reserves. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat:

- We hebben € 229.000 onttrokken aan de reserve Wal Kwartier voor de dynamische afsluitingen in het centrum.
- We hebben € 56.000 minder onttrokken aan de reserve Wal Kwartier voor de taskforce.
- We hebben afgerond € 80.000 minder onttrokken aan de reserve Volkshuisvesting voor het stimuleren van wonen in het centrum en gevelverbetering.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2020 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma per product. Voor meer detailgegevens over de subsidies per instelling verwijzen we naar de website https://financien.oss.nl/.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Centrumontwikkeling algemeen	45	50	10
Totaal programma 4. Dynamisch stadscentrum	**45**	**50**	**10**

Programma 5. Zuinig op ons klimaat

1. Inleiding

We willen het evenwicht tussen mens, natuur en economie (People, planet, profit) veilig stellen, zodat wij nu, en straks ook onze kinderen en kleinkinderen, goed kunnen leven. We zijn ervan overtuigd dat dit alleen maar kan met een integrale en duurzame aanpak. Duurzaamheid is een structureel onderwerp in alle beleidssectoren. Veranderingen in het klimaat en (inter)nationale duurzaamheidsdoelstellingen dwingen ons om snel grotere stappen te zetten. Daarbij kijken we steeds realistisch naar beschikbare technische mogelijkheden, draagvlak en draagkracht binnen de samenleving. In dit programma ligt de focus op de pijler planet.
Voor een duurzame, groene, gezonde en toekomstbestendige inrichting van de openbare ruimte zetten we in op leefbaarheid, bereikbaarheid, bruikbaarheid, veiligheid, en efficiency. Maatschappelijke opgaven voor de openbare ruimte komen samen in een integrale aanpak van inrichting, beheer en onderhoud.
We zetten in op besparing, reductie en circulariteit van energie en grondstoffen.
COVID-19 maatregelen hebben uiteenlopende effecten op klimaatdoelstelling. Wat dat onder de streep betekent is niet te zeggen. Datzelfde geldt voor de gevolgen van de onzekere economische situatie op investeringsbeslissingen van particulieren en bedrijven gericht op verduurzaming.
Al enige tijd staat er druk op de manier waarop we doelstellingen willen bereiken. Participatie- en samenwerkingstrajecten vragen door COVID-19 maatregelen om aanpassingen of uitstel. Dat roept ook politieke en maatschappelijk reacties op.

2. Programma-onderdelen

2.1 Energietransitie

Doelstellingen

De ambitie van ons als gemeente met de energietransitie is al jaren een veel bediscussieerd thema in de gemeenteraad. Via raadsbesluiten hebben we de oorspronkelijke ambitie bijgesteld en vertaald naar de volgende doelstellingen:

- *Oss reduceert CO2 emissie met 49% in 2030 in vergelijking tot 1990*
- *Energietransitie: De input van Oss voor ons deel van het RES-bod is:*
    - Besparing 11% in 2030 in vergelijking tot 2017
    - Grootschalige opwekking: 0,93 PJ duurzame energie in 2030; vergund in 2025
    - Volledig energieneutraal in 2050
- *Oss realiseert 7.500 aardgasvrije woningen in 2030 en is volledig afgekoppeld van het gasnet in 2050*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

- Het concept RES-bod (Regionale Energie Strategie) is uitgebracht in de zomer van 2020. Aan onze input voor RES 1.0 is invulling gegeven door het raadsbesluit van 28 januari 2021.
- De raad heeft de Nota verkenning Duurzame Polder vastgesteld en besloten is om de invulling van het restant van de RES- opgave door middel van windenergie in de Duurzame Polder te concentreren.
- De Raad heeft de Nota grootschalige opwek zonne-energie vastgesteld en een 4-tal zon-pv projecten zijn in behandeling genomen waarvan ondertussen het project zonneveld De Mun is vergund.
- Het Uitvoeringsprogramma Energiebesparing 2019-2023 is vastgesteld en we hebben acties opgestart voor energiebesparing bij woningen. Binnenkort starten we acties voor bedrijven en in najaar 2021 meten we de resultaten.
- We hebben prestatieafspraken gemaakt met woningcorporaties gericht op verduurzaming van hun woningbezit.
- Bij verschillende inkooptrajecten hebben we duurzaamheids- en circulariteiteisen gesteld.
- De raad heeft de Nota verduurzaming eigen vastgoed van de gemeente vastgesteld.
- De Transitievisie Warmte is in voorbereiding.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

RES – bod

- Vanuit het Klimaatakkoord staan gemeenten, samen met andere partners, aan de lat voor de energietransitie in de bebouwde omgeving en voor elektriciteit. Daartoe is Nederland in 30 regio's verdeeld. Oss maakt deel uit van de regio Noordoost-Brabant.
- Wij hebben actief mede richting gegeven aan de regio-gezamenlijke ambitie en aanpak van onze RES. Kern van de afspraken is dat elke gemeente haar eigen aandeel invult. Voor energiebesparing is dat 11% in vergelijking tot 2017 en voor opwekking is dit voor Oss berekend op 0,93 PJ.
- De gemeenteraad heeft deze opgave geaccepteerd. Onder de voorwaarde dat wij niet meer energie opwekken dan nodig is voor onze eigen gemeente. Als toch wordt gevraagd meer te doen voor de regio of voor andere gemeenten, behoeft dat een uitspraak van de gemeenteraad.
- Op 28 januari 2021 heeft Oss na een intensief raadsproces als een van de eerste gemeenten in onze regio haar inzet voor het RES-bod concreet gemaakt.

Overige samenwerking

De energietransitie vraagt om samenwerking op allerlei niveaus. We hebben met de woningcorporaties een Duurzaamheidsakkoord gesloten en meerjarige prestatie-afspraken gemaakt. We werken samen in de RES NOB. We zijn actief in het Duurzaamheidsberaad van de G40, mede vanuit de bijzondere samenstelling van onze gemeente met haar 3 gebieden waardoor vele energievraagstukken bij ons samenkomen. In de Duurzame Polder werken we samen met Den Bosch en de provincie Noord-Brabant. Ook het Rijk is hierbij betrokken als bevoegd gezag. We onderhouden contacten met enkele Brabantse gemeenten die met windenergie te maken hebben en met enkele gemeenten verspreid over ons land waarmee we ervaringen uitwisselen.

Energiebesparing

- Het Uitvoeringsprogramma Energiebesparing voor de periode 2019-2023 is door de raad uitvoerig bediscussieerd en uiteindelijk goedgekeurd. Het realiseren van minimaal 11% netto besparing vraagt naar evenredigheid omgerekend voor de jaren 2020 tot en met 2023 minimaal 3,3% netto energiebesparing.
- Uit recente data is gebleken dat deze ambitie ambitieus is. Over de jaren 2014-2017 hebben we in Oss slechts 0,5% in totaal bespaard. Weliswaar zijn en worden er in toenemende mate initiatieven genomen gericht op energiebesparing, maar daar staat een groeiende behoefte aan energie tegenover. Voldoende betrouwbare cijfers over 2018 – 2020 zijn nog niet beschikbaar. De landelijke cijfers geven geen optimistisch beeld.
- Voor de realisatie van de doelstelling hanteren wij een doelgroepgerichte aanpak. Naast 'technische' maatregelen (isolatie, zonnepanelen, duurzame warmte, toezicht & handhaving bij bedrijven, etc.) zetten we in op gedragsverandering. Daartoe stimuleren en faciliteren we de Osse gemeenschap. We houden daarbij steeds de balans voor ogen tussen benodigde inspanning en te bereiken resultaat. Uiteraard benutten we het "laaghangend fruit".

Om massa te kunnen maken, zijn onze speerpunten voor de periode 2019-2023:

1. *Algemene bewustwording en actiebereidheid vergroten*
   Om de aandacht voor de noodzaak en mogelijkheden van energiebesparing te vergroten, zetten we de campagne "Oss schakelt door" in en nemen we allerlei initiatieven. Onderdeel daarvan is de wijk- en buurtgerichte aanpak en aandacht voor educatie aan jongeren.

2. *Woningeigenaren stimuleren om hun woningen energie te besparen*
   We stimuleren eigenaren van koopwoningen om actief energie te besparen met inzet van duurzaamheidsleningen en andere subsidie-instrumenten. We zijn bezig om 1000 koopwoningen te voorzien van zon pv.

3. *Samenwerken met woningcorporaties om sociale huurwoningen energieneutraal te maken*
   Zoals afgesproken voorzien de woningcorporaties in 2020 450 sociale huurwoningen van zon pv. Bij nieuwbouw, renovatie en comfortverbetering verduurzamen zij woningen bijv. door isolatie, toepassing van hybrideketels en collectieve duurzame warmtevoorzieningen. In het Duurzaamheidsakkoord en de daarop gebaseerde prestatieafspraken zijn en worden afspraken gemaakt voor de vervolgperiode.

4. *Ondernemers bewegen energie te besparen*
   We zijn bezig om op de geschikte bedrijvendaken zon pv installaties te realiseren. Dat is nu 40% van het totaal aan bedrijfsdaken waarvan circa de helft nog onbenut is. Voor de top 100 bedrijven in Oss hanteren we actief adviserend toezicht op basis van de energiebesparingsverplichtingen en informatieplicht.

5. *Energie besparen op eigen gemeentelijke activiteiten*
   We verduurzamen ons eigen vastgoed en onze openbare ruimte zoals met de gemeenteraad afgesproken.

Monitoring

De voortgang in de realisering van deze ambities volgen we via de terugkoppelingen die de bovengenoemde projecten met betrekking tot de door hen bereikte resultaten gaan leveren. Om de twee jaar vindt monitoring van de overall bereikte resultaten plaats middels de CE Delft-onderzoeken.

Energie-opwekking

- In 2019 is de gemeenteraad akkoord gegaan met het bestemmingsplan voor Windpark Elzenburg-De Geer. Mede door de COVID-19-maatregelen is de behandeling van de twee bezwaren door de Raad van State vertraagd. Naar verwachting wordt in het 2e kwartaal van 2021 uitspraak gedaan. De eerdere afspraken met de initiatiefnemers Pure Energie en De Wachtmeesters zijn nader uitgewerkt.
- De Nota Grootschalige opwekking van zonne-energie is door de gemeenteraad vastgesteld. En op basis daarvan zijn vier initiatieven in behandeling genomen. Dit heeft geresulteerd in een pilot project van meervoudig grondgebruik en de verlening van de vergunning voor zonneveld De Mun van 6 hectare zonneveld op een totaal oppervlak van 11 hectare. Afgesproken is dat de ervaringen worden geëvalueerd en dat deze samen met een nieuwe tranche van zon-op-land wordt voorgelegd aan de gemeenteraad.
- De gezamenlijke verkenning met gemeente Den Bosch en de provincie Noord-Brabant van de mogelijkheden voor grootschalige energie-opwekking in de Duurzame Polder is afgerond met een rapport dat ter kennis is gebracht van de gemeenteraad. Deze Adviesnota Verkenning Duurzame Polder en het voorstel van het College hebben politiek en maatschappelijk veel stof doen opwaaien. Er heeft een uitvoerig besluitvormingsproces in de gemeenteraad plaatsgevonden. Onderdeel daarvan waren twee qua vorm unieke hoorcommissies : een met initiatiefnemers en tegenstanders en een met externe deskundigen van verschillende disciplines.
- Door de beperkingen als gevolg van COVID-19 is de behandeling vooruitgeschoven. Op 28 januari 2021 heeft de gemeenteraad na een lange en bewogen vergadering besloten om onze voor 2030 resterende energieopgave te gaan realiseren door middel van windmolens in de Geffense en Lithse polder. En dus niet (ook) door grote zonnevelden in deze polder en/of door windmolens op Stijbeemden. Daarbij gaat de gemeente zich maximaal inspannen om de afstand van de bebouwde kommen tot de windmolens zo groot mogelijk te laten zijn, met als uitgangspunt 2 kilometer. Als dat laatste niet mogelijk blijkt, gaat de gemeenteraad zich nader beraden. Dat kan ook betekenen dat gekeken wordt naar mogelijkheden voor invulling van 50 hectare zonnevelden buiten de polder.
- Om een goed beeld te hebben van de werkelijke restopgave wordt die opnieuw berekend per 1 januari 2022.

Van het gas af

Nieuwbouw in Oss is inmiddels verplicht gasloos. We hebben voorbereidingen getroffen voor het presenteren van de concept Transitievisie Warmte die in 2021 moet worden vastgesteld. In dat kader hebben informatiebijeenkomsten voor politiek en publiek plaatsgevonden. Daarbij werken we intensief samen met onder andere de woningcorporaties die als startmotor fungeren voor dit transitieproces.

Inkoop

Naast het in samenwerking met regiogemeenten inkopen van duurzame energie voor eigen gebruik zijn de inkooptrajecten en de inkoopvoorwaarden waar mogelijk voorzien van duurzaamheidseisen zoals energielabels voor voertuigen, circulariteitseisen voor materiaal (bestrating, beschoeiing, rioolbuizen), temperatuureisen voor asfalt.

Eigen vastgoed

Eind 2020 heeft de raad het beleid voor verduurzaming van het eigen vastgoed vastgesteld. De beleidslijn is dat de gemeente voldoet aan de wettelijke regels en normen en dat we verduurzaming van vastgoed op natuurlijke momenten (vernieuwbouw en/of renovatie) doorvoeren. In de Openbare Ruimte zijn allerlei duurzaamheidsmaatregelen getroffen.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- De COVID-19 maatregelen hebben uiteenlopende macro-effecten op de klimaatdoelstelling. Wat dat onder de streep betekent – en voor Oss – is niet te zeggen. Zo is de CO2-uitstoot van bijvoorbeeld mobiliteit beduidend minder. Het energieverbruik daarentegen door particulieren als gevolg van het meer thuis zijn, is toegenomen. Zij het dat dit door gunstige weersomstandigheden deels wordt gemitigeerd. De hogere energierekening kan voor degenen die zich oriënteren het beslissende duwtje zijn om te investeren. De onzekere economische situatie daarentegen kan investeringsbeslissingen van particulieren en bedrijven ook negatief beïnvloeden.
- De beperkende maatregelen van COVID-19 hadden grote invloed op onze uitgelijnde initiatieven en aanpak. Ook in financieel opzicht. De voorziene inwonerparticipatie-trajecten en besluitvormingsprocedures zijn onder druk gekomen. De fysieke beperkingen en besluiten tot uitstel dan wel behandelen, hebben tot veel commotie geleid. Dat vroeg veel ambtelijke en bestuurlijke aandacht en heeft tot forse extra kosten geleid.
- Om energiebesparing te stimuleren hebben we energiecoaches (vrijwilligers uit Oss) opgeleid. Zij richten zich op: keukentafelgesprekken en warmtewandelingen. Voor beide activiteiten was veel belangstelling maar zij waren niet uitvoerbaar. Gevolg is een langere looptijd van dit project en hogere kosten. Hetzelfde probleem is ook aan de orde bij het project Zon op dak. Dit project ondervindt vertraging bij het bereiken van haar doelstellingen (1000 woningen voorzien van zon-pv) als gevolg van COVID-19. Het bedrijf dat dit project uitvoert, moet extra inspanning leveren en hogere kosten maken. In totaal belopen de kosten voor zover nu bekend ruim € 50.000.
- De energietransitie in Nederland stagneert zoals allerlei onderzoeksrapporten laten zien. Het beroep dat op gemeenten wordt gedaan overstijgt de benodigde instrumenten zoals geld, personele capaciteit en mandaat. Bovendien is de voedingsbodem voor maatregelen bij het publiek en bedrijven maar matig vruchtbaar. Tegenstrijdige onderzoeksresultaten en meningen van deskundigen, politici en Rijk en Provincie werken daarbij averechts. Dat ervaren wij in Oss indringend met betrekking tot de energie-opwekking. Daarom pleiten wij voor een Deltaplan. En wij waren mede-initiatiefnemer vanuit het Duurzaamheidsberaad van de G40-gemeenten om een dringend beroep op de VNG en het Rijk te doen om substantiële ondersteuning op al die terreinen. Dus ook financieel. Anders kunnen wij onze opdracht niet vervullen. Met alle gevolgen van dien op de leefbaarheid nu en in de toekomst.

2.2 Grondstoffentransitie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Het verminderen van het gebruik van grondstoffen en afval: we willen alsnog zo snel mogelijk in de buurt komen van de landelijke afvaldoelstellingen 2020: 75% afvalscheiding en maximaal 100 kilo restafval per inwoner (de Osse doelstelling is 96 kilo)*
- *We voldoen aan de landelijke afvaldoelstellingen voor 2025: 85% afvalscheiding en 30 kg restafval per inwoner per jaar*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De doelstellingen zijn op dit moment nog ver weg. In 2020 zijn we niet dichterbij gekomen en lopen we zelfs iets verder van de doelstellingen weg. In 2020 hebben we meer afval ingezameld en verwerkt dan in 2019. De hoeveelheid huishoudelijk restafval per inwoner is gestegen naar circa 209 kg restafval (voorlopige raming 2020, 172 kg fijn restafval en 37 kg grof restafval). Het percentage afvalscheiding is met 70% gelijk gebleven. De COVID-19 crisis zorgde voor een toename van het aanbod van restafval. Doordat mensen meer thuis waren is er meer afval geproduceerd dan wij hadden verwacht. Dat constateert ook het Ministerie in algemene zin. Tegelijkertijd zijn de vergoedingen die gemeenten voor recyclebare stromen ontvangen, gedaald wat druk heeft gezet op onze financiële resultaten.
Afgelopen jaar verhoogden we de afvalstoffenheffing (ASH) met 15 %. Deze verhoging was nodig om een groot deel van de gestegen kosten te kunnen betalen. We hadden een groter tekort verwacht, maar door incidentele voordelen hebben we dat op kunnen vangen.
In 2020 is, na eerdere vergeefse pogingen in eerdere jaren, besloten tot een nieuwe aanpak van huishoudelijk afval.
Per 1 januari 2022 gaan we de afvalstoffenheffing verrekenen op basis van vastrecht en betalen per lediging. Vooruitlopend daarop gaan we in 2021 de ophaalfrequenties veranderen en de grijze (rest) container verkleinen en alvast gereed maken voor betalen per lediging en zelfs voor tarifering op gewicht.
Daarmee is de verwachting dat we de landelijke doelstelling (75% afvalscheiding en maximaal 100 kilo restafval per inwoner) alsnog versneld gaan realiseren.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In september 2020 stelden we de nieuwe aanpak voor huishoudelijk afval vast. Vanaf januari 2021 gaat de nieuwe aanpak in, waarmee we naar verwachting de landelijke afvaldoelstellingen dichter benaderen.
- Daarnaast zijn voor 2021 nieuwe poorttarieven en een gewijzigd reglement voor het Duurzaamheidsplein Oss vastgesteld. De nieuwe poorttarieven zijn in lijn met de tarieven in de regio en kostendekkend. Het aangepaste reglement moet het aantal bezoekers van buiten de gemeente en van bedrijven/ZZP'ers flink terugbrengen en daarmee ook de hoeveelheid afval die hier gebracht wordt.
- We startten eind 2020 na vaststelling van de nieuwe afvalaanpak een communicatiecampagne waarin we de veranderingen bekend maakten bij onze inwoners. We kenden daarnaast diverse acties door middel van communicatieactiviteiten ten behoeven van de bewustwording.
- Het Duurzaamheidsplein heeft in 2020 veel toestroom gekregen. Enerzijds door een groter aanbod als gevolg van de COVID-19 beperkingen, anderzijds door de aangekondigde tariefsverhogingen. Dat is goed opgevangen. We hebben extra ingezet op toezicht op afvalscheiding op het Duurzaamheidsplein en daardoor hebben we met een groot aantal bezoekers daar toch een positief financieel resultaat gehaald. Daarnaast zijn we in het 3e kwartaal met een pilot gestart om grof restafval op het duurzaamheidsplein te bewerken zodat het voldoet aan de eisen om als fijn restafval te kunnen laten verwerken. Voor het fijn restafval geldt een lager tarief.
- Samen met zeven andere Brabantse gemeenten en de provincie Noord-Brabant, zijn we in 2020 een onderzoek gestart met de vraag: Kan nascheiding van huishoudelijk afval naast bronscheiding een extra bijdrage leveren aan de realisatie van onze doelstellingen? Om daarmee voor Oss te bekijken of we verdere kostenstijging kunnen beperken en meer milieurendement kunnen realiseren.

- We kenden diverse acties voor zwerfafval. Daarbij heeft de speciale kinderclub de MikMakkers zich ingezet om zwerfafval op te ruimen.
- We bezochten scholen en bewoners om hen te informeren over afval en het belang van scheiden daarvan.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?
- Het college heeft besloten om de activiteiten met betrekking tot afval als cruciaal te bestempelen. We hebben extra maatregelen getroffen zoals onder andere voor persoonlijke beschermingsmiddelen zoals mondkapjes, handschoenen en huur van extra voertuigen (onder andere omdat beladers in verband met noodzakelijk afstand houden niet met zijn drieën in één vrachtauto konden zitten).
- Het Duurzaamheidsplein Oss is open gebleven. Er ontstond een grote toeloop, wat leidde tot veel meer afval en daarmee tot meer handelingen met betrekking tot afvoer en afzet van dit afval De Kringloopwinkel sloot in deze periode, maar het sorteren van de gebrachte spullen via het Duurzaamheidsplein ging door. Daarnaast is er bedrijfsafval ingezameld, omdat een aantal bedrijven tijdens COVID-19 hun bedrijven hebben gerenoveerd/vernieuwd.
- Sommige afvalstromen konden door stagnatie in de afzetmarkt, zoals bij textiel, door COVID-19 niet meer afgevoerd worden. Hiervoor zijn oplossingen gevonden.
- Een aantal inzamelroutes oud papier en karton is niet uitgevoerd door verenigingen, doordat vrijwilligers het niet veilig vonden. Hiervoor is eigen personeel ingezet/hierdoor is een aantal routes tijdelijk niet ingezameld.
- Ook is er minder zwerfafval door vrijwilligers en MikMakkers opgeruimd om reden van veiligheid (mondkapjes, eten- en drankverpakkingen die mogelijk besmet zijn).

2.3 Klimaatrobuuster en meer biodiversiteit

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We zijn in 2050 klimaatrobuust*
- *We vergroten de biodiversiteit in onze leefomgeving*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
Ruimtelijke gevoeligheden voor extreme neerslag, hitte en droogte zijn in de Osse klimaatatlas globaal in beeld gebracht. Op basis hiervan benutten we nu kansen in projecten en ontwikkelen we de strategie voor een klimaatrobuust bebouwd gebied op langere termijn. Dit laten we ook terugkomen in de Omgevingsvisie waaraan wordt gewerkt. In de verkennende nota Gebiedsvisie Vitaal Buitengebied zijn aanbevelingen opgenomen.
Voor verbetering van de biodiversiteit is een ambitie en kansenkaart in ontwikkeling als uitwerking van de routekaart Groen Blauw Natuur en ten behoeve van kansen voor versteviging van natuur in projecten.

Het project Meanderende Maas draagt bij aan het terugbrengen van risico's van mogelijke schade bij extreme afvoeren van de Maas. Voor ons grondgebied participeren wij hier in en zoeken we actief naar meekoppelkansen. Inmiddels is de planuitwerkingsfase begonnen.
In het afgelopen jaar is de verkenning voor het volgende dijkversterkingstraject van Ravenstein naar Grave gestart. Wij participeren in het bredere overleg voor verbetering van waterveiligheid vanuit de gehele Maas.

Wat hebben we hiervoor gedaan?
- Met de regio hebben we de klimaatatlas verder uitgebouwd (as50.klimaatatlas.net) en heeft overleg en studie plaatsgevonden naar aanpak, strategie en maatregelen.
- In verschillende IUP projecten is de noodzaak en kans voor klimaatadaptatie en biodiversiteitsverbetering afgewogen en uitgevoerd. Het gaat dan vooral om het afkoppelen van regenwater van gemengde riolering, ruimte voor vasthouden van regenwater en invulling van klimaatrobuust groen.

- Bij ruimtelijke inrichtingsplannen hebben we de noodzaak en/of kansen voor klimaatadaptatie en biodiversiteitsverbetering meegewogen. Op die manier bouwen we ervaring op die we bij herformulering van beleid gebruiken. Zo ook in de op te stellen Omgevingsvisie.
- Samen met de As50+ partners zijn we aangesloten bij Operatie Steenbreek. Voor een derde keer hebben we het najaar met een regentonactie inwoners geïnformeerd over klimaatverandering en gestimuleerd hier zelf ook actie in te ondernemen.
- Onze gemeente Oss was in de 2e week van oktober 2020 gastheer van de Nationale Groendag. Door de COVID-19 maatregelen was deze conferentie dit keer digitaal. Wij hebben hiermee de kans gepakt om te laten zien hoe groen Oss is en wat wij doen voor een groenere omgeving. Uit de reacties bleek dat dit voor de deskundige presentatrice en voor menige deelnemer een aangename verrassing was.
- Enkele schoolpleinen hebben met ondersteuning van provinciale subsidie en gemeentelijke middelen schoolpleinvergroening uit kunnen voeren.
- Uit het uitvoeringsprogramma 2020 van de Routekaart Groen Blauw Natuur is aanplant van bomen uitgevoerd respectievelijk voor een volgende fase voorbereid.
- De vitaliteit van ons bomenbestand staat onder druk door verschillende ziekten (essensterfte, kastanjebloedingsziekte, iepenziekte), droogte en door veroudering van bomen. We worden in toenemende geconfronteerd met onderhoud-, overlast- en herinrichtingssituaties waardoor bomen moeten worden verwijderd. Dit vergroot de vervangingsopgave om een wenselijk groeiend bomenbestand te krijgen. Met de in de begroting opgenomen middelen willen we dit in de komende jaren opvangen.
- Door COVID-19 maatregelen hebben we de projecten gericht op bewonersparticipatie in vergroening van de eigen woonomgeving niet actiever gepromoot.
- In het waterveiligheidstraject Meanderende Maas zijn de nodige ontwikkelingen aan de orde geweest. In april werd in Oss door alle partners in de samenwerking een handtekening gezet voor aanpak van de planuitwerkingsfase.
- Er is een verkenning voor dijkversterking van het traject Ravenstein-Cuijk opgestart waarin Oss voor het deel Ravenstein-Velp participeert.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

COVID-19 maatregelen hebben beperkingen opgelegd aan de organisatie van participatie met bewoners en instellingen, in het voeren van risicodialogen ten behoeve van klimaatadaptatie en in het stimuleren en faciliteren van bewonersinitiatieven in de openbare ruimte.

2.4 Kansgestuurd beheren van de openbare ruimte

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *De tevredenheidsscore voor onderhoud op de Veiligheidsmonitor is 70% of meer*
- *Beheer en onderhoud zijn doelmatig en toekomstbestendig*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In de veiligheidsmonitor 2019 oordeelt 77,5% van de inwoners tevreden te zijn over onderhoud van de openbare ruimte. Ten opzichte van de meting 2017 is dit een lichte stijging. Daarmee wordt dan aan de doelstelling (minimaal 70%) voldaan. De beleidsschouw op de onderhoudskwaliteit laat een nagenoeg zelfde resultaat zien als in 2019. Voor alle gebieden, met uitzondering van de centra, voldoen we daarmee ruim aan het vastgestelde uitgangspunt. In de centra voldoen we niet aan het beoogde niveau van Goed.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In 2020 lagen we op schema met uitvoering van het IUP (Integraal UitvoeringsPlan). We hebben voor een nieuwe periode het IUP geactualiseerd met projecten in de openbare ruimte voor de komende jaren. In het plan hebben we enkele verbeteringen doorgevoerd waarmee met name meer inzicht op maatschappelijke effecten van projecten ontstaat.

- De planmatige uitvoering van dagelijks en groot onderhoud heeft doorgang kunnen vinden met op onderdelen aanpassingen door COVID-19 maatregelen. We hebben extra inspanning gepleegd op met name zwerfafval. We zagen met name in het voorjaar een toename van zwerfafval en zwerfafvalmeldingen.
- In het voorjaar hebben we het plaatsingsplan voor afvalbakken afgerond. Voor een betere grip op preventie van zwerfafval zijn op basis van geactualiseerde criteria afvalbakken herplaatst, verwijderd en vervangen.
- Een aangepaste preventie en bestrijding van de eikenprocessierups heeft (in combinatie met andere klimatologische omstandigheden) tot aanzienlijk minder overlast geleid dan in voorgaande jaren.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?
- Met name in het voorjaar was er sprake van toename van zwerfafval en zwerfafvalmeldingen door de combinatie van weer en COVID-19 maatregelen. Hierop hebben we extra inspanning gepleegd.
- Ten behoeve van de veiligheid van bezoekers hebben we in het centrum (tijdelijke) maatregelen in de vorm van wegmarkeringen en bebording geplaatst.

2.5 Een veilige en gezonde leefomgeving

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):
- *Een adequate invulling van wettelijk milieutaken*
- *Verbetering van lucht-, bodem- en waterkwaliteit*
- *Een integrale, gebieds- en ontwikkelingsgerichte benadering van milieutaken, afgestemd op maatschappelijke opgaven*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
De komst van de Omgevingswet betekent ook een wijziging van de milieuregelgeving en van de wettelijke taken. In 2020 zijn de wijzigingen verkend en we zijn gestart met de voorbereiding op de nieuwe bodemtaken, de overgang van externe veiligheid naar omgevingsveiligheid en binnen de werkgroepen van omgevingsplan en omgevingsvisie zijn de milieubeleidspunten ingebracht.
In enkele concrete projecten werken we samen aan verbetering van lucht-, bodem- en waterkwaliteit.

Wat hebben we hiervoor gedaan?
- Een raadsbesluit tot medeondertekening van het Schone Lucht Akkoord (SLA) hebben we vertaald door als Oss het initiatief te nemen voor een regionale aanpak. Dit is gelukt. De regio Noordoost-Brabant is de eerste regio in ons land die als zodanig meedoet. De gezamenlijke ambitie met betrekking tot luchtkwaliteit werken we uit in een concreet pakket van uitvoeringsmaatregelen.
- Een handreiking voor toepassing van PFAS-houdende grond is vastgesteld waarmee een impasse in de voortgang van projecten werd doorbroken.
- We hebben een intern advies opgesteld voor het intrekken van milieuvergunningen in relatie tot veehouderij en verlenen van bouwvergunningen en nieuwe bestemmingsplannen in relatie tot de stikstofdepositie.
- Ontwikkelingen als stort van granuliet, aanpak stikstof, planMER mestbewerkingsinstallaties hebben we actief gevolgd en vertaald naar wat dat voor Oss betekent.
- Met de provincie Noord-Brabant en eigenaren van grondwaterverontreinigingen in de stad Oss hebben we gewerkt aan een beheersplan waarover in 2021 een besluit wordt genomen.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- Het bewustzijn van de relatie van luchtkwaliteit met gezondheid is in 2020 sterk toegenomen en dit versterkte het belang voor het (juist) meten van luchtkwaliteit.
- Samen met de regionale gemeenten hebben we het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat verzocht een RIVM ankerstation voor luchtmetingen in de regio NOB te krijgen. Toekomstige initiatieven voor luchtmetingen in Oss kunnen daaraan gekoppeld en geijkt worden. Het verzoek krijgt in 2021 een vervolg en staat in direct verband met het landelijk onderzoek door RIVM over COVID-19, luchtkwaliteit en veedichte gebieden.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

In dit programma staan de duurzaamheidsinspanningen in de pijler Planet centraal. Daarbij wordt de combinatie gezocht met mogelijkheden vanuit de beide ander pijlers. Voorbeelden daarvan zijn de aandacht voor welzijn en veiligheid in de inrichting van de openbare ruimte, de inschakeling van vrijwilligers en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het creëren van een aantrekkelijke woon- en vestigingsomgeving. De Global Goals die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, schoon water en sanitair, duurzame energie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, klimaatactie, leven op het land en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef-waarde
Tevredenheid onderhoud verhardingen, groen	Veiligheidsmonitor	77,1%	1)	77,5%	1)	>= 70%
Onderhoudsniveau	Gemeente, beleidsmonitor	Basis Basis	Basis Basis	Basis Basis	Basis Basis	Goed (Centra) Sober (overig)
Kostendekkende rioolheffing	Plan Watertaken	100%	100%	100%	100%	100%

1) Landelijke Veiligheidsmonitor vanaf 2017 tweejaarlijks

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van geheel Nederland omdat gemiddelde gemeente naar grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners ontbreekt.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Omvang huishoudelijk restafval (kg) per inwoner	160,8	163	2019
Hernieuwbare elektriciteit	6,5%	17,6%	2018

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2020 primitief	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Afvalverwijdering particulieren	Lasten	11.838	12.588	11.879	-709	V
	Baten	-13.299	-13.273	-13.645	-372	V
	Saldo	-1.462	-685	-1.766	-1.081	V
Begraafplaatsen en crematoria	Lasten	275	278	271	-7	V
	Baten	-204	-204	-246	-41	V
	Saldo	71	73	25	-48	V
Afvalverwijdering bedrijven	Lasten	525	485	548	64	N
	Baten	-533	-463	-529	-66	V
	Saldo	-8	22	20	-2	V
Riolering	Lasten	6.782	6.782	6.905	123	N
	Baten	-8.190	-8.190	-8.288	-98	V
	Saldo	-1.408	-1.408	-1.383	25	N
Openbaar groen	Lasten	6.663	6.918	7.186	269	N
	Baten	-84	-191	-300	-109	V
	Saldo	6.579	6.727	6.886	159	N
Milieubeheer	Lasten	1.878	1.909	1.878	-31	V
	Baten	0	0	-11	-11	V
	Saldo	1.878	1.909	1.867	-42	V
Projecten milieu en buitengebied	Lasten	1.712	2.388	1.948	-440	V
	Baten	0	-489	-380	109	N
	Saldo	1.712	1.899	1.567	-332	V
Hondenwacht	Lasten	336	336	349	14	N
	Baten	-535	-535	-525	10	N
	Saldo	-199	-199	-175	24	N
Wegen, straten en pleinen	Lasten	8.671	9.928	7.740	-2.188	V
	Baten	-522	-522	-735	-213	V
	Saldo	8.149	9.406	7.005	-2.401	V
Projecten openbare ruimte	Lasten	124	124	378	254	N
	Baten	0	0	-257	-257	V
	Saldo	124	124	121	-3	V
Totaal programma	**Lasten**	**38.803**	**41.735**	**39.082**	**-2.653**	**V**
	Baten	**-23.367**	**-23.867**	**-24.915**	**-1.048**	**V**
	Saldo	**15.436**	**17.867**	**14.167**	**-3.701**	**V**
Stortingen reserves		330	747	1.708	961	N
Onttrekkingen reserves		-1.962	-4.290	-2.226	2.064	N
Totaal mutaties reserves		**-1.632**	**-3.543**	**-518**	**3.025**	**N**
Resultaat		**13.803**	**14.324**	**13.648**	**-676**	**V**

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

Afvalverwijdering particulieren

We hebben lagere kosten van € 700.000 en hogere opbrengsten van € 400.000 voor afvalverwerking voor particulieren. Per saldo een voordeel van € 1,1 miljoen. Bij de programmabegroting hadden we een nadeel verwacht van € 547.000 vanwege COVID-19. Dit nadeel is niet gerealiseerd door diverse incidentele voordelen. Het incidentele voordeel van afgerond € 1,1 miljoen bestaat hoofdzakelijk uit de volgende grote posten:

- Lagere kosten verwerken huishoudelijk afval: € 470.000
- Lagere kosten sorteren en vermarkten PMD: € 230.000
- Lagere kosten overslag en aftransport: € 160.000
- Lagere kosten projectleider/communicatie afvalbeleid: € 100.000
- Hogere kosten compostering: € 100.000
- Hogere kosten bouw – en sloopafval: € 50.000

We lichten deze grote posten hieronder nader toe:

Lagere kosten verwerking huishoudelijk afval

In het derde kwartaal zijn we een pilot gestart om grof restafval op het duurzaamheidsplein te bewerken zodat het voldoet aan de eisen om als fijn restafval te kunnen laten verwerken. Voor fijn restafval geldt een lager tarief. In de begroting was dit voordeel samen met het voordeel van de verlaging van de verbrandingstax op restafval ingezet om de hogere verwerkingskosten van extra aangeleverd afval door COVID-19 op het Duurzaamheidsplein te compenseren. In het voorjaar zagen we een explosieve stijging van grof huishoudelijk afval. Op basis daarvan verwachtten we een tekort op het duurzaamheidsplein en op de stortkosten van huishoudelijk afval. Deze trend heeft zich in het najaar echter gestabiliseerd en zien we nu een voordeel van € 70.000 op het duurzaamheidsplein en een voordeel van € 400.000 op het huishoudelijk afval. Dit voordeel is incidenteel omdat we in de begroting 2021 al rekening houden met het lagere verwerkingstarief en lagere hoeveelheden afval op het duurzaamheidsplein. Ook voor huishoudelijk afval is de begroting 2021 aangepast op de lagere hoeveelheid restafval door het nieuwe afvalbeleid.

Lagere kosten sorteren en vermarkten PMD

De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), rijksoverheid en de verpakkingsindustrie hebben nieuwe afspraken gemaakt over de inzameling van plastic, metaal en drankkartons (PMD). Afgesproken is dat gemeenten een vergoeding ontvangen voor alle ingezamelde tonnages aan PMD. Daarvoor was dit alleen voor recyclebare verpakkingen. Onderdeel van de nieuwe raamovereenkomst is de definitieve afrekening voor de periode 2017-2020. Voor de gemeente Oss betekent dit een teruggave van € 230.000.

Lagere kosten overslag en aftransport

In 2019 was er geen aansluiting tussen de tonnages aangeleverde hoeveelheid afval en de facturatie van het bedrijf dat verantwoordelijk is voor de overslag en het transport naar de afvalverwerker. Het verschil is inmiddels vastgesteld en afgerekend en dit leidt tot een incidenteel voordeel van € 160.000.

Lagere kosten projectleider / communicatie

Door vertraagde besluitvorming over het nieuwe afvalbeleid konden we later starten met projectbegeleiding en communicatie. We hebben hierdoor een incidenteel voordeel van € 100.000. In de begroting 2021 zijn voldoende middelen opgenomen.

Hogere kosten compostering

Er is een grotere hoeveelheid groenafval ter verwerking aangeboden vanwege COVID-19. Dit zorgt voor een nadeel van € 100.000.

Hogere verwerkingskosten bouw en sloopafval

In de COVID-19 periode is er meer bouw en sloopafval aangeleverd door particulieren op het duurzaamheidsplein. Dit heeft geleid tot hogere verwerkingskosten van € 50.000.

Naast de lagere lasten hebben we € 300.000 hogere opbrengsten voor afvalverwijdering door:
- Meer ontvangen afvalstoffenheffing door 502 meer huisaansluitingen: € 156.000
- Hogere inkomsten door 15 % meer ingezamelde kunststoffen (PMD) en 12% meer ingezameld glas: € 85.000
- Hogere poortopbrengsten door 25% meer bezoekers duurzaamheidsplein: € 56.000

Afgelopen jaar verhoogden we de afvalstoffenheffing (ASH) met 15 %. Deze verhoging was nodig om een groot deel van de gestegen kosten te kunnen betalen. Om het resterende tekort af te dekken hadden we begroot om € 870.000 te onttrekken uit de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf. Door het incidenteel voordeel dit jaar is deze onttrekking niet nodig.

Riolering

We hebben € 123.000 aan hogere kosten en hogere opbrengsten van € 98.000. Per saldo hebben we een beperkt nadeel van € 25.000. Er zijn in 2020 meer aanvragen voor nieuwe rioolaansluitingen ingediend (€ 40.000). De hogere kosten voor gemalen, drukrioleringen en correctief onderhoud zijn € 90.000 hoger.
Hier tegenover staan extra belastingopbrengsten van € 40.000 en hogere opbrengsten voor nieuwe rioolaansluitingen € 60.000.

Openbaar Groen

We hebben hogere kosten van € 269.000 en hogere opbrengsten van € 109.000. Per saldo hebben we een nadeel van € 159.000.
De hogere kosten worden verklaard door:
- Hogere kosten € 280.000 aan groenprojecten. We onttrekken dit hogere bedrag aan de reserve IUP. Het gaat o.a. om de projecten Herinrichten Prinses Irenestraat, De Horzak herinrichten Sierplantsoen Heesters en baggeren sloten. Zie hiervoor ook de voortgangsrapportage IUP.
- Lagere kosten € 111.000 omdat het project Hoornwerk is vertraagd door het vergunningen-traject. We stellen voor om dit over te hevelen naar 20201 (zie hoofdstuk Bestemming rekeningresultaat).
- Hogere kosten van € 50.000 voor de veiligheidsmaatregelen voor bomen op grond van veiligheidsinspecties.
- Hogere kosten van € 30.000 voor vijvers en waterpartijen en hogere kosten van € 20.000 voor het opruimen van extra zwerfvuil in het centrum tijdens weekenden door COVID-19.

De hogere opbrengsten van € 110.000 worden hoofdzakelijk verklaard door de verkoop van stukjes groenstroken aan particulieren (“Snippergroen”).

Projecten Milieu en buitengebied

De hebben € 440.000 aan lagere kosten en € 110.000 aan lagere opbrengsten.
De lagere kosten worden grotendeels veroorzaakt doordat we het project Hertogswetering is vertraagd (€ 300.000). De uitvoering van dit project ligt bij het Waterschap Aa en Maas en dit is later gestart door de aanwezigheid van PFAS in het baggerslib. We schuiven de bijdrage door naar volgend jaar. De onttrekking uit de reserve Groenfonds landelijk gebied is ook niet gebeurd.
Daarnaast hebben we minder kosten (€ 179.000) gemaakt voor de subsidieregeling Reductie energiegebruik door de COVID-19 beperkingen. Hierdoor hebben we ook minder subsidieopbrengsten. De kosten en de verantwoording van de subsidie schuiven door naar 2021.
Tot slot hebben we hogere opbrengsten omdat we kosten in rekening hebben gebracht bij de provincie Noord-Brabant en de gemeente 's Hertogenbosch voor de duurzame polder (€ 50.000) en hebben we een subsidie ontvangen voor Extern Advies Warmte van € 20.660.

Wegen, straten en pleinen

We hebben lagere kosten van € 2.188.000 en hogere opbrengsten van € 213.000. Hier staat ook een lagere onttrekking aan de reserve IUP tegenover. De uitvoering van projecten is vertraagd en lopen door in 2021. De kosten voor IUP projecten zijn lager en dit wordt grotendeels verklaard door:

- Mobiliteitsproject Hertogensingel is in voorbereiding, de uitvoering zal in 2021 plaatsvinden (€ 181.000).
- Het project Romeinenweg is vertraagd omdat we dan rioleringswerkzaamheden ook meteen kunnen oppakken.
- Het project Fietspad N265 zal in 2021 worden uitgevoerd omdat zeldzame diersoorten zijn aangetroffen.
- Het project Parkeren station Ravenstein is vertraagd door COVID-19. Onzeker is hoeveel parkeerbehoefte er nog is na de COVID-19 periode.

Voor overige IUP projecten verwijzen we naar de voortgangsrapportage IUP.

Projecten Openbare ruimte

In 2020 zijn diverse grondaankopen gedaan voor uitvoering van alternatieve natuurmaatregelen in relatie tot de N329 (extra kosten van € 254.000). Hiervoor hebben we € 254.000 subsidie van de provincie Noord-Brabant ontvangen.

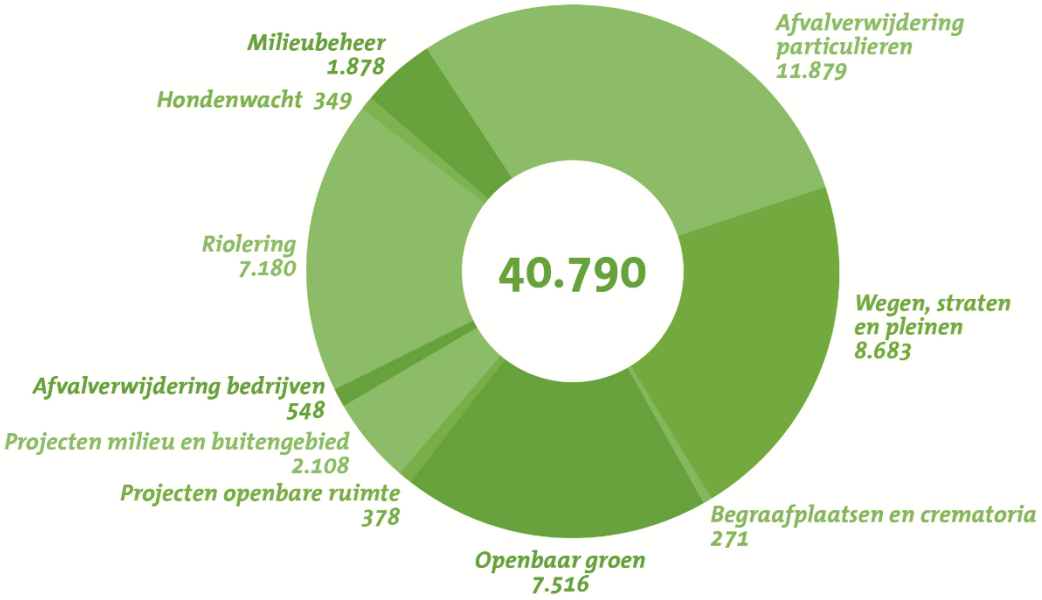
Onttrekkingen en stortingen reserves

We hebben € 2.070.000 minder onttrokken uit reserves en € 960.000 meer gestort. Dit betreft:

- € 715.000 minder onttrokken aan de reserve IUP voor wegen en groen voor de uitvoering van projecten groot onderhoud en € 945.000 gestort in de reserve IUP voor restant projectengelden die we volgend jaar uitgeven. Per saldo een verschil van € 1.660.000. Voor een nadere toelichting verwijzen we naar de voortgangsrapportage IUP.
- € 870.000 minder onttrokken aan de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf door incidenteel voordeel op afval.
- € 262.500 minder onttrokken uit de reserve Groenfonds Landelijk gebied voor het project Hertogswetering dat volgend jaar wordt uitgevoerd.
- € 30.000 minder onttrokken uit de reserve bodemsanering in verband met lagere uitvoeringskosten.
- € 30.000 meer onttrokken aan de reserve riolering voor kosten dagelijks onderhoud.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2020 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma per product. Voor meer detailgegevens over de subsidies per instelling verwijzen we naar de website https://financien.oss.nl/.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Projecten milieu en buitengebied	241	243	243
Totaal programma 5. Zuinig op ons klimaat	**241**	**243**	**243**

Programma 6. Vitale economie

1. Inleiding

Bijna het hele jaar 2020 heeft in het teken gestaan van de COVID-19 crisis. Het hele team economie heeft klaargestaan voor ondernemers die op zoek waren naar informatie, de juiste doorverwijzing zochten naar de steunmaatregelen, een luisterend oor nodig hadden of die ondanks de lastige situatie kansen zagen voor de start, de groei, de uitbreiding of de vestiging van een onderneming in Oss. Via enquêtes, nieuwsbrieven, informatie op de website en persoonlijk contact hebben we contact gehouden en mee gezocht naar mogelijkheden. Tot op heden heeft de diversiteit van sectoren ervoor gezorgd dat de Osse economie in de kern overeind is gebleven. Er is zelfs een record hoeveelheid (22,4 ha) bedrijfsgrond uitgegeven. Natuurlijk extra aandacht is en blijft nodig voor de kwetsbare sectoren horeca, toerisme, evenementenbranche, retail, kappers en schoonheidsspecialisten die allemaal hard geraakt zijn door de diverse lockdowns.
De bijzondere situatie heeft er ook voor gezorgd dat fysieke bijeenkomsten werden omgezet in digitaal. Toch is het gelukt lopende projecten door te zetten en zelfs nieuwe initiatieven te nemen. De waardering van de ondernemers m.b.t. de actieve houding was groot. De aanpak in Oss met een speciaal COVID-19 team economie is in de Veiligheidsregio vaak genoemd als goed voorbeeld voor anderen.

2. Programma-onderdelen

2.1 Versterken van een toekomstbestendige arbeidsmarkt

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Bedrijven in Oss beschikken op het juiste moment over de juiste hoeveelheid mensen, met de juiste kwalificaties op de juiste plek. Meetbaar in een lagere werkloosheid en een afname van het aantal en de looptijd van vacatures*
- *We brengen talentontwikkeling en valorisatie tussen onderwijsinstellingen en (MKB)bedrijven tot stand*
- *We interesseren hoger opgeleid talent voor onze lokale arbeidsmarkt*

Voor overige arbeidsmarkt-doelstellingen zie programma 2. Werk, inkomen en onderwijs.

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
De Osse arbeidsmarkt staat er naar omstandigheden goed voor. Het aantal faillissementen is laag, het aantal WW en bijstandsaanvragen stijgt ligt, maar blijft (gelukkig) achter bij het landelijk gemiddelde. Toch is het juist nu belangrijk om omscholing en bijscholing centraal te stellen in het (arbeidsmarkt)beleid en de uitvoering. Daarom werkt de gemeente samen met de Talentencampus Oss aan de ontwikkeling van diverse learning communities. Deze opereren op het snijvlak van digitalisering, duurzaamheid, werken, leren en ondernemerschap. Zo zijn we nu bezig om vaardigheden digitaal vast te leggen in zogenaamde open badges. Een digitaal certificaat voor een specifieke vaardigheid. Aanvullend aan het onderwijsdiploma kunnen open badges leiden tot een versnelde match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

Wat hebben we hiervoor gedaan?
- We hebben de basis gelegd voor de doorontwikkeling van doorlopende leerlijnen. Dit hebben we samen met de Talentencampus, de Leijgraaf en het Osse MKB gedaan. Dit hebben we gedaan op de gebieden;
    - 1. Digitale vaardigheden
    - 2. Agri food/duurzaamheid
- We hebben een subsidieaanvraag ingediend - samen met de talentencampus en het onderwijs - voor Oss als een digitale werkplaats bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.
- We zijn in 2020 begonnen en hopen in 2021 de data volwassenheid van het Osse bedrijfsleven in kaart te kunnen brengen.

- Samen met de Kracht van Nieuw Business zijn er tot op heden ruim 40 Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen certificaten (MVO certificaten) uitgereikt. Ook zijn er 21 revolverende leningen verstrekt aan Osse MKB'ers/startende ondernemingen om de (werkgelegenheids) groei aan te jagen. Met de verstrekte vouchers wordt een bijdrage geleverd aan de creatie van 46 tot 68 arbeidsplaatsen in Oss. En is een indicatief investeringsvolume van € 2,4 miljoen voorzien.
- We blijven inzetten op (online) Citymarketing, gericht op het aantrekken van hoger opgeleid talent.
- We nemen deel aan carrièrebeurzen namens en met Osse bedrijfsleven (TU Eindhoven) .
- We denken actief mee en leveren input voor de nieuwe strategie van Agrifood Capital (AFC). Daarnaast zorgen we dat de activiteiten van AFC Werkt (rondom strategische personeelsplanning) nadrukkelijk onder de aandacht worden gebracht van het Osse bedrijfsleven.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- We hebben onze dienstverlening aan ondernemers onverminderd doorgezet via ondernemerszaken@oss.nl.
- We hebben sinds de start van de COVID-19 crisis in februari/maart 2020 de consequenties van COVID-19 in beeld gebracht door middel van persoonlijke gesprekken met ondernemers en met behulp van een periodieke enquête. Deze enquêtes zijn uitgezet onder het Osse bedrijfsleven. Daarin hebben we vragen gesteld om peilen waar het Osse mkb/bedrijfsleven nu staat en waar de behoefte aan ondersteuning ligt. We hebben naar aanleiding van de enquêtes en vragen diverse maatregelen getroffen om ondernemers te helpen zoals het (tijdelijk) niet heffen van parkeergelden in het centrum, verruimen van de betalingstermijnen en verruimen van terrassen.
- We hebben een speciale website opgesteld met daarop een overzicht van de nationale en lokale steunmaatregelen voor het Osse bedrijfsleven. Veel van die steunmaatregelen zijn via ons loket ondernemerszaken verder onder de aandacht gebracht bij ondernemersverenigingen.
- Al deze activiteiten zijn opgezet vanuit het COVID-19 team economie. Dit team is direct opgezet na het uitbreken van het COVID-19 crisis in Oss als vraagbaak voor ondernemers. Dit team heeft mails en telefoontjes van bezorgde ondernemers afgehandeld, onderzoek gedaan naar de stand van zaken en nieuwe initiatieven opgezet; waaronder de ondernemersenquêtes.
- Daarnaast is er een COVID-19 intaketeam opgezet waarin de vragen van ondernemers die betrekking hadden op de COVID-19 maatregelen snel en multidisciplinair werden afgehandeld. Hierbij stond het denken in mogelijkheden voorop.
- De aanpak via een COVID-19 team economie en COVID-19 intaketeam is in de Veiligheidsregio vaak genoemd als goed voorbeeld.

2.2 Versnellen van de transitie naar een duurzame circulaire economie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Het bedrijfsleven in Oss voldoet aan het Nationaal Energieakkoord en het Nationaal Grondstoffenakkoord. Dit houdt in dat Oss in 2050 energieneutraal en volledig circulair is*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We maken belangrijke stappen op het gebied van bewustwording en bevordering van circulariteit en energiebesparing. De doelstellingen zijn echter niet direct meetbaar.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Vanuit het team economie ondernemen we actie om het belang van energiebesparing en circulariteit onder ondernemers te bevorderen. Daarvoor zijn bestaande activiteiten voortgezet en ook nieuwe gestart.

- De Kracht van New Business Oss begeleidde in 2020 tien bedrijven bij de invoering van het Business Model Template. Dit innovatieve model richt zich op het circulair maken van bedrijfsprocessen.

- Via ODBN is weer adviserend toezicht uitgevoerd met oog op besparing en naleving van de energiebesparingsplicht. Er zijn in 2020 32 bezoeken aan bedrijven gebracht. Dit heeft een besparing opgeleverd aan gas, elektriciteit en CO2 die gelijk staat aan 98 huishoudens/0,3 windturbines. Het totaal na drie jaar staat op 331 huishoudens/0.9 windturbines.
- Via een ludieke actie met chocoladerepen rondom Zon op bedrijfsdak voor ondernemers vroegen we in samenwerking met HAN studenten en ESCOss aandacht voor het plaatsen van zonnepanelen.
- We bezochten vijf bedrijven in de Week van Circulaire Economie en maakten hierover een podcast.
- We ontwikkelden een vernieuwend onderwijsproject Global Goals samen met de HAN, Kracht van New Business en ondernemers.
- We organiseerden samen met studenten van de HAS Hogeschool op 22 juni het landelijk event Dag van de Duurzame Verpakkingen in Dome-X. Ruim 200 studenten en bedrijven volgden de livestream.
- We sloten een regiodeal voor het Innovatieprogramma Circulaire Verpakkingen Oss. In dit programma werken we de komende drie jaar nauw samen met HAS Hogeschool, bedrijven uit de verpakkingsketen, Kracht van New Business en Talentencampus Oss. Ook werken we nauw samen met het Circular Food Center in Meierijstad.
- Dit jaar vond de vijfde editie plaats van de HAS Hogeschool Minor met als thema Oss in 2050. Veertig studenten brachten de toekomst in beeld voor o.a. Moleneind/Landweer en het centrum. We stelden een portfolio EDuurzame economie samen met mooie duurzame producten van 50 ondernemers en organisaties en verspreidden deze onder ondernemers en stakeholders.
- We organiseerden op 8 september 2020 samen met de Kracht van New Business Oss het event Toekomstbestendig organiseren.
- Samen met VNO-NCW en OIK onderzoeken we de mogelijkheden van duurzame bedrijventerreinen op Moleneind/Landweer.
- De plannen van Heesch West als duurzaam bedrijventerrein voor de toekomst zijn verder uitgewerkt. In 2021 wordt het bestemmingsplan vastgesteld.
- We communiceerden over onze projecten op www.duurzaamoss.nl.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?
- Geplande activiteiten en fysieke bijeenkomsten zijn zoveel mogelijk omgezet in online bijeenkomsten.

2.3 Realiseren van voldoende en innovatieve werklocaties voor bedrijven in Oss

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We hebben voldoende en geschikte mogelijkheden voor bedrijfshuisvesting op onze bedrijventerreinen*
- *Bedrijventerrein Vorstengrafdonk is in 2022 volledig uitgegeven*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
De kavels op het bedrijventerrein Vorstengrafdonk zijn in het afgelopen jaar allemaal gereserveerd/uitgegeven. Er is ook een wachtlijst voor als er reserveringen afvallen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?
- De accountmanagers hebben ingespeeld op de vraag van ondernemers naar bedrijventerreinen. Op dit moment zijn geen nieuwe kavels meer uitgeefbaar en is er sprake van een wachtlijst. In 2020 zijn de laatste kavels op Het Wargaren in Lith en De Bulk in Ravenstein verkocht. Net als op Vorstengrafdonk zijn op De Geer momenteel de laatste kavels gereserveerd. Hiermee gaan we vast lopen en het is zaak nu zo snel mogelijk nieuwe huisvestingsalternatieven voor diverse soorten van bedrijven te gaan ontwikkelen. Ook Pivot Park loopt tegen haar fysieke grenzen op. Extra ruimte is dringend noodzakelijk om de gestelde ambities te realiseren. Door een grondruil met MSD hebben we de komst van Pharming naar Oss gefaciliteerd.
- Voor de toekomst zijn we via de taskforce wonen en werken op zoek naar nieuwe werklocaties in Oss.

- In de GR Heesch West werken we aan de afronding van het bestemmingsplan dat in 2022 ruimte moet gaan bieden aan bedrijven (ook uit Oss).
- In de regio Noordoost-Brabant is gestart met een onderzoek naar toekomstige bedrijventerrein locaties.
- In het 1-loket werken we regionaal samen om een goede plek voor bedrijven te zoeken.
- Er is gestart met een onderzoek naar een ontwikkel- en expertisecentrum Duurzame Eiwitten (ODE) als nieuwe en duurzame motor voor de economie in Noordoost-Brabant.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?
Niet van toepassing.

2.4 Samenwerking en profilering

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Oss staat in de top 5 van logistieke hotspots in Nederland*
- *Oss wordt herkend als dé 'Industrial hotspot' voor medicijnontwikkeling en productie in Nederland*
- *Oss is nationaal een krachtige speler binnen de sector Agrifood*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
- De regio Noordoost-Brabant (NOB) staat op plaats 8 in de lijst logistieke hotspots in Nederland. Er zijn enkele bekende logistieke bedrijven gevestigd in Oss die ook nog eens voorop lopen in innovatie en duurzaamheid met onder andere zonnepanelen op vrachtauto's.
- Oss en de regio NOB is een krachtige speler binnen de sector Agrifood. Met name de verpakkingen en activiteiten van groothandel- en distributie staan in de spotlights. Het landelijke distributiecentrum van Plus komt in Oss en het is nu al duidelijk dat dit een belangrijke spin off krijgt met betrekking tot duurzame verpakkingen, circulariteit en inclusief ondernemerschap.
- Oss staat volop in de belangstelling met de keten van Life Science & Health. Het bedrijf Movianto op Vorstengrafdonk is het afgelopen jaar vaak in het nieuws geweest met hun distributieactiviteiten van het COVID-19 vaccin. Oss lag al die tijd in het centrum van Nederland en is om die reden nog meer bekend geworden als belangrijke speler in deze topsector. De hele keten van medicijnontwikkeling tot productie en distributie is te vinden op de bedrijventerreinen in Oss en de campus Pivot Park groeit uit tot een broedplaats voor deze topsector. Er is om die reden veel vraag naar ruimte voor bedrijven in deze sector (bestaand en nieuw).

Wat hebben we hiervoor gedaan?
- Logistieke hotspot: Het Regiopofileringsteam Vijfsterrenlogistiek zet de regio op de kaart als logistieke hotspot met promotie- en acquisitieactiviteiten.
- Binnen de nationale sector Life Sciences heeft Pivot Park inmiddels een stevige positie verworven. Sinds de start is de community aan bedrijven en medewerkers op het park flink gegroeid. Via actief aandeelhouderschap in Pivot Park bouwen we samen met de directie en met de provincie Noord-Brabant deze positie en community verder uit.
- Logistieke bedrijven en gemeenten Oss, 's-Hertogenbosch, Meierijstad, het Land van Cuijk en Rabobank werken samen in Vijfsterren Logistiek. De samenwerking is gericht op nieuwe bedrijvigheid in de logistiek en een sterke verbinding tussen onderwijs en het bedrijfsleven. We intensiveren komende jaren de afstemming tussen het programma van Vijfsterren Logistiek en de activiteiten binnen de lokale logistieke platforms in Meierijstad, Oss en 's-Hertogenbosch.
- We zoeken de Rijksoverheid op om te pleiten voor een veiligere en betere doorstroming van de A50/A59 en voor verbetering van onze spoorverbinding met Gelderland. Dat doen we in afstemming met het bedrijfsleven en de provincies Noord-Brabant en Gelderland (zie ook het programma 7. Mobiliteit).
- We verbinden de Osse agrifoodondernemers en brengen maatschappelijke voedselthema's als duurzame eiwitten, voedselverspilling en verdienmodellen onder de aandacht. Zo vergroten we de toekomstbestendigheid van onze agrifoodsector.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- We hebben door middel van enquêtes en persoonlijk contact de situatie van ondernemers gepeild. Waar dat nuttig en nodig was hebben we ingespeeld op de kansen en de wensen die ondernemers hadden (helpen verdienen).
- We hebben actief informatie gedeeld over steunmaatregelen via de website.
- We hebben samen met ondernemersverenigingen gezocht naar mogelijkheden om steun te geven aan getroffen ondernemers.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Dit programma levert een bijdrage aan meerdere doelen uit de duurzaamheidscirkel, vooral aan de profit-kant, waarbij people en planet ook goede aandacht krijgen:

- Arbeid: Door te streven naar een maximale werkgelegenheidsfunctie leveren we een bijdrage aan meerdere indicatoren zoals besteedbaar inkomen, armoede, jeugdwerkloosheid en verhuissaldo.
- Kennis: Het opleidingsniveau van de beroepsbevolking en dus de aanwezigheid van hoger onderwijs is de sleutel tot de toekomst. We zetten dan ook maximaal in op samenwerking met bijvoorbeeld Avans, HAS, HAN en universiteiten in onze nabijheid.
- Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden: we kijken kritisch naar ons ruimtegebruik, onder andere door toepassing van de 'Ladder duurzame verstedelijking'. Bij de ontwikkeling van bedrijventerrein Heesch West is dit een belangrijke factor. We hebben hier regionaal afstemming over.
- Daarnaast ontwikkelen we projecten en activiteiten die de transitie binnen het bedrijfsleven naar een duurzame en circulaire economie moeten versnellen (zie paragraaf 2.2).

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, kwaliteitsonderwijs, duurzame energie, fatsoenlijk werk en gezonde economie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, verantwoorde consumptie en productie en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef-waarde
Werkgelegenheid	OssStat*	39.512	40.310	42.917		41.310
Vestigingsklimaat	Benchmark Ondernemersklimaat	6,8				7.0
Vestigingsklimaat	Peiling 'MKB vriendelijkste gemeente'		7,2			7.0
Ranking 'Logistieke hotspots'	www.logistiek.nl	5	7	7	8	5

* Gebruikt zijn de LISA-cijfers, die zijn berekend op basis van KvK-gegevens aangevuld met steekproefonderzoek onder bedrijven. De cijfers zijn een schatting van de werkgelegenheid van halverwege het jaar ervoor. In landelijk LISA-verband wordt ervoor gekozen om jaarlijks de historie met terugwerkende kracht te actualiseren. De cijfers zijn terug te vinden in OssStat onder het kopje Economie.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Functiemenging (verhouding tussen banen en woningen, 0 is alleen wonen, 100 is alleen werken)	51,8	52,2	2019
Vestigingen bedrijven per 1.000 inwoners 15-64 jaar	107,8	129,6	2020
Banen 15-64 jaar per 1.000 inwoners	721,9	792,1	2020

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2020 primitief	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Haven	Lasten	860	858	819	-39	V
	Baten	-547	-435	-477	-42	V
	Saldo	312	423	342	-80	V
Overige bedrijfsmatige activiteiten	Lasten	7.653	7.621	4.226	-3.395	V
	Baten	-8.172	-8.480	-6.080	2.399	N
	Saldo	-519	-859	-1.854	-995	V
Industrieterreinen	Lasten	19.094	31.994	20.311	-11.683	V
	Baten	-29.253	-42.509	-30.660	11.849	N
	Saldo	-10.159	-10.515	-10.349	166	N
Markten	Lasten	95	75	77	1	N
	Baten	-93	-72	-65	7	N
	Saldo	3	4	12	8	N
Economische ontwikkeling	Lasten	1.618	1.724	1.371	-353	V
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	1.618	1.724	1.371	-353	V
Totaal programma	**Lasten**	**29.320**	**42.272**	**26.805**	**-15.468**	**V**
	Baten	**-38.065**	**-51.496**	**-37.283**	**14.214**	**N**
	Saldo	**-8.745**	**-9.224**	**-10.478**	**-1.254**	**V**
Stortingen reserves		10.499	11.771	12.602	831	N
Onttrekkingen reserves		-340	-1.050	-714	336	N
Totaal mutaties reserves		**10.158**	**10.721**	**11.888**	**1.168**	**N**
Resultaat		**1.413**	**1.497**	**1.410**	**-86**	**V**

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

Overige bedrijfsmatige activiteiten

Het product overige bedrijfsmatige activiteiten bestaat uit de volgende onderdelen:

- herstructureringsplannen: dit is een budgettair neutrale activiteit, onderdeel van het grondbedrijf. Het saldo van lasten en baten van alle complexen inclusief mutaties in reserves en voorzieningen wordt uiteindelijk verrekend met de grondvoorraad op de balans van de gemeente.
- beheercomplexen: per saldo is hier sprake van een voordeel van € 695.000.
- verhuurde panden en percelen: per saldo is hier sprake van een voordeel van € 650.000

Voor herstructureringsplannen zijn de kosten € 3,4 miljoen lager dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door lagere kosten in 2020 voor centrumplan Berghem (€ 1,1 miljoen), Talentencampus (€ 0,7 miljoen), Elzeneindlocatie Slowcare (€ 0,4 miljoen), Megen Zuid (€ 0,25 miljoen), Groenstraat Haren (€ 0,2 miljoen) en de Kolk Ravenstein (€ 0,3 miljoen), Soos 66 (€ 0,3 miljoen) en Kapelaan Nausstraat (€ 0,2 miljoen).
De totale verkopen bedroegen € 2,3 miljoen in 2020. Dit is per saldo € 4,4 miljoen lager dan geraamd. Dit komt vooral door lagere verkopen in Talentencampus (- € 3,7 miljoen) en Koornstraat Begijnenstraat (- € 0,4 miljoen).

Hierdoor zijn de winstnemingen lager geweest in 2020 en hebben we € 360.000 minder gestort in de algemene bedrijfsreserve. Dit betreft een lagere winst bij Elzeneindlocatie Slowcare en de Kolk Ravenstein.
Per saldo is de voorraad onderhanden werk binnen het grondbedrijf met € 0,6 miljoen toegenomen.
Voor een uitgebreide toelichting op het rekeningresultaat van het grondbedrijf verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid verderop en naar het Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG).

De beheercomplexen zijn € 695.000 positief. Dit komt door de verkoop van beheersgronden. De winst van deze verkopen is gestort in de algemene bedrijfsrerserve van het grondbedrijf (extra storting van 0,7 miljoen).
De verhuurde panden en percelen zijn € 650.000 positief. Dit komt door een schade-uitkering en door verkoop van woningen. Per saldo is het voordeel gestort in de algemene bedrijfsrerserve van het grondbedrijf.

Industrieterreinen

Industrieterreinen is een budgettair neutrale activiteit, onderdeel van het grondbedrijf. Het saldo van lasten en baten van alle industriecomplexen inclusief mutaties in reserves en voorzieningen wordt uiteindelijk verrekend met de grondvoorraad op de balans van de gemeente.
Binnen industrieterreinen vallen twee onderdelen:

- Industrieterreinen;
- Erfpachtsgronden.

De verschillen ten opzichte van de begroting zitten in:

- Industrieterrein: lagere kosten van circa € 12,6 miljoen door met name vertraging van de ontwikkeling binnenhaven Elzenburg (€ 12,2 miljoen). Ook de inkomsten waren lager dan begroot, namelijk € 12,5 miljoen lager. Bovengenoemde vertraging van binnenhaven Elzenburg zorgde ervoor dat de opbrengsten € 12,4 miljoen lager zijn. De totale verkoop bedroeg € 28,5 miljoen in 2020 (waarvan circa € 22 miljoen binnen Vorstengrafdonk).
- Verwervingen en uitgegeven erfpachtsgronden: in 2020 is sprake geweest van een aantal extra verwervingen van gronden binnen erfpachtcomplexen (€ 1,3 miljoen). Hiervan werd voor een bedrag van € 0,6 miljoen verworven voor industriegrond in erfpacht en € 0,7 miljoen gaat het om erfpacht van gronden ten behoeve van woningbouw. Daarnaast zijn er extra opbrengsten van € 1,2 miljoen door verkoop van een in erfpacht uitgegeven woningbouwgrond (€ 0,3 miljoen) en industriegrond (€ 0,9 miljoen).

Economische ontwikkeling

We hebben € 353.000 aan lagere kosten. Dit komt vooral doordat we de subsidie van € 300.000 aan de Kracht van Oss nog niet hebben betaald. Door COVID-19 zijn er nauwelijks activiteiten uitgevoerd. Onze bijdrage schuiven we door naar het jaar 2021. We zouden deze subsidie betalen uit de reserve Economie.

Daarnaast zijn de kosten € 53.000 lager voor het integreren van beleid ten behoeve van arbeidsmigranten vanuit drie invalshoeken: economie/vestigingsklimaat; ruimte/wonen; en sociaal/welzijn/leefbaarheid/integrale veiligheid. Dit project loopt door naar 2021. Vandaar dat we voorstellen om dit budget over te hevelen naar 2021 (zie hoofdstuk Bestemming rekeningresultaat).

Stortingen reserves

We hebben per saldo € 831.000 extra gestort in reserves door:

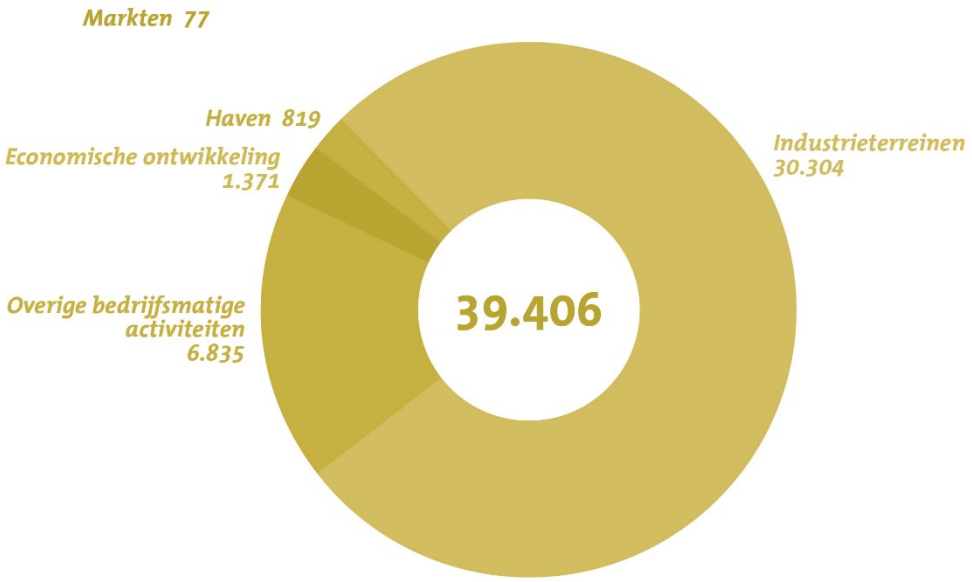
- extra storting in de algemene bedrijfsreserve grondbedrijf van € 866.000 voor:
    - door lagere winsten herstrucuteringplannen: € 360.000 minder;
    - door extra verkopen beheercomplexen: € 726.000 extra;
    - door extra verkopen verhuurde panden en percelen: € 640.000 extra;
    - door lagere winstneming industrieterreinen: € 140.000 minder.
- geen exttra storting in de reserve heesch West (€ 35.000)

Onttrekkingen reserves

We hebben € 300.000 minder onttrokken aan de reserve Economie omdat we de bijdrage aan de Kracht van Oss dit jaar niet hebben gedaan.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2020 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

Niet van toepassing.

Programma 7. Mobiliteit

1. Inleiding

We beschouwen de mogelijkheden om ons te verplaatsen als vanzelfsprekend. Een goede bereikbaarheid stelt ons in staat te werken, te recreëren, voor onszelf en anderen te zorgen. Maar onze verplaatsingen kunnen ook onwenselijke effecten hebben in onze omgeving, zoals onveiligheid en overlast in de vorm van geluid of parkeerdruk. De COVID-19 crisis heeft laten zien dat verplaatsingen ook niet altijd nodig zijn of op een andere, alternatieve manier kunnen. In Oss willen we de verplaatsingen mogelijk maken maar wel met een goede balans tussen bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid.

2. Programma-onderdelen

2.1 Bereikbaarheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Het behouden van een goede bereikbaarheid*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Voor het behoud van een goede bereikbaarheid investeren we in de verbetering van de doorstroming op het hoofdwegennet. Zo werkten we in 2020 verder aan de bereikbaarheid van het centrum en de noordelijke woonwijken. Samen met andere stakeholders uit de regio hebben we meegewerkt aan de strategische agenda voor de bereikbaarheid op de corridor A50 Nijmegen Eindhoven.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In 2020 hebben we een onderzoek uitgevoerd naar de bereikbaarheid van Oss Noord. We hebben verschillende scenario's opgesteld voor de aanleg van een ontsluitingsweg ten noorden van Oss. In de podiumbijeenkomst van november 2020 hebben we de scenario's toegelicht. Besluitvorming volgt in 2021.
- Om de doorstroming op de Singel 40-45 te verbeteren hebben we onderzocht of 'slimme verkeerslichten' een oplossing kunnen zijn. De resultaten van dit onderzoek presenteerden we ook op de podiumbijeenkomst. Ook hiervoor volgt de besluitvorming in 2021.
- We startten met de voorbereidingen voor de herinrichting van de Hertogensingel. De scenario's voor herinrichting werken we in 2021 verder uit.
- In het kader van de ontwikkeling van het Walkwartier werkten we een plan uit voor herinrichting van Carmelietenstraat en Burgwal. Hierbij wordt een inrichting als fietsstraat overwogen, waarbij ook de Haarviltstraat wordt meegenomen. Zo sluiten we aan op de bestaande fietsstraat. Dit draagt bij aan een goede fietsbereikbaarheid van het centrum. In 2021 wordt hierover een besluit genomen.
- In het centrum hebben we het kentekenparkeren ingevoerd en zijn de dynamische afsluitingen vervangen.
- Samen met de regio, provincies Noord-Brabant en Gelderland, Rijkswaterstaat en het bedrijfsleven stelden we de strategische agenda op voor de aanpak van de corridor A50 Nijmegen-Eindhoven. De strategische agenda is in het najaar in het Bestuurlijk Overleg MIRT vastgesteld. In 2021 werken we de strategische agenda uit in een uitvoeringsprogramma.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- In de periode van maart tot en met juli 2020 hebben we de handhaving van het betaald parkeren stopgezet omdat er geen noodzaak was vanwege lage parkeerdruk, om de ondernemers in het centrum te ondersteunen en om geen risico te nemen op besmetting bij parkeerautomaat. Het gevolg is dat de inkomsten voor het parkeerbedrijf fors zijn afgenomen.
- Vanwege de gewijzigde situatie in het centrum (minder centrumbezoek en dus ook minder parkeren) concludeerden we dat de monitoring van het parkeertarief en het in beeld brengen van de effecten van het kentekenparkeren, nu niet zinvol is.

2.2 Duurzame mobiliteit

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een betere verkeersveiligheid*
- *Meer duurzaam verkeer*
- *Zo min mogelijk overlast van verkeer*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
We voerden diverse projecten uit die bijdragen aan het verminderen van de overlast van verkeer en het verduurzamen van het verkeer. In het verlengde van de landelijke en provinciale aanpak werkten we aan een risico gestuurde verkeersveiligheidsaanpak. We stimuleerden het fietsgebruik en het gebruik van openbaar vervoer door aanleg van fietspaden en het ondersteunen van buurt- en wijkbus.

Wat hebben we hiervoor gedaan?
- We voerden maatregelen uit aan de Papendijk-zuid om deze verkeersveiliger te maken.
- De vrijliggende fietspaden aan de Hazenkamplaan zijn in uitvoering.
- We voerden overleg met de wijkraad-zuid en de bewoners aan de Titus Brandsmalaan om de snelheid van autoverkeer op fietstraat-zuid terug te brengen. Het resultaat is dat we op de Titus Brandsmalaan twee fietsvriendelijke drempels gaan aanleggen. Ook passen we de verkeersborden van de fietsstraat aan aan de landelijke richtlijnen.
- In het kader van verkeersveiligheid hebben we samen met Veilig Verkeer Nederland twee projecten "veilige schoolomgeving" uitgevoerd , te weten bij "t Schrijverke" in Herpen en bij basisschool "de Bogaard" in Ravenstein. Ook is er bij alle 31 basisscholen in Oss de markering van spelende kinderen aangebracht.
- In het kader van de risico gestuurde aanpak stelden we een risicoanalyse op. In 2021 werken we dit uit in een uitvoeringsprogramma.
- Evenals voorgaande jaren droegen we bij aan de buurtbus in de vorm van een subsidie voor de vrijwilligers.
- We hebben de subsidie van de wijkbus met nog een jaar verlengd. In het kader van de programmabegroting 2022-2025 zal een afweging gemaakt worden over structurele subsidie voor de wijkbus.
- We droegen bij aan de Stichting Maasveren om de pontjes over de Maas in stand te houden.
- We hebben een start gemaakt met het proces om te komen tot nieuwe, innovatieve, duurzame vormen van vervoer om de kernen in het landelijk gebied bereikbaar te houden.
- We plaatsten 14 elektrische laadpalen in de openbare ruimte. De concessiehouder (Vattenfall) heeft samen met ons een plankaart voor het plaatsen van laadpalen voor de komende vier jaar uitgewerkt.
- In 2020 sloten we de fietsenstalling op de Wal vanwege COVID-19. We constateerden dat de fietsenstalling op de Spoorlaan niet voldoet aan de Arbowetgeving en bouwkundige ingrepen aan het pand noodzakelijk zijn. Als gevolg daarvan onderzoeken we in 2021 hoe we het fietsparkeren bij het station op orde kunnen brengen. Hiervoor zoeken we de samenwerking op met ProRail en de provincie Noord-Brabant.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?
- Ten gevolge van COVID-19 hebben we een aantal projecten niet kunnen uitvoeren, zoals het programma van Veilig Verkeer Nederland en het project fietsverlichtingsactie.
- De fietsenstalling aan de Spoorlaan is geruime tijd gesloten geweest, in verband met COVID-19. Ook sloten we de fietsenstalling op De Wal. Medio december zijn de fietsenstallingen en de parkeergarages opnieuw gesloten in verband met de lockdown-maatregelen.
- Op de Maasdijk was het, vooral in het voorjaar, erg druk met recreatief verkeer. We plaatsten preventief waarschuwingsborden die opriepen om afstand te houden en bij grote drukte andere routes te kiezen.
- In het voetgangersgebied in het centrum van Oss namen we maatregelen op de afstand van 1,5 meter te kunnen handhaven.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

De activiteiten genoemd onder 'Duurzame Mobiliteit' dragen bij aan een duurzamer verkeerssysteem, onder andere door:

- het zorgen voor een betere verkeersveiligheid.
- het stimuleren van meer duurzame verkeersbewegingen (te fiets, per spoor of over water).
- het verminderen van overlast van verkeersbewegingen (o.a. geluid, CO2-uitstoot).

De global goals die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, duurzame energie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen en klimaatactie.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef-waarde
Verkeersongevallen totaal	Viastat	389	368	383		0*
Verkeersongevallen met dodelijke afloop	Viastat	5	6	1		0*
Verkeersongevallen met gewonden	Viastat	110	93	68		0*
Aantal geplaatste laadpalen in de openbare ruimte			5	5	14	N.v.t.
Elektrische personenauto's (per 1.000 inwoners)	RDW klimaatmonitor	3,4	4,3	5,1		N.v.t.

*We streven naar een daling van het aantal ongevallen en slachtoffers in het verkeer. Het ultieme doel is 0 doden.

3.3 Waar staat je gemeente

Niet van toepassing.

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2020 primitief	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Parkeren	Lasten	2.320	2.303	2.116	-187	V
	Baten	-2.504	-1.248	-1.404	-157	V
	Saldo	-183	1.055	712	-343	V
Verkeer	Lasten	1.688	1.637	1.517	-120	V
	Baten	-41	-41	-172	-131	V
	Saldo	1.647	1.596	1.345	-251	V
Totaal programma	**Lasten**	**4.008**	**3.940**	**3.633**	**-307**	**V**
	Baten	**-2.545**	**-1.289**	**-1.576**	**-288**	**V**
	Saldo	**1.464**	**2.651**	**2.057**	**-595**	**V**
Stortingen reserves		495	943	943	0	V
Onttrekkingen reserves		-334	-841	-794	47	N
Totaal mutaties reserves		**161**	**102**	**149**	**47**	**N**
Resultaat		**1.624**	**2.753**	**2.206**	**-548**	**V**

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

Parkeren

We hebben lagere kosten van € 187.000 en hogere opbrengsten van € 157.000. Per saldo een voordeel van € 343.000. De belangrijkste redenen voor de lagere kosten € 187.000 wordt veroorzaakt door minder gebruik van parkeerautomaten door COVID-19, waardoor kosten voor storingen, onderhoud en inzameling € 89.000 lager zijn. Daarnaast zijn de fietsenstallingen tijdelijk gesloten geweest, wat € 81.000 aan kosten heeft bespaard.

De hogere opbrengsten van € 157.000 hebben voor het grootste deel te maken met dat de opbrengsten van zowel parkeergelden als parkeervergunningen minder snel terug liepen dan werd voorzien. Bij de programmabegroting 2021-2024 hielden we rekening met € 1.137.000 lagere parkeeropbrengsten door COVID-19. Het nadeel bedraagt dus in werkelijkheid circa € 1 miljoen in 2020.

Verkeer

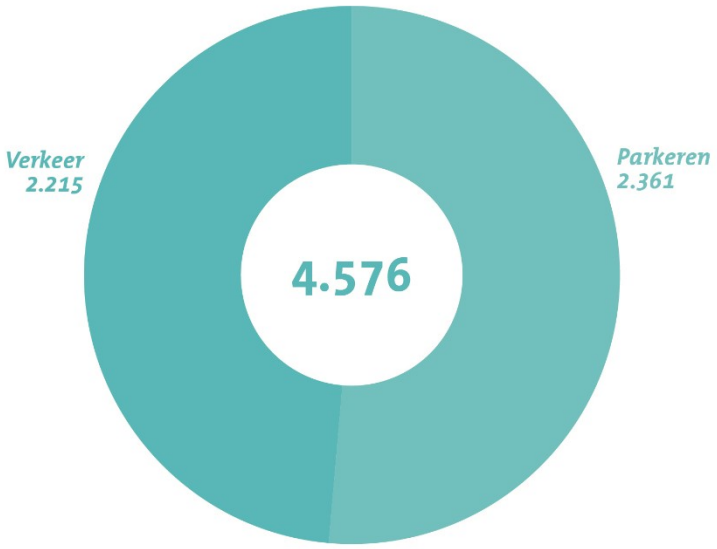
We hebben lagere kosten van € 120.000 en hogere opbrengsten van € 131.000. Per saldo hebben we een voordeel van € 251.000. Dit saldo wordt veroorzaakt door:

- Lagere kosten oor het onderzoek naar de Noordelijke randweg (€ 108.000). We zijn gestart met in 2020 maar dit loopt door in 2021. We stellen voor om dit budget over te hevelen naar 2021 (zie hiervoor het hoofdstuk Bestemming rekeningresultaat).
- Lagere kosten onderhoud verkeerslichten en bewegwijzering: € 79.000.
- Lagere kosten onderzoeken en kosten openbaar vervoer: € 27.000.

We hebben voor verkeerseducatie en fietsreflectie € 155.000 aan kosten gemaakt. Daarvoor hebben we ook subsidie gehad van de provincie Noord-Brabant (€ 141.000).

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2020 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma per product. Voor meer detailgegevens over de subsidies per instelling verwijzen we naar de website https://financien.oss.nl/.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Verkeer	36	54	55
Totaal programma 7. Mobiliteit	**36**	**54**	**55**

Programma 8. Aantrekkelijk wonen in Oss

1. Inleiding

Vanuit dit programma werken we aan zo veilig mogelijke wijken en kernen in Oss. Veiligheid is ván iedereen en vóór iedereen. Het op peil houden van de veiligheid en veiligheidsbeleving moeten we samen met de Osse inwoners doen. Iedereen heeft hierin zijn eigen verantwoordelijkheid. We richten onze inzet op de zaken die we als gemeente kunnen beïnvloeden en hebben daarbij vaak een proces- of beleidsmatige rol. Daarnaast kennen we een zelfstandige rol, daar waar het gaat om het inzetten van bestuurlijke maatregelen om de openbare orde te handhaven of te herstellen. Vanuit dit programma werken we integraal samen met alle andere domeinen in de gemeentelijk organisatie om op deze manier één overheid uit te stralen. Dit doen we binnen dit programma samen met de afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving en de afdeling Toezicht en Handhaving Openbare Ruimte.

Binnen veiligheid hanteren we vijf veiligheidsvelden: veilige leef- en woonomgeving, bedrijvigheid en veiligheid, jeugd en veiligheid, fysieke veiligheid en integriteit en veiligheid. Binnen de velden stellen we prioriteiten. Alle velden pakken we integraal samen met onze partners aan. De verbinding tussen zorg en veiligheid loopt als een rode draad door de onderdelen heen. Ook als er openbare orde of veiligheidsincidenten zijn dan lossen we die zo goed als mogelijk op. COVID-19 had en heeft een zeer grote impact op de taken en capaciteit van de bovengenoemde teams. Zo zetten we in op toezicht en handhaving op straat, zijn we zeer betrokken bij de veiligheidsregio, pakken we onze rol met betrekking tot evenementen en adviseren we bestuur over juridische handhaving of openbare orde verstoringen.

2. Programma-onderdelen

2.1 Wonen

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

In lijn met de in 2020 vastgestelde Woonvisie:

- *We zijn een complete woongemeente: Aandacht voor de woonomgeving in bestaande wijken en kernen. Een flexibel en gedifferentieerd woningbouwprogramma.*
- *We hebben een comfortabele woningvoorraad: Een woningvoorraad die aansluit bij de behoeften en wensen van de bewoners. De woningen zijn duurzaam en toekomstbestendig.*
- *Een (t)huis van alle groepen inwoners. Aandacht voor de groep kwetsbare inwoners met een zorgbehoefte die in de toekomst in een reguliere woning moeten blijven wonen.*
- *We versterken de woonfunctie van Oss, ook in regionaal opzicht. Dit betekent het ontwikkelen van goede woonmilieus voor de inwoners van Oss, maar ook de behoefte vanuit de regio.*

Bij het vaststellen van de Woonvisie is afgesproken dat er nog een vijfde doelstelling volgt:

- *We zorgen voor een aanpak ter versnelling van de woningbouwproductie.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Onze zorg voor voldoende en passende woningen en een duurzame en toekomstgeschikte woningvoorraad vraagt continu aandacht. De economische omstandigheden veranderen, met gevolgen voor de woningmarkt. Met het woonbeleid en woningbouwprogramma sluiten we zoveel mogelijk aan op de opgaven op de korte én lange termijn. We werken voortdurend aan extra en de juiste woningen in het stedelijke én het landelijke gebied. We zijn hierbij doorlopend in gesprek met onze inwoners, dorps- en wijkraden en ontwikkelende partijen en verliezen daarbij de bestaande woningvoorraad niet uit het oog. In 2020 zijn we gestart met de Taskforce Wonen en bedrijventerreinen en dat zetten we door in 2021 om te komen tot versnelling van de toekomstige woningbouwproductie. Met de introductie van de intaketafel en de bestuurlijke inbreng in een eerder stadium hebben we beter de “ja, mits”-benadering verankerd die onderdeel is van de fundamenten van de Omgevingswet.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In 2020 zijn 508 woningen gerealiseerd. Dit is vergelijkbaar met de 500 gerealiseerde woningen van het jaar 2019. Er kunnen nog administratieve correcties optreden.
- De woonvisie van de gemeente hebben we geactualiseerd en deze is begin 2020 door de gemeenteraad vastgesteld.
- We hebben het portefeuillemanagement Wonen (PFM) geactualiseerd. De uitkomsten en accenten uit de Woonvisie 2020 en het woonwensenonderzoek 2019 in relatie tot de actuele ontwikkelingen op de woningmarkt hebben we vertaald naar de uitgangspunten voor het actuele woningbouwprogramma. We zijn doorlopend in gesprek met verschillende partijen om te komen tot vooruitgang in het proces van plan tot realisatie van de woningen. Dat gaat dus om voorgang in bestaande plannen en om toevoeging van nieuwe plannen die passen bij onze beleidskaders.
- Zo hebben we ook per kern de eigen woningbehoefte in beeld gebracht, onder meer door gesprekken met dorpsraden.
- We hebben gewerkt aan de ontwikkeling en realisatie van woningbouwplannen, zoals: Walkwartier, Oijense Zij, Sibeliuspark, De Kolk in Ravenstein, Liesdaal in Maren-Kessel, Wilgendaal in Herpen, Megen-Zuid en Lith-Oost.
- Als onderdeel van de actualisatie van het PFM brachten we de actuele woningbouwopgave en plancapaciteit voor de toevoeging van woningen in beeld en hebben we nieuwe locaties voor woningbouw en voor tijdelijk wonen geïnventariseerd, zowel in het stedelijk gebied als in de kernen. We zijn in overleg met corporaties over de invulling van deze locaties.
- In Oss West en Geffen hebben we een voorkeursrecht gevestigd voor het creëren van nieuwe mogelijkheden voor woningbouw en in Ravenstein zijn we op zoek naar nieuwe locaties.
- We hebben de actualisatie van het Woonwagenbeleid voorbereid en werken aan het terugbrengen van de in het verleden verwijderde standplaatsen op de Brasem en Weemse Hof. Daarnaast hebben we samen met de regiogemeenten gewerkt aan een handelingsperspectief voor het woonwagenbeleid. Dit moet meer uniformiteit en gezamenlijkheid geven in de huisvesting van deze doelgroep.
- Met de corporaties hebben we voor de periode 2020-2024 prestatieafspraken gemaakt over de inzet op onderwerpen als (voldoende en juiste soort) woningen, langer zelfstandig wonen, verduurzaming, betaalbaarheid en leefbaarheid.
- De inzet op het thema verduurzaming hebben we met de corporaties nader uitgewerkt in het duurzaamheidsakkoord. De regeling voor Duurzaamheidsleningen hebben we verlengd.
- Met de bestuursopdracht arbeidsmigratie gaven we een basis voor een integrale herijking van het beleid in 2020. Dit gaat over samenhang tussen economie, arbeidsmarkt, ruimte en wonen, participatie, integratie en veiligheid. In de uitvoering van de bestuursopdracht werkten we regionaal samen waar mogelijk en daar gaan we mee door in 2021. Inmiddels hebben we een regionale ambtelijke werkgroep en werken we in 2021 aan een regionaal beleidskader voor grootschalige huisvesting van arbeidsmigranten, de integrale veiligheid in de bestaande woningvoorraad en we werken aan een regionaal Migratie Informatie Punt.
- Medio 2020 hebben we een voortgangsmonitor woningmarkt opgesteld en aangeboden aan de raad.
- De reserve strategische aankopen is gevuld tot een saldo van € 1.000.000, vanuit de vrijval van de Algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf (ABR) 2019 en 2020.
- We hebben nog geen visie op Wonen, Welzijn en Zorg opgesteld. Dit staat gepland voor 2021.

Voortgang Taskforce woningbouw en bedrijventerreinen

- Medio 2020 is de Taskforce woningbouw en bedrijventerreinen ingesteld met als voorlopig tussenresultaat een rapportage met een vijftal actielijnen. De gemeenteraad is hierover geïnformeerd.
    1. Het ontwikkelen van een Strategische Agenda als hulpmiddel richting het behalen van de ambitie van een ondernemende woon- en werkgemeente met ruim 100.000 inwoners te bereiken.
    2. ProjectenPortfolioManagement en de versterking van de uitvoeringsorganisatie (zie hierna).
    3. Het zetten van vervolgstappen met een nieuw woongebied Oss-West.
    4. Financiële (en/of juridische) instrumenten die kunnen worden ingezet om te komen tot de ontwikkeling van nieuwe bouwlocaties.
    5. Het inzetten van lobby en profilering om het profiel van Oss te versterken. Hiervoor stellen we in 2021 een lobby agenda op.

- We hebben gewerkt aan een pilot met ProjectenPortfolioManagement en daarmee doen we in 2021 verdere ervaringen op. Doel is het verkrijgen van adequater overzicht van reeds bestaande plannen en van nieuwe plannen die gestructureerd in een behandelingsproces worden gebracht. In 2020 is het PPM systeem gestart en in 2021 werken we aan optimalisatie en zorgen we ervoor dat we met deze werkwijze inzicht hebben in de voortgang van o.a. het woningbouwprogramma op diverse domeinen.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?
- We hebben diverse overleggen in plaats van fysiek in digitale vorm gevoerd. Onder anderen met de dorpsraden, maar ook in de voortgang van afzonderlijke projecten (bijvoorbeeld film woningbouw Ravenstein).
- Zowel intern als extern hebben we de mogelijke gevolgen voor de voortgang van woningbouwprojecten als gevolg van de COVID-19 geïnventariseerd. Dit gaf geen aanleiding tot aanvullende of aangepaste acties.

2.2 Buitengebied

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We zorgen voor een integrale aanpak gericht op vitalisering van het buitengebied*
- *We spelen adequaat in op de transitie landbouw*
- *We ontwikkelen een nieuwe aanpak van de Maashorst-samenwerking*
- *We versterken de infrastructuur voor recreatie en toerisme*
- *We werken aan behoud en beleefbaar maken van ons erfgoed*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
Het besef dat het buitengebied een cruciale rol speelt in de transities van klimaat, energie en landbouw is in 2020, ook landelijk, nog duidelijker geworden. Dat komt ook terug in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) en de Provinciale Omgevingsvisie (POVI).

In onze gemeente speelt dit onder meer in intensieve discussies over waterveiligheid, de Duurzame Polder, vanuit de landelijke en provinciale discussies over landbouw alsook de behoefte aan groene ruimte om te kunnen ontspannen en recreëren in de eigen directe omgeving, zeker in deze tijd. Dus is een integrale aanpak nodig om tot een nieuw vitaal en toekomstbestendig evenwicht te komen in ons buitengebied. Dat vertalen we in Oss via het opstellen van onze Gebiedsvisie Vitaal Buitengebied, als onderdeel van de op te stellen Omgevingsvisie.

In 2020 hebben we in deze context visies gevormd op deelonderwerpen. Dit deden we parallel aan lopende uitvoeringstrajecten en als start voor nieuwe initiatieven en activiteiten.

Wat hebben we hiervoor gedaan?
We zorgen voor een integrale aanpak gericht op vitalisering en toekomstbestendigheid van het buitengebied
- We zijn gestart met het opstellen van de Gebiedsvisie Vitaal Buitengebied. De discussienota is besproken in de Opiniecommissie Ruimte eind 2020. In 2021 komen we met een nader uitgewerkte concept gebiedsvisie. Dit mede op basis van participatie door stakeholders, omwonenden en overige inwoners.
- In het kader van de waterveiligheidsmaatregelen langs de Maas is naast het al jaren lopende traject Meanderende Maas (Ravenstein-Lith) de verkenning van het dijkentraject Ravenstein – Cuijk opgestart met een intentieverklaring die ook wij hebben ondertekend. Voor de Meanderende Maas is het voorkeursalternatief vastgesteld en wordt gewerkt aan de vertaling daarvan in een voorlopig ontwerp. Wij participeren nadrukkelijk in dit project. Daarbij zetten we ons ervoor in om aan het primaire doel van waterveiligheid gebiedsverrijkende doelen te koppelen zoals economie, natuur, recreatie/toerisme en erfgoed. Met cofinanciering proberen we extra impulsen te geven om deze koppelkansen te pakken.
- Binnen de samenwerking in de Maashorst is gekozen voor een nieuwe richting en bestuurlijke opzet die we in de eerste helft van 2021 concretiseren in een Osse aanpak.

- De vele concrete initiatieven en activiteiten met betrekking tot ons erfgoed hebben alle beschikbare capaciteit gevergd. Daarvoor hebben we het visie-traject beperkt tot het religieus erfgoed met behulp van de stuurgroep van onafhankelijk deskundigen. Capaciteitsuitbreiding moet het mogelijk maken de visievorming in 2021 te verbreden.
- We zijn aangesloten bij de regiodeal waarmee onze regio NO Brabant extra middelen verkregen heeft van het Rijk. Bij twee projecten zijn wij initiatiefnemer (pilot energie uit mest en circular food center), bij andere projecten kunnen we in de toekomst aansluiten als deelnemer.
- De bestaande organisatie was niet berekend op wat speelt in het buitengebied en onze ambities daarin. Daarom hebben we geïnvesteerd in versterking van de organisatie middels een andere opzet en uitbreiding van de ambtelijke organisatie. Om daarmee het fundament te versterken om structureel onze ambitie en visies tot leven te brengen.

We spelen adequaat in op de transitie landbouw

- De Landbouwvisie wordt ontwikkeld binnen een dynamische en spraakmakende context. Hierover hebben we gesproken in de Opiniecommissie. Er liggen twee beleidsnota's voor ter besluitvorming aan de gemeenteraad: "De toekomst van de landbouw in Oss" en "Beleid voor Vrijkomende Agrarische Bedrijven en Bedrijfsbebouwing".
- Oss manifesteert zich nadrukkelijk in bovenlokale samenwerkingsverbanden zoals de regio en in besprekingen met de provincie Noord-Brabant en binnen en buiten de sector over de transitie.
- Met de Kopgroep Transitie Landbouw van de regio werken we in regionaal verband samen aan diverse dossiers. Onder andere aan ODE (Onderzoekscentrum Duurzame Eiwitten en we trekken zoveel mogelijk samen op in het provinciale traject Plan MER mestverwerking.
- Naar aanleiding van de nieuwe provinciale regels voor emissiearme stallen zijn we gestart met een inventarisatie wat dat voor de Osse boeren en met name voor de rol en werkvoorraad voor ons als gemeente betekent. We verwachten veel vragen en aanvragen in de periode tot aan 2024.
- Ook in 2020 zijn er diverse aanvragen binnengekomen van agrariërs die zich oriënteren op stoppen. We faciliteren die zo goed mogelijk vanuit de bestaande kaders. In het kader van de Warme Sanering Varkenshouderij (WSV) hebben we met de vier aanvragers die een aanbieding van het Rijk hebben gekregen, overeenstemming bereikt over een maatwerk oplossing.
- We hebben onze inzet op het mestdossier gecontinueerd. Daarnaast spreken we met agrariërs, de regio en de provincie Noord-Brabant over alternatieve oplossingen. Vanuit de opdracht van de gemeenteraad stellen we ons op in de regionale meningsvorming en plan MER. Ons verzet tegen de grootschalige mestfabriek loopt door. De rechter heeft het Provinciale InpassingsPlan in tact gelaten. Nu richten we ons op het milieutraject.
- We willen ruimte bieden aan innovatie en zijn daarover met diverse initiatiefnemers in gesprek. Zoals de pilot energie uit mest, over een 'Herenboer'-achtig concept, mogelijkheden voor uitbreiding van de pilot zonnepanelen en groentekweek, een bokashi pilot, etc..

We versterken de infrastructuur voor recreatie en toerisme

- We hebben de visie 'Verbinden en Vertellen' vastgesteld en zijn gestart met het uitvoeringsprogramma. Daarin werken we samen met het veld.
- 2020 Was een heftig jaar voor de ondernemers in recreatie en toerisme. Door de aanhoudende COVID-19 beperkingen is er nog weinig zicht op nieuw perspectief. Samen met de vertegenwoordiging van ondernemers hebben we door het jaar heen gekeken naar uitbreiding van mogelijkheden. Om Oss als gebied beter neer te zetten zijn we gezamenlijk gestart met de campagne "Bij ons om de hoek". Deze campagne wordt goed ontvangen in onze eigen regio.
- We hebben de overeenkomst met VVV NO Brabant beëindigd. De VVV winkel is per 1 januari 2021 dicht; we treffen voorbereidingen voor een nieuw fysiek infopunt in de stad dat in het voorjaar van 2021 open moet zijn.

- We zijn gestart met een nieuwe samenwerking rondom de Maas. We herkennen in buurgemeenten, ook aan de overkant, vergelijkbare ambities als het gaat over het bevorderen van recreatie en toerisme rondom de Maas en de Maas te gebruiken voor promotie. We werken dit in 2021 uit in een concreet plan van aanpak, waarbij de eerste resultaten van de samenwerking zichtbaar moeten zijn in het toeristisch seizoen.
- De eigenaar van de Lithse Ham heeft een visie opgesteld voor herontwikkeling en uitbreiding van het recreatiepark. We ondersteunen als gemeente de basisgedachte en faciliteren de planontwikkeling.
- We hebben ons nadrukkelijker aangesloten bij Visit Brabant zodat wij en onze ondernemers gemakkelijker gebruik kunnen maken van hun faciliteiten. We krijgen een eigen landingspagina op hun website. Dit geeft goede kansen Oss ook buiten onze eigen regio te promoten.

We werken aan behoud en beleefbaar maken van ons erfgoed

- Het afgelopen jaar zijn er veel aanvragen ingediend voor aanpassing van monumenten en bijbehorende subsidieaanvragen. Zo ook voor plantoetsen voor archeologie voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.
- We zijn voor de atoomschuilkelder, het pakhuis aan de Molenstraat en een woonhuis in Bossche Schoolstijl in Ravenstein procedures gestart ter aanwijzing als gemeentelijk monument en daarmee behoud van deze panden.
- De herontwikkeling van het Sheddakencomplex is afgerond. Een mooi voorbeeld van herontwikkeling met behoud van erfgoed en monumentale waarden.
- We hebben samen met regionale partners het voorstel aan de RCE (Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed) gedaan om de grafheuvels in onze regio op te nemen in de historische canon van Nederland. Dat is helaas niet overgenomen.
- De stuurgroep kerkenvisie heeft haar adviesrapport aan ons aangeboden. Hiermee hebben we een goed inzicht in de problematiek gekregen en een advies over aanpak en onze gemeentelijke rol. In onze eigen erfgoedvisie en –uitvoeringsprogramma zullen we hierop ingaan.
- We hebben voorbereidingen getroffen voor het Kloosterpad in Megen (een provinciaal initiatief waarin we actief samenwerken) en de route Tempels langs de Maas (samen met ’s-Hertogenbosch). Voor die route zijn de tempelstenen van de tempel van Kessel voor het publiek beleefbaar gemaakt door middel van een 3D-reconstructie en een online tentoonstelling.
- Het Zuiderwaterlinie programma heeft onder het nieuwe provinciebestuur een doorstart gemaakt. Het concept Zuiderwaterlinie heeft ons geholpen om bij het project Meanderende Maas aandacht te vestigen op de erfgoedaspecten en koppelkansen in te zetten (zie Erfgoeddeal bij het kopje integrale aanpak).
- Erfgoed leeft in Oss. Dat zien we terug in initiatieven. Er zijn mooie initiatieven genomen zoals onder meer door de nieuwe eigenaren van de St Luciakerk en van verschillende andere panden.
- In het beleefbaar maken speelt het Stadsarchief een cruciale rol, heeft bijvoorbeeld de Vrijstaat Ravenstein een sprekende aanpak gepresenteerd waarin wij participeren en voerde Jumbo van Bergen een succesvolle actie met hun historische plakboek.

We ontwikkelen een nieuwe aanpak van de Maashorst samenwerking

- Al jaren wordt gezocht naar verbetering van de samenwerking in Maashorstverband. Met vanuit Oss de wens voor meer ruimte om gebiedsspecifieke ambities te ontwikkelen en het ‘Herpense Model’ te behouden Binnen de nieuwe richting en bestuurlijke opzet in Maashorstverband lijken beide doelen te gaan landen. In 2021 werken we dit uit. Vanuit Oss werken we in 2021 al zoveel mogelijk via deze principes. Dat betekent dat we niet met alle ambities van de andere Maashorst-partners meedoen.
- Herperduin heeft in 2020 goed gefunctioneerd als fijne recreatieplek voor onze inwoners. Soms zo goed dat er maatregelen nodig waren om teveel drukte te voorkomen. Dit vraagt om het verder nadenken over de doorontwikkeling van Herperduin. En in dat kader ook over de balans tussen recreatie en natuur en over de mogelijkheden voor een tweede natuurpoort bij Hoessenbosch. Dat pakken we op in 2021 via de gebiedsvisie vitaal buitengebied.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- Ontspannen en recreëren in eigen directe omgeving heeft door de beperkingen van de COVID-19-maatregelen een nieuwe dimensie gekregen. Met ons buitengebied bieden we daarvoor volop mogelijkheden. Dit biedt ook nieuwe kansen.
- Consequentie daarvan is wel dat we bijkomende aspecten moeten aanpakken zoals drukte in bepaalde gebieden, verstoring van natuur, verkeer op de Maasdijk, afval bij strandjes e.d..
- Zoals hiervoor genoemd zijn veel ondernemers in de vrije tijdseconomie geraakt in hun commerciële mogelijkheden en bijvoorbeeld ook de pontjes over de Maas. Wat daarvan op termijn de effecten zijn, is nog niet in te schatten.

2.3 Omgevingswet

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Oss is op 1-1-2022 klaar voor de uitvoering van de Omgevingswet (minimale vereisten)*
- *We stellen in 2021 gebiedsvisies vast ter voorbereiding op de omgevingsvisie, die we in 2023 vaststellen*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Nu de invoeringsdatum van de Omgevingswet dichterbij komt, krijgt de voorbereiding in de uitvoering steeds meer aandacht. De eerste resultaten worden zichtbaar.
De voorbereidingen voor het maken van een omgevingsplan en het verlenen van vergunningen conform de Omgevingswet zijn geïntensiveerd. In de loop van 2021 zullen in steeds meer projecten aspecten van de Omgevingswet meegenomen worden.
Naast de gebiedsvisie buitengebied zijn nu ook de gebiedsvisies voor het stedelijk gebied en onlangs voor de stadjes en kernen van start gegaan.
Naar aanleiding van het uitstel van de invoering hebben we in het voorjaar 2020 het programmaplan en de planning op onderdelen aangepast. Dat geldt met name voor de besluiten die genomen moeten worden ten behoeve van de uitvoering.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben aanpassingen in de werkprocessen uitgewerkt. Dit implementeren we in 2021.
- We hebben de benodigde software aangeschaft en geïnstalleerd. We zijn klaar voor aansluiting op het landelijke omgevingsloket.
- We hebben opleidingen georganiseerd, waar zo'n 120 collega's aan mee hebben gedaan.
- We hebben de omgevingsdialoog (gesprek met de omgeving door de initiatiefnemer) uitgewerkt en doen daar vanaf december 2020 ervaring mee op.
- We zijn gestart met de intaketafel, waar initiatieven worden beoordeeld vanuit mogelijkheden en kansen.
- We zijn gestart met de gebiedsvisie stedelijk gebied.
- We hebben voor de gebiedsvisie buitengebied een gespreksnotitie gemaakt en besproken in de raadscommissie.
- We hebben een opinienota participatie opgesteld, die begin 2021 in procedure is gegaan.
- We hebben de organisatie van het programma aangepast waardoor de betrokkenheid van lijnorganisatie en college beter geborgd is.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- We hebben de opleidingen grotendeels omgezet in digitale opleidingen.
- We hebben participatie bij de gebiedsvisie buitengebied aangepast aan de mogelijkheden binnen de COVID-19 regels.
- Activiteiten en overleggen zijn grotendeels 'gewoon' doorgegaan via de digitale instrumenten.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Het verduurzamen van vooral de bestaande woningvoorraad is een grote en belangrijke opgave. Deze opgave komt (o.a.) aan bod in programma 5: uitvoeringsprogramma Energiebesparing en Transitievisie Warmte.

Bij de integrale aanpak voor het buitengebied gaat het om een kwaliteitsslag waarbij alle aspecten van duurzaamheid belangrijk zijn. Het buitengebied biedt ruimte voor belangrijke bronnen voor ons bestaan: voedsel, energie, biodiversiteit, water, gezonde bodem en lucht en recreatiemogelijkheden.

De Toekomstvisie en Structuurvisie voor de gemeente Oss lopen tot 2020. De actualisatie krijgt gestalte in de gebiedsvisies en de Omgevingsvisie, die daarmee het nieuwe integraal kader vormt voor het ruimtelijk beleid waaronder wonen voor de gemeente. In de omgevingsvisie maken we ook keuzes t.a.v. duurzaamheid. Daarin nemen we de global goals als drijfveer en integreren we sociale doelen als gezondheid en onderwijs.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef-waarde
Gemiddelde leegstand woningen	OssStat	3,2	2,9	3.2	3,1	2,2% (frictie leegstand)
Gemiddelde verkooptijd woningen	NVM	Q2 - 155	Q2 - 55	Q2 - 59	Q2 - 35	100 dagen
Slaagkansmonitor sociale huurwoningen*	Brabant Wonen & Mooiland					nog niet bekend
Verleende bouwvergunningen	Gemeente Oss	347	904	392	498	450
In aanbouw zijnde woningen	Gemeente Oss	426	322	542	531	
Gereedgekomen woningen	Gemeente Oss	338	331	400	508	600
Huishoudens met betaalrisico's in een corporatiewoning	Waar staat je gemeente	11,5%	14,7%**	--		

* Wordt opgenomen zodra nieuw verdeelsysteem van Brabant Wonen ingevoerd is.
** Nederland 16,4%, Brabant: 14,6%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen	9,8	8,8	2019

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2020 primitief	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Evenementen en stadspromotie	Lasten	811	830	698	-132	V
	Baten	0	0	-27	-27	V
	Saldo	811	830	671	-158	V
Ruimtelijke ordening	Lasten	2.930	3.572	3.258	-314	V
	Baten	-336	-336	-294	42	N
	Saldo	2.594	3.236	2.964	-272	V
Volkshuisvesting	Lasten	3.759	3.757	3.691	-66	V
	Baten	-2.993	-2.996	-3.323	-327	V
	Saldo	765	761	368	-393	V
Recreatie en toerisme	Lasten	974	1.016	1.022	6	N
	Baten	-38	-238	-67	171	N
	Saldo	937	778	955	176	N
Woningbouwcomplexen	Lasten	6.868	13.111	8.324	-4.787	V
	Baten	-5.722	-13.069	-12.369	700	N
	Saldo	1.146	42	-4.045	-4.087	V
Strategische projecten/samenwerking	Lasten	14.214	14.837	1.556	-13.281	V
	Baten	-13.106	-14.006	-819	13.187	N
	Saldo	1.108	831	737	-94	V
Totaal programma	**Lasten**	**29.556**	**37.123**	**18.548**	**-18.575**	**V**
	Baten	**-22.195**	**-30.646**	**-16.899**	**13.747**	**N**
	Saldo	**7.361**	**6.477**	**1.649**	**-4.828**	**V**
Stortingen reserves		3.006	5.111	6.895	1.784	N
Onttrekkingen reserves		-6.505	-7.676	-5.107	2.569	N
Totaal mutaties reserves		**-3.499**	**-2.565**	**1.788**	**4.353**	**N**
Resultaat		**3.862**	**3.912**	**3.436**	**-476**	**V**

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

Evenementen en stadspromotie

We hebben lagere kosten voor het subsidiëren van evenementen van € 132.000 in 2020. Het afgelopen jaar zijn door de COVID-19 uiteraard veel evenementen niet doorgegaan. Denk onder andere aan Effe noar Geffe, de Maasdijkmarathon en 75 jaar bevrijding. Ook zijn er in 2020 veel minder aanvragen geweest voor het organiseren van eenmalige evenementen.

Ruimtelijke ordening

We hebben lagere kosten van € 314.000. Dit heeft een aantal oorzaken:

- Lagere kosten van € 80.000 doordat we geen kosten hebben voor de MER voor het Bestemmingsplan Nieuw Zevenbergen. Door de COVID-19 crisis is dit onderzoek nog niet uitgevoerd.
- Lagere kosten voor windpark Elzenburg de Geer (€ 54.000). We onttrekken daarom een lager bedrag uit de reserve voor het windpark Elzenburg de Geer.

- Lagere kosten van € 227.000 voor de invoering van de omgevingsvisie. In de zomer hebben we de aanpak voor de omgevingsvisie heroverwogen en aangepast. We maken nu eerst drie gebiedsvisies. Hierdoor verschuiven een aantal activiteiten naar 2021. Daarnaast zijn de kosten lager door het vertrek van 2 projectleiders binnen het programma, waardoor die functies enkele maanden vacant waren. We onttrekken daarom een lager bedrag aan de algemene reserve.
- Hogere kosten en hogere opbrengsten voor de visie Geffen-Oss van € 111.000. We hadden dit niet begroot, omdat we de kosten betalen uit kwaliteitsbijdragen van particulieren in dit project.
- Lagere kosten van € 60.000 voor de gebiedsvisie Euterpelaan/Bedrijventerrein Euterpelaan. Het traject om tot een visie en een strategie te komen voor de transformatie van het gebied is in 2020 voortvarend aangepakt maar we hebben minder kosten gehad. Inmiddels is er ook een drietal initiatieven tot verandering in het gebied waar in gezonde samenspraak hard aan gewerkt wordt. We onttrekken daarom ook een lager bedrag uit de reserve Volkshuisvesting.

Volkshuisvesting

We hebben extra opbrensten van € 327.000. Dit komt omdat we in 2020 fors meer bouwvergunningen hebben verleend.

Recreatie en toerisme

De inkomsten zijn € 171.000 lager dan begroot. Dit komt grotendeels doordat we dit jaar hadden verwacht een bedrag te ontvangen van ongeveer € 200.000 van de stichting Ark voor de aankoop van gronden in de Maashorst. Dit bedrag zouden we dan in de reserve storten die we hiervoor hebben aangemaakt. We hebben echter het bedrag dit jaar niet ontvangen en daarmee ook geen storting in deze reserve kunnen doen.

Woningbouwcomplexen

Woningbouw is een budgettair neutrale activiteit, onderdeel van het grondbedrijf. Het saldo van lasten en baten van alle woningbouwcomplexen inclusief mutaties in reserves en voorzieningen verrekenen we uiteindelijk verrekend met de grondvoorraad op de balans van de gemeente.
Per saldo zijn de kosten op de diverse woningbouwcomplexen € 4,3 miljoen lager geweest dan geraamd in 2020. Dit wordt vooral veroorzaakt door:

- Piekenhoef: € 0,5 miljoen
- Wilgendaal: € 0,8 miljoen
- Horzak: € 1,2 miljoen
- Oijense Zij: € 0,7 miljoen
- Liesdaal: € 0,1 miljoen
- Lith Oost: € 0,3 miljoen
- Geffen € 0,4 miljoen

De totale verkopen bedroegen € 12,4 miljoen in 2020. Dit is per saldo € 2,8 miljoen hoger dan geraamd. Dit komt vooral door hogere opbrengsten binnen Piekenhoef (€ 2,3 miljoen). Hierdoor hebben we extra winst gerealiseerd van € 2,3 miljoen.
Per saldo is de voorraad onderhanden werk binnen het grondbedrijf met € 1 miljoen afgenomen.
Voor een uitgebreide toelichting op het rekeningresultaat van het grondbedrijf verwijzen we naar de paragraaf grondbeleid verderop en naar het Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG).

Strategische projecten/samenwerking

Op dit product verantwoorden we de plankosten verantwoord voor diverse projecten. Deze plankosten activeren we immateriele vaste activa. De kosten zijn € 13,3 miljoen lager dan begroot en ook de inkomsten zijn € 13,2 miljoen lager dan begroot. Dit wordt voor overgrote deel (€ 13,1 miljoen) veroorzaakt doordat de voorziening voor Heesch West nog niet is ingebracht in deze gemeenschappelijke regeling. Dit vind plaats als het bestemmingsplan onherroepelijk is. Daarnaast waren de plankomsten € 0,3 miljoen lager dan begroot.

Stortingen reserves

De stortingen in de reserves zijn € 275.000 hoger dan begroot door:

- een extra storting in algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf voor winsten woningbouw: € 2,3 miljoen
- een lagere storting in algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf door verlagen van de voorziening immateriele vaste activa IMVA: - € 556.000 (werkelijke storting € 344.000).
- extra storting in het groenfonds landelijk gebied: € 200.000
- geen storting in de reserve Aankoop gronden Maashorst: - € 200.000

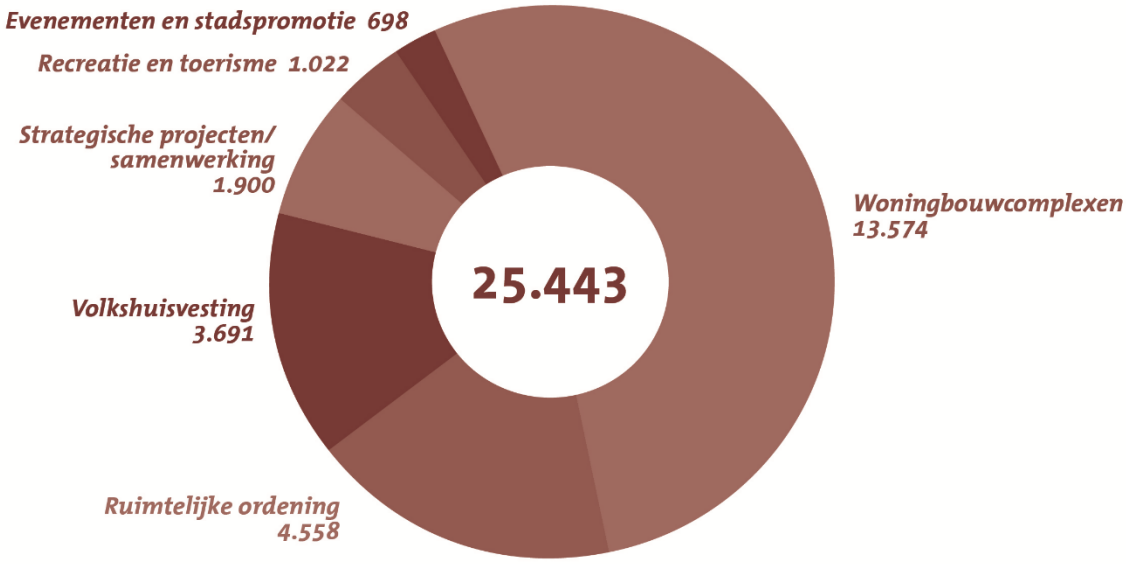
Onttrekkingen reserves

De onttrekkingen aan de reserves zijn € 2.569.000 lager dan begroot door:

- een lagere onttrekking aan de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf voor strategische projecten: € 650.000.
- lagere onttrekking aan de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf: € 1.550.000. Dit wordt veroorzaakt omdat de grondexploitatie voor herontwikkeling Hooghuis nog niet is geopend. De afboeking van de boekwaarde vindt daarom (nog) niet plaats binnen woningbouwcomplexen.
- geen ontttrekking van € 80.000 aan de reserve Geluid omdat de MER voor Nieuw Zevenbergen niet heeft plaatsgevonden.
- een lagere onttrekking van € 54.000 aan de reserve voor het windpark Elzenburg de Geer.
- een lagere onttrekking van € 227.000 aan de algemene reserve voor de Omgevingsvisie.
- een lagere onttrekking van € 60.000 aan de reserve volkshuisvesting voor de visie voor de Euterpelaan.
- een extra onttrekking van ruim € 50.000 voor de beheerkosten van de blijvers-, starters- en duurzaamheidsleningen uit de reserve Volkshuisvesting.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2020 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma per product. Voor meer detailgegevens over de subsidies per instelling verwijzen we naar de website https://financien.oss.nl/.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Evenementen en stadspromotie	111	152	98
Recreatie en toerisme	338	340	340
Totaal programma 8. Aantrekkelijk wonen in Oss	**450**	**492**	**438**

Programma 9. Veilige omgeving

1. Inleiding

Vanuit dit programma werken we aan zo veilig mogelijke wijken en kernen in Oss. Veiligheid is ván iedereen en vóór iedereen. Het op peil houden van de veiligheid en veiligheidsbeleving moeten we samen met de Osse inwoners doen. Iedereen heeft hierin zijn eigen verantwoordelijkheid. We richten onze inzet op de zaken die we als gemeente kunnen beïnvloeden en hebben daarbij vaak een proces- of beleidsmatige rol. Daarnaast kennen we een zelfstandige rol, daar waar het gaat om het inzetten van bestuurlijke maatregelen om de openbare orde te handhaven of te herstellen. Vanuit dit programma werken we integraal samen met alle andere domeinen in de gemeentelijk organisatie om op deze manier één overheid uit te stralen. Dit doen we binnen dit programma samen met de afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving en de afdeling Toezicht en Handhaving Openbare Ruimte.

Binnen veiligheid hanteren we vijf veiligheidsvelden: veilige leef- en woonomgeving, bedrijvigheid en veiligheid, jeugd en veiligheid, fysieke veiligheid en integriteit en veiligheid. Binnen de velden stellen we prioriteiten. Alle velden pakken we integraal samen met onze partners aan. De verbinding tussen zorg en veiligheid loopt als een rode draad door de onderdelen heen. Ook als er openbare orde of veiligheidsincidenten zijn dan lossen we die zo goed als mogelijk op. COVID-19 had en heeft een zeer grote impact op de taken en capaciteit van de bovengenoemde teams. Zo zetten we in op toezicht en handhaving op straat, zijn we zeer betrokken bij de veiligheidsregio, pakken we onze rol met betrekking tot evenementen en adviseren we bestuur over juridische handhaving of openbare orde verstoringen.

2. Programma-onderdelen

2.1 Veilige woon- en leefomgeving

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We verbeteren de objectieve en subjectieve veiligheid door samen met de partners de slachtofferkans te beperken, de pakkans te vergroten en de aangifte bereidheid onder slachtoffers te verhogen.*
- *Bij langdurige ernstige woonoverlast zetten we in op een ketengerichte aanpak om met partners integraal op te treden.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Afgelopen jaar werden we geconfronteerd met een aantal casussen die een grote impact hadden op de samenleving. Complexe casuïstiek is een term maar gaat altijd over burgers. Burgers die een link hebben met Oss en van ons als gemeente iets verwachten of juist helemaal niks van ons willen. Als gemeente staan we voor de moeilijke taak om te denken aan zowel de wensen van deze burger als aan de veiligheid van deze burger, de omwonende en de samenleving. Dit staat vaak haaks op elkaar. In onze aanpak proberen we alle kanten van het probleem te bekijken en alle belangen mee te nemen in de afwegingen die we samen met de betrokken partners maken. Dit moet echter wel gebeuren binnen de mogelijkheden en kaders waar wij ons als gemeente aan dienen te houden. De aanpak van vergaande woonoverlast is zodoende een terugkerende taak. Daarnaast pakten we samen met zorg- en strafpartners ontwikkelingen op zoals de WvGGZ (Wet verplichte Geestelijke Gezondheidzorg)en de Ketenveldnorm. Ook zetten we extra in op verwarde inwoners en onverzekerden.

Het verbeteren van de objectieve en subjectieve veiligheid is tevens een doorlopend proces waarbij we per jaar bekijken waar er extra inzet nodig is. In 2020 hebben we dit met name gekoppeld aan de aanpak en maatregelen rondom het COVID-19 virus en de bijbehorende impact. Zo zagen we na het instellen van de maatregelen in de gemeente een afname in het aantal woninginbraken en fietsendiefstal waardoor we hier minder op ingezet hebben.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We werken structureel samen met wijkcoördinatoren, wijkagenten, boa's en andere betrokkenen om vroegtijdig (woon)overlast aan te pakken.
- We legden bestuurlijke maatregelen op bij ernstige (woon)overlast of huiselijk geweld. Dit doen we in samenwerking met het team VTH. De procesregisseur AVE betrekt het zorgnetwerk vooraf, tijdens en na de uitvoering van de maatregel. Hierdoor maken we een vangnet voor de inwoner.
- We pakken signalen en bestuurlijke rapportages van politie integraal op om straf en zorg te combineren. Zo worden het Sociaal team en kernteam geïnformeerd en organiseren we een MDO met betrokkene. Hierdoor wordt tijdig geanticipeerd op zorgvragen die door de sluiting ontstaan waardoor verdere problemen voorkomen kunnen worden.
- We streven naar een veiligheidsgevoel komende uit de landelijke veiligheidsmonitor van een 7,4 of hoger.
- We zetten samen met partners in op de Schadewijk door middel van de integrale opdracht vanuit programma Schadewijk. Team veiligheid participeert hierin.
- We implementeerden het AVE (aanpak voorkomen escalatie) model in 2020 in samenwerking met collega's van programma 1. Zorg en welzijn waarbij we inzetten op training, bijscholing en advisering. De eerste ervaringen zijn opgedaan en de werkwijze wordt als positief ervaren.
- We hebben een analyse gemaakt van de huidige aanpak van nazorg aan ex-gedetineerden. Hieruit actiepunten opgesteld om nazorg nog meer te bestendigen binnen de gemeente Oss en nog meer te laten aan sluiten bij waar we als gemeente voor staan.
- We hebben procesafspraken gemaakt aanvraag briefadres.
- Eén van de procesregisseurs is regisseur in de ketenveldnorm geworden en in samenwerking zijn de eerste trajecten ingezet. De ketenveldnorm (een levensloopfunctie waarbij domeinoverstijgend zorgaanbod wordt georganiseerd voor personen met gevaarlijk gedrag als gevolg van een psychische aandoening en/of een verstandelijke beperking) is geëvalueerd vanuit programma 1. Zorg en welzijn, met de uitkomsten gaan we aan de slag.
- Ook in 2020 werkten we vanuit zorg en veiligheid en stemmen op beleid en uitvoering. Bij interventies die te maken hebben met preventie en repressie zochten we de verbinding.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- We hebben onze werkwijze omgebonden naar een digitale werkwijze daar waar mogelijk. Zo hebben we veel MDO's (Multidisciplinair overleg) digitaal plaats laten vinden. En zijn trainingen voor het AVE model digitaal gegeven.
- We zagen dat COVID-19 impact had op burgers waardoor complexe casuïstiek toenam. Het laveren tussen een digitale aanpak en fysiek contact was een uitdaging waar we op een goede manier mee om hebben kunnen gaan.

2.2 Bedrijvigheid en veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We pakken ondermijning in het buitengebied aan*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In 2020 hebben zijn we gestart met het maken van een plan van aanpak. Doel is om de aanpak zoveel mogelijk te integreren in de huidige aanpak van werkzaamheden en projecten die lopen in het buitengebied. In 2021 gaan we de aanpak verder uitrollen. Ook het MIT kan hierin bijdragen door te controleren op bepaalde adressen indien nodig.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Gemeente Bernheze heeft een gedegen plan van aanpak 'ondermijning in het buitengebied' ontwikkeld. We zijn hierbij betrokken geweest. Dit plan willen we in een kleinere variant in Oss uitrollen.

- We hebben een integrale controle uitgevoerd vanuit het Maasland interventieteam (MIT) op locaties in het buitengebied en op een bedrijventerrein waar vermoedens waren van strijdigheden en illegale activiteiten. Dit met als doel ondermijning te voorkomen of verstoren.
- We hebben ons aangemeld bij Meld misdaad anoniem (MMA), zodat inwoners en ondernemers hun signalen laagdrempelig en anoniem kunnen melden. De website van de gemeente Oss met betrekking tot het maken van meldingen is ook aangepast met een verwijzing voor anoniem melden naar de website van MMA.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?
- We hebben samen met de afdeling communicatie infographics gepubliceerd over weerbaarheid tijdens de COVID-19 crisis. Deze infographics zijn door het RIEC gemaakt.
- We hebben de aanpak van het buitengebied in 2020 niet als prioriteit opgepakt waarmee we capaciteit hebben vrijgespeeld voor de aanpak van COVID-19.

2.3 Jeugd en veiligheid

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We dringen jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit terug*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
De invloed van COVID-19 op de jeugd was enorm. We zagen dat een klein deel van deze groep het erg moeilijk vond en vindt om zich te voegen naar de geldende regels. Door een actieve aanpak op zowel de overlast als in het creëren van mogelijkheden hebben we de overlast tot een minimum weten te beperken. Dit hebben we samen gedaan met partners zoals politie maar ook interne collega's vanuit evenementen, TOR/HOR en zorg. We zagen dat het aantal overlastgevende jeugdgroepen niet groeiden. We zien wel dat er een aantal overlastgevende hangplekken zijn. En dat het lachgasgebruik is toegenomen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?
- In het begin van 2020 hebben we een doorstart gemaakt in de samenwerking tussen de ambulante werkers met jongeren op straat. Dit heeft er voor gezorgd dat de samenwerking intensiever en beter werd. Daarnaast hebben we samen met deze werkers de een top 3 van overlastgevende hangplekken uitgewerkt.
- Na de zomermaanden is een doorstart gemaakt in de samenwerking tussen TOR/HOR, de straatcoaches en politie. Door deze samenwerking hebben we hoodfights en vechtpartijen tijdens de kermis kunnen de-escaleren en voorkomen.
- We focussen ons op de verbinding tussen zorg en veiligheid, waarbij we beleid zoveel mogelijk op elkaar afstemmen. Ook in de uitvoering van interventies die te maken hebben met preventie enerzijds en repressie anderzijds zoeken we de verbinding.
- Met programma 1. Zorg en welzijn, werken we nauw samen. Een voorbeeld hiervan is de inzet van de straatcoaches. We hebben de inzet van de straatcoaches vanaf januari 2020 met twee jaar verlengd tot eind 2021. In 2021 evalueren we de inzet van de straatcoaches.
- Het aantal meldingen van jeugdoverlast was hoger. We weten niet of dit overlast meldingen zijn jongeren die daadwerkelijk overlast bezorgen of jongeren die met meer dan toegestaan in groepjes buiten waren.
- We voeren regie op het aanpakken van aanwezige overlastgevende groepen en samen met betrokken in- en externe partners een bijbehorend integraal plan opstellen met als doel de overlast te beperken. Bijvoorbeeld door het instellen van extra toezicht en het plaatsen van camera's rondom het aangekondigde project X, een feest waarbij jongeren via social media worden opgeroepen om massaal te komen feesten op een afgesproken plaats en tijdstip. Door de inzet van maatregelen en de samenwerking met o.a. de straatcoaches is escalatie voorkomen en hadden we een rustige jaarwisseling in het centrum.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- We hebben de parkeerplaats van de Rusheuvel afgezet in het kader van de openbare veiligheid en jeugdoverlast tijdens de eerste COVID-19 golf. Later volgden ook op andere plekken verscherpt toezicht om waterbedeffect tegen te gaan.
- We hebben in de kerstvakantie extra activiteiten georganiseerd in samenwerking met andere afdelingen. Deze konden door de extra ingevoegde maatregelen niet doorgaan en zijn doorgeschoven naar 2021.
- We hebben bij overlast door jeugd in de eerste golf de drietaps fasering toegepast. Eerst gesprek aangaan, daarna waarschuwen en bij een derde overtreding beboeten. Tijdens de tweede golf hebben we met name ingezet op gesprek voeren en contact maken met de doelgroep om hen te wijzen op de maatregelen.
- We hebben (bestuurlijke) maatregelen gerealiseerd en adviseerden rondom COVID-19 gerelateerde openbare orde problematiek (bijvoorbeeld cameratoezicht bij Project X).

2.4 Fysieke veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Zorgdragen dat de organisatie (veiligheidsregio) bij een ramp of crisis goed ingericht en voorbereid is*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De Veiligheidsregio Brabant-Noord (VRBN) heeft een zeer grote rol in de aanpak van COVID-19 en alle maatregelen die daarbij horen. Zij pakken hierin een sturende, maar ook faciliterende rol. Ondanks de impact van COVID-19 volgt VRBN de koers die is uitgezet in het nieuwe beleidsplan 2020-2023 Samen Veiliger en ligt daarmee op schema.
Wanneer de situatie langer duurt kan het nodig zijn om ambities/doelen/takenpakket (en bijbehorende financiën) bij te stellen. Op dit moment is het echter te vroeg om iets over de gevolgen van de COVDI-19 crisis te kunnen zeggen.

De personen die een actieve rol hebben binnen de bevolkingszorgprocessen worden jaarlijks bijgeschoold over de ontwikkelingen binnen hun proces. Om de betrokkenheid van de deelnemende personen levend te houden is er minimaal 4 keer per jaar een bereikbaarheidsoefening.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We zetten (bestuurlijke) maatregelen zoals cameratoezicht of veiligheidsrisicogebied in als dit nodig is voor het handhaven van de openbare orde.
- We adviseren bestuurlijk bij incidenten met grote maatschappelijke impact.
- We participeren actief in de Veiligheidsregio. We hebben hier met name een rol in de Bevolkingszorg en communicatie. Op ambtelijk niveau zijn we beleidsmatig en financieel-technisch vertegenwoordigd in het adoptieoverleg.
- De uitkomsten van de bestuursconferentie van april 2018 kregen een vertalingen in het nieuwe regionale beleidsplan 2020-2023 Samen Veiliger en het beleidskader 2020 van VRBN.
- We kozen ervoor VRBN door te laten groeien naar een informatiegestuurde netwerkorganisatie. Hierdoor kunnen we niet alleen adequater reageren op acute veiligheidsrisico's, maar ook beter anticiperen op veranderende en nieuwe veiligheidsrisico's.
- We zorgen ervoor dat alle partijen in staat zijn om vanuit hun rol incidenten te bestrijden. We doen dit door te zorgen voor relevante opleidingen en oefeningen.
- In 2020 zijn alle brandweerkazernes van de deelnemende gemeenten aan VRBN overgedragen. Hiervoor hebben we VRBN een huisvestingsbudget gegeven. Hiermee is VRBN volledig verantwoordelijkheid voor beheer en onderhoud van de brandweerkazernes. De nieuwbouw of renovatie van de kazerne Oss staat gepland in 2024. De niet benodigde kapitaallasten voor de investering van de kazerne Oss zetten we in voor dekking van de verhoogde inwonersbijdrage (2022) aan de Veiligheidsregio.
- In 2020 is ingestemd met de regionalisering van de kosten van het Functioneel Leeftijdsontslag (FLO). Hierdoor betaalt elke inwoner van de Veiligheidsregio hetzelfde voor de brandweerorganisatie.

- We hebben ingezet op het behoud van sterke kolommen Brandweer, GHOR en Bevolkingszorg. Hierbij zetten we met name in op versteviging van de brandweerorganisatie. Door toenemende eisen aan de brandweerorganisatie en eerdere bezuinigingen is dit noodzakelijk. Wij verwachten dat de overdracht van de kazernes en het bijeenbrengen van mensen op twee vestigingen zal zorgen voor een efficiëntere bedrijfsvoering en inzet van de brandweerorganisatie.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?
- Oss heeft vanaf het begin van de crisis een grote rol gespeeld in deze aanpak door meerdere handhavingsjuristen, communicatieadviseurs beschikbaar te stellen ten behoeve van de regio. Ook gemeentesecretaris heeft een rol gepakt in de regio tijdens de aanpak van deze crisis.
- We hebben ingezet op de regionale aanpak COVID-19 met betrekking tot handhaving, toezicht en veiligheid samen met collega's van VTH en Tor/Hor, JZ en met partners zoals politie en gemeente Bernheze. Hierin zochten we altijd de verbinding tussen de opgelegde maatregelen en de bedoeling ervan.
- We werkten aan bestuurlijke advisering voor de aanpak van COVID-19
- Samen RIVM, NTCV, Movianto en politie realiseerden we de complexe uitdaging om te komen tot de landelijke opslag vaccines in Oss bij Movianto.
- We bereidden in werking stelling voor van één of meerdere vaccinatielocaties binnen de gemeente Oss.

2.5 Integriteit en veiligheid

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Het zoveel mogelijk stoppen en voorkomen van ondermijnende criminaliteit en het herstellen/vergroten van het vertrouwen in de overheid*
- *We willen een weerbare en integere organisatie worden waarbij medewerkers in een veilige werkomgeving hun publieke taak kunnen uitvoeren*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
Met het programma Weerbare Organisatie is in 2020 gewerkt aan bewustwording in de organisatie op het voorkomen en signaleren van ondermijning. Er is gebouwd aan een Veilige Werkomgeving en integere besluitvorming en dienstverlening. Er is een verbeterslag gemaakt met het versterken van de informatiepositie.

Het stoppen en voorkomen van ondermijnende criminaliteit is een doorlopende doelstelling. De gemeente Oss werkt samen met de gemeente Bernheze, de politie, het Openbaar Ministerie en de Belastingdienst samen onder het RIEC convenant in de bestrijding van ondermijnende criminaliteit.

Wat hebben we hiervoor gedaan?
- De Campagne Veilig Werk is opgestart met extra aandacht voor integriteit en het professionaliseren van een Veilige Publieke Taak (VPT). In 2020 is het protocol De Weerbare Medewerker opgeleverd. Op het gemeentehuis is en nieuw interventieteam gestart. We hebben een trainingsprogramma in weerbaarheid (omgaan met agressie en verward gedrag) opgesteld.
- We hebben ingezet op het verbeteren van de gemeentelijke informatiepositie door onder meer het aansluiten bij MMA en het inrichten van het signalenoverleg.
- We pakken doorlopend casuïstiek en projecten op. Intern of onder de samenwerkingsverbanden van de Taskforce Brabant-Zeeland en het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) of het Maasland InterventieTeam.
- We werken blijvend samen met regionale partners zoals gemeente Bernheze, politie, OM, de Belastingdienst, douane, omgevingsdienst, de belastingsamenwerking, Veilig thuis, enz..
- In Oss lopen enkele langlopende RIEC casussen waar afgelopen jaar en komend jaar strafrechtelijke zittingen voor gepland staan. Een aantal criminelen uit Oss en omgeving zit voor langere tijd vast. Daarbij hebben we als gemeente samen met de partners oog voor het (criminele) gezinsleven, intergenerationele overdracht en zorgvraagstukken om inwoners te helpen om uit deze situaties te komen.

- We toetsen de inkomende vergunningaanvragen en waar nodig voeren we een BIBOB controle uit.
- De Wet Bibob is (landelijk) aangepast. De mogelijkheden om dit als instrument in de aanpak van ondermijning breder in de organisatie toe te passen zijn onderzocht (2020) en worden geïmplementeerd (2021).
- We hebben input geleverd voor het verhuurbeleid woonwagens.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- Door de maatregelen in het kader van de COVID-19 crisis zijn een aantal branches en ondernemers financieel hard getroffen. Financiële kwetsbaarheid maakt men ook kwetsbaar voor criminelen met foute bedoelingen.
- Het RIEC heeft een aantal campagnes uitgezet voor weerbaarheid tijdens de COVID-19 crisis. Deze waren gericht op horeca en buitengebied. Op verzoek van ons is hier een campagne bij gekomen voor ondernemers. Deze hebben we alle drie actief gecommuniceerd.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Om als gemeenschap duurzaam samen te leven (SDG11) is het onder andere van belang om mensen een veilige woon- en werkomgeving (SDG16) te bieden. Dat wil zeggen het tegengaan van criminaliteit en overlast, het veilig mogelijk maken van evenementen en de voorwaarden scheppen voor een zuiver democratisch proces (integriteit). Dat doen we samen met partners (SDG 17), waar mogelijk door integraal op te trekken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef-waarde
Woninginbraken	Politie	172	207	185	150	172
Rapportcijfer veiligheid	Veiligheidsmonitor	7,4	-	7,2	-	7,4
Incidentmeldingen verwarde personen	Politie	212	267	360	489	-
Inzet bestuursrechtelijke maatregelen						
- Waarschuwing gebiedsverbod	gemeente	0	1	1	0	-
- Gebiedsverbod	gemeente	0	2	36	1	-
- Waarschuwing gedragsaanwijzing	gemeente	0	0	1	0	-
- Gedragsaanwijzing	gemeente			1	0	-
- inzetten cameratoezicht		0	0	0	2	-
-inzetten veiligheidsrisicogebied		1	3	1	1	
		0	1	0	0	
Incidentmeldingen jeugdoverlast	Politie	385	308	387	440	400
Controles waarbij hennep en/of harddrugs is aangetroffen (13b)*	gemeente					-
- waarna bestuurlijke waarschuwing		7	11	12	8	
- waarna sluiting pand		46	21	17	12	
Interne BIBOB-toetsen	gemeente	58	80	84	144	-
- waarna BIBOB toetsen door landelijk bureau BIBOB		3	5	2	6	-

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Verwijzingen Halt 12-17 jaar per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	124	126	2019
Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	2,0	1,7	2020
Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners	1,2	1,6	2020
Vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners	5,4	4,5	2020
Overlast door dakloos persoon	1,7	1,3	2020
Overlast verward persoon	5,0	6,7	2020

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2020 primitief	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Toezicht en handhaving openbare orde	Lasten	1.503	1.503	1.491	-12	V
	Baten	-32	-32	-23	10	N
	Saldo	1.470	1.470	1.469	-2	V
Integrale veiligheid	Lasten	929	803	566	-237	V
	Baten	0	0	-33	-33	V
	Saldo	929	803	533	-271	V
Veiligheidsregio	Lasten	5.039	6.647	6.673	25	N
	Baten	0	-1.874	-1.880	-6	V
	Saldo	5.039	4.773	4.792	19	N
Totaal programma	**Lasten**	**7.471**	**8.953**	**8.730**	**-223**	**V**
	Baten	**-32**	**-1.906**	**-1.936**	**-30**	**V**
	Saldo	**7.438**	**7.047**	**6.793**	**-253**	**V**
Stortingen reserves		0	440	440	0	-
Onttrekkingen reserves		-242	-643	-643	0	-
Totaal mutaties reserves		**-242**	**-203**	**-203**	**0**	**V**
Resultaat		**7.196**	**6.844**	**6.591**	**-253**	**V**

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

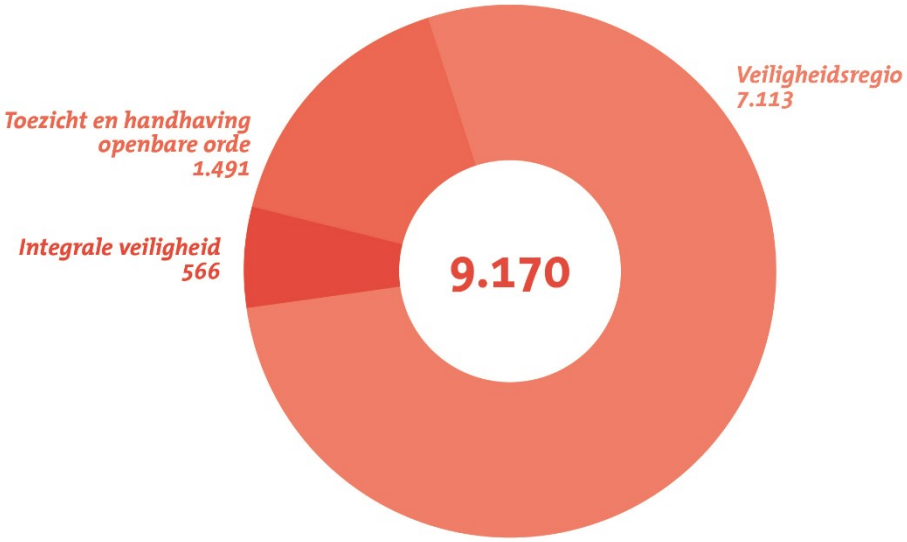
Integrale veiligheid

We hebben een voordeel van per saldo € 270.000. We hebben € 237.000 aan lagere kosten en € 33.000 aan hogere opbrengsten. Het voordeel heeft twee oorzaken, namelijk Veilig Thuis en Weerbaar Bestuur:

- Veilig Thuis: incidenteel voordeel € 130.000. In 2018 is via een raadsbesluit incidenteel € 196.300 beschikbaar gesteld voor een pilot bij Veilig Thuis. Het merendeel van genoemd bedrag voor het project Zwaluwstaarten is als subsidie uitbetaald in 2019. Het project is bedoeld voor een vernieuwde werkwijze in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling zoals vastgelegd in het werkplan van ONS Welzijn en Veilig Thuis. Bij evaluatie van het project in 2020 is vastgesteld dat de subsidie 2019 slechts gedeeltelijk is besteed. Op grond daarvan hebben we overleg gevoerd met Veilig Thuis Brabant Noordoost. De verwachting is dat circa € 130.000 teruggevorderd zal worden over 2019. De definitieve vaststelling van de subsidie 2019 moet nog plaatsvinden. Dit betref een incidenteel voordeel.
- Veilig Thuis: voordeel € 16.000. Voor het jaar 2020 hadden we een eenmalig bedrag opgenomen van € 196.300 voor een vernieuwde werkwijze aanpak huiselijk geweld. Door vertraging in de uitvoering hebben we recent bij de programmabegroting 2021-2024 dit bedrag grotendeels doorgeschoven (€ 180.000) naar 2021. Bij de jaarrekening 2020 is gebleken dat ook het restant bedrag 2020 van € 16.300 niet is besteed aan deskundigheidsbevordering.
- Weerbaar bestuur: voordeel € 117.000. We hebben we in 2018 € 120.000 aan Impulsgelden van het ministerie van Binnenlandse Zaken ontvangen voor versterking van de weerbaarheid in de gemeente Oss. Dit budget hebben we de afgelopen jaren nagenoeg volledig (€ 119.148) overgeheveld naar 2020. In 2020 hebben we ook een subsidieaanvraag bij ZonMw gedaan met betrekking omgaan met verwarde personen en psychiatrisch gedrag. Als voorschot (80%) hebben we daarvoor in 2020 € 20.000 ontvangen. Met betrekking tot beide budgetten is nog slechts een beperkt deel besteed in 2020. Hierdoor hebben we in 2020 een voordeel van ruim € 117.000. Omdat we dit geld beschikbaar willen houden voor de versterking van het weerbaar bestuur stellen we voor om het budget over te hevelen naar 2021.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2020 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

We geven hier een overzicht van de subsidies binnen dit programma per product. Voor meer detailgegevens over de subsidies per instelling verwijzen we naar de website https://financien.oss.nl/.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Integrale veiligheid	216	28	12
Totaal programma 9. Veilige omgeving	**216**	**28**	**12**

Programma 10. Besturen in verandering van tijden

1. Inleiding

Wij leven in een wereld met enorme verschuivingen. Klimaatveranderingen met drie jaar op rij extreme droogte en dan weer hoosbuien met enorme regenval in zeer korte tijd. Volksverhuizingen van wereldburgers die op zoek zijn naar een beter bestaan. De landbouw die zich nog nooit zo ernstig heeft gerealiseerd dat op een traditionele manier doorgaan een doodlopende weg is. Grondstoffen transitie, waarbij het fossiele tijdperk afloopt en duurzame energie in opkomst is. Met alle maatschappelijke opgaven die daarbij horen, zoals de regionale energie opgave die niet zonder windmolens en zonneparken te realiseren is. Begin dit jaar werden we geconfronteerd met COVID-19, het virus dat veel doden veroorzaakt, onze gezondheidszorg deed wankelen en maatschappelijk en economisch grote gevolgen heeft.

Dat heeft invloed op onze samenleving: het maakt onzeker, vanzelfsprekendheden vallen weg en een nieuw houvast is niet altijd voorhanden. Er bestaat in onze samenleving een grote verscheidenheid aan wensen en behoeften. Inwoners en collectieven die het niet redden op eigen kracht en inwoners en gemeenschappen die heel goed hun eigen boontjes doppen. De Omgevingswet komt er aan en deze geeft meer ruimte en verantwoordelijkheid voor initiatiefnemers.

Al deze maatschappelijke ontwikkelingen vragen een professionele organisatie die de basis op orde heeft, strategisch schakelt op de grote opgaven, gesprekspartner is voor organisaties in de keten en collega overheden. Die niet langer – zoals nu - op zijn tenen loopt, vanwege kwalitatieve en kwantitatieve onderbemensing, maar voorzien van noodzakelijke personele verbreding en verdieping de schouders onder de opgaven van nu en morgen zet. Met volop aandacht voor robuuste en toekomstgericht IT, die de digitale transitie faciliteert, zorgt voor informatieveiligheid en standaardisatie om onze dienstverlening en bedrijfsvoering te optimaliseren. Passend digitaal en aandacht voor vakmanschap.

De in de Prioriteitennota gemarkeerde middelen zijn dan ook hard nodig om het werk van iedere dag gedaan te krijgen en de opgaven van de toekomst aan te kunnen. Deze middelen zijn met de begroting in november 2020 definitief geworden, waardoor we echte stappen kunnen maken. Zowel in de directe uitvoering als in de verbreding en verdieping van ons functiehuis. Maar we zullen scherp moeten blijven in het prioriteren, daar er voortdurend meer ambities liggen dan middelen (geld en mensen) om ze te realiseren.

COVID-19 heeft veel van ons gevraagd. En we zijn trots op onze organisatie die zich snel aangepast heeft, onmiddellijk gewerkt heeft aan ondersteuningspakketten en het contact met de samenleving stevig heeft voortgezet. We hebben de dienstverlening op alle terreinen verzorgd, al dan niet in aangepaste vorm. Het was improviseren, nieuwe technieken ons eigen maken en kunnen terugvallen op het fundament dat we in het verleden hadden gebouwd.

Daarnaast leidt COVID-19 tot een aanvulling op ons kantoor concept: thuiswerken beter mogelijk maken Thuiswerken en op afstand samenwerken binnen en buiten de gemeentelijke organisatie zijn gewoon geworden. En dat blijft zo, is onze stellige verwachting. Onze kantoorinrichting, IT voorzieningen en digitale hulpmiddelen veranderen. Inmiddels is er een project gestart waarin dit allemaal samenkomt. We kunnen nu nog geen inschatting maken van eventuele extra kosten of inverdieneffecten, maar de omschakelingsfase zal in iedere geval een investering van ons vragen.

2. Programma-onderdelen

2.1 Bestuur

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een transparant, interactief en zorgvuldig besluitvormingsproces*
- *Een zichtbare, moderne gemeenteraad die aansluiting heeft bij nieuwe ontwikkelingen in onze stad*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
Het vergaderstelsel van de Osse gemeenteraad borgt een transparant, interactief en zorgvuldig besluitvormingsproces. Hierbinnen is tijd en ruimte voor alle perspectieven.
De gemeenteraad is in 2020 door de COVID-19 crisis snel omgeschakeld naar digitale besluitvorming. Dat heeft veel van onze collega's van ICT gevraagd, maar de democratische processen zijn door kunnen gaan. Uitgangspunt hierbij was en is dat de gemeenteraad de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol goed kan blijven vervullen. Gedurende het jaar heeft de gemeenteraad afwisselend fysiek en digitaal vergadert, afhankelijk van de behoefte tot een fysiek gesprek en de mogelijkheden van dat moment.

Wat hebben we hiervoor gedaan?
- We namen initiatieven om de interactie met de samenleving te versterken. Dit zijn bijvoorbeeld 5 podiumbijeenkomsten, 3 hoorcommissies over bestemmingsplannen en de 2 hoorcommissies over de windenergie.
- We hebben nog twee keer gast van de raad kunnen organiseren in 2020: het jeugdcollege met ouders (18 personen) en de ‘Young Professionals’ (17 personen).
- Onze Rekenkamercommissie heeft in 2020 de rapporten ‘informatieveiligheid' en 'laagdrempelig ontmoeten in Oss' opgeleverd aan de gemeenteraad. Eind 2020 is, samen met een aantal andere Rekenkamers, een onderzoek opgestart naar de COVID-19 maatregelen.
- De griffiers uit de regio Noordoost Brabant organiseerden twee bijeenkomsten voor de raadsleden uit de regio om beter in positie te komen bij regionale samenwerkingsverbanden. In 2020 was er aandacht voor de RES en de Veiligheidsregio (tussentijds verslag COVID-19). Ook organiseerde de Regio NOB/AgriFood Capital een verenigde voorbereidende bijeenkomst voor alle gemeenteraden.
- We zijn doorgegaan met onze social media kanalen om de bekendheid met de gemeenteraad te verhogen.
- We zijn doorgegaan met onze ruimere inspraakmogelijkheden van burgers, ondernemers en instellingen in onze vergaderingen.
- We zijn doorgegaan met experimenten met onze vergaderregels (pilot debat).
- We proberen onze rol bij ontwikkelingen zoals co-creatie en innovaties te pakken. De invoering van de omgevingswet blijft voor ons een belangrijk ontwikkeltraject; we investeren in het samenspel tussen raad, college en organisatie.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?
De gemeenteraad heeft op 4 juni 2020 in een bijzondere raadsvergadering een 'COVID-19' debat gevoerd. De raad werd in de gelegenheid gesteld om prioriteiten aan te geven en richtinggevende uitspraken te doen, die mede hebben geleid tot een evenwichtig pakket van maatregelen.

Vanwege COVID-19 zijn een aantal geplande activiteiten niet doorgegaan:
- de Raadskompas bijeenkomsten die we organiseren voor de ontwikkeling van de raads- en burgerleden;
- onze werk- en bedrijfsbezoeken;
- het bezoek van basisscholen (democracity) en middelbare scholen (klassenbezoek) aan het gemeentehuis;
- de jeugdgemeenteraad;
- de cursus Politiek Actief (deze cursus is inmiddels gepland voor het voorjaar van 2021).

2.2 Organisatie

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *De gemeente Oss is organisatie die toegerust is op een 100.000 opgave, waar vernieuwing en bestendiging hand in hand gaan en waar het fijn werken is. Nu en in de toekomst.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
We zijn op verschillende plekken in de organisatie aan het digitaliseren en standaardiseren zodat we efficiënt blijven werken. Verder hebben we ons ontwikkelboek van het Koersdocument Drie keer drie geactualiseerd om de komende jaren opnieuw focus te hebben op de ontwikkelingen binnen en buiten onze organisatie. We moderniseren ons functiehuis door middel van een nieuw systeem voor functie beschrijven en –waarderen (HR21). De modernisering kent verschillende fase. In fase 1 zetten we bestaande functiebeschrijvingen technisch 1 op 1 om naar de nieuwe functieprofielen van HR21. Hiermee zijn we in 2020 gestart en dit ronden we in het voorjaar van 2021 af. Daarna kijken we naar de verbreding van het functiehuis en evalueren we o.a. de tussen- en uitloopschalen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?
- We hebben in het voorjaar van 2020 het Leerplein gelanceerd. Dit is een online platform voor leren en ontwikkelen waarmee we het vakmanschap vergroten. Er zijn 1610 e-learning modules en podcasts gevolgd door inmiddels 350 actieve gebruikers (medewerkers van de gemeente Oss). Fijn dat we hier op tijd mee waren begonnen, want dit heeft in het thuiswerk tijdperk uitstekend gewerkt.
- We hebben een nieuwe 'werkenbij' site gelanceerd waarmee we actiever werken aan het beeld dat we een aantrekkelijke en onderscheidende gemeente zijn om voor en in te werken. Hiermee verbeteren we ook onze arbeidsmarktpositie. Het is nog te vroeg om hier resultaten van te melden.
- We hebben in 2019 een aanpak ziekteverzuim geïntroduceerd die in 2020 is gecontinueerd. Het totale ziekteverzuim is in 2020 licht gestegen ten opzichte van 2019. Belangrijkste oorzaak het langdurige verzuim dat vanwege COVID-19 niet altijd een optimale en adequate behandeling heeft kunnen krijgen. Daarnaast heeft een flink aantal medewerker zelf COVID-19 opgelopen. Het korte verzuim is gedaald ten opzichte van 2019 als gevolg van onze preventieve aanpak. Daarnaast is de verzuim frequentie gedaald.
- We hebben het werving en selectiebeleid geactualiseerd waardoor we beter kunnen zorgen voor een goede match tussen vraag en aanbod.
- We zijn begonnen met het project HR21. Dit is de eerste stap naar een moderner functiegebouw.
- Via het Team Procesgericht Werken hebben we in 2020 ingezet op het analyseren, verbeteren en (her)ontwerpen werkprocessen. Belangrijke speerpunten daarbij zijn/waren:
    - herontwerp van processen in het kader van de Omgevingswet
    - digitalisering van het postproces
    - digitalisering en standaardisering van HR-instrumenten en het opzetten van een kernregistratie personeel
    - pilot robotisering binnen de financiële administratie
    - procesontwerp voor de uitvoering van de TOZO- regeling
- Daarnaast hebben we geïnvesteerd in het beter digitaal samenwerken in de organisatie via het opzetten van trainingen en het gebruik maken van nieuwe tools.
- We zetten in op de ambtenaar van de toekomst door te investeren in een young professional programma en het trainee programma De toekomst van Brabant.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?
- In het kader van COVID-19 zijn we verplicht zo veel mogelijk thuis gaan werken. We hebben hier snel alles voor gefaciliteerd en ook op gebied van P&O gekeken wat er nodig was om de bedrijfsvoering zo goed mogelijk te laten doorlopen. Zo zijn protocollen aangepast, is er een projectgroep voor een nieuw werkconcept (tOss) gekomen en hebben we ingezet op vitaliteit bij thuiswerken. Op deze wijze zijn we vrij rimpelloos een nieuw tijdperk ingerold.

- We hebben afspraken gemaakt over huisbezoeken tijdens COVID-19.
- We houden de actualiteiten in de gaten en adviseren we het management daar waar nodig. Denk hierbij aan een mondkapjesplicht, andere invulling van het kantoor, vervangende werkzaamheden voor personeel en het werving en selectieproces en inwerken op afstand.
- We hebben in een vroeg stadium de kritische processen in beeld gebracht om de continuïteit ook in zware scenario's te garanderen.
- We hebben - mede namens de gemeenteraad - onze waardering via o.a. extra bonussen/gratificaties) uitgesproken aan de medewerkers van de gemeente Oss die in deze moeilijke tijd op verschillende processen (o.a. in de frontlinie) hun werk hebben gedaan. Onze dienstverlening, zij het soms aangepast, is overeind gebleven.

2.3 Digitalisering en dienstverlening

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We standaardiseren producten/diensten waar mogelijk en leveren maatwerk waar nodig voor de inwoner en ondernemer van Oss*
- *We betrekken inwoners en ondernemers bij de ontwikkeling van onze dienstverlening*
- *We innoveren met als doel maatschappelijke meerwaarde (tastbaar resultaat in de praktijk)*
- *We zijn betrouwbaar, bereikbaar en benaderbaar voor digitaal vaardigen en niet digitaal vaardigen*
- *We hebben een moderne en wendbare IT Service Management Organisatie die de digitaliseringsambitie van de organisatie optimaal faciliteert.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We hebben een aantal producten/diensten gestandaardiseerd. Een voorbeeld is de inrichting van normtijden en archieftermijnen bij de nieuwe eDiensten van Burgerzaken. Een ander voorbeeld is de vernieuwde Unexus livechat waarmee het mogelijk is om onze inwoners te voorzien van standaard antwoorden, zodat ze onmiddellijk geholpen zijn. Ook op onze website hebben we standaardisatie toegepast door content zo veel mogelijk van een uniforme structuur te voorzien. Verder heeft het gebruik van Business Intelligence (BI) ertoe geleid dat we bij de inrichting van onze producten en diensten in het vervolg ook rekening houden met normtijden. Hierdoor kunnen we makkelijker sturen op te lange afhandelingstermijnen binnen het Publiekscentrum. We hechten waarde aan een inclusieve dienstverlening. Dat betekent dat we een persoonlijke benadering (maatwerk) bieden als het digitale kanaal niet volstaat.

We gebruiken de feedback die onze inwoners en ondernemers ons geven via onze KlantContact Monitor systeem (KCM) om onze dienstverlening (balie, telefonie, website) continu te verbeteren. Op basis van deze feedback hebben we o.a. het volgende gedaan om onze dienstverlening te optimaliseren:

- Aanpassen van de werkwijze voor het aanvragen van een parkeervergunning. Zowel op de website als aan de balie
- Aanpassing vindbaarheid informatie over afval op de website
- Aanpassen/toevoegen zoektermen op de website
- Aanpassen van links op de website om sneller bij de relevante informatie te komen

We hebben in 2019 en 2020 een pilot uitgevoerd door twee chatbots beurtelings op onze website te ontsluiten zodat inwoners afvalcontainers konden aanvragen en omwisselen. We hebben in 2020 onderzocht in hoeverre onze inwoners behoefte hebben aan en gebruik maakten van de chatbot. Omdat de behoefte niet of nauwelijks aanwezig was en er weinig gebruik van de chatbot werd gemaakt hebben we de pilot beëindigd. Wel blijven we landelijke ontwikkelingen volgen. Zo ontwikkelt de VNG met een aantal gemeentes de chatbot Gem voor bijvoorbeeld verhuizingen.

We hechten veel waarde aan toegankelijkheid. In 2020 hebben we opnieuw een audit laten uitvoeren voor onder andere www.oss.nl en loket.oss.nl. Hieruit blijkt dat onze website in hoge mate toegankelijk is en dus benaderbaar is voor onze inwoners. Gebruikers die niet digitaal vaardig zijn kunnen altijd gebruik maken van onze andere dienstverleningskanalen. Ook kunnen zij gebruik maken van de cursus Digisterker (werken met de digitale overheid) in onze lokale bibliotheek.

We hebben een stevig fundament gelegd onder de nieuwe IT Service Management Organisatie. Wij zijn er ondanks of dankzij de COVID-19 crisis in geslaagd om de organisatie optimaal te faciliteren in hun digitaliseringsambities. Door het intensieve thuiswerken en de combinatie fysiek en online samenwerken mogelijk te maken hebben we ook bij kunnen dragen aan een versnelde ontwikkeling van het digitale werken in het algemeen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We bieden vier nieuwe eDiensten Burgerzaken aan via het digitaal loket. We hebben inwoners gevraagd mee te denken bij een onderzoek van de Rekenkamer. Dit onderzoek betreft: Hoe effectief stuurt de gemeente Oss de ontwikkeling van de gewenste kwaliteit van de dienstverlening?
- We zijn aangesloten bij werkgroepen rondom Omnichannel vanuit het VNG en VDP.
- De organisatiebrede visie op dienstverlening is in 2019 door het Directieteam vastgesteld. In 2020 hebben we geconstateerd dat er behoefte was aan herijking van deze visie. Ingegeven door verschillende factoren zoals het vertrek van het afdelingshoofd, de versnelde digitalisering door COVID-19, de naderende Omgevingswet, "Samen organiseren" etc.. Het visiedocument moet nadrukkelijk een beknopt, richtinggevend koersdocument worden dat de komende jaren gehanteerd kan worden en waarop Oss kan koersen. Naast het opstellen van dit Koersdocument is ook vanuit de Rekenkamer een onderzoek gestart naar dienstverlening en zal er een onderzoeksrapport volgen. Begin 2021 zullen beide documenten opgeleverd worden.
- We monitoren met behulp van KCM dagelijks de dienstverlening op onze telefonische en balie contacten en gebruiken deze informatie om onze dienstverlening te verbeteren.
- We hebben gezorgd voor verbreding van de kennis van onze medewerkers door het inzetten van coaching en online leermodules.
- Onze doelstelling, dat onze IT Service Management Organisatie modern en wendbaar is en de organisatie optimaal faciliteert in haar digitaliseringsambitie, hebben wij vormgegeven op basis van de 3 sporen uit het Informatiebeleidsplan.

  Spoor 1: We zorgen ervoor dat de basis op orde is.
    - we hebben de interne IT organisatie opnieuw gestructureerd en daarbij is Documentaire voorziening een onderdeel geworden.
    - de infrastructuur is gemoderniseerd waardoor we werken op afstand beter ondersteunen.
    - informatiebeveiliging is door nieuwe infrastructuur en door organisatorische aanpassingen sterk verbeterd.
    - Er is een strategie vastgesteld door het DT waardoor we applicaties op een veilige en functionele manier via de Cloud aan kunnen bieden aan de organisatie. Deze strategie is inmiddels geimplementeerd.
    - We hebben voorbereidingen getroffen om data op een gestructureerde manier beschikbaar te stellen aan de organisatie ter ondersteuning van het datagesteund werken.
    - We hebben de financiële beheersbaarheid verbeterd waardoor we in de toekomst beter in control komen.

  Spoor 2: We zetten voluit in op Samen Organiseren.
    - Zo zijn we actief in diverse werkgroepen binnen de VNG voor grote ontwikkelingen zoals Common Ground. Daarnaast maken we concreet gebruik van gezamenlijke inkooptrajecten rondom telefonie mobiel en vast. En maken we gebruik van landelijke platforms voor aanscherping van monitoring voor informatiebeveiliging (GGI SIEM-SOC).

Spoor 3: We hebben uitvoeringsplannen per opgave
    - Bij de opgave Ruimtelijke en Economische ontwikkeling hebben vooral ingezet op de digitaliseringsopgave van de Omgevingswet. Daarvoor hebben we nieuwe applicaties aangeschaft en aanpassingen binnen bestaande applicaties gedaan met daarbij de nodige koppelingen. Dit hebben we gedaan in nauwe samenwerking met proceseigenaren binnen het domein.
    - Binnen het Sociaal Domein zijn voorbereidingen getroffen om te komen tot een gezamenlijke digitale agenda.
    - Voor dienstverlening zijn onder andere processen van burgerzaken zaakgericht gemaakt. Bij bedrijfsvoering is gestart met het de kernregistratie medewerkers, de digitalisering van het postproces en is robotisering toegepast op administratieve processen binnen de financiële administratie.
- Voor informatiebeveiliging zijn verschillende acties ondernomen. Zo hebben we gewerkt aan de verdere beveiliging van laptops en telefoons, is de campagne 'Veilig werken' opgestart. Daarnaast zijn de resultaten van de Ethische hack in opdracht van de rekenkamercommissie verwerkt. Een daarop uitgevoerde hertest is positief afgerond.
- De verplichte landelijke audit ENSIA is over 2019 gehaald, dit geldt ook voor de verplichte IT-audit van de accountant. Voor 2020 loopt de jaarlijkse ENSIA audit. Die behelst zowel systemen van Oss als 3 van zijn ICT-leveranciers. Eén leverancier voldeed in december 2020 op 4 punten niet aan de verscherpte eisen van de ENSIA audit. In februari 2021 waren daarvan 3 punten opgelost. Dat is ook met ENSIA afgestemd. Het laatste punt wordt in de loop van 2021 opgelost. We bewaken de oplossing van die laatste tekortkoming. Het college is in februari conform de ENSIA procedure over deze ENSIA audit geïnformeerd.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?
- We hebben het mogelijk gemaakt om de telefonische en balie dienstverlening door te laten gaan binnen de gestelde COVID-19-voorschriften.
- We hebben ervoor gezorgd dat de Publieke ruimtes voldeden aan de door de overheid vastgestelde COVID-19-voorschriften
- We hebben de informatie voor inwoners en ondernemers rondom COVID-19 up-to-date gehouden bij zowel het KCC als ook op de website.
- Wij hebben het mogelijk gemaakt dat men op grote schaal op veilige en betrouwbare manier thuis kon werken:
    - door versnelde uitrol van Teams is het online en hybride samenwerken mogelijk gemaakt;
    - door aanpassing van bestaande systemen en infrastructuur;
    - door beschikbaar stellen van hulpmiddelen om thuis te werken;
    - door flexibele ondersteuning vanuit helpdesk voor het thuiswerken.

2.4 Regionale samenwerking en netwerken

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We willen een uitgesproken rol in de samenwerking in de regio, in provinciale, landelijke en internationale netwerken om bewust gekozen gemeentelijke doelstellingen te bereiken*
- *De gemeente Oss wordt gekend en herkend in haar doelstellingen door haar samenwerkingspartners*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
De gemeente Oss is een belangrijke trekker in de samenwerking in NOB (Noordoost-Brabant). Zowel op het gebied van economie, als op het gebied van arbeidsmarkt en luchtkwaliteit trekt Oss de kar voor de regio.
In de samenwerking binnen Brabant is Oss aangehaakt in het M7 en B5 netwerk.
Bij G40 is Oss actief onder andere als trekker van de nieuwe themagroep MKB innovaties.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Wij zijn aangehaakt op de activiteiten van de G40 en VNG en laten daar onze stem horen, we zijn trekker geworden van de themagoep MKB innovaties en op het gebied van de Global Goals spelen we een leidende rol.
- In de samenwerking op provinciaal niveau van B5 en M7 hebben we met de provincie Noord-Brabant en de BOM gewerkt aan een actie- en investeringsagenda ten behoeve van COVID-19 herstel. Hierin zijn diverse projecten vanuit Oss opgenomen. Besluitvorming hierover is gepland in 2021.
- Er heeft een structuurverandering plaatsgevonden in de samenwerking van NOB. De samenwerking is daardoor overzichtelijker. Bestuurlijke rollen en doelstellingen zijn beter beschreven.
- De Agrifood Capital samenwerking met de ondernemers en onderwijspartners, die wij als Oss alleen niet voor elkaar krijgen, is gericht op het economische profiel van de regio. Concreet blijven we inzetten op een onderzoekscentrum voor duurzame eiwitten (ODE) in onze gemeente.
- Internationalisering doen wij met mate en gericht op de Global Goals. De burgemeester is landelijk ambassadeur voor de Global Goals voor de VNG.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- In de samenwerking op provinciaal niveau van B5 en M7 hebben we met de provincie Noord-Brabant en BOM gewerkt aan een actie- en investeringsagenda ten behoeve van COVID-19 herstel.
- Geplande fysieke bijeenkomsten zijn veelal omgezet in digitale bijeenkomsten. Gebleken is dat dat voor deze vormen van samenwerking goed werkt en veel tijd bespaart.

2.5 Schadewijk

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Met alle partners willen de kwaliteit en leefbaarheid van de wijk versterken: een trotse wijk met diverse woonmilieus en een duurzaam veerkrachtige sociale structuur. Een wijk waarin mensen zich thuis voelen en met plezier wonen, werken, recreëren en leven. We ontwikkelen dit niet voor maar samen met de bewoners. Zoals de wijk zelf aangeeft "De wijk Schadewijk moet een wijk zijn waar kinderen kansrijk op kunnen groeien."*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De samenwerking tussen de verschillende organisaties in de wijk is aanzienlijk verbeterd. Organisaties weten elkaar te vinden en schakelen snel en effectief. Jaarlijks lag het in de bedoeling om een wijkconferentie te houden met bewoners en wijkwerkers. Helaas heeft COVID-19 ervoor gezorgd dat dit uitgesteld moest worden. Zodra het mogelijk is pakken we het weer op. Als resultaat van de eerste werkplaatsconferentie zijn er werkplaatsen ingericht.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We werken samen met onze partners aan versterking van het gebiedsgericht werken met ruimte voor experimenten en met nieuwe samenwerkingsvormen van doe-democratie waarin doen centraal staat.
- We investeren in cocreatie. Dit vraagt van onze organisatie extra vaardigheden, we investeren hiervoor in trainingen.
- Besturen in verandering van tijden betekent ook dat wij op het gemeentehuis niet bedenken wat de beste aanpak is voor de uitdagingen in de Schadewijk. We helpen de wijk dit zelf te formuleren, zelf aan te geven en zelf mee te sturen. In februari 2019 hebben we tijdens werkplaatsconferentie met bewoners en professionals uit de Schadewijk gezamenlijk de speerpunten voor de Schadewijk vastgelegd. In werkgroepen (werkplaatsen) werken al deze krachten samen. Een veilige kansrijke omgeving voor het kind heeft de wijk centraal gezet.
- Extra aandacht is er geweest voor:
    - Sportaanbod voor kinderen uit de Schadewijk, zowel in het wijkcentrum als op het Cruyfcourt
    - Voorlichting Nederlands als tweede taal voor anderstalige ouders

- Het opbouwen van een bewonersstructuur, in 30 straten hebben we nu contactpersonen
- Opbouwen van een vertrouwensrelatie, we zeggen wat we doen en doen wat we zeggen
- Het opzetten van communicatiemiddelen in de wijk (wijkkrant, social media en website)
- Ontmoetingsactiviteiten voor kwetsbare wijkbewoners
- Aanpak van adresfraude
- Herinrichting Kapelaan Naustraat en de ontwikkeling van een buurtzorghuis
- Tijdelijk beheer en herinrichting Zwaluwstraat en Spoorlaan
- Werken vanuit de bedoeling
- Doorontwikkeling van de samenwerkwijze in de Schadewijk, gericht op groepen.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- Ten tijde van de eerste lockdown zijn alle kinderen en 70 plussers in de Schadewijk thuis bezocht en hebben een presentje ontvangen. Doel was een steuntje in de rug te bieden en daar waar sprake was van zorg of een vraag om hulp dit op de juiste plek te melden.
- Tijdens de 2e lockdown is het team Schadewijk nadrukkelijk vaker op straat geweest om contact te houden en signalen op te vangen. Dit werd in de wijk bijzonder gewaardeerd.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

We blijven als gemeente Oss herkenbaar op het gebied van de Global Goals. Deze Sustainable Development Goals zijn verankerd in de beleids- en beheerscyclus en zijn uitgangspunt bij grote opgaven.
We houden bij aanbestedingsprocedures rekening met duurzaam gebruik van grondstoffen, energieverbruik en sociale aspecten (social return). Dat geldt ook voor onze eigen bedrijfsvoering, zoals gebouwenbeheer, wagenpark en catering.
Vanuit de doelstellingen van de Participatiewet, specifiek de banenafspraak, creëren we functies voor specifieke doelgroepen, onder andere door het aanpassen van takenpakketten (jobcarving).

De global goals die bij dit programma horen zijn: Gendergelijkheid, fatsoenlijk werk en gezonde economie, ongelijkheid verminderen, vrede, veiligheid en gerechtigheid en partnerschappen om doelen te bereiken.

De bedrijfsvoeringsonderdelen hebben over het algemeen nauwelijks tot geen contact met onze inwoners, ondernemers of maatschappelijke organisaties. Hun doel is aansluiten bij de collega's die werkzaam zijn in de primaire processen en de signalen die ze daar krijgen verwerken in prima ondersteuning. Zij ontzorgen hun collega's zodat deze zich kunnen richten op uitstekende dienstverlening.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef-waarde
Klanttevredenheid	Waarstaatje-gemeente.nl					Landelijk gemiddelde
- directe dienstverlening			6,93		6,9	6,75
- digitale dienstverlening			7,22		7,3	6,85
Tevredenheid medewerkers	Gemeente		7,4			7,1
Ziekteverzuim	Gemeente	5,8	5,5	5,9	6,3	Landelijk gemiddelde 5,8%
Norm banenafspraak	VNG banen-afspraak	16,9	23,1	25,9	25,5	21,7 banen van 25 uur (2019)

Aantal gevraagde en ongevraagde adviezen van de jongerenraad:
Gevraagd: Advies op de Visie op jongerenwerk
Ongevraagd: Advies onderwijs en computerregeling

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Jaar
Formatie per 1.000 inwoners (bron: Personeelsmonitor Gemeenten; A&O-fonds Gemeenten)	7,2 fte	2020
Overhead (bron: Vensters voor bedrijfsvoering)	28,0%	2020
Apparaatskosten per inwoner (bron: Vensters voor bedrijfsvoering)	€ 668	2020
Externe inhuur: kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur. (bron: Personeelsmonitor Gemeenten; A&O-fonds Gemeenten)	13,0%	2020

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2020 primitief	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Overhead	Lasten	27.466	30.783	29.818	-964	V
	Baten	-1.857	-3.012	-3.046	-34	V
	Saldo	25.609	27.771	26.772	-999	V
Raad en raadscommissies	Lasten	1.331	1.359	1.396	38	N
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	1.331	1.359	1.396	38	N
Dienstverlening	Lasten	2.453	2.583	2.399	-183	V
	Baten	-1.045	-1.035	-1.010	25	N
	Saldo	1.408	1.548	1.390	-158	V
College	Lasten	1.124	1.162	1.578	416	N
	Baten	0	-38	-42	-4	V
	Saldo	1.124	1.124	1.536	411	N
Wijkgericht werken	Lasten	1.300	1.339	1.180	-158	V
	Baten	-110	-110	-110	0	-
	Saldo	1.190	1.229	1.070	-158	V
Rekenkamer	Lasten	50	50	45	-5	V
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	50	50	45	-5	V
Verkiezingen	Lasten	110	0	11	11	N
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	110	0	11	11	N
Saldo kostenplaatsen	Lasten	0	0	-775	-775	V
	Baten	0	0	-72	-72	V
	Saldo	0	0	-847	-847	V
Totaal programma	**Lasten**	**33.835**	**37.275**	**35.653**	**-1.622**	**V**
	Baten	**-3.012**	**-4.195**	**-4.279**	**-85**	**V**
	Saldo	**30.823**	**33.081**	**31.374**	**-1.707**	**V**
Stortingen reserves		638	761	983	222	N
Onttrekkingen reserves		-471	-2.333	-1.878	455	N
Totaal mutaties reserves		**167**	**-1.572**	**-895**	**677**	**N**
Resultaat		**30.990**	**31.509**	**30.478**	**-1.031**	**V**

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

Personeelskosten en overhead (saldo kostenplaatsen)

Voor een goed totaalbeeld hebben we een analyse gemaakt inclusief mutaties in de reserves.
De directe personele kosten (saldo kostenplaatsen) zijn € 847.000 lager dan begroot. De overheadkosten (o.a. indirecte personele kosten) zijn € 440.000 lager dan begroot. Per saldo is er dus sprake van een voordeel op de personele kosten en overhead van € 1,3 miljoen.
Dit voordeel wordt veroorzaakt door de volgende grote posten:

- Lagere kosten Werk & Inkomen: € 279.000. We hebben € 142.000 minder uitgegeven voor de Veranderopgave inburgering (pilotprogramma en implementatie nieuwe wet inburgering). We stellen voor om dit geld over te hevelen naar 2021. Daarnaast hebben we in 2020 geen kosten gemaakt voor inkoop van trainingen en trajecten voor het project AJOSS (Aanpak jongeren met schulden in de gemeente Oss). Ook dit willen we overhevelen naar 2021.
- Lagere kosten Wmo management en uitvoering: € 162.000. Dit komt vooral door lagere inhuur door een afname van de werkvoorraad door COVID-19.
- Lagere kosten contractmanagement en inkoop sociaal domein/ toegang Zorg en Welzijn en uitvoeringsprogramma: € 582.000. Belangrijke oorzaken hiervan zijn:
    - Vacatureruimte (137.000). We hebben nog geen extra capaciteit ingezet vanuit de regiobijdrage voor de uitvoering van contractmanagement Wvggz en onderzoek voor huishoudelijke verzorging. Daarnaast hebben we maar een gedeeltelijke invulling van de budgetregisseur Jeugd in afwachting van de nieuwe inkoopsystematiek voor jeugd. We stellen voor om dit voordeel over te hevelen naar 2021 voor ontwikkeling van dashboard sociaal domein.
    - Voordeel van € 220.000 door met name lagere kosten voor de implementatie van de nieuwe inkoop. Door COVID-19 is de regionale aanbesteding van jeugdzorg inkoop uitgesteld tot 2022. In plaats daarvan is voor 2021 jeugdhulp ingekocht via een noodprocedure. Hierdoor is een groot deel van de implementatiewerkzaamheden een jaar doorgeschoven, naar 2021. We stellen dan ook voor om € 125.000 voor deze implementatie jeugd over te hevelen naar 2021.
    - Een positief resultaat van € 107.000 op de regionale inkooporganisatie van de Wmo.
- Lagere kosten afdeling Mens en Maatschappij: € 515.000. Bij steeds meer beleidsvelden vervullen we een regierol voor de regio. Deze kosten worden doorbelast aan de deelnemende gemeenten. Denk hierbij aan Maatschappelijke Opvang, Beschermd Wonen, WMO en Jeugdzorg. Ook hebben we in 2020 meer inzet gepleegd aan Onderwijsachterstandenbeleid (o.a. in verband met COVID-19). Deze kosten zijn betaald uit de specifieke rijksuitkering die we voor Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) ontvangen. Echter door de regionale inzet en extra uren OAB zijn er knelpunten ontstaan bij diverse zaken binnen het sociaal domein. Om deze knelpunten aan te pakken stellen we voor om een bedrag € 380.000 over te hevelen naar 2021.
- Lagere kosten Toezicht en Handhaving: € 229.000. In verband met COVID-19 hebben we hiervoor in 2020 extra geld ontvangen. Dit geld is in 2020 echter niet nodig geweest. De handhaving- en toezichturen die normaal aan parkeren worden ingezet, zijn verschoven naar extra COVID werkzaamheden. We verwachten nog wel extra kosten op dit gebied in 2021 (bijv. organisatie lokale vaccinaties). Vandaar dat we voorstellen om dit geld over te hevelen naar 2021.
- Lagere kosten IBOR Gebieden en Projecten: € 163.000. We hebben lagere kosten door vacatureruimte en lagere inhuurkosten (lagere VAT-kosten).
- Lagere kosten ICT informatiemanagement en gegevensbeheer: € 246.000. Dit voordeel bestaat grotendeels uit:
    - Uitstel van upgrade van het Zaaksysteem en van Microstation (€ 65.000). We stellen voor om dit geld over te hevelen naar 2021.
    - Lagere kosten voor het implementeren van licenties Microsoft (€ 128.000). We stellen voor om hiervan € 50.000 over te hevelen naar 2021 voor de verdere ontwikkeling van Teams.
    - Lager uitvoeringskosten van € 40.000 in verband met uitstel Omgevingswet. Ook hiervan stellen we voor om dit geld over te hevelen naar 2021.

- Lagere kosten Juridische zaken: € 79.000. Dit komt door een daling van het aantal bezwaren. Daardoor minder inhuur externe deskundigheid en ook minder presentiegelden commissieleden bezwarencommissie.
- Lagere kosten Financiën en Control: € 108.000. Dit komt door vacatureruimte en lagere kosten van inhuur specialistische adviezen.

Naast deze voordelen hebben we aantal nadelen, zoals:
- Hogere kosten Ruimtelijke Ontwikkeling: € 194.000. We hebben hogere kosten vooral door inhuur voor diverse projecten.
- Hogere kosten voor Publiekscentrum: € 261.000. Deze extra kosten zijn gemaakt voor extra inhuur en daarnaast is de taakstelling op personeel door sterke afname van het aantal te verstrekken reisdocumenten niet gerealiseerd.
- Hogere kosten Personeel en Organisatie: € 217.000 door extra inhuurkosten. De inhuur is vooral ingezet ten behoeve van de salarisadministratie, formatiebeheer en rapportages. Ook hebben we extra ingehuurd voor projectleiderschap tOss (hybride werken), coördinatie sociaal jaarverslag en projectleiderschap opzet leerplein.
- Hogere kosten Facility: € 173.000. Dit nadeel komt vooral door hogere kosten van catering, koffieautomaten en beheer door IBN.
- Hogere ICT kosten software en hardware: € 197.000. Dit komt met name door een eenmalige (overbruggings-)licentie voor software.

Voor de omgevingswet hebben we € 131.000 minder geld gehaald uit de reserve ICT. In 2020 hebben we ICT budget gekregen van € 229.000 voor de invoering van de Omgevingswet. Dit zouden we voor overgrote deel betalen uit reserve ICT. De Omgevingswet is uitgesteld. Doordat er nog veel onduidelijkheid is en leveranciers en gemeentes nog niet klaar zijn met de voorbereidingen, is het verkregen budget nog niet geheel uitgegeven. Leveranciers zullen in 2021 met oplossingen komen en dan de kosten pas in rekening brengen. Er is ingeschat dat er nog € 131.000 aan kosten voor de Omgevingswet gemaakt dient te worden. Dit geld is in de reserve ICT blijven zitten, zodat dit in 2021 besteed kan worden.

Dienstverlening

We hebben per saldo een voordeel van € 158.000. Dit komt door lagere kosten van het programma E-dienstverlening (€ 136.000). Door deze lagere kosten hebben we ook € 136.000 minder uit de reserve gehaald. Een deel van de projecten hebben we doorgeschoven naar 2021. Dat is een bewuste keuze zodat we niet doorbouwen op achterhaalde technologie. Binnen het programma heeft procesverbetering een centrale rol gekregen. Met name de processen in een grotere keten hebben koppelingen tussen systemen nodig. De technologie daarvoor is nu volop in ontwikkeling. Daarnaast komt er in 2021 een aanpassing op het dienstverleningsconcept wat vraagt om herijking van het zaakgericht werken.

College

De kosten zijn € 416.000 hoger dan begroot. We hebben ruim € 0,4 miljoen extra moeten storten in de voorziening voor pensioenen (huidige en voormalige) wethouders. Dit komt vooral door de historische lage rentetermijnstructuur (RTS-curve). Dit is de rente voor pensioenfondsen waarmee we de huidige waarde van toekomstige verplichtingen berekenen.

Wijkgericht werken

De kosten zijn € 158.000 lager dan begroot. Dit komt door:
- lagere kosten acitivteiten wijk- en dorpsraden (door COVID-19): € 59.000
- lagere kosten werkplaatsen in de wijk (Schadewijk): € 96.000.

Stortingen reserves

We storten € 222.000 extra in reserves voor met name:
- extra storting in de reserve WGA: € 70.000. Dit komt doordat we lagere kosten voor de WGA uitkering hebben en in deze reserve storten we zijn ook de overschotten op de OR budgetten (conform afspraken).

- extra storting in de reserve organisatieontwikkeling: € 157.000. Dit betreft vooral voordelen die zijn ontstaan door gebruik van het generatiepact door medewerkers.

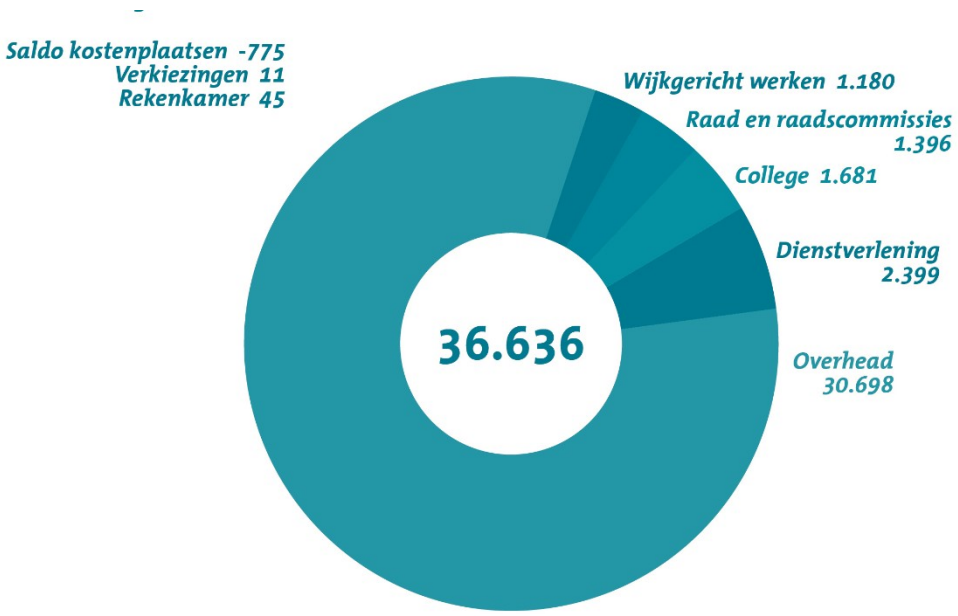
Onttrekkingen

We onttrekken € 455.000 minder aan reserves . Dit komt met name doordat we:

- minder onttrokken uit de reserve automatisering: € 185.000 door lagere kosten ICT (zie bovenstaande uitstel van projecten).
- minder onttrokken uit de reserve ABR grondbedrijf: € 313.000. De werkelijke kosten voor de taskforce woningbouw en bedrijventerreinen bedragen € 87.000. Het restant van de beschikbare € 400.000 is beschikbaar in 2021.
- extra onttrokken uit de reserve organisatieontwikkelingen: € 270.000. Dit betrof bijvoorbeeld kosten voor digitalisering processen (passend binnen de middelen die de gemeenteraad beschikbaar heeft gesteld).
- minder onttrokken aan de reserve fiscale adviezen: € 45.000.
- minder onttrokken aan de reserve participatiebevordering: € 46.000.
- minder onttrokken aan de reserve E- dienstverlening: € 136.000.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2020 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

Niet van toepassing.

Programma 11. Financieel solide

1. Inleiding

Een financieel gezonde gemeente is in het belang van alle inwoners in Oss. De begroting moet sluitend zijn. De meerjarenbegroting biedt inzicht in de verwachte inkomsten en uitgaven over een langere periode. We moeten zorgvuldig met het gemeentelijk geld omgaan, dus is er aandacht voor 'treasury' en de reserves moeten op orde zijn. Dat alles willen we realiseren tegen de achtergrond van een aanvaardbaar niveau aan lasten, zowel voor bewoners als voor ondernemers.

2. Programma-onderdelen

2.1 Belastingen

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Beheerste lastendruk*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We streven er naar om de lokale lastendruk minimaal € 22,50 onder het landelijk gemiddelde te houden. In 2020 is dit ook gerealiseerd. De lokale lastendruk lag in 2020 € 36 onder het landelijke gemiddelde. Door de extra OZB verhoging van 5% en de stijging van de afvalstoffenheffing in 2021 staat deze doelstelling onder druk. Definitieve cijfers hierover worden in de loop van 2021 door het COELO bekend gemaakt.
Afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen verwachten we dat de lokale lastendruk onder het landelijk gemiddelde blijft. Door aanpassing van het afvalbeleid en de verschuiving van containercombinaties ("gemiddelde Ossenaar" had een grote grijze en een kleine groene container en krijgt 2 kleine containers) wordt de stijging van de gemiddelde lastendruk kleiner (7%).

Daarnaast willen we de gewenste opbrengst voor de gemeente tegen zo laag mogelijke uitvoeringskosten verkrijgen. De Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB) voert de belastingtaken voor ons uit. De portefeuillehouder financiën is lid van het dagelijks bestuur.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De totale lastendruk lag in 2020 ruim onder het landelijke gemiddelde (€ 36 onder het landelijke gemiddelde). In 2020 is besloten om de OZB niet te verhogen, ook niet met de inflatie. In 2020 stonden we op plek 98 (van de 377 (deel)gemeenten) met de laagste lastendruk.
- We hanteren een kostendekkend tarief voor riolering. In 2020 is de rioolheffing niet verhoogd.
- We verhoogden in 2020 de afvalstoffenheffing met 15%. Deze verhoging was nodig om een groot deel van de gestegen kosten te kunnen betalen. We hadden een groter tekort verwacht, maar door incidentele voordelen hebben we dat op kunnen vangen.
- Het oordeel van de waarderingskamer over de BSOB voor onze gemeente was "goed". "Goed" is van toepassing op een gemeente die WOZ-taxaties van goede kwaliteit levert en daarnaast op alle onderdelen van het WOZ-werkproces voldoet aan de gestelde kwaliteitseisen. De gemeente heeft ook voldoende maatregelen getroffen voor adequate aansturing en kwaliteitsbeheersing van de werkzaamheden.
- We monitoren jaarlijks de uitvoering van de belastingen bij de BSOB. In de kadernota heeft BSOB de volgende belangrijke hoofdlijnen geschetst:
    - Verdere professionalisering en automatisering van de financiële en operationele besturing;
    - Verdergaande standaardisatie van de processen en maximale aandacht voor robotisering en digitalisering;
    - Modern werkgeverschap;
    - Deelnemers dichtbij houden;
    - Met gepaste voorzichtigheid mogelijkheden van uitbreiding dienstverlening verkennen en uitbreiding van de belastingsamenwerking;
    - Verdergaande harmonisatie in beleid.

- We zien in 2020 de grote toename van de kosten bij de BSOB door bezwaren die worden gedaan door bureaus die werken op basis van "no cure no pay". Dit vergt extra capaciteit bij de BSOB.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?
- BSOB verstuurde tot 1 juni 2020 geen nieuwe aanslagbiljetten. Ze hebben in die periode ook geen aanmaningen en dwangbevelen verstuurd.
- Inwoners en bedrijven hadden de mogelijkheid om het aanslagbiljet dat in februari ontvangen was te betalen tot 1 juni. Daarnaast is er de bereidheid om ten aanzien van belastingen betaalregelingen aan te gaan.
- Tot 1 september 2020 deed de BSOB geen actieve invordering. Hierna is dit weer opgestart.
- We hebben besloten om voor het gehele jaar 2020 geen precariobelasting te innen.

2.2 Financiën

Doelstellingen
We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Uitvoeren van een stabiel financieel beleid*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?
In het coalitieakkoord 'Kansen zien, kansen pakken' is gekozen voor een solide financieel beleid met sluitende meerjarenbegrotingen.
- Op dit moment hebben we een meerjarig sluitende programmabegroting 2021-2024. Maar de financiële positie op basis van de (meerjaren) begroting staat fors onder druk. De meerjarenbegroting is ternauwernood sluitend. Dit wordt vooral veroorzaakt door kostenstijgingen in het sociaal domein (met name Jeugdhulp en Wmo). We zien de tekorten binnen Jeugdhulp oplopen en ook zien we door de invoering van het abonnementstarief de kosten voor de Wmo verder stijgen. Richting het Rijk maken we ons, samen met de VNG, hard voor structurele compensatie van de hogere kosten in het sociaal domein. Ook lobbyen we voor de afschaffing van de zogenaamde opschalingskorting. Als gemeenten hebben we meer financiële armslag nodig om alle (landelijke) ambities te realiseren. Daarnaast gaat ook de huidige COVID-19 crisis effecten hebben. De landelijke compensatie voor dit jaar vanuit het Rijk waarderen we, echter we maken ons grote zorgen over de toekomstige gevolgen van deze crisis. Wat betekent dit bijvoorbeeld voor onze lokale economie, voor cultuur en wat zijn de sociale en maatschappelijke effecten? Deze onzekere effecten zullen directe gevolgen gaan hebben voor onze meerjarenbegroting.
- In de programmabegroting 2021-2024 hebben we gekozen om op dit moment NIET te bezuinigen en om juist anticyclisch te investeren. De gemeenteraad heeft besloten dat er geen instellingen of verenigingen om mogen vallen als gevolg van COVID-19. En we blijven investeren vanuit een stabiele basis. Onze topprioriteiten daarbij blijven:
    - Dynamisch stadscentrum;
    - Voorzieningen voor ontmoeten, sport en cultuur;
    - Bouwen voor de toekomst;
    - Uitvoering sociaal domein;
    - Duurzaamheid;
    - Investeren in de organisatie.
- We begroten voor het jaar 2021 een tekort van ruim € 1 miljoen. Dit tekort halen we uit de algemene reserve.
- De provincie Noord-Brabant heeft onze begroting bestempeld met de kleur "Oranje". Dat wil zeggen dat ook zij aangeven dat onze begroting onder druk staat (begroting 2021 is zoals we zelf ook aangeven niet structureel sluitend, begrotingsevenwicht wordt gerealiseerd in het laatste begrotingsjaar 2024).
- De hoogte van de algemene reserve voldoet aan onze eigen vastgestelde norm (10% van de algemene uitkering). Voor het compenseren van COVID-19 effecten is besloten dat de algemene reserve tijdelijk onder deze norm mag komen.
- We hebben en goedkeurende verklaring van de accountant op de jaarrekening 2019.

- Daarnaast hebben we voldoende weerstandsvermogen om gemeentelijke risico's af te dekken.
- We zien een toename van risico's.
- De algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf (ABR) is goed gevuld.
- Een deel van de investeringsruimte kan worden bekostigd uit het overschot op de Algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Voor het COVID-19 debat (gemeenteraad 4 juni 2020) hebben we een notitie opgesteld met daarin:
    - algemene uitgangspunten en criteria om richting te geven aan de invulling van maatregelen;
    - een analyse per programma met speerpunten en knelpunten en ook een aantal dilemma's;
    - een beeld van de financiële positie, de risico's en een beeld van de financiële ondersteuningsmaatregelen.
- In de Prioriteitennota 2021-2024 hebben we conform de raadsmotie "Prioritering is een bevoegdheid van de gemeenteraad" de knelpunten per programma in beeld gebracht, in kaart gebracht wat nodig is om alle knelpunten op te lossen en hebben we een voorstel gedaan voor prioritering. Dat voorstel stond in het licht van het toekomstbeeld van onze gemeente. Ook zijn in deze prioriteitennota COVID-19 ondersteuningsmaatregelen en risico's in beeld gebracht.
- In de programmabegroting 2021-2024 hebben we conform de raadsmotie "Scenario's steunpakket corona" zo goed mogelijk in beeld gebracht wat de mogelijke financiële effecten zijn van de COVID-19 crisis. En hebben we een beeld geschetst van landelijke compensatiemaatregelen.
- Op basis van de volgende 6 criteria hebben we diverse ondersteuningsmaatregelen doorgevoerd:
    1. We geven inkomenssteun aan mensen die dat nodig hebben, geen omzetsteun aan bedrijven, of sectoren
    2. Helpen verdienen is beter dan helpen besparen
    3. Op naar werk
    4. We investeren in samenleven
    5. We investeren in zorgcontinuïteit
    6. We zijn en blijven een financieel gezonde organisatie.

    Een totaalbeeld hiervan is ook opgenomen in deze programma-evaluatie.
- In de programmabegroting 2021-2024 hebben we in de paragraaf Weerstandsvermogen een hoofdstuk opgenomen van scenario's van effecten uit de COVID 19-crisis. Dit op basis van landelijk onderzoek waaraan we als gemeente gewerkt hebben.
- We zetten via onder andere de G40 en via de VNG in op lobby richting het Rijk op het gebied van:
    - voldoende financiële middelen voor jeugdzorg
    - voldoende compensatie voor de effecten vanuit COVID-19 (korte en langere termijn)
    - (gedeeltelijk) terugdraaien van de zogenaamde opschalingskorting
- In de taskforce woningbouw en bedrijventerreinen werken we financiële instrumenten uit om zo inhoud te geven aan anticyclisch investeringsbeleid.
- We blijven periodiek de betalingstermijn van onze facturen monitoren. Gedurende de COVID-19 crisis hebben we versneld facturen betaald (binnen 16 dagen).
- We hebben een nieuwe aanbesteding van de accountantscontrole voorbereid. De gemeenteraad heeft in 2020 het programma van eisen hiervoor vastgesteld. Begin 2021 vindt besluitvorming hierover plaats.
- We hebben voorbereidingen gedaan voor de invoering van de rechtmatigheidsverklaring. Deze wordt per 2021 (of mogelijk 2022) ingevoerd. Om dit te realiseren maken we een verbeterslag in het huidige systeem van interne controles.
- In 2020 zijn we gestart met het verbeteren van ons financieel systeem. We zetten daarbij in op: basis op orde houden, verdergaande digitalisering en robotisering.
- In het portaal http://financien.oss.nl staan alle digitale planning & control documenten.

Wat hebben we specifiek in het kader van COVID-19 gedaan?

- Bij de start van COVID-19 hebben we in 2020 besloten om bedrijven, inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties uitstel van betaling te geven. Dit uitstel was tot 1 september 2020.
- Voor nieuwe rekeningen is vervolgens in 2020 een standaard betalingstermijn gehanteerd van 90 dagen.

- We gaan coulant om met aanvragen voor betaalregelingen.
- Facturen zijn door ons zelf zo spoedig mogelijk betaald (streven binnen 15 dagen). De gerealiseerde termijn is 13 dagen.
- In 2020 hebben we besloten om instellingen/ verenigingen de mogelijkheid te geven om te kiezen om geen aflossing en rente te betalen. Dit onder voorwaarde van ondertekening van een aanvullende overeenkomst waarbij de looptijd van de lening met 1 jaar wordt verlengd. In 2020 zijn 7 leningovereenkomsten aangepast voor een totaal bedrag van € 167.000 aan aflossing en € 272.000 aan rente.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Niet van toepassing.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2017	2018	2019	2020	Streef-waarde
Oordeel accountant over rechtmatigheid en getrouwheid	Controlerapport accountant bij jaarrekening	Positief	Positief	Positief	volgt later	Positief
Lokale lastendruk (lijst met goedkoopste gemeenten)	COELO	93e plaats	103e plaats	98e plaats	volgt later	2020: Top 100
Lokale lastendruk: bedrag onder landelijk gemiddelde	COELO	€ 42	€ 36	€ 33	€ 36	Minimaal € 22,50
Oordeel waarderingskamer	Brief waarderingskamer	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
Betaalgedrag gemeente - % tijdig betaald binnen 30 dagen	Gemeente	90%	90%	91%	90%	90%
- % tijdig betaald binnen 15 dagen (norm gedurende COVID-19)		-	-	-	92%	90%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Gemiddelde WOZ-waarde	€ 254.000	€ 261.000	2020
	€ 234.000	niet bekend	2019
	€ 218.000	€ 223.000	2018
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens	€ 740	€ 717	2020
	€ 707	€ 687	2019
	€ 685	€ 669	2018
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	€ 740	€ 779	2020
	€ 707	€ 748	2019
	€ 685	€ 731	2018

Het ministerie van BZK heeft een database ontwikkeld met informatie over de financiën van gemeenten (www.financiengemeenten.nl).
Deze database bevat financiële informatie op het niveau van individuele gemeenten (kengetallen, uitgaven van gemeenten t.o.v. andere gemeenten etc.).

4. Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2020 primitief	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Dividend en Winstuitkering	Lasten	0	0	0	0	N
	Baten	-100	0	-82	-82	V
	Saldo	-100	0	-82	-82	V
Treasury	Lasten	-730	270	562	291	N
	Baten	-1.041	-795	-788	7	N
	Saldo	-1.772	-524	-226	298	N
Algemene uitkering	Lasten	0	0	0	0	-
	Baten	-180.701	-190.176	-190.901	-726	V
	Saldo	-180.701	-190.176	-190.901	-726	V
Algemene baten en lasten	Lasten	2.175	186	13	-173	V
	Baten	-605	-630	-630	0	-
	Saldo	1.570	-445	-617	-173	V
Overige belastingen	Lasten	5	5	0	-5	V
	Baten	-302	-267	-448	-181	V
	Saldo	-297	-262	-448	-186	V
OZB belasting	Lasten	1.340	1.531	1.530	-1	V
	Baten	-19.414	-19.321	-19.838	-517	V
	Saldo	-18.074	-17.790	-18.308	-518	V
Onvoorzien	Lasten	300	122	0	-122	V
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	300	122	0	-122	V
Reserveringen	Lasten	54	54	181	127	N
	Baten	0	0	0	0	-
	Saldo	54	54	181	127	N
Totaal programma	**Lasten**	**3.145**	**2.169**	**2.286**	**117**	**N**
	Baten	**-202.162**	**-211.189**	**-212.688**	**-1.499**	**V**
	Saldo	**-199.018**	**-209.020**	**-210.401**	**-1.382**	**V**
Stortingen reserves		1.134	1.155	1.108	-47	V
Onttrekkingen reserves		-3.045	-3.001	-3.001	0	N
Totaal mutaties reserves		**-1.911**	**-1.846**	**-1.894**	**-47**	**V**
Resultaat		**-200.928**	**-210.866**	**-212.295**	**-1.429**	**V**

Toelichting op afwijkingen groter dan € 100.000

Dividend en winstuitkering
We hebben een voordeel van € 82.000 door de dividenduitkering Bank Nederlandse Gemeenten over 2019. De bank heeft in het jaar 2020 bekend gemaakt dat de daadwerkelijke uitbetaling van dit dividend is opgeschort tot in elk geval na 31 december 2020. Hiertoe is de bank "verplicht" door de Europese Centrale bank (ECB). Reden hiervoor is de COVID-19 crisis. Op basis hiervan hebben wij een melding gemaakt in de programmabegroting 2021-2024 dat deze opbrengst onzeker is. Omdat het de intentie is van de BNG Bank om het dividend na genoemde datum toch uit te keren, is het volgens onze richtlijnen verplicht om deze inkomst wel te boeken. Hoewel de inkomst bepaalde mate van onzekerheid heeft, hebben we hierdoor een voordeel in het jaar 2020 (omdat we vanuit voorzichtigheidsprincipe al rekening hadden gehouden dat dividend niet uitgekeerd zou worden).

Treasury
We hebben een nadeel van € 298.000. Dit komt door de rentebijschrijving op de gevormde voorzieningen binnen het grondbedrijf (€ 0,3 miljoen). Bij verliesgevende grondexploitaties vormen we een voorziening tegen contante waarde. Dit betekent dat de voorziening jaarlijks met rente verhoogd moet worden om ervoor te zorgen dat de verliesvoorziening uiteindelijk groot genoeg is om verwachte tekorten af te dekken.

Algemene uitkering
We hebben een voordeel van € 726.000. Dit voordeel bestaat uit een positief effect vanuit de decembercirculaire 2020 van € 616.000 en een positieve afrekening over voorgaande jaren van € 109.000. Het positieve effect vanuit de decembercirculaire komt vooral doordat in deze circulaire het 3e compensatiepakket COVID-19 is verwerkt (€ 435.000). Dit bedrag is voor:
- Aanvullend pakket re-integratiekosten: € 130.000
- Gemeentelijk schuldenbeleid: € 75.000
- Bijzondere bijstand: € 26.000
- Continuïteit van zorg: € 124.000
- Compensatie quarantainekosten: € 19.000
- Beschermd wonen continuïteit van zorg: € 61.000

Via de resultaatbestemming doen we diverse voorstellen om deze gelden beschikbaar ter stellen voor het jaar 2021.

Algemene baten en lasten
We hebben een voordeel van € 173.000 in de stelpost loon- en prijscompensatie. Jaarlijks ramen we in de begroting geld voor jaarlijkse loonstijging (CAO en premiestijgingen) en reguliere kostenstijgingen. Niet het volledig budget is aangevraagd in 2020.

Overige belastingen
We hebben een voordeel van € 181.000. Dit komt vooral door de toeristenbelasting. Over deze belasting hebben we met individuele ondernemers afspraken gemaakt. Hierdoor ontvangen we bedragen uit voorgaande jaren die eerder zijn opgelegd. Omdat deze in voorgaande jaren als mogelijk oninbaar zijn beschouwd, is dit nu een voordeel.

OZB belasting
De OZB opbrengsten zijn circa € 517.000 hoger dan geraamd. Dit bestaat uit een voordeel van € 76.000 op Onroerendezaakbelasting Woningen, € 453.000 op Onroerendezaakbelasting Niet Woningen en € 12.000 lagere invorderingskosten. We bepalen de tarieven op basis van een prognose van de WOZ-waarde voor het opvolgend jaar. Deze waarde wordt gebaseerd op een aantal aannames. Achteraf is gebleken dat de geprognosticeerde WOZ-waarde afwijkt ten opzichte van de gerealiseerde WOZ-waarde. Hierdoor hebben we een voordeel behaald op de WOZ-opbrengsten.

De BSOB heeft aangegeven dat de volgende factoren van invloed zijn op de verschillen tussen de geprognosticeerde en gerealiseerde waarde:

- In de prognose zijn ze er van uitgegaan dat er, ten opzichte van eerdere jaren, lager gewaardeerd zou worden ten opzichte van het marktniveau. Hiervoor is gekozen vanwege het hoge aantal bezwaren de afgelopen jaren. De taxateurs zijn mogelijk afgelopen jaar te voorzichtig geweest in het lager waarderen;
- Er is meer grip op de tijdige verwerking van nieuwbouw, er is een inhaalrace geweest voor het relatief veel omzetten van objecten van bouwterrein naar woning in aanbouw. Ook worden gereedmeldingen eerder afgerond. Hierdoor is er sprake van meer areaal (dus hogere WOZ waarde);
- Door de mutatiesignalering in de Basisregistratie Adressen en Gebouwen en daarmee het invullen van ontbrekende onderdelen, is er sprake van in feite een verkapte areaaluitbreiding.

Onvoorzien

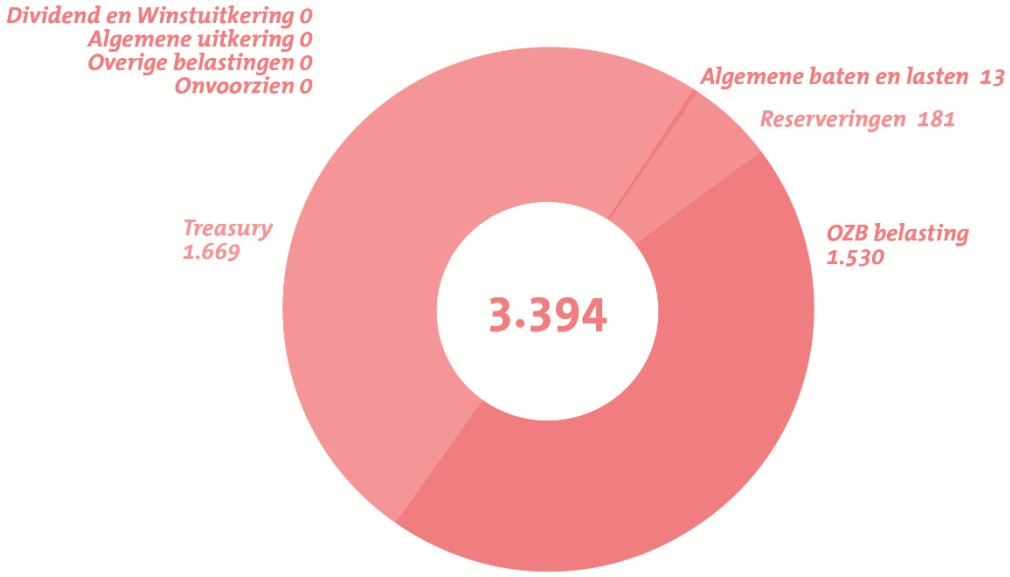
De post onvoorzien is niet volledig besteed in 2020. Dit levert een voordeel op van € 122.000. Van het totale bedrag van € 300.000 is € 178.000 besteed aan het Hoornwerk bodemonderzoek (€ 170.000) en restauratie historische klok Museum Jan Cunen (€ 8.000).

Reserveringen

We hebben een nadeel van € 127.000 door een extra storting in de voorziening dubieuze debiteuren. Jaarlijks beoordelen we alle openstaande vorderingen en maken we een inschatting van de risico's of bedragen wel of niet inbaar zijn. Gezien de huidige COVID-19 crisis hebben we inschatting gemaakt dat het risico op oninbaarheid groter is. Daarom hebben we een extra storting in de voorziening gedaan van € 127.000.

Lasten per product

In de volgende figuur hebben we voor 2020 de totale lasten per product in beeld gebracht (bedragen x € 1.000).

5. Overzicht subsidies

Niet van toepassing.

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Samenvatting

Het weerstandsvermogen geeft de financiële gezondheid van de gemeente weer. We drukken deze uit in een ratio. De uitkomst van de ratio moet in beginsel minimaal 1 zijn.

Op hoofdlijnen is het beeld als volgt:

Omschrijving	Bedrag/ratio incidenteel	Bedrag/ratio structureel
Geïnventariseerde risico's	€ 8,9 miljoen	€ 1,1 miljoen
Weerstandscapaciteit	€ 39,1 miljoen	€ 3,5 miljoen
Weerstandsratio	4,40	3,31

De conclusie hieruit is dat de weerstandscapaciteit van voldoende omvang is om de gekwantificeerde risico's te ondervangen. Er is ook ruimte voor het opvangen van onvoorziene risico's.
We maken echter wel de kanttekening dat de COVID-19 crisis voor grote onzekerheid zorgt. Het is onduidelijk wat voor (financiële) effecten deze crisis heeft voor de toekomst. De huidige crisis en de ontwikkelingen noodzaken dat we moeten sturen met grote onzekerheid. We volgen daarom nauwgezet alle ontwikkelingen en gevolgen voor onze inwoners, bedrijven en instellingen. Uiteraard ook de gevolgen voor onze eigen begroting. We volgen kritisch alle landelijke ondersteuningsmaatregelen en bepalen welke aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn.
Ten opzichte van de programmabegroting zijn er een aantal risico's vervallen. Deze zijn inmiddels concreet geworden en de effecten hiervan zijn verwerkt in deze jaarrekening.

1. Beleid

Het beleid van de gemeente ten aanzien van risicomanagement is nader uitgewerkt in de notitie risicomanagementbeleid.

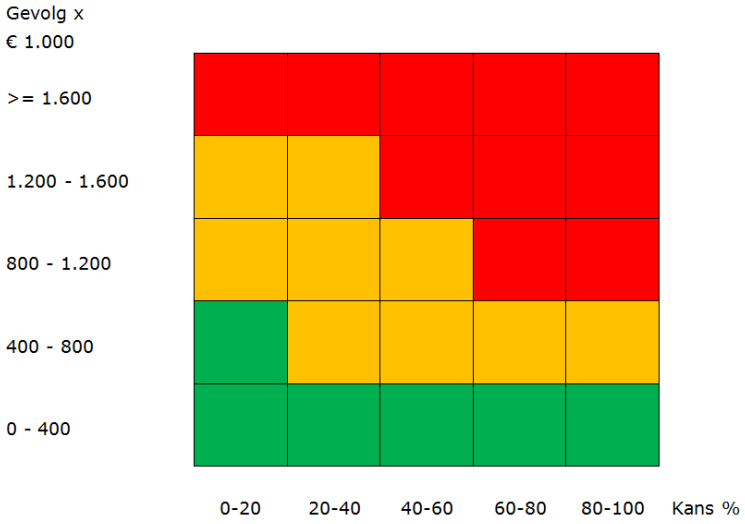
Risicomanagement is gedefinieerd als het op gestructureerde wijze identificeren, analyseren en beheersen van risico's die van invloed zijn op de realisatie van gemeentelijke doelstellingen. De focus ligt op risico's met een mogelijk substantiële invloed op de financiële positie van de gemeente. Aan ons risicomanagement liggen onder andere de volgende uitgangspunten en randvoorwaarden ten grondslag:

- Risicomanagement is onderdeel van de reguliere verantwoordelijkheid van het (lijn)management en is een cyclisch proces.
- We maken zoveel mogelijk gebruik van bestaande instrumenten voor risico-identificatie en -beheersing.
- Risicobeheersing doen we zoveel mogelijk in de reguliere processen.
- Het toepassen van risicomanagement betekent niet dat we alle risico's kunnen voorkomen.

Risico's hangen vaak samen met externe factoren. Daarop hebben we als gemeente niet altijd direct invloed. Daarom is het lastig deze risico's in alle gevallen voldoende betrouwbaar te kwantificeren.
Risico's ontwikkelen zich voortdurend. De laatste rapportage over de risico's en de beheersing daarvan is in de programmabegroting 2020-2023 opgenomen. In deze jaarrekening 2019 hebben we deze risico-inschatting geactualiseerd.

Risicokaart

Omdat risico's lastig te kwantificeren zijn maken we gebruik van de risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de categorisering van de risico's naar kans en gevolg.

Een risico dat zich in het groene gebied bevindt heeft minimale financiële gevolgen. Een risico dat een score heeft in het oranje gebied, vraagt om extra aandacht. Het is hier van belang tijdig beheersmaatregelen te nemen. Een risico met een risicoscore in het rode gebied, vereist directe aandacht om een grote extra last te voorkomen. Preventieve en reducerende beheersmaatregelen kunnen de kans respectievelijk het gevolg terugbrengen naar een acceptabel niveau.
Om te bepalen in welke risicokleur (rood, oranje, groen) een risico valt, zijn structurele risico's vermenigvuldigd met 4 (jaar).

2. Risico's

Risico's in de rode categorie

Risico en beheersmaatregel	S/I[1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Effecten COVID-19	S/I	PM	PM	PM

Het COVID-19 (corona) heeft grote impact op de samenleving. Grote impact op sociaal, maatschappelijk en economisch gebied. We hebben in een apart hoofdstuk aandacht besteed aan:

- Financiële effecten COVID-19 crisis
- Financiële compensatie vanuit het Rijk
- Financiële ondersteuningsmaatregelen
- Belangrijke risico's voor onze gemeente.

Risico's:

De COVID-19 crisis loopt door en op dit moment kunnen we nog nauwelijks een inschatting maken wat de langere termijn effecten zijn van deze crisis.

Voor de "kortere" termijn zien we vooral risico's op het gebied van:

1. Extra uitgaven (bijzondere) bijstand
2. Minder inkomsten parkeren
3. Minder inkomsten toeristenbelasting
4. Ondersteuning sociaal werkbedrijven
5. Extra uitgaven sport
6. Lagere retributies en leges
7. Lagere precario- en reclamebelasting
8. Extra uitgaven cultuurpodia
9. Extra uitgaven schuldhulpverlening
10. Ondersteuning jeugd- & Wmo

Dit zijn dezelfde risico's die eerder uit landelijk onderzoek kwamen over het jaar 2020. Deze risico's zijn nog steeds actueel.

Er blijft veel onzekerheid richting de toekomst. De impact is afhankelijk van aard en diepte van de crisis, de lengte van de periode waarin we leven in de 1,5 meter samenleving etc.. Verwacht mag worden dat risico groot en kans groot is, maar bedragen zijn op dit moment niet in te schatten.

Gelukkig zien we dat het Rijk meerdere compensatiepakketten aan ons heeft gegeven om extra kosten/ lagere opbrengsten op te kunnen vangen. In het aparte hoofdstuk is hiervan eren totaalbeeld gegeven. Inclusief de TOZO regeling telt dit op tot een totaalbedrag van circa € 23 miljoen.

Beheersmaatregel

We hebben hier meerdere maatregelen.

1. Actieve lobby richting het Rijk: we blijven ons hard maken voor voldoende compensatie vanuit het Rijk. We richten onze lobby op extra gelden voor jeugdzorg, volledige compensatie gevolgen abonnementstarief WMO, het verminderen van de zogenaamde opschalingskorting en op voldoende compensatie i.v.m. COVID-19.
2. Voor het jaar 2020 en 2021 zetten we de gelden in die we vanuit het Rijk hebben ontvangen voor compensatiemaatregelen. Mocht dit onvoldoende zijn, zetten we onze algemene reserve in, zoals afgesproken in de programmabegroting 2022-2025.

1 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Volumegroei Wmo	S	€ 800.000 - € 1.200.000	90%	€ 900.000

Risico

Door de invoering van het abonnementstarief is het aantal aanvragen in 2020 opnieuw fors gestegen. We zagen een stijging van het aantal klanten huishoudelijke verzorging ZIN met 1% per maand. Dit is een landelijk beeld. Het Rijk compenseert deze aanhoudende kostenstijging niet. Een besluit over een eventuele aanpassing van het abonnementstarief ligt bij een nieuw kabinet. We voorzien nog geen afvlakking van de groei. Hetzelfde beeld geldt voor de Wmo voorzieningen, vooral voor de vervoersvoorzieningen. Hierbij speelt ook dat we van één leverancier nog geen eindafrekening over 2020 ontvangen hebben. Onduidelijk is of de werkelijke kosten mee- of tegenvallen en of dit een structureel effect heeft op de kosten in 2021 en verder.
We lopen hier dus duidelijk een financieel risico.
Daarnaast blijven de kosten van woningaanpassingen altijd een onzekere factor. Vooral grote woningaanpassingen hebben een grote impact op het kostenplaatje. Het verloop daarvan is niet te voorspellen.
Tenslotte noemen we hier nog de kosten van de Regiotaxi. Tot en met februari 2020 zagen we een duidelijke volumestijging. In deze periode van COVID-19 zien we juist lagere volumes. Als de ritten weer op het niveau van februari 2020 komen verwachten we een budgetoverschrijding.

Beheersmaatregel

In 2020 hebben we een analyse gemaakt van de groei van de inzet van huishoudelijke verzorging en vervoersvoorzieningen. Deze groei hangt vooral samen met het ingevoerde abonnementstarief voor de Wmo en brengt steeds hogere kosten met zich mee. Lokaal en regionaal denken we na over stuurknoppen om hiermee om te gaan.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Grondbedrijf	I	€ 5,63 miljoen	100%	€ 5,63 miljoen

Risico

De resultaten van de grondexploitaties zijn gebaseerd op uitgangspunten en parameters die, gelet op de huidige markt en de huidige inzichten, het meest reëel lijken voor de looptijd van het project. Deze inschattingen resulteren in één projectresultaat. Het is en blijft echter altijd een inschatting van de toekomst. Kansen en risico's binnen een project kunnen er voor zorgen dat het projectresultaat in de toekomst afwijkt. Om een goed inzicht te krijgen in de risico's voeren we jaarlijks een risicoanalyse uit. Dit doen we via de Monte Carlo Methode.
We verwijzen hiervoor naar de paragraaf grondbeleid en het Meerjarenprogramma grondbedrijf (MPG) 2021-2024. De paragraaf beschrijft op hoofdlijnen het grondbeleid, de financiële positie en het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. Het MPG gaat een slag dieper dan de paragraaf en geeft o.a. inzicht op een detailniveau per project.

Beheersmaatregel

Om risico's op te vangen, moeten we een bepaald bedrag reserveren. Hoe groot dat bedrag moet zijn, hangt af van hoe groot de kans is dat een risico zich voor doet. We maken hiervoor gebruik van de Monte Carlo Methode. Dat is een statistische berekening die alle risico's goed in kan schatten en waarderen.

Alle per project berekende risico's hebben we bij elkaar opgeteld. Dat is het bedrag wat we dus minimaal beschikbaar moeten hebben om alle risico's in voldoende mate af te kunnen dekken. De risico's dekken we af met de Algemene Bedrijfsreserve Grondbedrijf (ABR). De ABR bedraagt per 31 december 2020 € 22,75. Bij het Najaarsbericht 2020 werd per die datum € 19,67 miljoen verwacht. Dat is dus € 3,08 miljoen hoger dan geraamd. Dit komt met name door hogere opbrengst verkoop van beheergronden /panden, extra geld dat voor de afvalstoffenheffing niet nodig is en een deel van het budget voor Taskforce versnelling woningbouw dat nog niet geheel is uitgegeven.

Bij de programmabegroting 2021-2024 is besloten om € 5,7 (€ 2 miljoen dynamisch stadscentrum, € 3,1 miljoen voor voorzieningen ontmoeten, sport en cultuur, € 0,5 miljoen voor meekoppelkansen voor het waterveiligheidsproject Meanderende maas, € 75.000 voor voorbereidingskosten van het Golfbad) van de ABR af te romen. De geactualiseerde Monte Carlo analyse geeft een totaal benodigd risicobedrag van € 5,63 miljoen per 1-1-2021. Dit bedrag is dus ook gelijk de minimale stand die de ABR moet hebben. De ABR kent per 1-1-2021 ruim € 11 miljoen aan financiële ruimte. Dit (restant)bedrag wordt conform de Programmabegroting 2021-2024 achter de hand gehouden voor de ambities van de versnelling woningbouwproductie en bedrijventerreinen. De Taksforce is belast met de uitwerking van deze ambities. In de Programmabegroting 2022-2025 wordt het voorstel afgewogen.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Wachtgeld wethouders	I	€ 1.800.000	30%	€ 540.000

Risico

In 2022 zijn er weer gemeenteraadsverkiezingen. Na beëindiging van het wethouderschap ontvangt een wethouder een ontslaguitkering, tenzij de pensioengerechtigde leeftijd is bereikt. Dat is geregeld in de Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (Appa). Voor de voormalige wethouders hebben we een voorziening wachtgeld wethouders. Voor de zittende wethouders is niet in te schatten of ze aanspraak gaan maken op het wachtgeld. Als ze aanspraak maken kunnen we niet met een redelijke mate van zekerheid het bedrag schatten. Daarom is een directe storting in de voorziening wachtgeld wethouders niet toegestaan. Als compensatie voor deze onzekere toekomstige wachtgeldverplichtingen wordt jaarlijks een bedrag van € 103.000 in de bestemmingsreserve wachtgeld wethouders gestort.
De maximale wachtgeldverplichting van de huidige vijf wethouders bedraagt € 1,17 miljoen. Bij het daadwerkelijk ontstaan van de wachtgeldverplichting zal moeten blijken of de reserve wachtgeld wethouders volstaat voor het aanvullen van de voorziening wachtgeld wethouders. Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 zit er naar verwachting € 0,41 miljoen in de reserve wachtgeld wethouders.

Een bijkomend risico is dat we te maken kunnen krijgen met een verlengde wachtgelduitkering. In het slechtste geval zou dit bij blijvende arbeidsongeschiktheid kunnen doorlopen tot de AOW leeftijd.
Echter dit is niet duidelijk maar dat zou wel ongeveer € 1 miljoen extra kosten kunnen opleveren.

Beheersmaatregel

In de begroting wordt jaarlijks een bedrag van € 103.000 gestort in de reserve wachtgeld wethouders. Indien de jaarlijkse storting niet voldoende is dan wordt het tekort eenmalig aangevuld in het jaar waarin het zich voordoet.

Risico's in de oranje categorie

Risico en beheersmaatregel	S/I[2]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Prioriteiten Organisatie	S	€ 1 miljoen	50%	€ 500.000

Risico

De organisatie staat onder druk. Op een aantal terreinen bestaat er meer ambitie dan we kunnen realiseren. De benchmark onderbouwde ons gevoel dat we niet alles kunnen oppakken. In de prioriteitennota is dit toegelicht en besproken.

In totaal lagen/ liggen er knelpunten in de organisatie ter omvang van circa 40 fte (+ kosten € 500.000). In de programmabegroting 2021-2024 is jaarlijkse financiële ruimte vrijgemaakt voor:

- Uitvoering sociaal domein: € 570.000 (€ 600.000, met dekking van € 30.000 op andere budgetten)
- Basis op orde en versnelling woningbouw/ bedrijventerreinen: € 370.000 (plus eenmalig € 400.000 voor de taskforce, eerder raadsbesluit)
- Versterken gemeentelijke organisatie (inclusief ICT): € 560.000

Daarnaast is onderzoek gedaan naar draagkracht van het grondbedrijf om te kijken in hoeverre extra capaciteit ten laste van concrete grondexploitaties gebracht kunnen worden. Dit heeft geleid tot een post nieuw beleid waarbij eenmalig € 500.000 in 2021 en € 92.000 voor de jaren erna beschikbaar is gesteld.

Voor voorzieningen ontmoeten, sport en cultuur is een investeringsimpuls opgenomen van afgerond € 3 miljoen. Hierin is nadrukkelijk rekening gehouden met extra capaciteit voor projectleiding e.d. om deze projecten uit te voeren.

Met deze extra investering in de organisatie is het risico sterk verkleind, maar blijft aanwezig omdat niet alle knelpunten hiermee opgelost zijn/ kunnen worden.

Beheersmaatregel

Een gesprek over prioritering zal vaker en scherper gevoerd worden om te zorgen voor permanente afstemming tussen benodigde en beschikbare capaciteit (in kwalitatieve en kwantitatieve zin).

2 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I[3]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Jeugdhulp 2021 en verder	S	€ 250.000 - € 750.000	50%	€ 250.000

Risico

De aanbesteding van specialistische jeugdhulp voor 2021 en verder is in het voorjaar stopgezet als gevolg van de COVID-19. Tegelijkertijd is via een noodprocedure de inkoop van specialistische jeugdhulp voor het jaar 2021 in gang gezet. In juni 2020 heeft het RBO (Regionaal Bestuurlijk Overleg) een besluit genomen over de manier waarop we specialistische jeugdhulp in 2021 inkopen.
Het laatste kwartaal van 2020 stond in het teken van de implementatie van de inkoop 2021.
De implementatie heeft in grote lijnen betrekking op 3 onderdelen:

- Inrichten van de administratie
- Voorbereiden van de toegang op de nieuwe manier van toekenning van zorg
- Opzetten van monitoring

Een deel van de implementatie is in 2020 gebeurd. Een deel loopt door in het eerste kwartaal van 2021.
Daarnaast is in het najaar van 2020 de aanbestedingsprocedure voor de inkoop van specialistische jeugdhulp vanaf 2022 gestart. Het is de bedoeling dat deze halverwege 2021 wordt afgerond, waarna de tweede helft van 2021 ook in het teken staat van implementatie. Dat gebeurt langs dezelfde 3 lijnen.

De 2 implementatietrajecten vormen een uitdagende klus. Mogelijk leidt dit tot extra kosten. De hoogte daarvan kunnen we niet inschatten.

Daarnaast vormen de inkoop 2021 en inkoop vanaf 2022 een onzekerheid. In 2021 kopen we op een andere manier in dan nu, waarbij we ook werken met een nieuw productenboek. Daarbij zijn bij de financiering van aanbieders prikkels ingebouwd om meer op kosten te gaan sturen. Verder krijgt de toegang een grotere rol in de toewijzing van zorg. De praktijk zal leren wat de effecten hiervan zijn.

De inkoop vanaf 2022 is ook een onzekerheid. Dat geldt onder andere voor de inkoopmethodiek vanaf 2022 (volledig pxq) en voor de uitkomsten van de aanbesteding. Bovendien worden vanaf 2022 de regionale solidariteitsafspraken opnieuw bekeken. Tenslotte wijzigt vanaf 2022 het woonplaatsbeginsel. Dat zorgt voor een aanpassing welke gemeente verantwoordelijk is voor welke jeugdige. Hoe dat uitpakt voor onze regio en specifiek Oss is nog niet bekend.
De continuering en inzet van specialistische jeugdhulp voor onze jeugdigen blijft uiteraard gegarandeerd.
Naast dit risico houden we in de begroting rekening dat we vanaf het jaar 2023 € 1,7 miljoen extra geld krijgen vanuit het Rijk voor de uitvoering van jeugdhulp. We gaan ervan uit dat we dit geld ontvangen en nemen het daarom bewust niet op als risico. Er is een landelijk onderzoek uitgevoerd naar de tekorten van gemeenten op jeugdhulp. Daaruit blijkt dat gemeenten structureel te weinig middelen hebben. Het is aan een nieuw kabinet om te beslissen of gemeenten er structureel extra geld bij krijgen.

Beheersmaatregel

We volgen de ontwikkelingen en worden regelmatig geïnformeerd door de projectgroep die de nieuwe inkoop voorbereidt. Verder hebben we intern een projectgroep voor de implementatie.

3 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Minder bezoekersparkeren door veranderd winkelgedrag na COVID-19	S	€ 350.000	50%	€ 175.000

Risico

Het winkelgedrag van de consument verandert. De laatste jaren is een verschuiving zichtbaar naar online shoppen, die ten koste gaat van het fysiek winkelbezoek. Met name de middelgrote steden, waartoe Oss behoort, is getroffen door deze ontwikkeling, die zich heeft vertaald in jaarlijks afnemende parkeeropbrengsten.
Als gevolg van de huidige COVID-19 pandemie heeft het online bestellen van goederen door consumenten (gedwongen) een grote vlucht genomen. De verwachting is dat na COVID-19 een "nieuwe normaal" gaat ontstaan waarbij structureel meer inkopen via internet worden gedaan en minder bezoek aan de binnenstad gaat plaatsvinden. Tevens zullen diverse winkels en andere voorzieningen in de binnenstad zodanig getroffen zijn door COVID-19 dat zij de deuren definitief moeten sluiten.
Het gevolg van dit alles is naar verwachting dat er structureel minder bezoekersparkeren zal plaatsvinden binnen het gebied met parkeerregulering. Vooralsnog is volstrekt onduidelijk welke omvang deze wijziging heeft en wordt deze ingeschat op € 350.000 tot € 500.000 (= 15-25% minder bezoekersparkeren) aan minderopbrengsten per jaar.

Beheersmaatregel

We maken een nieuw beleidsplan parkeren. Op langere termijn lijken meer ingrijpende beleidswijzigingen noodzakelijk om in te spelen op de veranderde parkeer-werkelijkheid. Dit zal in een nieuw parkeerbeleidsplan worden opgenomen.
Daarnaast gaan we kijken of we de afdracht aan de reserve mobiliteit anders kunnen vormgeven.

Risico's in de groene categorie

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Herverdeling gemeentefonds	S	€ 1,6 miljoen voordeel	75%	€ 1,2 miljoen (voordeel)

Risico

Op dit moment wordt de verdeling van het gemeentefonds over de gemeenten herzien. Dit is nodig omdat de verdeling van het rijksgeld over de gemeenten in de loop van jaren is scheefgegroeid. Sommige gemeenten kregen te veel, anderen te weinig. De herverdeling heeft betrekking op 2 onderdelen:

- Herverdeling gelden sociaal domein
- Herverdeling overig deel gemeentefonds

Eerder is de invoering uitgesteld naar 1-1-2022. Ondertussen is de invoeringsdatum van de nieuwe verdeelstelsel verder doorgeschoven naar 1-1-2023. Als reden noemt de minister BZK de huidige financiële positie van de gemeenten, waaronder de tekorten bij de jeugdzorg. Daarover moet eerst duidelijkheid komen en die komt pas bij de kabinetsformatie.

De grote lijnen van de gevolgen van de herijking in het sociaal domein zijn gepresenteerd in het eindrapport van onderzoeksbureau AEF. De grootste gemeenten zouden er fors op vooruit gaan, de kleinere gemeenten gaan achteruit. De voorlopige cijfers zijn gebaseerd op een adviesaanvraag aan de raad voor het openbaar bestuur. Een nieuw kabinet moet nog besluiten of het door gaat.
De voorlopige cijfers geven aan dat Oss een voordeel zou hebben van per saldo € 18 per inwoner, waarvan € 84 nadeel door het sociaal domein en € 102 voordeel in het overige gedeelte. Voor Oss komt dit neer op ruim € 1,6 miljoen.
De onderhandelingen over de herverdeling en de totale omvang van het gemeentefonds tussen VNG en het Rijk zijn bezig maar zullen pas echt vorm krijgen als er een nieuw kabinet is.

Beheersmaatregel

We volgen de ontwikkelingen kritisch.

Veiligheidsregio Brabant Noord (VRBN)	S	€ 288.000	50%	€ 144.000

Risico

In het beleidsplan 2020-2023 VRBN staan vier ontwikkelopgaven:

- Ontwikkelen naar een informatiegestuurde netwerkorganisatie;
- Verbeteren van het samenspel met gemeenten;
- Behoud van sterke "kolommen" (Brandweer, GHOR en Bevolkingszorg) die de veiligheidsregio kunnen dragen;
- Doorontwikkeling organisatie.

De kosten van de doorontwikkeling worden betaald uit reserves van de Veiligheidsregio Brabant Noord. Eind 2021 vindt een evaluatie plaats waarin wordt gekeken naar de noodzaak en effectiviteit van de ontwikkelde oplossingen en voorzieningen. Daar kunnen eventuele structurele lasten uit voortvloeien.
Daarnaast kan Corona – net als de Wetsevaluatie Wet veiligheidsregio's – gevolgen hebben voor het takenpakket van VRBN. En de landelijke ontwikkelingen op het gebied van taakdifferentiatie tussen vrijwilligers en beroepsmedewerkers van de brandweer kunnen – in potentie – grote consequenties hebben voor de manier waarop de brandweer landelijk en binnen Brabant-Noord wordt georganiseerd. Dit kan mogelijk ook financiële gevolgen hebben. Deze mogelijke gevolgen zijn op dit moment niet in te schatten. De gevolgen hiervan kunnen grote impact op de organisatie van de brandweer hebben, die van oudsher een vrijwillige organisatie is. Het kan leiden tot het (gedeeltelijke of volledig) einde van vrijwillige brandweer en een loonkostenstijging van 30% tot 50%. Het risicobedrag hiervoor is in deze tabel vertaald.
Ook een punt van zorg is de huisvesting, nieuw- en verbouw kazernes alsmede de nieuwe hoofd- en nevenvestiging. Dit in verband met prijsstijgingen en nieuwe ontwikkelingen zoals duurzaamheid, stikstof en PFAS.

Beheersmaatregel

De minister van Justitie en Veiligheid, het Veiligheidsberaad en de Brandweerkamer onderzoeken of de rechtspositie van brandweervrijwilligers anders kan worden ingekleurd. De VRBN streeft er naar om de financiële impact zo klein mogelijk te houden.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Overdracht bodemtaken	S	€ 500.000	20%	€ 100.000

Risico

Met het invoeren van de Omgevingswet is geregeld dat de (bevoegd gezag) taken met betrekking tot Bodem overgaan van Provincie naar Gemeente. Oorspronkelijk zouden deze taken worden overgedragen per 1 januari 2021. Met het uitstel van de Omgevingswet is nu de overdracht van de taken op 1-1-2022. Daarnaast bekijken we binnen de implementatie van de taken waar deze taken binnen de organisatie (IBOR, VTH) worden ondergebracht. Overigens worden de taken Externe Veiligheid en Geluid ook overgedragen. Het is op dit moment onduidelijk wat de exacte impact is voor Oss. Er is begin 2021 nog steeds geen duidelijkheid vanuit het rijk hoe e.e.a. financieel geborgd wordt.

Beheersmaatregel

In het kader van de Omgevingswet onderzoeken we welke taken exact naar de gemeente komen. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheid van dekking van de kosten voor de bovengenoemde taken. Het is al duidelijk dat Provincie geen geld of personeel overdraagt naar de gemeente maar er wordt gesproken over herverdeling van budget Ruimtegebruik Bodem van de Rijksoverheid naar de uitkering Algemene uitkering. Dit budget bedraagt circa € 150 miljoen. Als eenzelfde verdeling plaatsvindt als destijds bij BAG, BGT zou het hier gaan om een Rijksbijdrage van € 0,5 miljoen (op dat moment hebben we voldoende dekkingsmiddelen). Wellicht valt dit nog gunstiger uit i.v.m. het grote aantal locaties binnen de gemeente Oss. Dit is afhankelijk van de verdeelsleutel die uiteindelijk wordt vastgesteld. Inmiddels hebben we een brede werkgroep die deze materie integraal benaderd. Zij komen met een notitie waarin meerdere scenario's zijn opgenomen.

Baggeren haven en kanaal	I	€ 200.000	75%	€ 150.000

Risico

In 2020 zijn er onverwachte ondieptes in de haven van Oss en het Burgemeester Delenkanaal geconstateerd. Om een duurzame goede bereikbaarheid en functioneren van de haven en kanaal te garanderen dienen deze uitgediept te worden. Doel is om dit in 2022 uit te gaan voeren. In 2021 bestaat het risico dat niet gewacht kan worden met het op plaatsen baggeren, omwille van de bereikbaarheid van de haven. In dat geval is het doel om zo beperkt mogelijk te baggeren, om het overige uiteindelijk in één geheel uit te kunnen voeren. Risico voor 2021 bedraagt circa € 200.000.

Beheersmaatregel

Naar aanleiding van de signalen en extra benodigd onderhoud kijken we bij de volgende doorrekening van de beheerbegroting haven naar een correctie van de levensduur en bijbehorend kengetal. Dit doen we op basis van ervaringen en externe expertise (lange termijn). Het tekort zullen we melden bij de programmabegroting 2022-2025. Dan hebben we meer duidelijkheid over de uitvoering en de kosten.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Gevolgen richtlijnen CROW voor bodem	S	€ 150.000	60%	€ 90.000

Risico

Op 1 juni 2017 zijn de richtlijnen CROW P132 (werken in of met verontreinigde grond en of grondwater) CROW P307 (kabels en leidingen in verontreinigde bodem) en CROW 400 (werken in of met verontreinigde bodem) gepubliceerd. De herziening van de CROW 400 is december 2017 gepubliceerd en, na een overgangstermijn van een jaar, is deze van 1 januari 2019 uitsluitend nog van toepassing. Na de wettelijke overgangstermijn van een jaar wordt er door de aannemers (lees grondroerders), die werkzaamheden uitvoeren, vanaf april 2020 strenger toegezien op het aanleveren van bodemgegevens in de vorm van een bodemrapport waarin ook de veiligheid en gezondheidsrisico's (V&G rapportage) worden opgenomen. De consequenties van het vaststellen van deze richtlijnen waren tot nu toe niet te overzien. De basis voor de CROW richtlijnen komen voort uit Arbowet art. 3 en 4,2 en 4,2 derde lid van het Arbeidsomstandighedenbesluit. Aannemers moeten zich houden aan regels en voorschriften voor het werken in verontreinigde grond. Maar de verantwoordelijkheid voor de veiligheid van de grondroerders ligt ook bij de grondeigenaar ic opdrachtgever (lees Gemeente Oss), art. 10 Arbobeleid (voorkomen van gevaren voor derden).

Het raadplegen en rapporteren van bodeminformatie en het vaststellen van de veiligheidsmaatregelen brengt aanzienlijke meerkosten met zich mee bij projecten zoals het vervangen van openbare verlichting.
De richtlijnen zijn een feit en worden door steeds meer partijen gehanteerd. In het voorjaar 2021 komen wij met een notitie wat de incidentele en structurele consequenties zijn voor de organisatie.

Beheersmaatregel

De komende maanden onderzoeken we de gevolgen van de richtlijnen, richten het proces in en brengen we de definitieve kosten in beeld. Het betreft hier wettelijke verplichtingen(ARBO-wet). Het is nog onduidelijk wat de extra kosten zijn die aannemers voor deze maatregel gaan berekenen ten zien van de extra belasting op de uitvoering van de werkzaamheden. We brengen extra kosten en keuzemogelijkheden in beeld in het integraal beheerplan wat in 2021 wordt opgesteld.

Impact klimaatverandering voor snoeien en onderhoud bomen	S	€ 50.000 - € 150.000	50%	€ 50.000

Risico

Voor het onderhoud van bomen is extra geld beschikbaar gesteld omdat meer bomen ziek worden en hierdoor meer en vaker onderhoud nodig is met behulp van een hoogwerker. Uit VTA (boomveiligheidsinspecties) blijkt dat er steeds meer R&A (risico en attentie) bomen zijn. De kosten om inspecties aan bomen uit te voeren zijn onvermijdbaar en wettelijk verplicht, ook omdat er steeds meer claims bij de gemeente worden ingediend. Als wij niet kunnen aantonen dat inspecties en maatregelen hebben plaats gevonden dan leidt dit tot meer claims en rechtszaken.
De warme en droge zomers hebben tot gevolg dat meer bomen dood gaan en er meer onderhoud nodig is. Als deze trend zich doorzet, zal het aantal bomen dat sterft toenemen.
Het kappen en snoeien kan niet in de tijd worden uitgesteld als uit de inspectie blijkt dat dit moet gebeuren.
Het verzekeren tegen (storm)schade door omgevallen bomen is erg kostbaar.
Bij de jaarrekening over 2020 hadden we een tekort van afgerond € 50.000 voor het onderhoud van grote bomen. Dit heeft te maken met het gegeven dat er meer gesnoeid moest worden (vooral dood hout verwijderen) omdat dit uit de VTA-inspecties is gebleken. Daarnaast hebben we flink meer water moeten geven om vooral de jonge bomen in leven te houden.

Beheersmaatregel

De komende jaren volgen hoe de bomenpopulatie zich door de klimaatverandering ontwikkelt. We brengen extra kosten en keuzemogelijkheden in beeld. In het komende Integrale Beheerplan Openbare Ruimte worden de aanpassingen als gevolg van de klimaatverandering zoveel mogelijk meegenomen.

Risico en beheersmaatregel	S/I[#1]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Overdracht beheer Horizonscholen	S	€ 100.000	50%	€ 50.000

Risico

In 2014 heeft de raad besloten het beheer van de Horizonscholen aan stichting SAAM scholen over te dragen. Het bleek niet eenvoudig om dit besluit uit te voeren, omdat er bij SAAM zorgen waren over de exploitatielasten van de gebouwen en de staat van onderhoud. In juni 2018 is een compromis gevonden tussen de wens van SAAM om de gebouwen zelf te beheren en onze wens om alle schoolbesturen gelijk te behandelen. Het compromis leidt ertoe dat horizonschool Noorderlicht een MFA wordt, vanwege de invulling van de leegstand in het gebouw. In dit gebouw voeren SAAM en de gemeente gezamenlijk het onderhoud en beheer uit. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt over het leegstandsrisico in dit gebouw. De gemeente wordt eigenaar van de leegstand en betaalt daarvoor een met stichting SAAM overeengekomen bedrag voor onderhoud en beheer.

Daarnaast gaan we als gemeente nog een aantal aanpassingen uitvoeren, zoals het verbeteren van de luchtbehandeling bij de Komeet en het aanbrengen van tussenmeters om energieverbruik te meten.
Door capaciteitsproblemen bij gemeente en bestuurlijke wijziging bij SAAM is de administratieve en uitvoerende afwikkeling nog gaande.

Beheersmaatregel

We verwachten in het laatste kwartaal van 2021 tot een administratieve afhandeling van dit project te komen.

Ontwikkelingen BSOB met invloed op hoogte deelnemers bijdrage	I (maar wel meerdere jaren)	€ 370.000	75%	€ 277.500

Risico

BSOB heeft te maken met stijgende kosten vanwege het toenemend aantal WOZ-bezwaren via No Cure No Pay (NCNP) bureaus. Dit leidt tot extra personele inzet en hogere proceskosten om bezwaren af te kunnen handelen. Deze bureaus krijgen een vergoeding per bezwaar en hebben hier een verdienmodel in gevonden. Zolang de uitgangspunten die hieraan ten grondslag liggen wettelijk niet gewijzigd worden, zullen deze kosten blijven bestaan met het risico dat ze nog toe gaan nemen. Dit is een landelijke trend.

Daarnaast gaat in 2022 de wetswijziging Waarderen op Oppervlakte in. Het aantal BAG-mutaties dat gemeenten daarvoor aangeleverd hebben, is hoger dan vooraf verwacht. Het verwerken van deze mutaties zal extra kosten met zich mee brengen en daarnaast legt dit druk op de organisatie met risico op achterstanden op andere processen tot gevolg. BSOB is gestart met het robotiseren van processen. Het is onzeker of de eerder opgelegde taakstelling in het licht van deze ontwikkeling te realiseren is in het vooraf ingeschatte tempo.

Beheersmaatregel

Inwoners hebben recht om bezwaar te maken. BSOB heeft de manier waarop dit kan voor de inwoner zo toegankelijk mogelijk gemaakt. Dit om de noodzaak om NCNP bureaus in te schakelen te beperken.
BSOB zal extra inhuren om mutatieverwerkingen te kunnen realiseren, verder komt er een masterplan voor de verdergaande automatisering met terugverdienperspectief op de langere termijn.

Risico en beheersmaatregel	S/I[4]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Programma Aanpak Stikstof + PFAS	I	PM	PM	PM

Risico

Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) mag niet meer als basis voor toestemming voor activiteiten worden gebruikt. Op basis van het PAS werd vooruitlopend op toekomstige positieve gevolgen van maatregelen voor beschermde natuurgebieden, alvast toestemming gegeven voor activiteiten die mogelijk schadelijk zijn voor die gebieden. Inmiddels is de Spoedwet Aanpak Stikstof van kracht en zullen infra en bouwprojecten, maar ook landbouw en bedrijfsactiviteiten bij stikstofdepositie >0,00 mol\hc\ja stappen moeten ondernemen ter reductie van hun stikstof en ammoniak uitstoot. De commissie Remkens heeft inmiddels (adviesrapport 'Niet alles kan' - juni 2020) aanbevelingen gedaan voor de structurele aanpak van stikstof in Nederland. Dit advies geeft, zoals de titel al doet vermoeden, duidelijk aan dat stikstof een knelpunt blijft. Er worden ook adviezen voor de korte termijn gegeven (voor de sector bouw met name de invoering van een drempelwaarde), maar deze zijn nog niet ingevoerd en in de praktijk veranderd er dus vooralsnog niets. Tot het moment dat er meer concrete maatregelen bekend zijn blijft dit een risico.
Daarnaast is er een risico met betrekking tot PFAS. Met nieuwe landelijke normen hoopt Nederland projecten weer op gang te brengen. Voor de provincie Noord-Brabant is een nieuwe norm PFAS opgesteld aan de hand van bodemonderzoeken in Noord-Brabant. Deze nieuwe norm is voor sommige stoffen binnen PFAS iets ruimer dan de landelijke norm. Toch betekent dit dat we meer dan vroeger geconfronteerd worden met meerkosten voor onderzoekskosten naar PFAS en toenemende kosten voor afvoeren van gronden die vervuild zijn met PFAS. De extra onderzoekskosten kunnen we berekenen, echter de meerkosten van projecten zijn te sterk afhankelijk van diverse factoren (o.a. locatie, aanbesteding, concentratie PFAS, hergebruik). Uit een eerste analyse blijkt dat het aantal projecten, die met meerkosten worden geconfronteerd, beperkt zal blijven. Veelal kan de grond hergebruikt worden. Wel worden flinke meerkosten verwacht bij een aantal specifieke locaties in Oss. Dit betekent dat we voor werkzaamheden aan de openbare ruimte geen structurele meerkosten PFAS kunnen ramen maar dat we alleen op incidenten kunnen doorrekenen. Veelal is dit ook afhankelijk van herkeuringen of aanbestedingen. Op dit moment beschikken we nog niet over ervaringscijfers. Dat moet de komende maanden duidelijk worden. Daarom stellen we voor om de incidentele meerkosten aan projecten periodiek in tussenrapportages te melden.

Beheersmaatregel

We volgen de ontwikkelingen nauwlettend en stemmen deze intern goed met elkaar af.
In november 2020 is een bodemkwaliteitskaart PFAS en bijbehorende Nota bodembeheer PFAS opgeleverd. Deze leggen we begin 2021 aan de raad voor besluitvorming. Bij vaststelling van de Bodemkwaliteitskaart PFAS wordt het voor PFAS eenvoudiger om grondverzet uit te voeren en is geen onderzoek naar PFAS nodig, tenzij de locatie verdacht is op het voorkomen van PFAS. Hiermee worden tijd en kosten bespaard. De vastgestelde bodemkwaliteitskaart PFAS kan gebruikt worden als bewijsmiddel voor de kwaliteit van vrijkomende grond en de ontvangende bodem.

4 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

Risico en beheersmaatregel	S/I[5]	Impact	Kans	Risicobedrag (impact x kans)
Heesch West	I	€ 2,72 miljoen	75%	€ 2,04 miljoen (volledig afgedekt via risicoreserve)

Risico

De gemeente Bernheze, 's-Hertogenbosch en Oss hebben, samen met de provincie Noord-Brabant als mede-opdrachtgever, een masterplan opgesteld voor een bedrijventerrein dat uiteindelijk 80 hectare kan worden. Er zal een gefaseerde ontwikkeling plaatsvinden.

In eerste instantie wordt 50 hectare ontwikkeld met een verdeling van ongeveer 30 hectare voor zeer grootschalige logistiek en ongeveer 20 hectare voor andere vormen van ruimte-extensieve bedrijvigheid, zoals circulaire economie en regionale verplaatsers. De overige circa 30 hectaren wordt doorgeschoven naar een tweede fase. Op grond hiervan zijn de resterende 30 hectaren bij de grondexploitatieberekening afgewaardeerd naar agrarische grondwaarde van € 6 per vierkante meter.

Het verwachte verlies van Heesch West bedraagt eind 2030 in totaal € 43,7 miljoen (eindwaarde). De deelnemende gemeenten hebben hiervoor volledig een verliesvoorziening gevormd. Onze verliesvoorziening bedraagt € 13,1 miljoen (30% aandeel). De gezamenlijke boekwaarden van Heesch West (1-1-2021) bij de gemeenten bedraagt ongeveer € 72,5 miljoen.
De exploitatieberekening bevat risico's op het gebied van gronduitgifte tempo, grondprijzen en rente. Wat de gevolgen van het COVID-19 voor Heesch West zullen zijn is moeilijk te voorspellen en daar is vooralsnog geen rekening mee gehouden. In zijn algemeenheid wordt vastgesteld dat de gronduitgifte in de regio in 2020 ondanks de crisis hoog was en ook de belangstelling voor het terrein Heesch West is verder toegenomen.

Beheersmaatregel

Boven op de verliesvoorziening hebben we een risicoreserve Heesch West van € 2,04 miljoen gevormd. Daarmee kunnen we eventuele onverwachte tegenvallers opvangen en is dit risico volledig afgedekt (en valt het dus in de categorie 'groen'). We actualiseren jaarlijks de onderliggende grondexploitatieberekening.

Planschade claim Hofmans	I	PM	100%	PM

Risico

Naar aanleiding van een tussenuitspraak van de rechtbank van 17 augustus 2017 hebben burgemeester en wethouders op 14 november 2017 (herstelbesluit) besloten om een planschadevergoeding van € 109.200 toe te kennen aan Exploitatiemaatschappij "De Voorste Heide B.V.". Op 18 december 2019 heeft de rechtbank besloten om het beroep tegen het herstelbesluit ongegrond te verklaren. In een eerdere tussenuitspraak heeft de rechtbank er echter op gewezen dat haar einduitspraak niet tot een lagere tegemoetkoming kan leiden dan € 109.200. Hofmans heeft hoger beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank van 18 december 2019. Vooralsnog is een schatting van de definitieve uitspraak en het uit te betalen bedrag niet te geven. Tot die tijd houden we het bedrag van de tussenuitspraak aan.

Beheersmaatregel

De uiteindelijke uitspraak van de Raad van State zou kunnen leiden tot een ander bedrag aan planschadevergoeding. We zullen u dan zo snel mogelijk in een voorstel informeren over de omvang van de kosten.

5 In deze kolom is aangegeven of het risico naar verwachting een structureel of incidenteel effect heeft. In het geval van een structureel risico geven we de bedragen per jaar weer.

3. Vervallen risico's

De volgende risico's die in de programmabegroting 2021-2024 nog naar voren kwamen zijn nu vervallen.

Risico	Actie
Groene Engel	We hebben dit risico laten vervallen in verband met het raadsbesluit over sanering van de schulden en een garantiesubsidie van 29 oktober 2020.
PFAS	We hebben dit risico samengevoegd met het risico van de PAS

4. Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

Onder het begrip weerstandsvermogen verstaan we het vermogen van de gemeente om risico's op te kunnen vangen, zodat het afgesproken gemeentelijke takenpakket toch onverkort uitgevoerd kan worden.
In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt aangegeven dat het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen enerzijds:

- de weerstandscapaciteit: de middelen waarover we (kunnen) beschikken om niet begrote kosten te kunnen dekken, en anderzijds:
- alle risico's waar nog geen voorzieningen voor gevormd zijn en die van materiële betekenis kunnen zijn.

Voor de gemeente is de weerstandscapaciteit van belang. Een sluitende begroting geeft weliswaar aan dat er evenwicht is tussen de uitgaven en inkomsten, maar ook dat er beperkte ruimte is voor het opvangen van tegenvallers. De weerstandscapaciteit bestaat uit twee onderdelen; de structurele en de incidentele weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit dient voor het opvangen van risico's met een meerjarig effect. Deze middelen worden gevormd door de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien.
De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte waarmee onze OZB opbrengsten moeten stijgen om op een zogenaamd "redelijk peil OZB "uit te komen. Dit "redelijk peil" is gebaseerd op het tarief wat een gemeente moet hebben voor de toelating tot artikel 12 (extra financiële steun vanuit het gemeentefonds).
De onbenutte belastingcapaciteit voor het jaar 2021 bedraagt € 3,2 miljoen.

De post onvoorzien (€ 300.000) is structureel in de begroting opgenomen en maakt ook onderdeel uit van de structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is als volgt opgebouwd:

- het vrij aanwendbare deel van de algemene vrije reserve (inclusief de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf)
- de niet beklemde bestemmingsreserves (overige bestemmingsreserves)
- de stille reserves

Algemene vrije reserve en de algemene bedrijfsreserve grondbedrijf

De noodzakelijke omvang van de algemene vrije reserve is vastgesteld op 10% van de algemene uitkering.
Hierbij zijn de volgende aspecten van belang:

- zijn de belangrijkste risico's in beeld?
- welke beheersmaatregelen zijn er al genomen om risico's te beperken?
- welke risico's zijn nog niet afgedekt?

Naar verwachting zijn de belangrijkste risico's voldoende herkend. Het grootste deel van deze risico's hebben we ook voorzien van beheersmaatregelen en waar nodig afgedekt door middel van een voorziening of reserve (bijvoorbeeld het grondbedrijf). Ook de risico's die zich kunnen voordoen bij grote projecten, zoals Heesch-West, hebben we in beeld gebracht. Hiervoor hebben we bovendien beheersmaatregelen geformuleerd en deels dekkingsmiddelen gereserveerd. Daarnaast hebben we risico's geïdentificeerd waarvan we het bedrag en de kans van optreden met onvoldoende zekerheid kunnen bepalen. Deze komen ten laste van de weerstandscapaciteit.
Uitgaande van de norm van 10% van de algemene uitkering, dient de algemene vrije reserve ongeveer € 18 miljoen te zijn.
De algemene reserve bedraagt per 1 januari 2020 naar verwachting € 23,6 miljoen. Dit komt wel door uitgestelde uitgaven. Rekening houdend met deze uitgaven en met tussentijdse begrotingstekorten (programmabegroting 2021-2024) komt het saldo van de algemene reserve uit op ongeveer € 20,5 miljoen. Een specificatie hiervan is opgenomen in het bijlagenboek.

De algemene bedrijfsreserve grondbedrijf (ABR) is het weerstandsvermogen voor de risico's die zich binnen het grondbedrijf kunnen voordoen. Dat kunnen project specifieke risico's (b.v. een vervuiling in de grond) of conjuncturele risico's (b.v. een hogere rente of een lagere grondprijs) zijn.
Bij de programmabegroting 2021-2024 is de minimum benodigde algemene reserve berekend o.b.v. risicoanalyse (Monte-Carlomethode). De geactualiseerde risicoanalyse bij deze jaarrekening geeft een risicobedrag van € 5,63 miljoen per 1-1-2021. Dit bedrag is dus feitelijk de minimale stand van de ABR.
De ABR heeft op 31-12-2020 een saldo van € 24,26 miljoen. Hiervan is in de programmabegroting 2021-2024 besloten om in 2021 € 5,7 miljoen af te romen voor diverse projecten.
Per 31-12-2020 is de "resterende" ruimte voor afdekking van risico's dus nog € 18,6 miljoen.

Niet beklemde bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves bevatten middelen die de gemeenteraad voor een bepaalde doelstelling geoormerkt heeft. De gemeenteraad is bevoegd om de bestemming van deze reserves te wijzigen of te besluiten tot extra mutaties ten laste of ten gunste van deze reserves. De bestemmingsreserves kunnen hiermee dus ingezet worden voor het opvangen van risico's als die zich voordoen.

We kennen twee soorten bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves voor de afdekking van afschrijvingslasten e.d. en de overige bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves voor de afdekking van afschrijvingslasten e.d. zijn niet beschikbaar voor de incidentele weerstandscapaciteit, omdat deze structureel zijn ingezet voor de afdekking van (kapitaal)lasten in de begroting. De overige bestemmingsreserves kunnen wel ingezet worden voor het afdekken van risico's als de raad hiertoe besluit. Dit betekent wel dat deze middelen in dat geval niet meer beschikbaar zijn voor het oorspronkelijke doel waarvoor de bestemmingsreserves gevormd zijn.

Stille reserves

Stille reserves zijn activa waarvan de boekwaarde lager is dan de werkelijke waarde en die direct verkoopbaar zijn. Een volledig beeld hiervan is niet voorhanden.

Totale weerstandscapaciteit

Samengevat is de huidige weerstandscapaciteit (per 31-12-2020) in afgeronde bedragen:

bedragen in euro's

Structurele weerstandscapaciteit	**Bedrag**
Onbenutte belastingcapaciteit	3.200.000
Post onvoorzien	300.000
Totaal	**3.500.000**

Incidentele weerstandscapaciteit (31-12-2020)	
Algemene reserve	20.500.000
Algemene bedrijfsreserve grondbedrijf	18.600.000
Stille reserves	PM
Totaal	**39.100.000**

5. Financiële kengetallen

Op basis van een wijziging van het BBV nemen we voortaan een aantal financiële kengetallen in deze paragraaf op, zowel in de begroting als in het jaarverslag. Eerst geven we een analyse van de financiële positie op basis van deze kengetallen. Daarna lichten we toe wat de kengetallen betekenen.

Omschrijving	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Netto schuldquote	35,46%	27,81%	20,47%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	25,86%	20,67%	13,21%
Solvabiliteitsratio	38,33%	35,91%	44,10%
Structurele exploitatieruimte	1,61%	-0,05%	-0,27%
Grondexploitatie	8,47%	11,00%	1,91%
Belastingcapaciteit	95,54%	95,37%	95,37%

Analyse kengetallen en financiële positie

Op basis van deze kengetallen concluderen we dat onze financiële positie gezond is.
De netto schuldquotes en de solvabiliteitsratio geven aan dat we met voldoende eigen middelen (reserves) gefinancierd zijn. Onze afhankelijkheid van externe financiering is niet te groot. De netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen vallen binnen de norm. De omvang van de schulden ten opzichte van de baten neemt af. De solvabiliteitsratio ligt stabiel boven de norm. Onze bezittingen op de balans zijn in voldoende mate gefinancierd met eigen vermogen.
De structurele exploitatieruimte is positief. Dit sluit ook aan bij het positieve saldo van de jaarrekening 2020. In hoeverre dit feitelijk structureel doorwerkt naar de programmabegroting 2022 analyseren we in 2021 bij tussentijdse rapportages in 2021.
Het kengetal grondexploitatie is een voorgeschreven kengetal. Het kengetal op zich is niet bruikbaar om conclusies te trekken over de risico's in de grondexploitatie. De paragraaf grondbeleid en het MPG zijn daarvoor betere instrumenten.
Met de belastingcapaciteit zitten we onder het landelijk gemiddelde. We hebben nog ruimte om de belastingen te kunnen verhogen om financiële risico's af te dekken als dit nodig is.

Nadere toelichting indicatoren

Netto schuldquote

De netto schuld geeft informatie over de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de baten in de begroting. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Het is normaal als de netto schuldquote tussen de 20% en 70% ligt. Tussen de 70% en de 80% dreigt de schuldomvang te hoog te worden. Boven de 80% zijn alle bezittingen zwaar belast met schulden. Het percentage is dit jaar verbeterd doordat we veel langlopende schulden hebben afgelost.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Via deze ratio wordt in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Voor deze ratio gelden dezelfde normen als bij de netto schuldquote. Het percentage is verlaagd, omdat we meer uitzettingen korter dan een jaar hebben.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Bij deze ratio dreigt de schuld van de gemeente te hoog te worden als deze zich tussen de 20% en 30% bevindt. Onder de 20% zijn de bezittingen zwaar belast met schulden. Een ratio boven de 30% is aanvaardbaar.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting is het belangrijk om onderscheid te maken tussen de structurele en incidentele lasten. Als dit kengetal positief is, is er ruimte om structurele tegenvallers op te vangen. We zien dat dit kengetal nu (beperkt) negatief is geworden. We zien veel incidentele voordelen in deze jaarrekening. De structurele begrotingsruimte staat dus onder druk.

Kengetal grondexploitatie

De grondexploitatie kan een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze bij verkoop terugverdiend moet worden. Het percentage is in 2020 flink gedaald door veel grondverkopen.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om de belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn de materiële vaste activa of objecten met een nut over meerdere jaren. Voor deze objecten is tijdens de levensduur geld nodig om de kwaliteit en het functioneren in stand te kunnen houden. Aanvullend is geld nodig om tijdig te kunnen vervangen of reconstrueren.
We onderscheiden in deze paragraaf drie categorieën kapitaalgoederen:

- Voorzieningen in de openbare ruimte
- Buitensportaccommodaties
- Gemeentelijke gebouwen (inclusief gebouwen basisonderwijs)

Kapitaalgoederen vertegenwoordigen een grote waarde. De kapitaalgoederen openbare ruimte, buitensportaccommodaties en gebouwen omvatten samenvattend de volgende eigendommen en circa omvang. In de specifieke beheerplannen zijn arealen meer in detail opgenomen.

- 640 hectare verhardingen in wegen, straten en pleinen met bijbehorende voorzieningen als trottoirs, lichtmasten, wegmeubilair, verkeersregelinstallaties en bruggen. 19 ha onverharde en halfverharde wegen. De totale weglengte is 867 kilometer.
- 2 parkeergarages en 12 terreinen ingericht voor betaald parkeren.
- 505 kilometer hoofdriolen onder vrij verval met aansluitleidingen, 183 kilometer persleidingen, 731 mini gemalen, 87 hoofdgemalen en 70 vacuümputten met 10 kilometer vacuümleiding.
- 1.082 ha openbaar groen in parken, plantsoenen, bermen en natuurgebieden (exclusief bossen) waarvan 427 ha binnen de bebouwde kom en 655 ha buiten de bebouwde kom.
- 70.300 bomen, exclusief bossen.
- 751 hectare bosgebied.
- 154 gebouwen.
- 19 sportparken.

1. Voorzieningen in de openbare ruimte

Beheerplannen vormen de basis voor beheer, onderhoud en vervanging van de voorzieningen in de openbare ruimte. Ze worden opgesteld aan de hand van beleidskeuzes die zijn vastgelegd in visiedocumenten, beleidsplannen en beleidsbeslissingen. Vanaf 2022 worden de relevante kaders in de producten van de Omgevingswet vastgelegd (visie, plan en programma's) en mogelijk aanvullende beleidsproducten.
Als definitie voor het onderhoud van kapitaalgoederen hanteren we de zorg voor afgesproken prestaties en kwaliteiten bij aanvaardbare risico’s en tegen afgesproken of minimale kosten.
Concreet groot onderhoud en vervangingsinvesteringen zijn in het Integraal UitvoeringsProgramma voor de openbare ruimte (IUP) in de tijd op elkaar afgestemd en vastgesteld. Dit betekent dat we breder maatschappelijke effecten (bijvoorbeeld veiligheid of leefbaarheid) of financiële voordelen (bijvoorbeeld werk met werk maken) beschouwen en meewegen bij de planning van groot onderhoud en vervanging. Maatregelen uit de beheerplannen kunnen dan eerder of later tot uitvoering komen. Het IUP wordt periodiek (tweejaarlijks) bijgesteld.
Dagelijks of klein onderhoud staat veel meer op zichzelf en wordt waar relevant gebiedsgericht afgestemd en uitgevoerd.

De beheerplannen bestrijken een beperkte periode. Deze periode is afhankelijk van de beschikbare financiële middelen, nieuwe ontwikkelingen of bestuurlijke en maatschappelijke relevantie. Naast reguliere middelen in de begroting is geld beschikbaar uit reserves en voorzieningen, incidenteel geld dat via de programmabegroting is vrijgemaakt en geld dat via subsidies of cofinanciering wordt verkregen. In de beheerplannen brengen we ook de ontwikkeling van vervangingskosten op langere termijn in beeld en zetten die af tegen de beschikbare middelen.
In 2013 heeft de gemeenteraad met de Kadernota Openbare Ruimte een kwaliteitscatalogus en kwaliteitsprofiel voor het onderhoud van de openbare ruimte vastgesteld. De budgetten in de begroting zijn daarop gebaseerd.

Het volgende overzicht vermeldt actuele beleids- en beheerplannen, in welk jaar ze zijn vastgesteld en (indien gepland) wanneer we deze actualiseren.

Beleidsplan/beheerplan	Vaststelling	Actualisatie	Looptijd
Mobiliteitsplan	2011	Opname in OW*	t/m 2020
Parkeerbeleidsplan	2005	2021	t/m 2021
Beleidsnota openbare verlichting	2014		niet
Kadernota, visie en leidraad openbare ruimte	2013 en 2015		niet
Kwaliteitsprofiel onderhoud openbare ruimte	2013		niet
Speelruimtebeleid	2017		niet
Boomstructuurplan	2016		niet
Integraal beheerplan Openbare ruimte		2021	
Deelplan wegen	2015	2021	
Deelplan Civieltechnische kunstwerken		2021	
Deelplan openbare verlichting	2014	2021	
Deelplan verkeersregelinstallaties	2015	2021	
Beheerplan riolering (onderdeel Kostendekkingsplan)	2017	2021	
Beheerplan parkeren (betaald)	2015	2021	
Meerjareninvesteringsprogramma Mobiliteit (MIPMo)	2019	2021	
Plan gemeentelijke watertaken (vGRP)	2012	Opname in OW*	t/m 2021
Beheerplan haven	2019	2023	
Beheerplan recreatie havens	2019	2023	
Integraal Uitvoeringsprogramma openbare ruimte (IUP)	2020	2022	t/m 2022

* OW = OmgevingsWet

De vastgestelde minimale kwaliteitsniveaus (uit de Osse kwaliteitscatalogus) voor het onderhoud van de openbare ruimte zijn afgeleid van de CROW normen. Globaal komt het Osse kwaliteitsniveau Goed overeen met CROW norm A/B en Sober met B/C.

Omschrijving	Kwaliteitsniveau
Centrumgebieden	Goed
Wonen	Sober
Werken	Sober (m.u.v. Vorstengrafdonk Basis)
Hoofdroutes	Sober
Parken/grote groengebieden	Sober
Buitengebied	Sober

Voor woongebieden is rekening gehouden met extra budget voor een plus op het onderhoudsniveau Sober, met name in te zetten vanuit proactieve bewonersparticipatie.
Met uitzondering van de centrumgebieden kunnen we voldoen aan het vastgestelde kwaliteitsprofiel.
Inspanningen zijn erop gericht om het kwaliteitsniveau in de centrumgebieden te verbeteren.

Financiële consequenties

Vanaf 2017 maken we onderscheid in groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. Groot onderhoud draagt bij aan instandhouding van het object en hiervoor moet structureel voldoende geld in de begroting beschikbaar zijn. Een vervangingsinvestering is nodig om het object aan het einde van zijn levensduur te kunnen vervangen. We activeren investeringen. De kapitaallasten drukken op de exploitatiebegroting. Deze kapitaallasten zullen de komende jaren met nieuwe investeringen toenemen. Het areaal voorzieningen dat een einde levensduur bereikt zal de komende jaren toenemen omdat steeds meer voorzieningen uit de grotere uitbreidingsjaren vanaf 1960 op raken. Onderzoek laat zien dat het beschikbaar investeringsbudget zal moeten stijgen naar een gemiddeld investeringsbudget van naar verwachting circa € 10 miljoen per jaar op middellange termijn.

Opzet financiële vertaling in onze begroting

De financiële consequenties voor de vervangingsopgave in onze begroting baseren wij op de eerste 10 jaar. In de nota Vervangingsopgaven (2018) hebben we een splitsing gemaakt tussen de eerste 3 jaar en het 4de tot en met het 10de jaar. Deze opzet is gekozen om de theoretische doorrekening af te stemmen met de praktijk. De berekening is gebaseerd op de ingeschatte technische levensduur. Het praktische vervangingsmoment wordt gebaseerd op noodzaak vanuit actuele kwaliteitstoetsing en integrale afstemming. Dat betekent dat theoretische vervangingen in de praktijk later of eerder kunnen plaatsvinden. Met vaststelling van het Integraal Uitvoeringsplan (IUP) worden concrete vervangingsprojecten inzichtelijk.
In onze financiële doorrekening en voor onze begroting gaan wij uit van een gemiddeld investeringsbedrag. Dit om de piek af te vlakken en grote financiële schommelingen te voorkomen. Het afvlakken van de piek van de werkzaamheden draagt eveneens bij aan betere beheersing en afwikkeling van de projecten.

De beheerplannen wegen, openbare verlichting, groen en verkeersregelinstallaties voegen we in 2021 samen tot één integraal beheerplan openbare ruimte. In dit integrale beheerplan openbare ruimte 2021 actualiseren we de vervangingsopgave van de investeringen in de openbare ruimte. De financiële consequenties presenteren we in de programmabegroting 2022-2025.

bedragen x € 1.000

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Exploitatielasten verhoging investeringsvolume:						
a. VAT kosten	320	431	431	431	431	431
b. Kapitaallasten	210	382	636	889	1.137	1.377
Totaal exploitatielasten	**530**	**813**	**1.067**	**1.320**	**1.565**	**1.808**
Dekkingsmiddelen:						
Stelpost vrijval groot onderhoud	-441	-1.261	-1.261	-1.261	-1.261	-1.261
Af: kapitaallasten huidige/lopende investeringen			80	160	240	320
Totaal dekkingsmiddelen	**-441**	**-1.261**	**-1.181**	**-1.101**	**-1.021**	**-941**
Saldo (exploitatielasten minus dekking)	**89**	**-448**	**-114**	**219**	**544**	**867**

Aanwezige reserves en voorzieningen voor kapitaalgoederen in de openbare ruimte zijn:
- Reserve openbare verlichting
- Reserve verkeersregelinstallaties
- Egalisatiereserve rioleringsbeheer
- Spaar- en egalisatievoorziening rioolvervanging
- Reserve Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP)
- Reserve mobiliteit
- Reserve kapitaallasten investeringen mobiliteit
- Reserve parkeren
- Voorziening groot onderhoud haven en brug

2. Buitensportaccommodaties

Het beheerplan buitensportaccommodaties (2015) is het beheerinstrument voor onderhoud en renovatie van sportterreinen. Dit plan geeft aan hoe we de sportvelden, verhardingen, beplanting, hekwerken, verlichting en inrichtingsmaterialen tijdens de planperiode onderhouden, vervangen en renoveren.

Beleidsplan/beheerplan	Jaar vaststelling	Jaar actualisatie
Beheerplan buitensportaccommodaties	2015	2021

Financiële consequenties

Middelen voor groot onderhoud zijn via de voorziening onderhoud sportparken beschikbaar.

3. Gemeentelijke gebouwen

Voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen sloten we vanaf 2012 voor de duur van 6 jaar een prestatiecontract af op basis van vooraf vastgestelde kwaliteitscriteria. Het contract is voor twee jaar verlengd. Daarnaast stelden we in 2016 voor de hele vastgoedportefeuille een nieuwe meerjarenonderhoudsplanning (MOP) op. Jaarlijks worden de gebouwen geïnspecteerd. Het MOP en de uitvoering van de inspectie is gebaseerd op de methodiek conditiemeten (NEN2767). De MOP vertaalden we in het beheerplan gemeentelijke gebouwen 2013-2018. We onderhouden de gebouwen op conditieniveau 3: sober en doelmatig.

Beleidsplan/beheerplan	Jaar vaststelling	Jaar actualisatie
Beheerplan gemeentelijke gebouwen	2020	2025

Financiële consequenties

De onderhoudskosten voor gemeentelijke gebouwen nemen we op in de meerjarige onderhoudsplannen. In de begroting nemen we jaarlijks structureel budget op voor de uitvoering van het noodzakelijk onderhoud. Deze budgetten reserveren we per gebouw in een onderhoudsvoorziening.
Als er op basis van Voorzieningenkaarten/het MIP toekomstplannen voor een gebouw zijn onderhouden we deze in eerste instantie op basis van het MOP. We maken dan wel slimme keuzes en werkzaamheden schuiven mogelijk naar voren of naar achteren, onder andere afhankelijk van het verwachte tempo van de ontwikkelingen.
Als een project concreet geworden is en het college en de raad bijvoorbeeld besloten hebben een bestaand gebouw opnieuw te gebruiken nemen we onderhoud mee in de verbouwingswerkzaamheden. Als besloten wordt een gebouw af te stoten analyseren we de financiële consequenties voor de betreffende onderhoudsvoorziening.
De volgende onderhoudsvoorzieningen zijn aanwezig:

- Onderhoud Ir. Diddewerf
- Onderhoud brandweerkazernes Oss
- Onderhoud accommodatie emancipatie
- Onderhoud gebouwen begraafplaatsen
- Onderhoud accommodatie openluchtrecreatie
- Onderhoud Horizonscholen/gymlocaties in scholen
- Onderhoud sociaal-culturele accommodaties
- Onderhoud Museum Jan Cunen
- Onderhoud sporthallen en -zalen
- Onderhoud gemeentehuis
- Onderhoud monumenten

Paragraaf financiering

Inleiding

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. De treasuryfunctie gaat over de financiering van beleid en het aantrekken van de geldmiddelen die daarvoor nodig zijn. De uitvoering van deze taak vraagt snelle beslissingen in een complexe geld- en kapitaalmarkt.
Het beleid van Oss voor de treasuryfunctie is vastgelegd in het treasurystatuut.

De belangrijkste punten uit het treasurystatuut zijn:

- Overtollige gelden zetten we alleen uit bij banken of instellingen die voldoen aan de eisen van de Wet Fido en de bijbehorende uitvoeringsregeling.
- Het aantrekken van leningen gebeurt door bij tenminste 2 financiële instellingen een offerte aan te vragen.
- We maken alleen gebruik van financiële instrumenten om risico's te verkleinen en niet om te speculeren.

Uit deze keuzes blijkt dat we voor een laag risicoprofiel gekozen hebben.

1. Algemene ontwikkelingen

Renteontwikkelingen

De rente op de geld- en kapitaalmarkt wordt voornamelijk bepaald door het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). De ECB heeft de beleidsrente in september 2019 verlaagd naar -0,5% en sindsdien is deze niet meer veranderd. Nog altijd heeft de ECB een monetair beleid met als belangrijkste doelstelling behoud van prijsstabiliteit.
De Nederlandse overheid en daarmee de decentrale overheden profiteren eveneens van deze lage rente. Momenteel zijn de tarieven voor 1-maands kasgeld -0,4% en voor 10-jaars leningen liggen de tarieven rond de 0%. Kort financieren blijft voorlopig aantrekkelijk.
Wat de effecten van de huidige COVID-19 crisis is, is moeilijk te voorspellen. Historisch gezien leidt een crisis meestal tot verlaging van de rente. Maar de rente staat al historisch laag. Ook lijkt de economie enigszins resistent te zijn geworden voor renteverlagingen. Een verdere renteverlaging lijkt dan ook weinig effectief.

2. Langlopende leningen

Op 17 februari 2020 hebben we een lening van € 15 miljoen afgesloten met een looptijd tot 22 februari 2021 tegen -/- 0,375% rente. Op 22 februari 2021 is deze lening volledig afgelost.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Opgenomen	Verstrekt
Stand per 1 januari 2020	109.645	29.230
Aflossingen in 2019	28.191	5.629
Opgenomen/ verstrekt	15.000	1.301
Stand per 31 december 2020	**96.454**	**24.903**

3. Kasgeldlimiet

Een gemeente mag tot de kasgeldlimiet met kortlopende geldleningen (korter dan 1 jaar) gefinancierd zijn. De minister van Financiën heeft de kasgeldlimiet op 8,5% van het begrotingstotaal vastgesteld. Voor Oss was de limiet in 2020 € 29,721 miljoen (8,5% van 349,656 miljoen). Het is toegestaan om 2 kwartalen op rij de kasgeldlimiet te overschrijden. Daarna moet de kortlopende schuld weer onder de limiet worden gebracht.
In 2020 is de kasgeldlimiet elk kwartaal ruim onder de norm gebleven.

In de volgende tabel geven we onze liquiditeitspositie over alle kwartalen van 2019 weer:

bedragen x € 1.000

Kasgeldlimiet	**1e kwartaal 2020**	**2e kwartaal 2020**	**3e kwartaal 2020**	**4e kwartaal 2020**
Vlottende schuld per maand (1)	-14.000	-11.667	-2.333	0
Vlottende middelen per maand (2)	6.708	12.820	22.200	29.404
Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-)(3)	*-7.292*	*1.153*	*19.867*	*29.404*
Kasgeldlimiet	**29.721**	**29.721**	**29.721**	**29.721**
Ruimte onder de kasgeldlimiet	**22.429**	**30.874**	**49.588**	**59.126**

De reden dat we ruim onder de norm van kasgeldlimiet zijn gebleven is vooral door de voorschotten die we in 2020 hebben ontvangen voor diverse COVID-19 compensatie, waaronder vooral de TOZO regeling.

4. Renterisiconorm

Bij het bepalen van de looptijd van de geldleningen die we aantrekken houden we rekening met de wettelijke renterisiconorm. De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering van langlopende geldleningen te beheersen en om dus te zorgen voor goede spreiding van looptijden van leningen. Het renterisico wordt daarbij bepaald als de som van de renteherzieningen en de aflossingen. Het is van belang dat renteherzieningen en aflossingen in de tijd gespreid zijn. De renterisiconorm is vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Voor Oss was de norm in 2020 € 71,2 miljoen.
We hebben in 2020 de renterisiconorm voor 40,31% (€ 28,2 miljoen) gebruikt. In de lijn van het treasury-beleid is dat veilig.

Ons renterisico over de vaste schuld in de jaren 2020-2023

bedragen x € 1.000

Nr.	Renterisico(norm)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
1.	Stand van begrotingstotaal	355.512	318.848	311.092	296.057
2.	Renterisiconorm (20% van 1)	71.102	63.770	62.218	59.211
3.	Renterisico op vaste schuld *	28.191	27.197	13.203	10.982
4.	Ruimte onder renterisiconorm	43.911	36.573	49.015	48.229

* Renterisico op vaste schuld is de som van de renteherzieningen en de aflossingen op langlopende geldleningen.
** De meerjarige staat komt uit de begroting 2021-2024.

5. Renteschema

De BBV-voorschriften schrijven voor dat we ook inzicht moeten geven in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de manier waarop we rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden toerekenen.

Renteschema

Omschrijving	**Bedrag**
Externe rentelasten over de korte en lange financiering	€ 2.124.875
Externe rentebaten	- € 806.240
Saldo door te rekenen externe rente	**€ 1.318.636**
Rente die aan de grondexploitatie doorberekend *moet* worden	- € 541.347
Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld toegerekend *moet* worden	€ 0
Totaal door te rekenen externe rente	**€ 777.289**
Rente over eigen vermogen	€ 1.737.913
Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	€ 397.609
Totaal aan taakvelden (programma's inclusief overzicht overhead) toe te rekenen rente	**€2.912.811**
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	- € 3.458.918
Renteresultaat op het taakveld treasury	**- € 546.107**

De omslagrente en de rente over de grondexploitatie hebben we op basis van bovenstaande nacalculatie naar boven afgerond en definitief vastgesteld op respectievelijk 1,5% en 1,03%.
Bij de verdeling van de externe rente naar de verschillende taakvelden ontstaat een positief exploitatieresultaat van € 546.107 op de activiteit kapitaallasten.

6. Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden van decentrale overheden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor hoeft het Rijk minder geld te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen. Op basis van ons begrotingstotaal 2020 mogen we per dag afgerond maximaal € 2,60 miljoen (0,75% van begrotingstotaal) aan overtollige middelen aanhouden. Het eventuele meerdere aan overtollige middelen romen we dagelijks af en brengen we onder bij de Nederlandse schatkist. Hiervoor krijgen we een vergoeding die gelijk is aan de rente die het Rijk betaalt op leningen die ze op de markt aangaat.

Paragraaf verbonden partijen

Inleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de gemeentelijke financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet) schrijven voor dat het college in de programmabegroting en in het jaarverslag een overzicht van de verbonden partijen geeft. Het gaat om een overzicht van de externe rechtspersonen waar Oss een bestuurlijke en financiële band mee heeft. Dat kunnen de volgende instellingen zijn:

- Gemeenschappelijke regelingen (GR): bestuursrechtelijke samenwerkingsverbanden tussen gemeenten onderling en/of andere overheidsinstanties. Een lid van het college maakt veelal deel uit van het algemeen of dagelijks bestuur.
- Vennootschappen waarin de gemeente financieel deelneemt (naamloze of besloten vennootschap). De gemeente is daarin via de vergadering van aandeelhouders of een raad van commissarissen vertegenwoordigd.
- Verenigingen waar de gemeente lid van is.
- Stichtingen waarin de gemeente een bestuurszetel heeft.

Op basis van het BBV en de verordening geven we per verbonden partij inzicht in:

- De naam en de vestigingsplaats.
- Het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt.
- De veranderingen die zich tijdens het jaar 2020 hebben voorgedaan in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft.
- Het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het jaar 2020. Als dat niet bekend is, vermelden we de meest recente cijfers die bekend zijn.
- Het resultaat van de verbonden partij.

1. Toelichting

Een paragraaf verbonden partijen dient twee doelen:

1. Duidelijkheid geven of de doelstellingen van de verbonden partij en de gemeente nog steeds overeenkomen en of de verbonden partij die doelstellingen ook realiseert. Verbonden partijen voeren vaak beleid uit dat tot de verantwoordelijkheid van de gemeente behoort. De gemeente is opdrachtgever en verantwoordelijk voor de doelstellingen en programma's.
2. Het geven van inzicht in de risico's en budgettaire gevolgen van verbonden partijen.

Verbonden partijen kunnen in twee categorieën verdeeld worden: de publiekrechtelijke vorm en de privaatrechtelijke regeling. De publiekrechtelijke regeling is een samenwerkingsverband dat gebaseerd is op de Wet gemeenschappelijke regelingen. Het heeft een eigen algemeen bestuur. De deelnemende gemeenten benoemen de leden van dat bestuur. Het algemeen bestuur benoemt het dagelijks bestuur. Oss heeft zitting in een aantal besturen van gemeenschappelijke regelingen.

De bestuursleden hebben een informatie- en verantwoordingsplicht naar de gemeenteraad over hun inbreng in deze samenwerkingsverbanden. In Oss hebben we daarom de gemeenschappelijke regelingen steeds als vast agendapunt bij de raadscommissies staan. Verder behandelt de gemeenteraad de kadernota's, begrotingen en jaarrekeningen van de gemeenschappelijke regelingen (zie het overzicht van regelingen verderop in deze paragraaf) in een aparte vergadering.

In het position paper 'Oss en de regio' staan onze beleidsuitgangspunten rondom samenwerking (en dus ook verbonden partijen). We richten ons op effectieve en efficiënte samenwerkingsorganisaties, waarbij we uitgaan van autonomie van organisaties. Daar waar een nieuw samenwerkingsverband wenselijk is kiezen we bij voorkeur voor een zo licht mogelijke vorm van samenwerking. De vorm moet passen bij de maatschappelijke opgave.

Naast samenwerking binnen gemeenschappelijke regelingen werken we in toenemende mate samen op basis van privaatrechtelijke rechtsvormen, zoals vennootschappen, verenigingen, stichtingen en convenanten. Deze beschrijven we hierna ook in tabelvorm, na het overzicht van gemeenschappelijke regelingen.

2. Bijzondere ontwikkelingen/risico's

Gezondheidsdienst Hart voor Brabant (GGD)

De GGD heeft de schriftelijke toezegging gekregen van het ministerie van VWS voor compensatie van alle gevolgkosten en gederfde inkomsten als gevolg van de GGD taken in de bestrijding van COVID-19. Daarmee is er ook meer duidelijkheid over de gevolgen van deze crisis op het totale exploitatieresultaat. Doordat ook de overige meer en minderkosten worden vergoed door VWS verwacht de GGD op basis van de huidige inzichten een klein positief exploitatieresultaat en zullen de financiële gevolgen van COVID-19 geen impact hebben op de gemeentelijke bijdrage (voor 2020).
VWS heeft toegezegd dat de compensatie ook geldt voor 2021. Dit impliceert dat opgelopen achterstanden in de reguliere dienstverlening GGD 2020 die mogelijk pas in 2021 worden ingehaald, ook worden gecompenseerd. De toezegging van VWS betekent in ieder geval dat COVID-19 naar verwachting ook geen impact heeft op de gemeentelijke bijdrage van 2021.

Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV)

In 2019 is het gebruik van de Regiotaxi (KCV) sterk gestegen ten opzichte van 2018. Mede hierdoor stijgt de bijdrage van gemeenten in de beheer- en exploitatiekosten. De verwachting is dat deze ontwikkeling doorzet. Om het vervoer beheersbaar te houden, onderzoeken we welke maatregelen we kunnen nemen.
Als gevolg van COVID-19 is het WMO-vervoer begin 2020 nagenoeg stil komen te liggen. Met de versoepeling van de maatregelen per 1 juli 2020 was het vervoer weer langzaam op gang aan het komen. In de laatste vier maanden van 2020 lag het vervoer gemiddeld rond de 50% ten opzichte van 2019. Met de aangescherpte maatregelen daalt het vervoer vanaf eind december 2020 weer sterk. Op dringend advies van Rijk en de VNG zijn met de vervoerder afspraken gemaakt over gedeeltelijke doorbetaling, om te voorkomen dat de continuïteit van het zorgvervoer in gevaar komt. Deze regeling gaat uit van een flexibele tarieven, die mee bewegen met het vervoersvolume.

Omgevingsdienst Brabant-Noord (ODBN)

De ODBN heeft een aantal turbulente jaren achter de rug. De organisatie heeft ingrijpende keuzes gemaakt en er zijn maatregelen getroffen om organisatorisch en financieel in control te komen. Hoewel er nog slagen gemaakt moeten worden, gaat het zowel organisatorisch als financieel de goede kant op. De maatregelen krijgen zijn effect. Een risico daarbij blijft dat het een uitdaging is voor de ODBN om personeel te behouden en te werven. Met de krapte op de arbeidsmarkt zal dit de nodige inspanningen vergen.
Vanuit onze zorg over de robuustheid van de ODBN hebben wij de ODBN verzocht om ons met regelmaat te informeren over de voortgang. Daaruit blijkt dat de ODBN afgelopen jaar grotendeels heeft kunnen leveren wat we hebben afgesproken.

Omgevingswet

De toekomstige Omgevingswet (Ow) wordt één van de grootste wijzigingen in de wetgeving voor het fysieke domein van de afgelopen decennia. De wet bundelt 25 wetten, 120 sectorale AMvB's (Algemene Maatregelen van Bestuur) en honderden ministeriële regelingen. De uitgangspunten van deze wet zijn participatie en integrale aanpak op basis van vertrouwen, met als doelen minder en overzichtelijkere regels, meer ruimte voor initiatieven van inwoners en bedrijven en lokaal maatwerk.
De wet treedt 01-01-2022 in werking, in juni 2020 beoordeelt het ministerie of deze datum ook echt haalbaar is. Dit vraagt veel voorbereiding van de overheden en ook de omgevingsdienst. We werken hierin samen met de overheden (provincie, waterschappen en gemeenten) en adviesdiensten (omgevingsdienst, veiligheidsregio en GGD) in de regio Noordoost Brabant.
Ook in 2020 wordt dit voortgezet en krijgt dit onder andere een impuls door een samenwerking van alle projectleiders Omgevingswet van de deelnemende gemeenten.

Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)
Via een kostenverdeelmethode gebaseerd op productiecijfers (o.a. aantal aanslagen en aanslagregels) wordt de deelnemersbijdrage aan BSOB bepaald. De in 2019 voor 2020 vastgestelde bijdrage (€ 1.514.318) is in 2020 gestegen. De grootste oorzaak hiervan is het hoge aantal bezwaarschriften op de WOZ-waarde die ingediend worden via no cure no pay bureaus. Dit is een landelijke trend. BSOB neemt maatregelen om het aantal bezwaren te beperken, voor zover ze daar zelf invloed op kunnen uitoefenen. We verwachten dat dit ook nog door zal werken in 2021 en effect zal krijgen op de vastgestelde bijdrage 2021, hier volgt dan in 2021 bij de eerste tussenrapportage van BSOB een begrotingswijziging op.

Regio Noordoost Brabant (RNOB)
In 2020 hebben colleges en raden uit de regio Noordoost-Brabant ingestemd met de nieuwe regionale strategische agenda 'richting 2030' en met het verlengen van de samenwerking op basis van het convenant 'regionale samenwerking Regio Noordoost Brabant 2021-2024'. Raden hebben daarnaast kennis genomen van de nieuwe Strategische Agenda van de Stichting AgriFood Capital 2030 en de strategische WERKagenda 'Op weg naar 2030' van Noordoost Brabant Werkt en de bijbehorende financiële bijdragen. In 2021 wordt verder gewerkt aan uitvoeringsprogramma's.
Vanuit de samenwerking worden drie andere organisaties aangestuurd en gefinancierd:
- AgriFood Capital: de economische ontwikkelingsmaatschappij gericht op een sterke agrifoodregio;
- Noordoost Brabant Werkt: de regionale arbeidsmarktssamenwerking voor de ontwikkeling van een veerkrachtige arbeidsmarkt;
- OndernemersLift+: het regionale ondernemerschapsprogramma voor startende en groeiende bedrijven.

Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC)
In 2020 is de gemeente Boxtel toegetreden tot de Gemeenschappelijke Regeling. De gemeente Haaren is uitgetreden vanwege herindeling. De wijzigingen in deze Gemeenschappelijke Regeling is met instemming van alle gemeentes tot stand gekomen (besluit gemeenteraad Oss d.d. 29 oktober 2020).

3. Ontwikkelingen per samenwerkingsverband
In deze paragraaf wordt gesproken over regio "Brabant Noordoost" en regio "Brabant-Noordoost-oost". Onderstaand de gemeenten die hieronder vallen.

Brabant-Noordoost:
16 gemeenten: Boekel, Bernheze, Boxmeer, Boxtel, Cuijk, Grave, 's-Hertogenbosch, Heusden, Landerd, Meierijstad, Mill, Oss, Sint Anthonis, Sint-Michielsgestel, Uden en Vught.

Brabant-Noordoost-oost:
11 gemeenten: Boekel, Bernheze, Boxmeer, Cuijk, Grave, Landerd, Meierijstad, Mill, Oss, Sint Anthonis en Uden.

A. Publiekrechtelijke samenwerkingen: Gemeenschappelijke Regelingen (GR)

Gezondheidsdienst Hart voor Brabant (GGD)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
Brabant Noordoost, de Meierij en regio Tilburg, totaal 24 gemeenten.

Zetel: Tilburg
Portefeuillehouder: Wethouder T. van Kessel, tevens lid dagelijks bestuur.
Website: www.ggdhvb.nl
Programma: 1. Zorg en welzijn

Toelichting:
De GGD Hart voor Brabant is een GR van 24 gemeenten in de regio Midden-Brabant, regio de Meierij en regio Brabant Noordoost. De GGD voert voor ruim 1 miljoen inwoners van haar werkgebied taken uit op het gebied van de openbare gezondheidszorg in opdracht van de gemeente(n). Dit gebeurt op basis van de Wet Publieke Gezondheid (WPG).

'Een gezonde basis voor iedereen' is de missie van de GGD. Gezondheid is het thema van de GGD, want als mensen gezond zijn, kunnen zij actief zijn en meedoen aan de samenleving.
De GGD bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van alle inwoners, met speciale aandacht voor risicogroepen. Zij levert hiermee een bijdrage aan de gemeentelijke doelen binnen het sociaal domein: zelfredzaamheid, participatie en veilig opgroeien. Door het verbinden van de publieke gezondheid met het sociale domein wordt het mogelijk om de verantwoordelijkheden in het sociale domein goed op te pakken. Het uitgangspunt is de eigen kracht van de burger.

Financieel
Onze gemeentelijke bijdrage was € 3.039.366 in 2020. De bijdrage voor 2021 is € 3.133.962. De verhoging van € 94.596 betreft voornamelijk een indexering loon- en prijs. Een klein deel van de verhoging komt doordat ons inwoneraantal iets is toegenomen.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-19: € 10.147.000
31-12-19: € 8.528.000

Vreemd vermogen:
01-01-19: € 7.889.000
31-12-19: € 8.371.000

Resultaat:
2019: € 152.000

Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
11 gemeenten in Brabant-Noordoost-oost*, samen met de provincie Noord-Brabant.
Zetel: Uden
Portefeuillehouder: Wethouder J. Van Orsouw
Programma: 1. Zorg en welzijn

Toelichting:
Deze gemeenschappelijke regeling zorgt voor deur-tot-deur vervoer voor geïndiceerden en alle andere reizigers.

In 2019 is gestart met een nieuwe vervoerder, Munckhof B.V. Het nieuwe contract loopt tot ten minste 2021 met de mogelijkheid van verlenging van tweemaal 1 jaar.

Financieel
De netto kosten voor 2020 waren € 1.183.035 (betreft netto exploitatiekosten + beheerskosten). De verwachte netto kosten 2021 conform Kadernota 2021 Regiotaxi zijn € 1.357.479 (betreft netto exploitatiekosten + beheerskosten).

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-2019: € 837.167
31-12-2019: € 784.518

Vreemd vermogen:
01-01-2019: € 315.632
31-12-2019: € 818.769

Resultaat:
2018: € 64.120
2019: -/- € 51.027

Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden, West en Noord (RAV)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
41 (vanaf 2021 40) gemeenten in Brabant-Noord, Midden en West

Zetel: 's-Hertogenbosch
Portefeuillehouder: Wethouder T. van Kessel.
Website: *www.ravbrabantmwn.nl*
Programma: 1. Zorg en welzijn

Toelichting:
De RAV is een gemeenschappelijke regeling van 41 gemeenten in Brabant-Noord en Midden en West Brabant. Het doel is om kwalitatief hoogwaardige ambulancezorg te leveren en zoveel mogelijk patiënten in het werkgebied binnen 15 minuten te bereiken met de capaciteit die aanwezig is. Het werkgebied loopt van Steenbergen tot Boxmeer en telt bijna 1,8 miljoen inwoners. In het werkgebied zijn 23 ambulanceposten en 2 meldkamers. Vanuit deze posten staat 7 dagen per week en 24 uur per dag ambulancehulpverlening paraat voor de 41 gemeenten.

Financieel
De begroting van de RAV Brabant Midden-West-Noord is ieder jaar kostendekkend zonder een gemeentelijke bijdrage. Hierdoor is de gemeentelijke bijdrage al vanaf 2012 op € 0 gesteld. De zorgverzekeraars zijn de financiers.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-19: € 14.074.000
31-12-19: € 13.670.000

Vreemd vermogen:
01-01-19: € 25.747.000
31-12-19: € 25.506.000

Resultaat:
2019: -/- € 371.000

Centrumregeling Wmo Brabant Noord-Oost

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
Noordoost-oost Brabant

Zetel: Oss
Portefeuillehouder: Wethouder T. van Kessel
Programma: 1. Zorg en welzijn

Toelichting:
In Noordoost Brabant kopen we gezamenlijk de Wmo hulp in. Oss is centrumgemeente voor de inkoop van Wmo-ondersteuning (voor de taken die vanaf 2015 door de gemeente worden uitgevoerd). Oss koopt in namens de deelnemende gemeenten. Regionale inkoop leidt tot minder administratieve lasten voor de aanbieders, meer eenheid in de regio en een sterkere positie in het gesprek met aanbieders.
Vanaf 1 januari 2021 wordt deze centrumregeling Wmo uitgebreid met regionale samenwerking op gebied van de uitvoering van de Wet Verplichte GGZ (Wvggz) die in 2020 is ingevoerd. Voor deze taak wordt het voorbereidend verkennend onderzoek ingekocht en de hoordienst. Hiertoe dragen alle deelnemende gemeenten bij aan de inkoop en uitvoeringskosten aan de centrumgemeente Oss.
De kosten voor de inkooporganisatie zijn gebaseerd op een begroting, die jaarlijks met het inkoopplan wordt vastgesteld. De doorberekening naar de deelnemende gemeenten vindt plaats naar rato van het inwoneraantal.

Financieel
De begroting van de bijdrage 2020 bedraagt € 260.928. De werkelijke kosten over 2020 bedroegen € 347.599 over 2020. Dit bedrag is gestegen, omdat de regionale beleidscoördinatie Wmo en regionale Wmo toezicht zijn geïntegreerd. Vorige jaren werd dit allemaal apart begroot en afgerekend. Door alle regionale taken te bundelen ontstaat er meer overzicht.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Deze gemeenschappelijke regeling heeft geen openbaar lichaam dus geen eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat.

Centrumregeling Jeugdhulp Noordoost-Brabant

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
Noordoost Brabant

Zetel: 's-Hertogenbosch
Portefeuillehouder: Wethouder K. van Geffen.
Programma: 1. Zorg en welzijn

Toelichting:
De regeling is aangegaan met als doel het behartigen van de belangen van de gemeenten op het gebied van de doelmatige inkoop van de individuele voorzieningen en de flexibele jeugdhulp, voor 2021 met een noodprocedure, vanaf 2022 volgens een SAS procedure en Open House.

De kosten voor de inkooporganisatie zijn gebaseerd op een begroting, die jaarlijks met het inkoopplan wordt vastgesteld. De doorberekening naar de deelnemende gemeenten vindt plaats naar rato van het aantal jeugdigen 0 t/m 17-jarigen.

Financieel
Onze reguliere bijdrage aan de centrumregeling voor 2020 was € 484.564. Onze reguliere bijdrage aan de centrumregeling voor 2021 bedraagt € 471.889, voor 2022 en verder € 329.987. Dit is exclusief de kosten voor de uitvoering van de Jeugdhulp.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Deze gemeenschappelijke regeling heeft geen openbaar lichaam dus geen eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat.

Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
11 gemeenten in Brabant-Noordoost-oost*.

Zetel: Oss
Portefeuillehouder: Wethouder K. van Geffen, tevens voorzitter dagelijks en algemeen bestuur.
Website: www.wvs-nb.nl
Programma: 2. Werk, inkomen en onderwijs

Toelichting:
Het Werkvoorzieningsschap is ingesteld door 11 gemeenten in de regio Noordoost-Brabant. Het openbaar lichaam is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) voor deze gemeenten. De materiële uitvoering van de Wsw is opgedragen aan IBN Holding B.V.

Het Werkvoorzieningsschap is namens 11 gemeenten enig aandeelhouder en eigenaar van IBN. De kosten van de gemeenschappelijke regeling bestaan uit bestuurskosten van het Werkvoorzieningschap en een klein deel van de uitvoeringskosten Wsw, namelijk die kosten die voortvloeien uit het formeel werkgeverschap van Wsw-werknemers en ambtelijk personeel.

Financieel
In 2020 hebben we € 23.400 betaald aan het Werkvoorzieningschap Noordoost Brabant. De gemeentelijke bijdrage is in 2021 € 0,25 per inwoner. Voor de gemeente Oss komt dit neer op ongeveer € 23.500 in 2021. Bij het Werkvoorzieningsschap is een winstverdeling afgesproken waarbij 50% van het behaalde jaarresultaat naar rato van de omzet verdeeld wordt over alle eigenaren (11 gemeenten). Dit geld wordt gestopt in de zogenaamde Algemene Gemeentelijke Reserve (AGR) die het Werkvoorzieningsschap beheert. De winst wordt niet in euro's uitgekeerd maar hiervoor kunnen diensten van het IBN worden afgenomen. De AGR t.b.v. de gemeente Oss bedraagt op 31 december 2020 € 1.522.065.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-19: € 27.359.100
31-12-19: € 26.967.900

Vreemd vermogen:
01-01-19: € 0
31-12-19: € 0

Resultaat:
2019: € 0

Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Brabant Noordoost (RBL BNO)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
11 gemeenten in Brabant-Noordoost-oost*.
Zetel: Oss
Portefeuillehouder: Wethouder K. van Geffen, tevens voorzitter dagelijks bestuur.
Website: www.rblbno.nl
Programma: 2. Werk, inkomen en onderwijs

Toelichting:
Het Regionaal Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten Brabant Noordoost (RBL BNO) voert voor 11 gemeenten de Leerplichtwet en de RMC-wet uit. Het bureau ziet erop toe dat kinderen tussen de 5 en 18 jaar onderwijs volgen en dat kinderen tussen de 18 en 23 jaar een startkwalificatie halen. Een startkwalificatie is een mbo-diploma op minimaal mbo-niveau 2. Eind 2020 is het nieuwe beleidskader opgeleverd.

Financieel
De gemeentelijke bijdrage voor 2020 was € 210.637. De gemeentelijke bijdrage voor 2021 is € 216.956. In 2022 is de gemeentelijke bijdrage € 216.602.
De reserve was op 31-12-2019 € 350.380, waarvan € 91.676 is gereserveerd voor het voortzetten van de aanpak jeugdwerkloosheid. De feitelijke reserve ligt boven het afgesproken maximale bedrag van 10% van de begroting, maar is tijdelijk aangehouden omdat niet duidelijk was wat de regionale bijdrage vanuit het nieuwe Programma Voortijdig Schoolverlaten zou zijn. Nu duidelijk is dat de regionale bijdrage gelijk blijft in 2021 kan het bedrag boven de 10% reserve in de jaarrekening 2019 (€ 77.549 in totaal) uitgekeerd worden aan de deelnemende gemeenten. Voor Oss was dit € 19.694.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-19: € 391.619
31-12-19: € 350.380

Vreemd vermogen:
01-01-19: € 0
31-12-19: € 0

Resultaat:
2019: -€ 41.239

Brabants Historisch Informatiecentrum (BHIC)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
15 gemeenten in Brabant-Noordoost, de provincie Noord-Brabant, waterschap Aa en Maas en Waterschap de Dommel.
Zetel: 's-Hertogenbosch
Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok, tevens lid portefeuillehoudersoverleg.
Website: www.bhic.nl
Programma: 3. Ontmoeten, sport en cultuur

Toelichting:
Deze organisatie is ontstaan uit een fusie van het Streekarchief Brabant-Noordoost en Langs Aa & Dommel met het Rijksarchief. Het BHIC heeft een wettelijke taak en een maatschappelijke opgave. De wettelijke taak bestaat uit het goed, geordend en toegankelijk beheren van de archieven die aan het BHIC zijn overgedragen. Dit alles conform de Archiefwet en de daaruit voortvloeiende richtlijnen. Bij de uitvoering van de wettelijke taak voor beheer, ordening en toegankelijkheid van het archiefmateriaal besteedt het BHIC tevens aandacht aan de verdere ontwikkeling van het e-depot. De maatschappelijke opgave is de verbreiding van de kennis van de Brabantse geschiedenis. Deze doelstelling wordt gestuurd door de operationele missie: meer publiek, meer divers publiek, meer tevreden publiek.

Financieel
In 2019 was onze bijdrage € 316.600 en in 2020 € 323.900. Voor 2021 bedraagt de bijdrage aan het BHIC € 333.600.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-19: € 518.384
31-12-19: € 915.458

Vreemd vermogen:
01-01-19: € 1.650.000
31-12-19: € 1.540.000

Resultaat:
2019: € 44.876

De jaarcijfers 2020 zijn nog niet beschikbaar.

Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
19 gemeenten in Brabant Noord en de provincie Noord-Brabant.

Zetel: 's-Hertogenbosch
Portefeuillehouder: Wethouder J. van der Schoot, tevens lid dagelijks bestuur.
Website: www.odbn.nl
Programma: 5. Zuinig op ons klimaat

Toelichting:
De ODBN voert namens gemeenten en de provincie in onze regio taken uit op gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving van het milieudeel van de Wabo en straks ook de Omgevingswet. De belangrijkste ambities liggen op het vlak van aanpak ketens, milieucriminaliteit en risicovolle bedrijven. Na een lastige start is de ODBN inmiddels een robuuste organisatie die haar taken gestructureerd en kwalitatief goed uitvoert. De ODBN werkt inmiddels op basis van regionale afspraken, strategieën en programma's waarbij er ruimte is voor individueel maatwerk voor de deelnemende gemeente.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-19: € 10.552.000
31-12-19: € 8.575.000

Vreemd vermogen:
01-01-19: € 12.770.000
31-12-19: € 11.518.000

Resultaat:
2018: € 7.882.600
2019: € 168.000

Duurzaamheidsplein

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
Zetel: Oss

Portefeuillehouder: Wethouder J. van der Schoot, tevens voorzitter.
Website: *www.loket.oss.nl*
Programma: 5. Zuinig op ons klimaat

Toelichting:
Deze gemeenschappelijke regeling zorgt voor het beheer van het Duurzaamheidsplein Oss voor Oss en Landerd. Landerd betaalt hiervoor een vergoeding naar rato van het aantal inwoners.

Beheer en exploitatie van de Milieustraat Oss is geregeld via:
1. GR Milieustraat
2. Reglement Milieustraat Oss

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Niet van toepassing.

Bijdrage van Landerd:
2019: € 365.137
2020: € 416.121

Afvalinzameling Landerd

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:

*Zetel:*Oss
Portefeuillehouder: Wethouder J. van der Schoot, tevens voorzitter.
Website: *www.landerd.nl/inwoners/afvalinzameling*
Programma: 5. Zuinig op ons klimaat

Toelichting:
Onze inzameldienst zamelt in opdracht van de gemeente Landerd huishoudelijk restafval, GFT en PMD (Plastic) in bij huishoudens en brengt het ingenomen afval naar het overslagstation.

GR: Afvalinzameling gemeenten Landerd en Oss. Oss is in de GR aangewezen als centrumgemeente.
Dvo: nadere uitwerking GR via 'Dienstverleningsovereenkomst gemeenten Landerd en Oss voor het inzamelen en vermarkten van huishoudelijke afvalstoffen'.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Bijdrage van Landerd:
2019: € 324.505
2020: € 360.118

Heesch-West

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
Gemeenten Bernheze, 's-Hertogenbosch en Oss.

Zetel: Oss
Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok, tevens lid dagelijks bestuur en wethouder J. van Orsouw, lid algemeen bestuur.
Website: www.oss.nl/gemeente/inwoners/actueel/plannen-en-projecten/bedrijventerrein-heesch-west
Website: *www.heeschwest.nl*

Programma: 6. Vitale economie

Toelichting:
Deze Gemeenschappelijke Regeling (GR) is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het regionaal bedrijventerrein Heesch West en is in 2014 opgericht. Deze GR is financieel beperkt omdat de gronden (boekwaarden van de deelnemende gemeenten) nog niet zijn ingebracht bij de GR. Medio 2019 zijn het voorontwerp bestemmingsplan en de MER afgerond en gepubliceerd. Daarop zijn circa 1.300 inspraakreacties ontvangen.

Een ingrijpend besluit in 2020 was het besluit om geen windturbines op Heesch West in te passen. Dit omdat na verkenning van alternatieven is vastgesteld dat een qua omgevingseffecten maximaal gecentreerde opstelling niet samengaat met een optimaal gebruik van de bedrijfskavels. Betreffende verkeersontsluiting en de omgevingseffecten bedrijven worden er belangrijke planverbeteringen doorgevoerd. De planverbetering voor de bedrijfskavel betreft niet alleen een beperking en betere beheersing van omgevingseffecten. De focus van Heesch West op de regio is versterkt en dit is vertaald naar een aanpassing van de verkaveling van het westelijke deel van het terrein. Dit wordt beleidsmatig met regio en provincie verder afgestemd.

Het ontwerpbestemmingsplan met aanvulling MER wordt in het voorjaar van 2021 gepubliceerd en volgens planning wordt het bestemmingsplan met zienswijzennota eind 2021 aan de gemeenteraden ter vaststelling aangeboden. Vervolgens worden dan de boekwaarden, met name grondkosten, van de deelnemende gemeenten ingebracht bij de GR. Dit geldt ook voor de door de gemeenten afgesloten geldleningen.

De deelnemende gemeenten en de provincie Noord-Brabant hebben een masterplan opgesteld. In dit plan staat dat het bedrijventerrein uiteindelijk gefaseerd kan groeien naar ±80 ha. De GR en de provincie Noord-Brabant zien Heesch West als een bijzonder bedrijventerrein met veel aandacht voor duurzaamheid en energie en (zeer) grootschalige logistiek. Maar ook het groeiende regionale MKB kan een plek krijgen op Heesch West. In eerste fase gaat het om 50 ha: 30 ha voor zeer grootschalige logistiek en 20 ha voor bedrijven uit andere sectoren, zoals de bouw, die veel ruimte nodig hebben. Bij de tweede fase (± 30 ha) kijken we wat de actuele vraag zal zijn. Dit vertalen we dan in onze plannen.

Financieel
De geactualiseerde (begin 2021) grondexploitatieberekening Heesch West sluit op een tekort van € 43,7 miljoen (eindwaarde 2030). Dit is overeenkomstig eerdere berekeningen uit de voorbije jaren. Daarop hebben de deelnemende gemeenten een verliesvoorziening voor genoemd bedrag getroffen. De gemeente Bernheze participeert voor 12%, 's-Hertogenbosch voor 58% en Oss voor 30% in het geheel. Er vindt geen jaarlijkse gemeentelijke bijdrage plaats.
De gezamenlijke boekwaarde (bij de gemeenten en de GR) per 31-12-2020 van Heesch West is € 71,5 miljoen (inclusief bijdrage van de provincie).

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:

Eigen vermogen:
01-01-19: - € 642.127
31-12-19: - € 166.607

Vreemd vermogen:
01-01-19: € 2.862.608
31-12-19: € 2.836.593

Resultaat:
2019: - € 50.282

G40

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
De 40 gemeenten van de G40 zijn: Alkmaar, Almelo, Almere, Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Breda, Delft, Deventer, Dordrecht, Ede, Eindhoven, Emmen, Enschede, Gouda, Groningen, Haarlem, Haarlemmermeer, Heerlen, Helmond, Hengelo, 's-Hertogenbosch, Hilversum, Hoorn, Leeuwarden, Leiden, Lelystad, Maastricht, Nijmegen, Oss, Roosendaal, Sittard-Geleen, Schiedam, Tilburg, Venlo, Zaanstad, Zoetermeer en Zwolle.

Zetel:
AB lid namens de gemeente Oss: wethouder K. van Geffen

Portefeuillehouder fysieke pijler: wethouder J. van der Schoot
Portefeuillehouder sociale pijler: Wethouder K. van Geffen
Portefeuillehouder pijler economie en werk: Wethouder F. den Brok

Website: www.g40stedennetwerk.nl
Programma: 10. Financieel solide

Toelichting:
G40 steden netwerk
De gemeente Oss maakt deel uit van het G40 stedennetwerk. Een netwerk van middelgrote steden die elkaar vinden in de stedelijke vraagstukken waar de leden van het netwerk voor staan. Er wordt op ambtelijk en bestuurlijk niveau samengewerkt op drie pijlers. Een fysieke pijler, een sociale pijler en een pijler economie en werk waaronder themagroepen hangen. Tevens zijn er vier losse themagroepen: veiligheid, Europa, Financiën en Democratische vernieuwing. Doel is de belangen van de steden te behartigen richting kabinet, kamer en ministeries en onderling kennis uit te wisselen en op te bouwen.

Financieel
Bijdrage 2020: € 19.205

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Resultaat:
2019: € 166.551

Veiligheidsregio Brabant-Noord

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
17 gemeenten in Brabant-Noord (conform gebied politieregio).
Zetel: 's-Hertogenbosch
Portefeuillehouder: Burgemeester W. Buijs-Glaudemans, tevens lid dagelijks bestuur en plv. voorzitter van de Veiligheidsregio.
Website: www.vrbn.nl
Programma: 9. Veilige omgeving

Toelichting:
De Veiligheidsregio heeft 3 hoofdtaken:
- Regionale brandweerzorg (BBN)
- Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen (GHOR)
- Bevolkingszorg

De Gemeenschappelijke meldkamer Brabant-Noord met Brabant-Zuidoost (MKOB) is vanaf 1 januari 2020 bij de politie belegd. De Veiligheidsregio Brabant-Noord staat aan de vooravond van een noodzakelijke doorontwikkeling. Het Algemeen Bestuur heeft de koers gekozen om Veiligheidsregio Brabant-Noord te laten groeien naar een informatie-gestuurde netwerkorganisatie om regie te kunnen voeren op voor de regio Brabant-Noord complexe maatschappelijke veiligheidsvraagstukken.

Financieel
De gemeentelijke bijdrage voor 2020 was € 5.016.764. In 2021 is de gemeentelijke bijdrage voor de gemeente Oss € 5.325.016. De hogere bijdrage 2021 komt o.a. door indexering van loon- en prijscompensatie en de regionalisering van de FLO-kosten.

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-19: € 9.963.000
31-12-19: € 10.432.000

Vreemd vermogen:
01-01-19: € 28.122.000
31-12-19: € 27.292.000

Resultaat:
2019: € 1.258.000

Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
Gemeenten Asten, Bernheze, Boekel, Deurne, Gemert-Bakel, Laarbeek, Landerd, Oss, Sint Anthonis, Someren, LUden en het Waterschap Aa en Maas.

Zetel: Oss
Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok, tevens lid dagelijks bestuur.
Website: www.bs-ob.nl
Programma: 11. Financieel solide

Toelichting:
De BSOB voert voor onze gemeente taken uit op het gebied van het waarderen van onroerende zaken en het heffen en innen van belastingen.
Via een kostenverdeelmethode gebaseerd op productiecijfers (o.a. aantal aanslagen en aanslagregels) wordt de deelnemersbijdrage aan BSOB bepaald. De in 2019 voor 2020 vastgestelde bijdrage (€ 1.514.318) is in 2020 gestegen. De grootste oorzaak hiervan is het hoge aantal bezwaarschriften op de WOZ-waarde die ingediend worden via no cure no pay bureaus. Dit is een landelijke trend. BSOB neemt maatregelen om het aantal bezwaren te beperken, voor zover ze daar zelf invloed op kunnen uitoefenen. We verwachten dat dit ook nog door zal werken in 2021 en effect zal krijgen op de vastgestelde bijdrage 2021, hier volgt dan in 2021 bij de eerste tussenrapportage van BSOB een begrotingswijziging op.

Financieel
Bijdrage 2020: € 1.685.151
Bijdrage 2021: € 1.494.190 (+PM begrotingswijziging 2021 i.v.m. bezwaarschriften)

Eigen vermogen, vreemd vermogen en resultaat:
Eigen vermogen:
01-01-19: € 0
31-12-19: € 0

Vreemd vermogen:
01-01-19: € 0
31-12-19: € 0

Resultaat:
2019: € 0

B. Vennootschappen en corporaties

Pivot Park Holding BV

Rechtspersoon:
Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok, vertegenwoordigt Oss als (minderheids-)aandeelhouder.
Website: *www.pivotpark.com*

Doel:
Met de ontwikkeling van het Pivot Park streven de gemeente Oss en de provincie Noord-Brabant de volgende doelen na:
- Het leveren van een bijdrage aan de gezondheidszorg door onderzoek naar- en ontwikkeling van medicijnen;
- Behoud en groei van hoogwaardige werkgelegenheid in Noord-Brabant en Gemeente Oss;
- Het leveren van een bijdrage aan de regionale en nationale kenniseconomie, in het bijzonder aan de Topsector Life Sciences & Health en de Topsector Chemie.

Deelneming
Provincie Noord-Brabant en gemeente Oss houden per 1-1-2019 samen alle aandelen in Pivot Park Holding BV. Deze vennootschap is ontstaan uit een fusie van OLSP Holding BV en OLSP Vastgoed BV. De aandelenverhouding is 70,73% voor de provincie en 29,27% voor de gemeente. Pivot Park Holding BV is 100% aandeelhouder van haar dochtermaatschappijen:
- Pivot Park Screening Centre BV
- Pivot Park Apparatuur BV
- Pivot Park Exploitatie BV
- Pivot Park Vastgoed BV

Het aandelenkapitaal van gemeente Oss bedraagt € 8.196 met een agiostorting van € 2.358.000. Omdat het onzeker is of het geld van de deelneming terugverdiend wordt, hebben we een (verlies)voorziening gevormd. De voorziening is gelijk aan het totale aandelenkapitaal van € 2.366.196.

Transacties
De gronden in Pivot Park Vastgoed BV zijn in erfpacht verkregen van gemeente Oss. Door de provincie Noord-Brabant zijn aan de vennootschap leningsfaciliteiten beschikbaar gesteld. Daarmee heeft de vennootschap geïnvesteerd in vastgoed om een marktconforme exploitatie mogelijk te maken. De gemeente verstrekt 11 jaar lang (tot en met 2028) een bijdrage van € 93.000 voor de stimulering van het Life Science klimaat in Oss. Daarnaast verstrekt de gemeente 8 jaar lang (tot en met 2024) een bijdrage van € 25.000 voor promotie en branding van het park (raadsbesluit d.d. 26 januari 2017).

Betrokkenheid:
Eigen vermogen (groepsvermogen) Pivot Park Holding BV
31-12-2018 € 2.787.140 -/-
31-12-2019 € 5.921.838

De stijging van het eigen vermogen is veroorzaakt door het behalen en toevoegen van een positief resultaat. Daarnaast hebben de aandeelhouders uitstaande leningen omgezet naar eigen vermogen voor € 7,4 miljoen.

Vreemd vermogen Pivot Park Holding BV
31-12-2018 € 21.254.583
31-12-2019 € 17.082.165

Resultaat 2019 € 1.299.743

Coöperatieve Vereniging Midwaste

Rechtspersoon:
Portefeuillehouder: Wethouder J. van der Schoot.

Website: www.midwaste.nl

Doel:
Midwaste is een vereniging waarvan alleen publiekrechtelijke inzameldiensten met meer dan 50.000 aansluitingen lid kunnen worden. Zij ondersteunt de leden bij de bedrijfsvoering, zowel op het gebied van duurzaamheid als de exploitatie.

Betrokkenheid:
De gemeente is een jaarlijkse vaste managementfee van € 40.000 verschuldigd. Daarnaast is er een opslag (variabele fee) van € 0,75 per ton voor de bij Midwaste ingebrachte tonnages. Deze kosten worden ruimschoots gecompenseerd door de schaalvoordelen die Midwaste biedt.

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Rechtspersoon:
Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok.

Website: www.bngbank.nl

Doel:
Bankier van de Nederlandse gemeenten en huisbankier van de gemeente Oss.

Betrokkenheid:
De gemeente Oss is aandeelhouder (64.646 aandelen). Jaarlijks ontvangen we dividend. De dividenduitkering over 2019 was € 82.100 (€ 1,27 * 64.646).
Door de Europese Centrale Bank (ECB) is een zeer nadrukkelijke aanbeveling gedaan om de uitkering van het dividend op te schorten tot in elk geval 31 december 2020.
Het is de uitdrukkelijke intentie van BNG Bank om het dividend na genoemde datum uit te keren.

Eigen vermogen:
01-01-19: € 4.991 miljoen
31-12-19: € 4.887 miljoen

Vreemd vermogen:
01-01-19: € 132.518 miljoen
31-12-19: € 144.802 miljoen

Resultaat:
2019: € 163 miljoen

NV Brabant Water

Rechtspersoon:
Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok, tevens vertegenwoordiger van de gemeente bij de algemene vergadering van aandeelhouders en lid van de voorbereidende aandeelhouderscommissie.

Website: www.brabantwater.nl

Doel:
Watervoorziening in de provincie Noord-Brabant.

Betrokkenheid:
De gemeente Oss is aandeelhouder (82.901 aandelen). Er wordt geen dividend uitgekeerd.

Eigen vermogen:
01-01-19: € 636 miljoen
31-12-19: € 665 miljoen

Vreemd vermogen:
01-01-19: € 457 miljoen
31-12-19: € 480 miljoen

Resultaat:
2019: € 29,5 miljoen

C. Stichtingen en verenigingen

Stichting Agrifood Capital

Rechtspersoon:
Persoonlijke titel: W. Buijs-Glaudemans, lid stichtingsbestuur.
Valt onder de publieke aansturing door RNOB
Zetel: 's-Hertogenbosch

Website: www.agrifoodcapital.nl
Doel:
Noordoost-Brabant wordt dé topregio in Agrifood. De accenten liggen hierbij op een excellente arbeidsmarkt (People), krachtige bedrijvigheid (Business), betekenisvolle vernieuwingen (Innovation) en een aantrekkelijke woon-werkomgeving (Basics).

De Stichting AgriFood Capital is vooral actief op de onderdelen Business en Innovation.

Betrokkenheid:
De stichting is onafhankelijk en opgericht door personen met een achtergrond in het bedrijfsleven, het onderwijs en de overheid. De vertegenwoordigers met een verbinding naar de overheid informeren en raadplegen de bestuurlijke regiegroep Convenant Brabant-Noordoost over de activiteiten van de stichting.

Vereniging Talentencampus Oss

Rechtspersoon:
Portefeuillehouder: Burgemeester W. Buijs-Glaudemans, tevens voorzitter van de vereniging en wethouder K. van Geffen, tevens bestuurslid van de vereniging.
Website: www.talentencampusoss.nl

Doel:
Als netwerkorganisatie richt de Vereniging Talentencampus zich vooral op het streven naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt. Vanuit deze opdracht organiseert en coördineert de Talentencampus zowel fysieke als online ontmoetingen op het snijvlak van onderwijs en arbeidsmarkt. Deelnemende partijen binnen het netwerk zijn de co-creators van een inspirerend en aantrekkelijk programma voor een leven lang leren, werken en ontwikkelen.

De gemeente draagt jaarlijks bij in de kosten. In 2020 hebben we een bijdrage van € 150.000 betaald. In de begroting hebben we dit bedrag structureel opgenomen. Per 2022 zal bezien worden of het bedrag bijgesteld kan worden.

Betrokkenheid:
Eigen vermogen:
01-01-19: € 142.613
31-12-19: € 99.382

Vreemd vermogen:
01-01-19: € 21.418
31-12-19: € 7.844

Resultaat:
2019: - € 43.230

Stichting de Kracht van Oss

Rechtspersoon:
Zetel: Oss

Portefeuillehouder: Wethouder F. den Brok is lid van de stuurgroep die de koers uitzet van deze stichting.

Website: https://dekrachtvanoss.nl/

Doel:
Als partner in de Kracht van Oss onderschrijven we het gezamenlijke hoofddoel, namelijk "het gezamenlijk creëren van een veerkrachtige, toekomstbestendige Osse economie, waarbij dynamiek, samenwerking en verbinding de 'Kracht van Oss' vormen". De Kracht van Oss stimuleert ondernemerschap en ondersteunt projecten die leiden tot nieuwe bedrijvigheid met nieuwe werkgelegenheid. De samenwerking die daar ontstaat geeft ons extra slagkracht om onze ambities te realiseren, mede door de uitvoeringsorganisaties die er uit voortkomen (StartersSucces Oss-Bernheze, Kracht van New Business en Kracht van Duurzaamheid). Bovendien stimuleert de Kracht van Oss het ontstaan van samenwerkingen tussen ondernemers onderling en met onderwijs- en kennisinstellingen.
De bijdrage van de gemeente Oss aan de kracht van Oss (totaal € 300.000, te dekken uit de reserve Economie) is voor drie jaar (vanaf 2019). Dat komt neer op € 100.000 per jaar. Omdat de kracht van Oss nog steeds put uit haar bestaande budget, zal pas in 2021 een verzoek worden ingediend voor de aanwending van de genoemde € 300.000.

D. Overige verbonden partijen

Convenant Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost

Rechtspersoon:
Portefeuillehouder: Burgemeester W. Buijs-Glaudemans.
Website: www.veiligheidshuizen.nl

Doel:
Op 1 januari 2019 is het fusieproces tussen het Regionaal Veiligheidshuis Maas en Leijgraaf en het Veiligheidshuis 's-Hertogenbosch afgerond. Vanaf 1 januari 2019 spreken we van één Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost. Het Zorg- en Veiligheidshuis kent geen rechtsvorm en levert geen jaarrekeningen.

Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Noordoost is een samenwerkingsverband waarin zorg- en strafpartners en gemeenten, onder eenduidige regie, werken aan complexe zorg- en veiligheidsproblemen. De doelstelling van de samenwerking is bijdragen aan de algemene veiligheid, het verbeteren van de persoonlijke situatie, het voorkomen en verminderen van recidive, (ernstige) overlast, criminaliteit en/of maatschappelijke uitval. Dit gebeurt door een combinatie van repressie, bestuurlijke interventies en zorg, wat moet worden gezien als een zwaarwegend algemeen belang.

De deelnemende gemeenten dragen jaarlijks bij in de kosten.
In 2020 was onze bijdrage € 69.630. In 2021 is onze bijdrage € 81.230. Deze toename is vooral het gevolg van loon- en prijsstijgingen en reiskosten.

Samenwerking As50

Rechtspersoon:
Portefeuillehouder:
Burgemeester W. Buijs-Glaudemans, tevens voorzitter van de As50.

Website: www.as50.nl

Doel:
Samenwerking op basis van een convenant tussen de gemeenten Oss, Uden, Meierijstad, Bernheze en Landerd op het terrein van werkgelegenheid en economie.

Convenant Brabant-Noordoost

Gemeenschappelijke regeling, bestuurlijk belang en zetel:
17 gemeenten: Boekel, Bernheze, Boxmeer, Boxtel, Cuijk, Grave, 's-Hertogenbosch, Heusden, Landerd, Meierijstad, Mill, Oss, Sint Anthonis, Sint-Michielsgestel, Uden en Vught en twee waterschappen Aa en Maas en de Dommel.

Zetel: 's-Hertogenbosch
DB leden W. Buijs en K. van Geffen
Portefeuillehouders: F. den Brok, K. van Geffen, J. van Orsouw, J. van der Schoot
Programma 10: financieel solide
Website: https://www.regionoordoostbrabant.nl/
De samenwerking Regio Noordoost-Brabant is een publiekrechtelijke samenwerking op basis van een convenant tussen de raden. Hierin werken 17 gemeenten en 2 waterschappen samen aan een duurzame leefomgeving, vestigingsklimaat en bereikbaarheid. Vanuit deze samenwerking worden drie andere organisaties aangestuurd.

- AgriFood Capital: de economische ontwikkelingsmaatschappij gericht op een sterke agrifoodregio
- Noordoost Brabant Werkt: de regionale arbeidsmarktssamenwerking voor de ontwikkeling van een veerkrachtige arbeidsmarkt
- OndernemersLift+: het regionale ondernemerschapsprogramma voor startende en groeiende bedrijven

Financieel
In 2019 was onze bijdrage € 69.630. In 2020 was onze bijdrage € 363.804.

Bestuurlijke regiegroep Maashorst

Rechtspersoon:
Convenant tussen Bernheze, Landerd, Oss, Uden, Waterschap Aa en Maas en Staatsbosbeheer

Portefeuillehouder:
Wethouder J. van der Schoot, tevens lid van het Bestuurlijk Regieteam (BRT).

Doel:
De samenwerking is gericht op de ontwikkeling en het beheer van natuurgebied De Maashorst, inclusief Herperduin en het zuidelijk uitloopgebied Oss.
De deelnemende partijen vormen samen het Bestuurlijk Regieteam (BRT). Het BRT is opdrachtgever van Stichting Maashorst in Uitvoering. De Stichting wordt ambtelijk ondersteund door het Programmabureau de Maashorst. Oss draagt bij aan de bekostiging van de jaarplannen (€ 100.000 per jaar) en levert personele capaciteit aan het programmabureau de Maashorst (€ 60.000 per jaar).
In 2020 is, naast de dagelijkse werkzaamheden, gewerkt aan de opzet voor een nieuwe governance. In oktober 2020 is door ons college besloten dat de nieuw te vormen gemeente Maashorst vanaf 2022 het programmabureau in haar organisatie incorporeert; als gemeente Oss nemen we dan via een dienstverleningsovereenkomst diensten af. Het BRT houdt dan op te bestaan en er komt een bestuurlijk afstemmingsoverleg voor in de plaats. 2021 is een overgangsjaar waarin het BRT blijft bestaan en we de governance uitwerken.
Vanuit Oss geldt dat er vanaf 2020 een bezuinigingsopdracht ligt van minimaal € 50.000 op in- en externe inzet op de Maashorst. Dat is dus breder dan alleen op het Programmabureau, het geldt ook voor de subsidiëring aan Stichting Natuur Educatie Centrum en het voor het beheer van het Osse deel van het natuurgebied. Voor 2020 en 2021 wordt die incidenteel ingevuld, vanaf 2022 wordt die structureel ingevuld op basis van de nog te sluiten dienstverleningsovereenkomst.

Paragraaf grondbeleid

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft op hoofdlijnen het grondbeleid, de financiële positie en het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. Parallel aan de paragraaf grondbeleid hebben we ook het Meerjaren Programma Grondbedrijf (MPG) 2021-2024 opgesteld. Het MPG gaat een slag dieper dan de paragraaf en geeft inzicht op een lager detailniveau. Voor meer informatie over het grondbedrijf en de separate grondcomplexen, verwijzen we naar het MPG.

1. Grondbeleid

1.1 Economische ontwikkelingen

(Gegevens NEPROM, Rabobank, DTZ-Zadelhof, NVM, CBS en CPB – januari/maart 2021. Informatie achterhaald via internet.)

De Nederlandse economie liep in de eerste twee kwartalen van 2020 door de COVID-19 pandemie flinke schade op. Het bbp daalde in de eerste twee kwartalen met meer dan 10% waarna het grootste deel van deze schade goed werd gemaakt in het derde kwartaal met een historische hoge groei van 7,8% ten opzichte van het tweede kwartaal. Het grootste deel van het herstel van de economie is te danken aan de gestegen huishoudensconsumptie, overheidsconsumptie, de toename van het handelssaldo en investeringen in het derde kwartaal van 2020. Desondanks weegt deze groei niet op tegen de geleden schade uit de eerste twee kwartalen. Zo is de economie aan het einde van het derde kwartaal 2020 met 2,5% gekrompen ten opzichte van één jaar eerder.

Het effect van de economische krimp en de COVID-19 pandemie zijn tevens zichtbaar in het consumentenvertrouwen. Consumenten waren een stuk pessimistischer over het economische klimaat met als gevolg dat het vertrouwen daalde naar een diepte punt in maart 2020.

Ondanks de COVID-19 pandemie trekt de vastgoedmarkt aan door de lage rentestand en de stijging van het beschikbare kapitaal bij beleggers (wereldwijd). Omdat in vastgoed relatief hoge rendementen kunnen worden gehaald, is het populair ten opzichte van andere beleggingscategorieën waar de rendementen lager zijn. Het gevolg is dat de vraag naar vastgoed toeneemt en de prijzen stijgen. Dit is vooral te merken in stedelijke gebieden. De vastgoedmarkt is erg conjunctuurgevoelig. Verandering in de financiële markt kan tot een snelle ommekeer leiden. Vooral de vraag naar woningen en logistiek vastgoed (dat profiteert van e-commerce) stijgt. Daarentegen is zowel in de winkel-, de kantoren- en de bedrijfsruimtemarkt (te) veel aanbod beschikbaar. Alleen bij logistiek vastgoed zien we een substantiële toename in gebruik. De particuliere woningmarkt is een markt met veel vraag en weinig aanbod. Hier verwachten wij een aanhoudende vraag.

1.2 Het gemeentelijke grondbedrijf naar de toekomst toe

Het grondbedrijf heeft in 2020 goed gedraaid. Deze lijn verwachten we in 2021 en 2022 door te zetten. Het gaat hier om een tijdelijke piek waarbij we de portefeuille snel zien leeglopen. We merken nu al dat we moeilijk aan de vraag kunnen voldoen. Volgens de huidige prognose droogt het aanbod van woningbouw- en bedrijfskavels na 2022 op binnen de lopende grondexploitaties.

Er zijn op dit moment op het vlak van woningbouw wel een aantal projecten in voorbereiding (IMVA's). Verder verwachten we in 2021 een aantal nieuwe grote projecten in voorbereiding te nemen. Daarmee willen we de terugval in woningen in de toekomst opvangen. Omdat er in 2021 grote nieuwe IMVA's bijkomen is te verwachten dat in de toekomst jaarlijks een uitgifte gerealiseerd kan worden van ongeveer 600 woningen per jaar.

Voor de bedrijventerreinen zien we na de piek in 2020 dat de verkoop van kavels langzaam afneemt. De verwachting is dat de laatste kavels verkocht worden in 2024. Daarna is de gemeentelijke industrieportefeuille leeg. Met andere woorden: de gemeente Oss verkoopt daarna Nee! Hierdoor zal met name in interregionaal verband voor de grotere afnemers oplossingen gevonden moeten worden.

De komende jaren verwachten we een stijging van de ABR naar € 29,1 miljoen op 1-1-2025. Hierdoor is er nog ruimte voor afroming. Rekening houdend met de minimaal noodzakelijke stand van de ABR om alle risico's binnen de exploitaties af te dekken, valt tot 2025 € 22,3 miljoen vrij vanuit de ABR. Ruim 70% van dit bedrag (€ 16,5 miljoen) valt al op 1-1-2022 vrij.

In het verloop van de ABR zien we terug dat het aantal plannen sterk afneemt. Na 2023 vlakt de ABR af. De huidige IMVA-projecten zijn niet meegenomen in het verloop van de ABR, aangezien het hier voorbereidingsprojecten betreft. Er is risicodragend kapitaal nodig om nieuwe plannen te initiëren. Verder zal de vraag naar nieuwe woningen voor een groot deel gevonden gaan worden in binnenstedelijke herstructureringslocaties. Deze ontwikkelingen kosten in de regel veel geld.

Een groot deel van de noodzakelijke investeringen zal gedekt moeten worden vanuit de ABR in de toekomst. Hierbij moet minimaal gedacht worden aan tientallen miljoenen aan risicodragend vermogen vanuit de ABR voor een selectieve, actieve grondpolitiek om de ontwikkelingen goed en voortvarend met een voor de gemeente acceptabel verdienmodel in de markt te zetten.

De gemeente realiseert zich dat er de komende jaren een belangrijke opgave te wachten staat. Zo wil de gemeente voldoen aan de nog altijd hoge vraag en groeien naar een meer robuuste '100.000-plus' gemeente. Om deze ambities te realiseren zal een opschaling in de jaarlijkse uitgiften/realisatie plaats moeten vinden. In mei 2020 heeft de gemeenteraad dan ook besloten om € 400.000 beschikbaar te stellen voor het instellen van een taskforce woningbouw en bedrijventerreinen. Het doel van deze taskforce is te kijken hoe er een versnelling kan worden gerealiseerd in de uitvoering van projecten. Zo is onderzoek gedaan hoe de gemeente kan groeien naar een uitgifte van circa. 600 woningen per jaar. De taskforce is met een aantal adviezen gekomen om dit doel te realiseren, zo heeft de taskforce bijvoorbeeld naar potentiële nieuwe locaties gekeken voor woningbouw. Met deze locaties gaat de gemeente nu aan de slag om daar woningbouw te realiseren.

2. Financiële positie

2.1 Projectenportefeuille

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verschillende complexen binnen het grondbedrijf en de wijzigingen ten opzichte van het MPG 2021-2024. De voorbereidingskosten voor nieuwe projecten (IMVA) en strategische aankopen zijn hierin ook meegenomen omdat het grondbedrijf belast is met de projectvoering.

	61905 IMVA - herstructurering		61905 IMVA - woningbouw		61905 IMVA - industrieterreinen	
IMVA	80260 Walkwartier, locatie TBL		80540 Het Brand Oss		80680 Heesch-West	
	80410 Schaepskooi		80550 Herontwikkeling sportvelden Macharen			
	80440 Voormalig belastingkantoor		82370 Geffen Leiweg Brempad			
	81150 Hooghuis Ravenstein					
	81160 Vidi Reo					
	82120 Herontwikkeling Gemeentehuis Geffen					
	62401 herstructureringsplannen	**eindjaar**	**62201 woningbouwcomplexen**	**eindjaar**	**62302 industrieterreinen**	**eindjaar**
BIE	80110 Bergoss	2021	80310 piekenhoef	2024	80620 de geer oost-zuid	2021
	80120 Koornstraat Begijnenstraat	2024	80330 Wilgendaal 2 Herpen	2028	80630 vorstengrafdonk	2023
	80140 Elzeneindlocatie Slowcare	2022	80520 horzak-noord	2022	80660 de bulk 2-3	2020
	80190 centrumplan Berghem	2023	80530 Oijense Zij Noord	2025	80690 Danenhoef Zuid	2020
	80200 Talentencampus	2024	80590 restant complexen	2020	80710 Binnenhaven Elzenburg	2021
	80220 Megen Zuid	2021	81400 Lith Oost	2024	80720 Crematorium Oss	2021
	80230 groenstraat haren	2022	81420 Liesdaal 2 en 3	2033		
	80240 De Kolk Ravenstein	2022	82310 Oude Baan Geffen	2021		
	80260 Walkwartier	2024	82330 Weverstraat Geffen	2021		
	80290 Gebiedsontwikkeling winkelcentrum De Ruwert	2023	82340 Den Herd Geffen	2022		
	80390 Soos 66 Oss	2021	82350 Leiweg 3 Geffen	2021		
	80420 Spaander Straatsche Akkers	2021	82360 Heesterseweg Geffen	2022		
	80430 Herontwikkeling Kapelaan Nausstraat	2023				
	80450 Schelversakker 1	2022				
	81120 Centrumplan Lith	2022				
	81140 Dorpsplan Oijen	2022				
	82110 Centrumplan Geffen	2021				

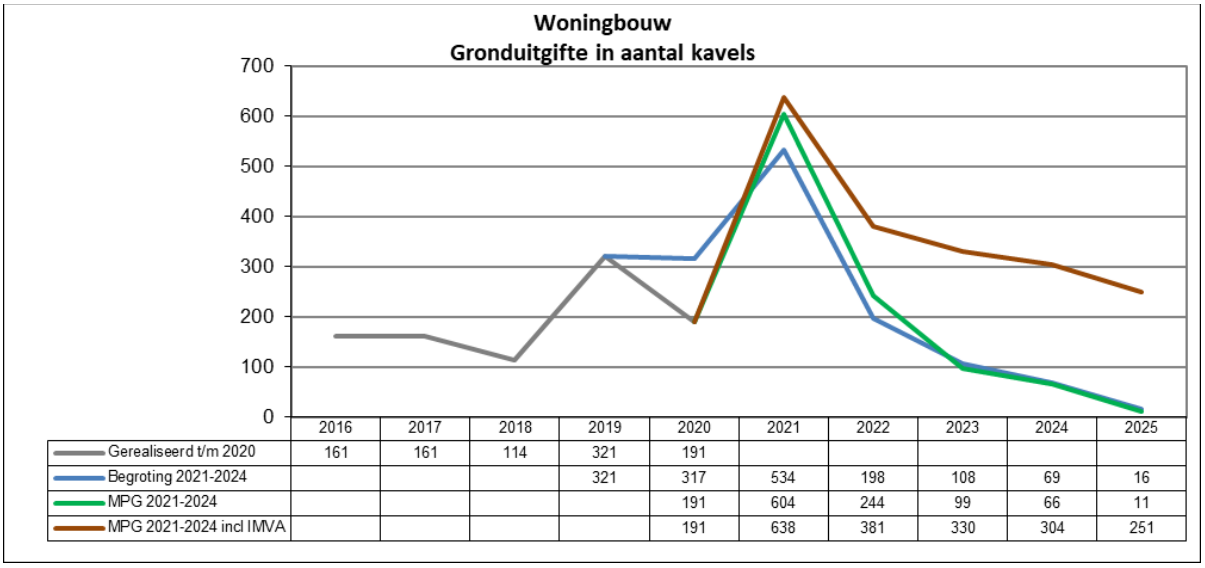
**In de bovenstaande tabel is Heesch-West een bijzonder project. Dit betreft een gemeenschappelijke regeling met de gemeenten Bernheze en 's-Hertogenbosch.*

2.2 Verkopen

Woningbouw

Als gevolg van de verbeterde woningmarkt werd de afgelopen jaren een piek in de verkopen voorspeld. Deze piek zou worden bereikt in 2019 t/m 2021 (bij gelijkblijvende marktomstandigheden). In onderstaande tabel zien we dat de verwachte piek voor 2020 niet is behaald. Zo werd bij het Najaarsbericht verwacht dat er 317 kavels zouden worden verkocht, waar er dit in werkelijkheid slechts 191 zijn geworden, waarmee wordt afgedaald naar langjarige gemiddelde van circa 150 woningen. De daling in afnamen wordt met name verklaard door een vertraging in de uitgifte door een aantal projecten, zoals de Talentencampus en Bergoss. Het betreft hier uitgiften aan ontwikkelende partijen (hoofdzakelijk bestemd voor appartementencomplexen), waardoor de gegevens sterk aan fluctuatie onderhevig zijn.

Naar verwachting worden deze kavels in 2021 uitgegeven en hierdoor is er een grote stijging in het aantal verwachte uitgiften in 2021 zichtbaar. Na 2021 zal het aantal geplande kavels die de gemeente uitgeeft gaan dalen. Dit komt omdat de huidige GREXen opdrogen. Daartegenover staat wel het feit dat de gemeente al druk bezig is met het voorbereiden van nieuwe woningbouwprojecten. Zie daarvoor de aparte regel in de onderstaande tabel 'MPG 2021-2024 incl. IMVA'. Het betreft hier de voorbereiding voor projecten die naar de toekomst toe (waarschijnlijk) in exploitatie worden genomen. Als men naar deze lijn kijkt, zien we een flinke stijging ten opzichte van verwachte kavelverkopen. Als deze fictieve productie allemaal doorgaat wordt het streefgetal van circa. 300 ruimschoots behaald. Het gaat hierbij echter om zachte plannen waarvan de raad nog geen grondexploitatie heeft vastgesteld.

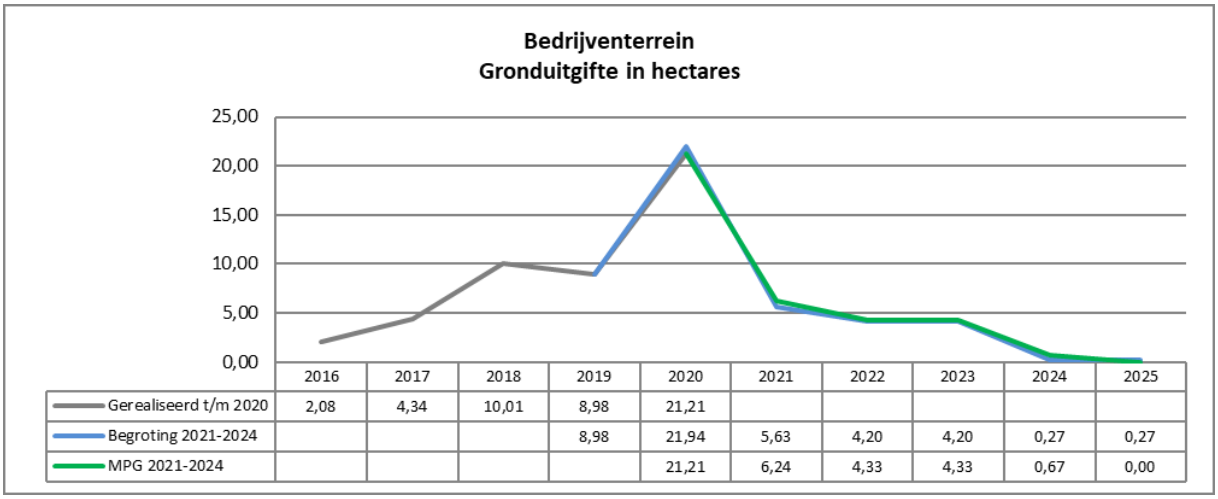

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Gerealiseerd t/m 2020	161	161	114	321	191					
Begroting 2021-2024				321	317	534	198	108	69	16
MPG 2021-2024					191	604	244	99	66	11
MPG 2021-2024 incl IMVA					191	638	381	330	304	251

Fig. totale verkoop bouwkavels naar de toekomst toe

Bedrijventerreinen

In de navolgende tabel geven we inzicht in het verloop van de totale uitgifte van bouwgrond voor industrie (in hectares) in Oss van de afgelopen jaren en voor de komende jaren.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Gerealiseerd t/m 2020	2,08	4,34	10,01	8,98	21,21					
Begroting 2021-2024				8,98	21,94	5,63	4,20	4,20	0,27	0,27
MPG 2021-2024					21,21	6,24	4,33	4,33	0,67	0,00

Fig. totale verkoop bedrijfskavels (in ha) naar de toekomst toe

De verwachte verkoop van bedrijfskavels in 2020 is grotendeels uitgekomen. Het aantal beschikbare bedrijfskavels loopt de komende jaren flink terug en daarbij ook het aantal te verwachten verkopen. Voor 2021 wordt een afzet van 6,24 ha voorzien. Waarna de verkoop vanaf 2024 drastisch zal teruglopen wegens de afronding van Vorstengrafdonk, De Geer en Piekenhoef. Op (middel)lange termijn zal er dan ook een tekort ontstaan naar (kleinschalige) bedrijfskavels.

Momenteel zijn er geen gemeentelijke plannen om deze dalende lijn te stabiliseren. Dit wordt mede veroorzaakt door de intreding van nieuwe ruimtelijke regels, zoals de ladder van duurzame verstedelijking, waardoor de zoektocht naar nieuwe locaties voor bedrijfskavel lastig is geworden.

Conclusie

De verwachte uitgifte van bouwkavels voor woningen is in 2020 niet behaald, maar deze uitgifte wordt wel in 2021 verwacht, waardoor er in 2021 een piek ontstaat. Met een uitgifte van 191 kavels liggen we nog steeds boven het langjarige gemiddelde van 150 woningen. Na 2022 daalt de uitgifte van het aantal woningen in de vastgestelde grondexploitaties fors. Dit betekent dat als we willen inzetten op een minimaal gelijkblijvend productieniveau, dat de nieuwe locaties met grote urgentie moeten worden aangepakt (een dip kan hierin niet voorkomen worden). En zullen voorts verdere investeringen in locaties noodzakelijk zijn. Momenteel is de gemeente al bezig met de voorbereiding van enkele plannen.

Voor wat betreft de bedrijventerreinen valt op dat de gemeente Oss de laatste jaren een hoge uitgifte heeft op de bedrijfskavels, zo ook in 2020. Dit komt onder andere door de verkoop van grond ten behoeve van een groot distributiecentrum. Tot en met 2023 zien we nog redelijk hoge uitgiftencijfers, waarna de uitgifte vanaf 2024 drastisch afneemt. Deze terugname in uitgiften heeft te maken met de afronding van het bedrijventerrein Vorstengrafdonk en de Geer Oost-Zuid. Voor wat betreft de bedrijventerreinen zal dus op korte termijn "nee" moeten worden verkocht en zal met name in interregionaal verband voor de grotere afnemers oplossingen gevonden moeten worden. Voor wat betreft Heesch West verwachten we bij doorzetting van de huidige markt grote belangstelling. Hierdoor zal ook dit bedrijventerrein snel vol zijn.

2.3 Winst- en verliesnemingen

Winstnemingen: de methode

Op grond van de notitie "Grondbeleid in begroting en jaarstukken" van de commissie BBV moet winst genomen worden op basis van het zogenoemde principe van "percentage of completion (POC). Rekening houdende met de stand van de gerealiseerde uitgaven en inkomsten ten opzichte van de totale uitgaven en inkomsten dient tussentijds winst genomen te worden.

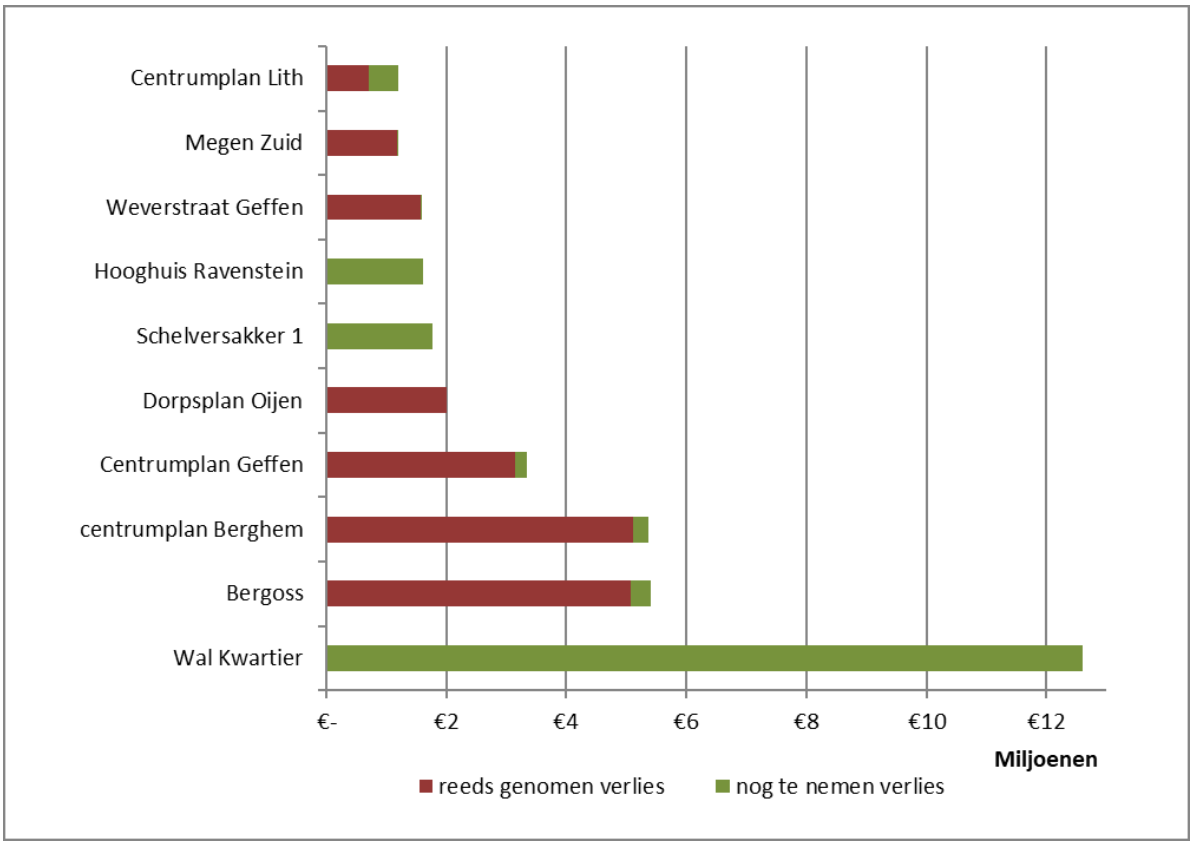
Winstnemingen

Op basis van de POC-methode is in 2020 € 14,4 miljoen aan winst genomen binnen de grondcomplexen. Vanaf 2021 tot en met 2033 verwachten we nog netto € 13,4 miljoen aan winst te kunnen nemen. De grootste bijdrage in de winstnemingen wordt geleverd vanuit vanuit de projecten Vorstengrafdonk, Piekenhoef, Wilgendaal en Oijense Zij.

Verliesnemingen

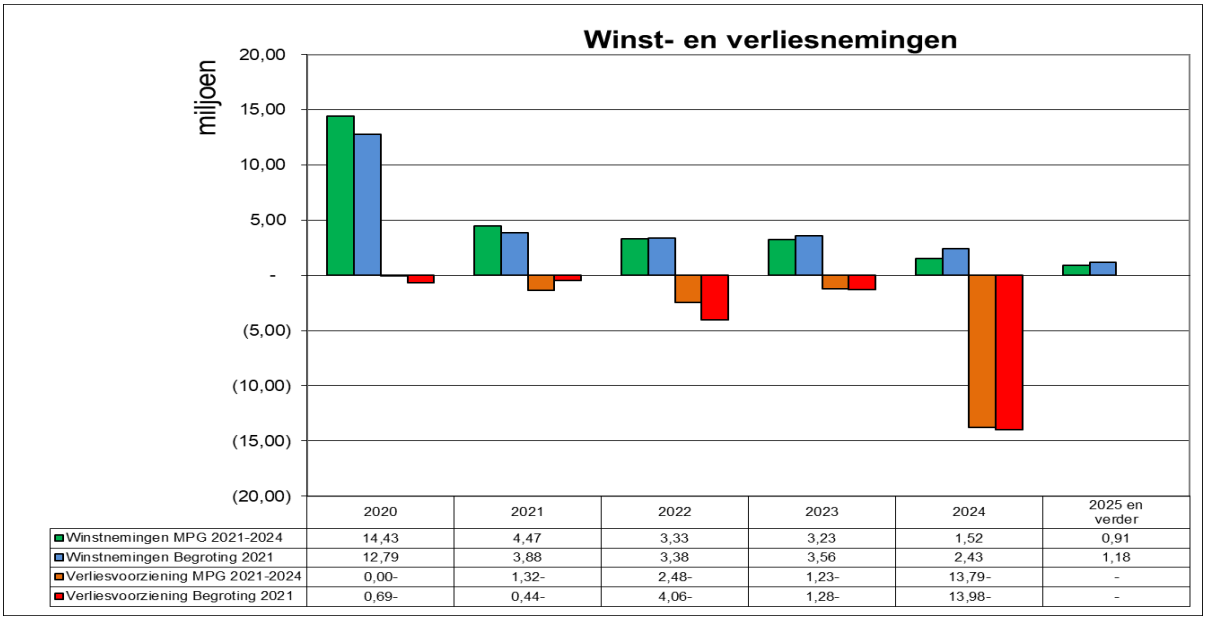
Vanaf 2016 nemen we niet meer direct een verlies in de exploitaties maar vormen we een voorziening voor de te verwachten exploitatieverliezen. Als een verlieslatend complex wordt afgesloten, dan dekken we het tekort af met de voorziening. De totale voorziening te verwachten exploitatieverliezen bedraagt per 1-1-2021 circa € 17,5 miljoen.

In de volgende grafiek zijn de voorziene verliesnemingen per 1-1-2020 (groene balk) en reeds geboekte verliesneming (rode balk) bij elkaar opgeteld. Dit geeft inzicht in het totale tekort. De 10 projecten met het grootste tekort zijn opgenomen in de onderstaande grafiek.

Wanneer worden de winsten en verliezen gerealiseerd?

De onderstaande grafiek geeft een overzicht van de winstneming binnen de grondexploitaties (BIE's) (bedragen in miljoenen euro's). Deze winst- en verliesnemingen zijn verwerkt in de prognose van de ABR.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025 en verder
Winstnemingen MPG 2021-2024	14,43	4,47	3,33	3,23	1,52	0,91
Winstnemingen Begroting 2021	12,79	3,88	3,38	3,56	2,43	1,18
Verliesvoorziening MPG 2021-2024	0,00-	1,32-	2,48-	1,23-	13,79-	-
Verliesvoorziening Begroting 2021	0,69-	0,44-	4,06-	1,28-	13,98-	-

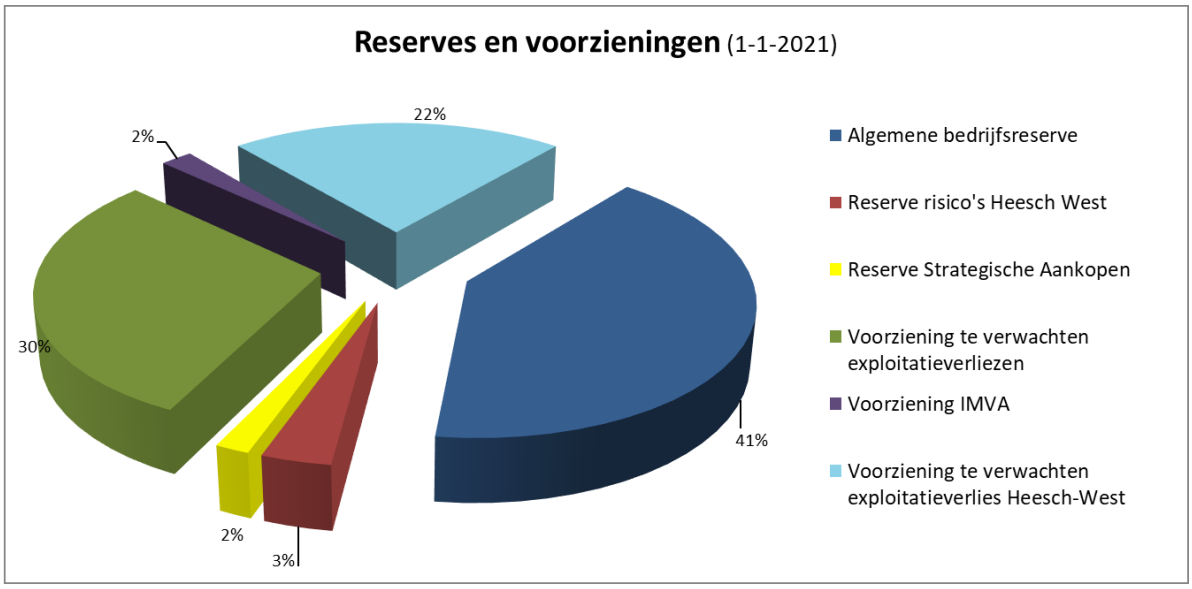
Hierbij valt op dat er na 2020 substantieel minder winsten worden geboekt. Na 2024 droogt dit bijna geheel op. In de daarop volgende jaren wordt dan nog maar een winst verwacht van circa € 0,91 miljoen. Het gaat hierbij om reeds vastgestelde grondexploitaties.

In 2024 is een piek zichtbaar bij de verliesneming. Deze verliesneming wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het nog te nemen verlies van het Walkwartier.

3. Weerstandsvermogen

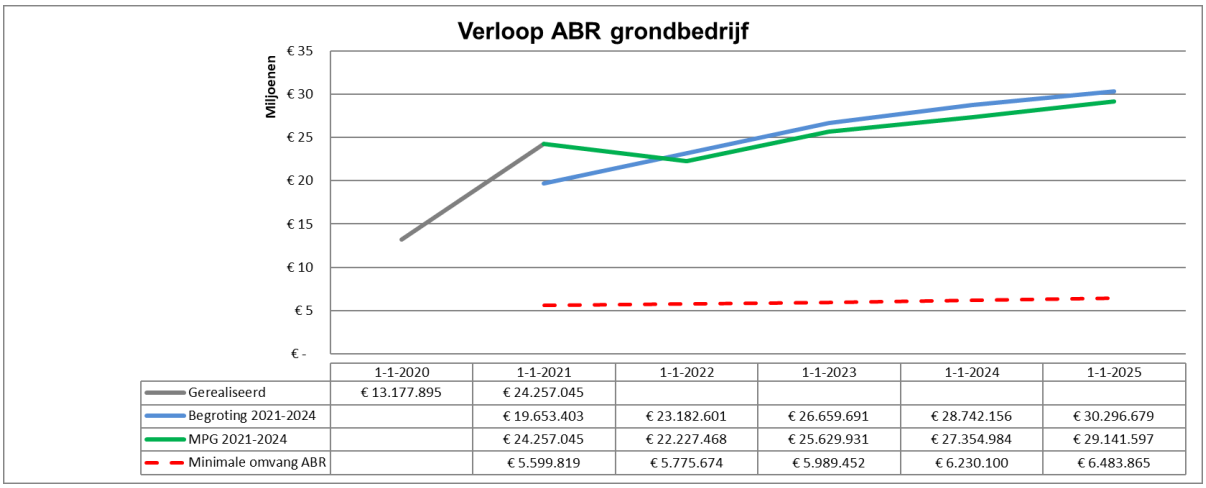
3.1 Reserves en voorzieningen

In totaal beheert het Grondbedrijf voor circa € 59,24 miljoen aan reserves en voorzieningen (op 1-1-2021). Met een voorziening dekken we toekomstige verliezen en andere kosten af. Een reserve gebruiken we om risico's af te dekken. De voorziening en de reserve Heesch West beslaan samen 25% van alle voorzieningen en reserves binnen het grondbedrijf. De ABR maakt 41% uit van alle reserves en voorzieningen. De voorziening te verwachten exploitatieverliezen bedraagt 30%.

3.2 Stand van de Algemene Bedrijfsreserve (ABR)

Onderstaande grafiek geeft inzicht in het verloop van de ABR van het grondbedrijf. De blauwe lijn is de raming voor de afgelopen Begroting. De groene lijn betreft de meest actuele raming bij het huidige MPG.
De rode stippellijn betreft de minimale stand van de ABR. Dit bedrag hebben we minimaal nodig om alle risico's af te dekken. Het verschil tussen de werkelijke stand en de minimale omvang kan worden afgeroomd.

	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024	1-1-2025
Gerealiseerd	€ 13.177.895	€ 24.257.045				
Begroting 2021-2024		€ 19.653.403	€ 23.182.601	€ 26.659.691	€ 28.742.156	€ 30.296.679
MPG 2021-2024		€ 24.257.045	€ 22.227.468	€ 25.629.931	€ 27.354.984	€ 29.141.597
Minimale omvang ABR		€ 5.599.819	€ 5.775.674	€ 5.989.452	€ 6.230.100	€ 6.483.865

Op 1 januari 2021 bedraagt de stand van de ABR € 24,26 mln. positief. Ten opzichte van het Najaarsbericht, is de stand van de ABR per 1-1-2021 € 4,6 mln. hoger. Naar de toekomst toe stijgt de ABR iets minder hard dan geraamd in het Najaarsbericht. In 2022 is een daling van bijna € 1 miljoen zichtbaar ten opzichte van de begroting. Dit komt omdat in de begroting de voorgenomen afroming van € 5,675 miljoen nog niet was meegenomen in de grafiek. Daarna stijgt de ABR met de ongeveer dezelfde snelheid als geraamd in het Najaarsbericht.

De conclusie is dat we de komende jaren ook een stijging van de ABR verwachten. Zo stijgt de ABR van € 24,26 miljoen naar € 29,14 miljoen op 1-1-2025.

Risicobuffer en mogelijke afroming naar de Algemene Reserve

Om risico's op te vangen, moeten we een bepaald bedrag reserveren. Hoe groot dat bedrag moet zijn, hangt af van hoe groot de kans is dat een risico zich voor doet. We maken hiervoor gebruik van de Monte Carlo Methode. Dat is een statistische berekening die alle risico's goed in kan schatten en waarderen.

Alle per project berekende risico's hebben we vervolgens bij elkaar opgeteld. Dat is het bedrag wat we dus minimaal beschikbaar moeten hebben om alle risico's in voldoende mate af te kunnen dekken. De risico's dekken we af met de ABR. Het totale risicobedrag is dus gelijk de minimale stand die de ABR moet hebben. De minimale stand van de ABR op 1-1-2021 is: € 5,6 miljoen. Dit wordt weergegeven door de rode stippellijn in de grafiek verloop ABR grondbedrijf.

De ABR is per 1-1-2021 hoger dan de minimale stand van de ABR. Het bedrag boven deze minimale ABR kunnen we afromen naar de algemene middelen. Op basis van de prognose in de programmabegroting 2021-2024 is besloten om de ABR in 2021 met € 5,675 miljoen af te romen ten gunste van de volgende zaken:

De afroming van € 5,675 miljoen komt ten gunste van de volgende zaken:
- € 2,0 miljoen Storting investeringsfonds Stadshart Oss
- € 3,1 miljoen Investeringsimpuls Ontmoeten, Sport en cultuur
- € 0,5 miljoen Meekoppelkansen Waterveiligheidsproject Meanderende Maas
- € 75.000 Onderzoek nieuwbouw Golfslagbad

Op basis van de huidige prognoses is de afroming tussen 2022 en 2025 € 22,3 mln. Hiervan valt het overgrote deel in 2022:
- 2022 € 16,5 mln.
- 2023 € 3,2 mln.
- 2024 € 1,3 mln.
- 2025 € 1,3 mln.

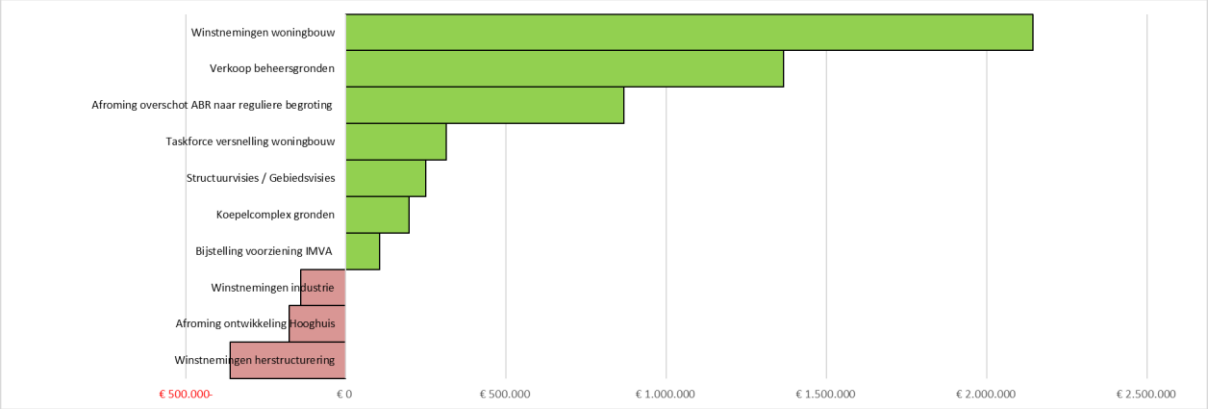
ABR naar de toekomst toe – kanttekeningen

De komende jaren verwachten we een stijging van de ABR naar € 29,14 miljoen op 1-1-2025. Hierdoor is er nog ruimte voor afroming. Hierbij moeten we wel een aantal belangrijke kanttekeningen plaatsen:
- Tot 2025 valt er nog € 22,3 miljoen vrij vanuit de ABR, daarna zien we dit opdrogen. Ruim 70% van dit bedrag (€ 16,5 miljoen) valt al vrij op 1-1-2022.
- De huidige vastgestelde grondexploitaties (BIE) lopen af. De verwachte winstnemingen vlakken vanaf 2021 af.
- De huidige IMVA-projecten zijn nog niet meegenomen in het verloop van de ABR. Naar verwachting zal o.a. het plan Het Brand Oss een positief plan zijn.
- Projecten kennen, afhankelijke van het type project, een aantal jaar voorbereidingstijd. Om de continuïteit van het grondbedrijf te waarborgen is het zaak om nu nieuwe projecten voor te bereiden. In dat geval kan het grondbedrijf in de toekomst een belangrijk hulpmiddel zijn om gemeentelijke beleidsdoelstellingen te realiseren. Bij het opstarten van nieuwe projecten gaan de kosten uit voor de eventuele baten.

Voorgaande houdt dus geen rekening met de hoge initiële, risicodragende investeringen die noodzakelijk zijn om de productie op lange termijn te waarborgen.

Het jaar 2020: verschillen tussen MPG en het Najaarsbericht

De ABR is per 1-1-2021 ongeveer € 4,6 miljoen hoger dan de prognose in het Najaarsbericht. Dit komt met name door de volgende mutaties. Groen betekent een voordeel ten opzichte van het Najaarsbericht, rood betekent een nadeel ten opzichte van het Najaarsbericht.

Hieronder volgt een tekstuele toelichting op bovenstaande verschillen. Alleen verschillen van meer dan € 50.000 ten opzichte van de begroting worden tekstueel toegelicht. Positief is een beter resultaat ten opzichte van de begroting. Negatief is een slechter resultaat dan waarvan is uitgegaan bij de begroting.

Voordelig effect

Winstneming woningbouw (€ 2.144.370 voordelig)

Het merendeel betreft kleine aanpassingen van grondexploitaties. In het project Piekenhoef en Horzak-Noord zijn substantieel meer gronden verkocht dan waar tijdens het schrijven van Najaarsbericht van werd uitgegaan. Het grootste verschil zit hem echter in de raming omtrent bouw- en woonrijp maken van verschillende fases in het project Piekenhoef. Na herziening van de raming zijn de nog te verwachte kosten met circa € 1,1 mln. naar beneden bijgesteld, waardoor er fors meer winst is genomen dan waar van uitgegaan werd tijdens het schrijven van het Najaarsbericht.

Bijstelling verkoop beheersgronden (€ 1.365.977 voordelig)

De gemeente heeft in 2020 meerdere onroerende zaken verkocht. Conform het beleid wordt de koopsom, minus de boekwaarde, aan de ABR toegevoegd. Zo zijn onder andere kavels/panden aan de Rijnstraat, Brouwersstraat en Vossehol verkocht.

Afroming overschot ABR naar reguliere begroting (€ 868.000 voordelig)

In het MPG 2020-2023 en het Najaarsbericht was de verwachting dat een onttrekking uit het ABR van van € 0,87 miljoen zou plaatsvinden ten behoeve van afvalstoffenheffing. In het najaar 2020 is echter gebleken (door incidentele meevallers) dat deze post niet nodig was, waardoor deze onttrekking niet heeft plaatsgevonden. Met als resultaat dat er minder van het overschot ABR is afgeroomd.

Taskforce versnelling woningbouw (€ 312.853 voordelig)

In mei 2020 heeft de gemeenteraad besloten om € 400.000 beschikbaar te stellen voor het instellen van een taskforce woningbouw en bedrijventerreinen. Het doel van deze taskforce is te kijken hoe er een versnelling kan worden gerealiseerd in de verkoop van de woningbouw naar 600 woningen per jaar. Daarnaast gaat de taskforce kijken naar nieuwe locaties voor woningen en bedrijven. In 2020 is € 87.146 van dit budget gespendeerd.

Structuurvisie gebiedsvisie (€ 250.000 voordelig)
In november 2020 is een budget van € 250.000 beschikbaar gesteld voor het ontwikkelen van een structuur- en gebiedsvisie. Tot nu toe is dit budget niet gebruikt. De verwachting is dat het budget in 2021 gebruikt gaat worden.

Koepelcomplex gronden (€ 196.612 voordelig)
Het voordelige resultaat wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een incidentele verkoop in Berghem.

Bijstelling voorziening IMVA (verlaging voorziening € 106.078 voordeliger)
Vanuit deze voorziening schieten we de kosten voor van mogelijk nieuwe grondexploitaties die nog niet de status van BIE hebben. Als deze plannen de status krijgen van BIE, worden de kosten overgeboekt naar de nieuwe exploitatie. Indien de plannen niet doorgaan, dan worden de gemaakte kosten afgeboekt vanuit deze voorziening. Omdat in 2020 een aantal plannen, Kapelaan Nausstraat en Oijense Zij, in exploitatie zijn genomen is de gevormde voorziening hiervan vrijgevallen.

Nadelig effect
Winstneming Industrie (€ 141.827 negatief)
Het verschil ten opzichte van het Najaarsbericht wordt veroorzaakt door lagere opbrengsten in het project Vorstengrafdonk (€ 209.760). Daar tegenover staat een hogere opbrengst in De Geer Oost-Zuid (€ 62.415). De overige verschillen betreffen kleine afwijkingen welke binnen verwachte marges vallen.

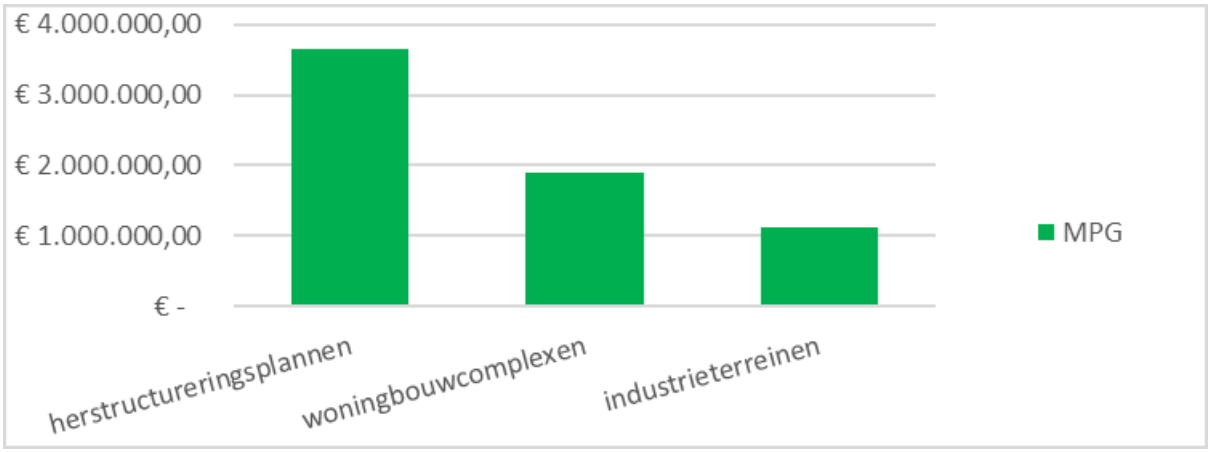
Afroming ontwikkeling Hooghuis (€ 176.140 nadelig)
Betreft aanvullende afschrijving vaste activa Hooghuis Ravenstein.

Winstneming Herstructurering (€ 361.934 nadelig)
Binnen de lopende grondexploitatie Elzeneindlocatie Slowcare en De Kolk Ravenstein schuift een groot deel van de winstneming door van 2020 naar 2021. Dit zorgt voor een nadelig effect in het boekjaar 2020 maar dit heeft over de gehele looptijd geen nadelig effect.

3.3 Risicobuffer binnen de ABR
De resultaten van de grondexploitaties zijn gebaseerd op uitgangspunten en parameters die, gelet op de huidige markt en de huidige inzichten, het meest reëel lijken voor de looptijd van het project. Deze inschattingen resulteren in één projectresultaat. Het is en blijft echter altijd een inschatting van de toekomst. Kansen en risico's binnen een project kunnen er voor zorgen dat het projectresultaat in de toekomst afwijkt. Om grip te krijgen op de bandbreedte waarbinnen het projectresultaat zich zal gaan bevinden, voeren we een risicoanalyse uit. Dit doen we via de Monte Carlo analyse.

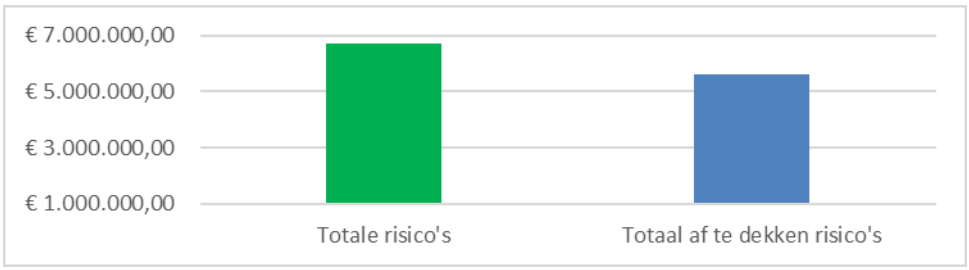
In deze analyse benoemen we een aantal risico's die kunnen optreden binnen een project. Dat kunnen incidentele risico's zijn zoals een onverwachte vervuiling in de grond. Daarnaast definiëren we conjuncturele risico's zoals een hogere rente of een lagere grondprijs. Op basis van de Monte Carlo analyse ontstaat er een risicobedrag per exploitatie. Deze bedragen tellen we bij elkaar op. Dit totale risicobedrag moeten we altijd beschikbaar houden in de ABR om alle mogelijke risico's af te kunnen dekken. Als de stand van de ABR hoger is dan de noodzakelijke dekkingsgraad, kan het meerdere worden afgeroomd.

Het totaal aan berekende risico's op basis van de Monte Carlo analyse bedraagt € 6,66 mln. Dit is het risicoprofiel van alle grondexploitaties samen. In de onderstaande grafiek is het risicoprofiel per projectencluster weergegeven.

De ABR moet van voldoende omvang zijn om alle risico's af te dekken. Het uiteindelijke bedrag wat we moeten reserveren, berekenen we door de hiervoor bepaalde risico's uit te zetten in de tijd en op basis van de voortgang van de projecten. We dekken dus niet het gehele bedrag van € 6,66 mln. af. Hierbij maken we onderscheid tussen projecten met een tekort en winstgevende projecten.

- Projecten met een tekort: Als het risico zich voordoet, resulteert dit in een extra verliesneming ten laste van de ABR. Verliezen moeten direct genomen worden. De risico's van de projecten met een tekort moeten daarom directe gereserveerd zijn in de ABR. Het risicoprofiel van alle projecten met een tekort is circa € 4,67 miljoen (1-1-2021).
- Projecten met winst – conjuncturele risico's: Dit zijn risico's als gevolg van de economische situatie van Nederland, zoals lagere verkoopprijzen, vertraging, andere rentestanden, enz. Als het risico zich voordoet, sluit het complex in de toekomst met een lagere winstneming. Hoe hoog deze toekomstige winsten mogen zijn wordt bepaald op basis van de POC methode. Voor het bepalen van de risicoreservering in de ABR sluiten we daarom aan bij dezelfde (POC) methode. Voor de winstgevende projecten geldt per 1-1-2021 een risicoprofiel van € 0,93. miljoen.

Per 1-1-2021 is de minimale omvang van de ABR bepaald op € 5,6 mln.

Reserve risico's Heesch West

De exploitatieberekening van Heesch West wordt gemaakt door de gemeente 's-Hertogenbosch. Naast deze berekening hebben wij zelf een risicoanalyse uitgevoerd. Hierbij worden specifieke uitgangspunten, kennis en omstandigheden vanuit Oss in aanmerking genomen. Het gaat dus om een Osse inschatting, zoals de andere gemeenten die deelnemen aan Heesch West ook een eigen inschatting maken.

Op basis van onze risicoanalyse is een alternatieve schatting gemaakt door middel van een doorrekening. Deze alternatieve schatting op basis van onze risicoanalyse maakt dat we een reserve moeten vormen van € 2,04 miljoen. Omdat Heesch-West geen Osse grondexploitatie is, is een afzonderlijke reserve gevormd.

Reserve Strategische aankopen
Als de gemeente strategische gronden of gebouwen koopt voor toekomstige ontwikkelingen, kan het zijn dat de aankoopwaarde hoger is dan de marktwaarde. Het doel van deze reserve is het deficit tijdelijk af te dekken tussen de aankoopwaarde en de marktwaarde. De reserve is niet bedoeld om de hele aankoop te financieren. De reserve is in 2019 en 2020 gevuld met € 0,5 mln. per jaar vanuit het surplus van de ABR. Hiermee komt de hoogte van de reserve uit op € 1,0 mln. (stand 31-12-2020). Met deze middelen kan de gemeente actief handelen om gronden voor potentiële uitbreidingslocaties aan te kopen. Per jaar wordt een afweging gemaakt of er een storting vanuit de ABR plaatsvindt.

3.4 De voorzieningen

Voorziening te verwachten exploitatieverliezen (€ 17,57 miljoen per 1-1-2021)
Zoals aangegeven, hebben we een voorziening om de verwachte verliezen bij de complexen af te dekken. Deze voorziening wordt gevormd in het jaar dat een complex een negatief resultaat laat zien. Als het verlies zich daadwerkelijk voordoet (bij afsluiting van het betreffende complex), vindt er een onttrekking plaats uit de voorziening ter hoogte van het verlies.

Voorziening IMVA (€ 1,26 miljoen per 1-1-2021)
Projectrisico's bij IMVA's dekken we direct af met deze voorziening. Gelet op de BBV regels, moet de gemeenteraad binnen 5 jaar besluiten om een IMVA om te zetten naar een BIE. In dat geval worden de gemaakte kosten overgedragen aan de BIE. Anders moeten we de kosten afboeken. Voor deze afboeking is deze voorziening gevormd.

Voorziening te verwachten exploitatieverlies Heesch West (€ 13,11 miljoen per 1-1-2021)
Deze voorziening dient om het te verwachten verlies op het project Heesch West op te vangen. Uitgaande van de huidige planning, dragen we deze voorziening eind 2021 over aan de Gemeenschappelijke Regeling Heesch West

Voorziening strategische gronden
Eind 2021 wordt er € 0,38 mln. overgeheveld vanuit de reserve strategische gronden naar de voorziening strategische gronden.

4. Conclusie
Al met al kan geconcludeerd worden dat het grondbedrijf in 2020 een goed jaar heeft gekend. Zo zijn er meer woningen uitgegeven dan het gemiddelde van 150 en was er bij de bedrijventerreinen sprake van een hoge piek met de uitgifte van bedrijfskavels. In de komende jaren droogt de uitgifte van kavels langzaam op, bij de bedrijventerreinen gaat zelfs nee verkocht worden. Daarom is het van belang dat de gemeente snel nieuwe projecten opstart. Gelukkig wordt hier al hard aan gewerkt. Afgelopen jaar heeft de taskforce woningbouw onderzoek gedaan en is met adviezen gekomen, zodat de gemeente in de toekomst kan voldoen aan de hoge vraag en naar een 100.000 plus gemeente kan doorgroeien. Verder is het doel om op termijn een uitgifte van circa 600 woningen per jaar te realiseren. Hiervoor zijn door de taskforce potentiële locaties aangewezen waar grote nieuwe projecten opgestart kunnen worden.
De taskforce zal dit jaar bestuurlijk voorgelegd worden en verder financieel uitgewerkt worden bij de programmabegroting 2022-2025.

Tot slot moet worden gemeld, dat zelfs al wordt de hoogst mogelijke snelheid betracht, er toch een terugval in de productie optreedt als de huidige marktomstandigheden doorzetten.

Paragraaf lokale heffingen

Inleiding

Ons uitgangspunt is een gematigde lastendruk voor inwoners en bedrijven. We vergelijken de lastendruk voor onze inwoners altijd met de landelijke ontwikkeling. Als landelijk gemiddelde gebruiken we de cijfers van het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden).
De tarieven voor de heffingen moeten volledig kostendekkend zijn of worden gemaakt.

1. Lastendruk

Het COELO onderzoekt jaarlijks de lastendruk met betrekking tot de gemeentelijke belastingen en heffingen. Het gaat om belastingen en heffingen die tot woonlasten voor gebruikers van woningen leiden (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing).

In het volgende overzicht hebben we de cijfers uit de COELO-atlas 2020 opgenomen.
De uitgangspunten daarbij zijn:

- voor Oss ligt de gemiddelde WOZ-waarde tussen € 230.000 en € 260.000
- de landelijk gemiddelde WOZ-waarde is € 286.000
- het tarief voor de afvalstoffenheffing is gebaseerd op een container van 240 liter voor restafval in combinatie met een container van 140 liter voor GFT-afval. Bij gemeenten die diftar hanteren gaan ze uit van gemiddelde hoeveelheid restafval en gft afval.
- het tarief voor de rioolheffing bestaat uit het eigenaarstarief plus het gebruikerstarief van een woning.

Op basis van de cijfers 2020 ziet het overzicht voor Oss er als volgt uit:

Lastendruk standaardwoning 2020	**Oss**	**Landelijk werkelijk**
Onroerende zaakbelastingen	€ 294	€ 295
Afvalstoffenheffing	€ 278	€ 283
Rioolheffing	€ 169	€ 199
Totaal	**€ 741**	**€ 777**

Uit deze cijfers blijkt dat de lastendruk in Oss in 2020 € 36 onder het werkelijke landelijk gemiddelde ligt.

2. Kostendekkendheid heffingen

Uitgangspunten kostentoerekening aan heffingen en leges

Alle kosten, die direct toegerekend kunnen worden aan heffingen en leges, komen ten laste van deze producten. Voor indirecte kosten, ook wel overhead genoemd, is dit niet mogelijk. Deze indirecte kosten bestaan onder andere uit kosten voor ICT, huisvesting, inkoop en financiën. Deze kosten begroten we volgens de verslagleggingsvoorschriften (BBV) centraal in programma 10. Besturen in verandering van tijden. Voor het berekenen van tarieven brengen we een deel van de indirecte kosten ten laste van de tarieven. Dit doen we met een opslag van de overhead als percentage op de directe loonkosten. Voor 2020 was dit 78,5%. Voor de heffingen zien we het onderdeel BTW ook als kosten. Deze rekenen we daarom door in de tarieven.

Kostendekkendheid heffingen

In de volgende tabel laten we zien voor welk percentage de tarieven voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing kostendekkend zijn.

bedragen x € 1.000

	Afvalstoffen-heffing Begroting 2020	Afvalstoffen-heffing Rekening 2020	Rioolheffing Begroting 2020	Rioolheffing Rekening 2020
Netto kosten	11.925	11.012	7.038	5.706
Overhead	910	910	670	670
BTW	1.343	1.343	1.017	1.017
Totale kosten	**14.178**	**13.265**	**8.725**	**7.393**
Totale opbrengsten heffing	**-12.673**	**-13.059**	**-8.190**	**-6.833**
Tekort / overschot	**-1.415**	**-206**	**-535**	**-560**
Kostendekkendheid excl. Inzet reserve	**90%**	**98%**	**94%**	**92%**
Kostendekkendheid incl. Inzet reserve	**96%**	**98%**	**100%**	**100%**

Kostendekkendheid leges

In de volgende tabel laten we de kostendekkendheid van de leges zien. Deze kostendekkendheid is gebaseerd op de uitgangspunten die we hiervoor beschreven hebben.

Omschrijving	Kostendekkendheid Jaarrekening 2020	Begroting 2020
Legesverordening Titel 1		
Geboorten, huwelijken en overlijden	26,78%	35,27%
Gemeentelijke basisadministratie	6,12%	13,70%
Reisdocumenten	27,64%	35,83%
Rijbewijzen	85,20%	72,89%
Legesverordening Titel 2		
Omgevingsvergunningen	99,85%	73,35%
Legesverordening Titel 3		
APV en bijzondere wetten	4,39%	3,08%
Marktgelden	58,33%	65,21%
Overige leges		
Begraven	68,34%	59,29%

Binnen de legesverordening onderscheiden we zogenaamde titels. De mate van kostendekkendheid bekijken we op het niveau van deze titels. Binnen deze titels kan sprake zijn van zogenaamde kruissubsidiëring, bijvoorbeeld grote bouwwerken zijn relatief goedkoper dan kleinere bouwwerken.

3. Kwijtschelding

De in de wet geboden ruimte om het kwijtscheldingsbeleid vorm te geven gebruiken we maximaal, wat betekent dat de kwijtscheldingsnorm op 100% ligt. Kwijtschelding kennen we voor de volgende belastingen toe:

- Onroerende zaakbelastingen (na de afschaffing van het gebruikersdeel van de OZB op woningen komt deze vorm van kwijtschelding nog slechts een enkele keer voor)
- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing
- Hondenbelasting

In de volgende tabel staan de aantallen kwijtscheldingsverzoeken in de jaren 2019 en 2020.

Kwijtscheldingsverzoeken	**2019**	**2020**
Meerjarige kwijtschelding	847	1.177
Incidentele verzoeken	1.549	1.304*
Totaal	**2.396**	**2.481**

* Van de 1.304 incidentele verzoeken zijn er 540 toegekend, 52 gedeeltelijk toegekend, 387 afgewezen en 325 openstaand.

4. Opbrengsten belastingen en heffingen

In de volgende tabel geven we een overzicht van de opbrengsten van de belangrijkste belastingen en heffingen. Grote verschillen tussen de gerealiseerde opbrengsten en de begroting na wijziging zijn bij de programma's toegelicht.

+ is uitgaven/nadelig saldo
- is inkomsten/voordelig saldo
bedragen x € 1.000

	Begroting 2020 primitief	**Begroting 2020 na wijziging**	**Rekening 2020**	**Verschil**	**Voordeel/ Nadeel**
Onroerende zaakbelastingen					
- gebruikers niet-woningen	-3.188	-3.188	-3.309	-122	V
- eigenaren woningen	-11.642	-11.642	-11.718	-76	V
- eigenaren niet-woningen	-4.466	-4.466	-4.797	-332	V
Afvalstoffenheffing	-9.976	-9.976	-10.132	-156	V
Rioolheffing					
- woningen	-6.627	-6.627	-6.635	-8	V
- niet-woningen	-1.513	-1.513	-1.527	-14	V
Hondenbelasting	-535	-535	-525	10	N
(Water)toeristenbelasting	-233	-233	-63	170	N

Paragraaf bedrijfsvoering

Inleiding

Voor de actuele ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering verwijzen we naar programma 10. Besturen in verandering van tijden.

Paragraaf investeringsplan

Inleiding

In deze paragraaf rapporteren we over de investeringen die we in dit boekjaar hebben uitgevoerd.
We geven inzicht in:

- de besteding op kredieten en de bijbehorende restantkredieten
- de geplande investeringen 2020 die nog niet in uitvoering zijn

De uitgaven op een investering lopen niet altijd gelijk met het boekjaar. Van de restantkredieten geven we daarom aan of deze kunnen worden afgesloten omdat de investering is afgerond of dat deze worden overgeheveld naar het volgende boekjaar omdat het project nog loopt.

Geplande investeringen 2020 die nog niet in uitvoering zijn, schuiven door naar het volgende boekjaar. De financiële effecten hiervan (doorschuiven van de bijbehorende kapitaallasten) verwerken we in de eerste financiële tussenrapportage 2021.

1. Wat is een investering?

Investeren is het aanschaffen van goederen met een meerjarig nut. Bij investeringen is er een onderscheid tussen investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Tot 1 januari 2017 activeerden we alleen investeringen met een economisch nut. Investeringen met een maatschappelijk nut schreven we in één keer af. Vanaf 1 januari 2017 moeten we investeringen met een maatschappelijk nut ook activeren. Dat staat in de verslagleggingsvoorschriften (BBV). Daarnaast is er een onderscheid in vervangingsinvesteringen en nieuwe investeringen. Vervangingsinvesteringen worden gedaan ter vervanging van oude al bestaande investeringen. Alle overige investeringen zijn nieuwe investeringen.

2. Investeringskredieten 2020

In de volgende tabel geven we een overzicht van de lopende investeringen (kredieten) per 31 december 2020. We laten per programma zien hoe groot de beschikbare investeringskredieten zijn, wat we in 2020 hebben uitgegeven, hoeveel we tot nu toe totaal besteed hebben en welk bedrag we nog moeten uitgeven. in totaal sluiten we in 2020 kredieten af voor een totale waarde van ruim € 16 miljoen. In het bijlageboek is een overzicht op detailniveau per afzonderlijk krediet opgenomen. Daarbij is ook aangegeven welke kredieten we afsluiten en welke kredieten we overhevelen.

bedragen x € 1.000

Programma	Investeringskrediet	Besteed 2020	Totaal besteed	Nog uit te geven
1. Zorg en welzijn	429	0	414	15
2. Werk, inkomen en onderwijs	8.930	2.325	8.231	700
3. Ontmoeten, sport en cultuur	4.574	949	2.170	2.405
4. Dynamisch stadscentrum	225	100	322	-97
5. Zuinig op ons klimaat	18.767	3.889	17.108	1.659
7. Mobiliteit	1.299	930	1.191	108
8. Aantrekkelijk wonen in Oss	575	24	27	547
10. Besturen in verandering van tijden	7.320	2.205	5.669	1.650
Totaal	**42.119**	**10.422**	**35.132**	**6.987**

Het bedrag nog uit te geven is het rekenkundige verschil van de beschikbaar gestelde kredieten en de daadwerkelijke uitgaven. We hebben kritisch gekeken naar de projecten en de nog uit te geven bedragen. De verwachte nog uit te geven kredieten bedragen in totaal € 6,6 miljoen. Dit is het gevolg van "oude" kredieten afgesloten worden en dat restant bedragen vrijvallen.

Toelichting investeringen 2020

Programma 1. Zorg en welzijn

Dit programma bevat de investering voor de Scouting en Gilde Geffen. Er zijn in 2020 geen uitgaven meer geweest en het krediet wordt afgesloten.

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs

De investeringen in dit programma hebben betrekking op onderwijs. Er wordt € 8,4 miljoen aan kredieten overgeheveld naar 2021. Het grootste deel van deze kredieten is al uitgegeven, er resteert nog € 690.000. In 2021 krijgen deze projecten een vervolg.
Dit betreffen de volgende kredieten:

- Het krediet voor 't Schrijverke omvat een bedrag van € 2,4 miljoen, waarvan in 2020 € 2,3 miljoen is besteed. In 2021 komt hierop een vervolgkrediet.
- De brede school in Lith is gerealiseerd (totaal krediet van € 5,5 miljoen). In 2019 is nog een aanvullend krediet beschikbaar gesteld van € 200.000. In voorjaar 2021 vinden gesprekken plaats met het onderwijs om de aanvullende werkzaamheden uit te voeren. Deze moeten gerealiseerd worden voor aanvang van het nieuwe schooljaar. Hierna wordt het krediet in 2021 afgesloten.
- Verbouwing van de Singel t.b.v. Kentalis (€490.000). Het restantkrediet van € 10.000 wordt nu afgesloten.
- Krediet Kentalis/ Hooghuis West. Betreft een krediet van € 135.000 waarop nog geen uitgaven zijn gedaan.
- Verbouwing de Koppelinck. Betreft een krediet van € 316.000 waarop nog geen uitgaven zijn gedaan.
- Nicolaasschool. Betreft een voorbereidingskrediet van € 100.000 waarop nog geen uitgaven zijn gedaan.

Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur

Op het gebied van sport sluiten we kredieten af voor een bedrag van € 2,2 miljoen. Het gaat hier om Wijkcentrum Meteoor (€ 1,2 miljoen), Rijsbos Oijen (€ 0,6 miljoen), kunstgrasveld KV DOT (€ 0,2 miljoen) en MHC Waterveld (€ 0,2 miljoen). De nog lopende investeringskredieten betreffen:

- Gymzaal Ruwaard renovatie voor een bedrag van € 1,1 miljoen. Hierop zijn nog geen uitgaven gedaan.
- Gymzaal Verdistraat renovatie voor een bedrag van € 0,55 miljoen. Hierop zijn nog geen uitgaven gedaan.
- Raadhuis Ravenstein voor een bedrag van € 660.000. Dit project moet nog grotendeels uitgevoerd woorden (restant € 587.000). De afwikkeling vindt in 2021 plaats.
- Speeltoestellen MFA de Meteoor voor een bedrag van € 100.000. Hierop zijn nog geen uitgaven gedaan.

Programma 4. Dynamisch stadcentrum

Dit programma bevat de investering Bram v.d. Berghstraat. De kosten worden conform besluitvorming volledig betaald uit de reserve Walkwartier.

Programma 5. Zuinig op ons klimaat

In programma 5 sluiten we voor € 3,8 miljoen aan kredieten af. In 2020 hebben we voor € 3,4 miljoen geïnvesteerd in vervanging in de openbare ruimte (groen, wegen en openbare verlichting) en voor € 0,1 miljoen geïnvesteerd in het duurzaamheidsplein, voor € 0,25 miljoen in Talentencampus infrastructuur.
De nog lopende investeringen in dit programma zijn de N329/ Weg van de toekomst, het duurzaamheidsplein en het Vergroenen van het Stadshart. Op het krediet van de N329/ Weg van de toekomst staat nog een restant open van € 1 miljoen, voor het duurzaamheidsplan nog € 85.000 en op het vergroenen van het Stadshart € 0,5 miljoen. Deze hevelen we over naar 2021.

Programma 7. Mobiliteit

De investeringen voor verkeersinstallaties van in totaal € 739.000 zijn afgerond en sluiten we af. Verder zijn er kredieten opgenomen voor handhavingsapparatuur (€ 45.000) en vervanging van parkeerautomaten (€ 515.000). Beide kredieten zijn uit 2019 en sluiten we daarom nu af. Op het krediet handhavingsapparatuur zijn nauwelijks kosten gemaakt, waardoor ruimte van € 45.000 vrijvalt. Op het krediet parkeerautomaten is in 2019 en 2020 in totaal € 643.000 uitgegeven Het restant valt nu vrij.

Programma 8. Aantrekkelijk wonen in Oss

Binnen dit programma is het krediet van € 575.000 opgenomen voor de uitbreiding standplaatsen woonwagens. Hierop is op dit moment € 27.000 uitgeven. Het restant van € 548.000 schuift door naar 2021.

Programma 10. Besturen in verandering van tijden

De investeringen binnen dit programma betreffen ICT (€ 3,6 miljoen), rollend materieel (€ 0,8 miljoen), Facility (€ 0,8 miljoen),Ir. Diddewerf (€ 2 miljoen) en apparatuur landmeters (€ 50.000).
De investeringen op ICT sluiten we af voor € 2,5 miljoen, rollend materieel voor € 486.000 en Facility voor € 473.000. Ook sluiten we de kredieten voor Ir Diddewerf en voor apparatuur landmeters af.
In totaal hevelen we € 1,4 miljoen over naar 2021. Het gaat dan om kredieten voor diverse ICT kredieten, AV installatie raadszaal, noodaggregaat gemeentehuis en vervanging vuilniswagen.

4. Geplande investeringen 2020

In de programmabegroting 2021-2024 is het investeringsplan 2020 voor het laatst geactualiseerd.
Het totale investeringsplan voor 2020 bedroeg € 12,7 miljoen (zie onderstaande tabel). Hiervan zijn projecten voor een bedrag van € 7,8 miljoen nog niet opgestart en schuiven door naar het jaar 2021. Het financiële effect hiervan vanwege het doorschuiven van de kapitaallasten verwerken we in de eerste financiële tussenrapportage 2021.

bedragen x € 1.000

Investering	Besluit	Type	Plan 2020	Plan 2020 dat doorschuift naar 2021
2. Werk, inkomen en onderwijs*				
Nicolaasschool (voorbereidingskrediet)	R	N	100	uitgevoerd
Korenaer Kennedyschool (voorbereidingskrediet)	R	N	100	100
Totaal programma			**200**	**100**
3. Ontmoeten, sport en cultuur*				
Kunstgrasvelden korfbalver. DOT	C	V	194	uitgevoerd
MHC Waterveld	C	N	189	uitgevoerd
Gymzaal Krakenburg	R	N	440	440
Totaal programma			**823**	**440**
5. Zuinig op ons klimaat				
Vervanging minicontainers	R	V	2.220	2.220
Alard van Herpenplein	R	N	650	650
Voertuigregistratie afval	R	N	330	330
Openbare ruimte Walkwartier	R	N	97	uitgevoerd
Uitbreiding software afval	C	V	28	28
Bassin compostering	C	V	15	15
CMS (afval)	R	N	15	15
Bomen	C	N	330	330
Groen	C	V	1.510	748

bedragen x € 1.000

Investering	Besluit	Type	Plan 2020	Plan 2020 dat doorschuift naar 2021
Wegen	C	V	4.041	2.205
Openbare verlichting	C	V	979	305
Totaal programma			**10.215**	**6.846**
7. Mobiliteit				
Verkeersregelinstallaties	C	V	664	uitgevoerd
Parkeren	C	V	185	185
Totaal programma			**849**	**185**
10. Besturen in verandering van tijden				
Rollend materieel	C	V	180	50
ICT Hardware	A	V	245	20
ICT Software	A	V	78	78
Meubilair gemeentehuis	C	V	50	50
BIS Digitale informatiestructuur	A	V	45	45
Totaal programma			**598**	**243**
TOTAAL ALLE PROGRAMMA'S			**12.685**	**7.814**

(Besluit: R=raad, C=college, A=ambtelijk; Type: V=vervanging, N=nieuw)

Toelichting geplande investeringen

Een aantal van de geplande investeringen uit 2020 zijn niet uitgevoerd in 2020.
Dit zit voornamelijk op het gebied van afval. De meeste investeringen hiervan schuiven door naar 2021, omdat in 2020 er eerst het nieuwe afvalbeleid vastgesteld moest zijn.
De andere geplande investeringen die we overhevelen naar 2021 zijn met name de investeringen in de openbare ruimte. Deze hangen samen met onze IUP- projecten.

Voortgangsrapportage Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP) openbare ruimte

Inleiding

De uitvoering van projecten, zeker van complexe projecten, is en blijft een dynamisch proces. Door het constant blijven volgen van de projecten tijdens de voorbereiding en uitvoering krijgen we een goed inzicht in het uiteindelijke resultaat, de kosten, en de inzet van subsidies.
Deze rapportage geeft de voortgang weer van de IUP-projecten van de afdeling IBOR. Alle projecten zijn beoordeeld naar de situatie per 18 december 2020. Daarbij is ook een doorkijk gemaakt naar de totale doorlooptijd van het betreffende project. Als er sprake is van een technische - en/of financiële afwijking treft u in deze rapportage een nadere toelichting aan.

1. Technische voortgang van de projecten (alle IUP-projecten)

Hierbij wordt beoordeeld welke technische mutaties er de afgelopen periode hebben plaatsgevonden. Daarbij wordt gekeken of eventuele afwijkingen gevolgen hebben voor de planning van de uitvoering. Vooralsnog kunnen de meeste projecten volgens planning worden afgerond. In het volgende overzicht geven we aan welke technische mutaties de afgelopen periode hebben plaatsgevonden.

Status	Aantal
Technisch gereed	20
Financieel gereed	16
Voorbereiding op schema	23
Uitvoering op schema	59
Startmoment loopt gevaar	1
Startmoment is bijgesteld	3
Project is vervallen	0
Nieuw project	0
Totaal	**122**

Het startmoment van het project “Parkeren Station Ravenstein” loopt gevaar omdat door de COVID-19 crisis het aantal reizigers in het openbaar vervoer is teruggelopen. Of en in welke mate de parkeerbehoefte nabij het station van Ravenstein nog nodig is na afloop van de COVID-19 crisis is nog volstrekt onduidelijk.

We hebben het startmoment van het project “Romeinenweg” bijgesteld omdat is besloten om ook de riolering aan te pakken. De voorbereiding van het werk wordt nu in eigen beheer uitgevoerd. Uitvoering zou in 2020 plaatsvinden maar wordt door de realisatie van 2 bouwplannen op aanliggende percelen voorlopig uitgesteld.

Het startmoment van het project “Fietspad N625” is bijgesteld. Bij de QuickScan flora en fauna zijn zeldzame diersoorten aangetroffen. Om de werkzaamheden ter plaatse uit te kunnen voeren zullen deze zeldzame diersoorten elders moeten worden ondergebracht. Hiervoor dienen op andere locaties aanvullende voorzieningen te worden getroffen. De start van de werkzaamheden zijn nu voorzien in het 4e kwartaal van 2021.

Het startmoment van het project "Coppelmans (waterpartij)" is bijgesteld. Het project betreft een onderzoek naar oorzaak laag waterpeil in de waterpartij bij tuincentrum Coppelmans. Deze waterpartij staat in verbinding met de waterpartijen in achterliggende wijk. Door verloop van projectleiderscapaciteit en daarbij behorende capaciteitsfrictie is dit project naar achter geschoven. Het onderzoek wordt naar verwachting in 2021 opgestart.

2. Voortgang op projectniveau

De volgende tabel toont alle projecten waarbij een verandering plaatsvond. De onderscheiden projectfasen zijn:
A = Programmafase
B = Ontwerpfase
C = Bestekfase
D = Uitvoeringsfase
E = Technisch gereed
F = Financieel gereed

Projectnaam	Project-fase	Toelichting
Anna van Schuurmanstraat herbestraten met nieuwe materialen	E	Het project is nagenoeg gereed, door vlotte verloop en geen onvoorziene zaken wordt er alvast een gedeelte afgeraamd.
Baggeren sloten	F	Het project is gereed, er is meer baggerspecie vrijgekomen dan verwacht bovendien was deze sterker verontreinigd en is afgevoerd naar speciale stortplaats, dit heeft tot een negatief resultaat geleid.
Beheercontracten Kabels en Leidingen	F	Het project is gereed, er resteert een klein positief resultaat.
Bermen buiten bebouwde kom	D	In de praktijk bleek dat er minder bermen nodig waren, dit leidt tot een incidentele aframing.
De Horzak herinrichten sierplantsoen-heesters	F	Het project is gereed, er resteert een positief resultaat.
Dunning Pastoor van de Kampstraat en Van Coothstraat	D	Na inspraak van aanwonenden wordt de helft minder bomen uitgedund, hierdoor kan alvast een gedeelte worden afgeraamd.
Haven aanmeerplaatsen	D	Tijdens het project zijn veel onvoorziene zaken zoals extra scheepvaartborden, benodigde capaciteit waterleiding en watertappunt en aanleg nieuwe stroom kabel naar voren gekomen, hierdoor zullen we de begroting bij moeten stellen.
Hazenkamplaan herinrichten	D	Het project is gunstig aanbesteed, hierdoor kan alvast een gedeelte worden afgeraamd.
Herbestrating en kleine renovaties 3	D	veel van het werk is in andere integrale projecten meegenomen, hierdoor kan op project tussentijds worden afgeraamd
Huizenbeemdweg (in samenwerking met Waterschap)	F	Het project is gereed, voor dekking van dit project was gerekend met een substantiële subsidie, deze is uiteindelijk niet verworven, het project sluit hierdoor met een negatief resultaat.
Kruising Wethouder van Eschstraat - Chrysantstraat	F	Het project is gereed, de uiteindelijk benodigde aanpassingen waren beperkt van omvang, dit leid tot een positief resultaat.
Lith Wandelpaden	F	Het project is gereed, er resteert een positief resultaat.
Maatregelen rondom gemeentehuis	F	Het project is gereed, het projectbudget was exclusief VAT maar is als projectbudget inclusief VAT gebruikt, hierdoor resteert een negatief resultaat.

Projectnaam	Project-fase	Toelichting
NS overwegen (geheel Oss)	D	In 2020 zijn de werkzaamheden bij de onderaannemer van de NS ondergebracht, dit heeft tot een aanzienlijke besparing geleid, hierdoor kan tussentijds worden afgeraamd.
OV straalverlichting	F	Het project is gereed, er resteert een positief resultaat.
Polderkade Schalkskampweg dunnen bomen	F	Het project is gereed, er resteert een positief resultaat.
Pr. Irenestraat herinrichten buitenruimte	F	Het project is gereed, er resteert een negatief resultaat.
Ussenstraat reconstrueren weg	F	Het project is gereed, er resteert een positief resultaat.
Veldstraat Berghem	E	Het project is nagenoeg gereed, door vlotte verloop en geen onvoorziene zaken wordt er alvast een gedeelte afgeraamd.
Vlashoek zuidoost	E	Het project is gunstig aanbesteed, hierdoor kan alvast een gedeelte worden afgeraamd.

3. Financiën

Het resultaat van de projecten hebben we geanalyseerd naar de financieringsbron. Een project kan gevoed worden uit het rioleringsfonds, fonds bodemsanering, grondbedrijf en beheergelden. Om een zuiver beeld te schetsen herleiden we het resultaat terug naar deze groepen. Het resultaat valt uiteen in afwijkingen op groot onderhoud en vervanging. De afwijkingen op groot onderhoud worden gemuteerd op de betreffende activiteiten en voor zover het groot onderhoud groen, wegen of verkeer betreft eventueel verrekend met de Reserve IUP. Afwijkingen op vervanging leiden tot aanpassing van het betreffende investeringsvolume en hogere of lagere kapitaallasten in volgende jaren.

Positief eindresultaat

De projecten “Beheercontract Kabels en Leidingen”, “Polderkade Schalkskampweg dunnen bomen”, “De Horzak herinrichten sierplantsoen-heesters”, “Kruising Wethouder van Eschstraat - Chrysantstraat”, “Ussenstraat reconstrueren weg” en “OV straalverlichting” laten een positief eindresultaat zien.

Negatief eindresultaat

De projecten “Baggeren sloten”, “Huizenbeemdweg (in samenwerking met Waterschap)”, “Pr. Irenestraat herinrichten buitenruimte”, “Lith Wandelpaden” en “Maatregelen rondom gemeentehuis” laten een negatief eindresultaat zien.

Bijraming

Het project “Haven aanmeerplaatsen” heeft een bijraming nodig. De aanbesteding was nadelig. Daarnaast zijn er tijdens de uitvoering van het werk diverse onvoorziene zaken naar voren gekomen. Zo dient er aanvullende scheepvaartbebording en –markering inclusief verlichting een aansluitingen te worden opgenomen. Conform de basis veiligheidsregels dient er een aangepaste trap voor de bereikbaarheid van de auto afzetsteiger te worden gerealiseerd. Voor het goed functioneren (capaciteit) van het watertappunt kan niet op de bestaande waterleiding worden aangesloten en dient een nieuwe hoofdleiding met aftakkingen te worden aangelegd. Voor het aanleggen van de hoofdleiding is een extra voorziening voor het kruisen van bestaande leidingen nodig. Het benodigde aanvullende budget kan worden gedekt uit de voorziening Haven.

Aframing

De budgetten voor de projecten “Veldstraat Berghem”, “Anna van Schuurmanstraat herbestraten met nieuwe materialen”, “Hazenkamplaan herinrichten”, “Vlashoek zuidoost”, “Bermen buiten bebouwde kom”, “Dunning Pastoor van de Kampstraat en Van Coothstraat”, “Herbestrating en kleine renovaties 3” en “NS overwegen (geheel Oss)” kunnen naar beneden worden bijgesteld. Deze projecten bevinden zich in een fase waarbij het risico op onvoorziene zaken beperkt is. Hierdoor kunnen we een deel van de risicoreservering verlagen.

Totaal

Het totaal resultaat van deze voortgangsrapportage IUP 2020 bedraagt € 233.307 onderverdeeld naar -€ 171.468 op de post groot onderhoud en € 404.775 op de post vervangingen. Van de post groot onderhoud is € 167.089 het resultaat voor de reserve IUP. Dit bedrag verrekenen we in deze jaarrekening met de reserve IUP.

JAARREKENING

Programmarekening op hoofdlijnen

Cijfers per programma

In de volgende tabel zijn de cijfers per programma opgenomen. De verschillen worden hier niet toegelicht. Toelichtingen op de verschillen zijn terug te vinden in het jaarverslag. Bij de programma's is daarvoor steeds de volgende w-vraag beantwoord: Wat heeft het gekost?

+ is nadeel: hogere uitgaven/lagere inkomsten
- is voordeel: lagere uitgaven/hogere inkomsten
bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2020 primitief	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Verschil	Voordeel/ Nadeel
Programma 1	Lasten	92.393	93.688	87.032	-6.656	V
	Baten	-1.748	-1.655	-1.916	-261	V
	Saldo	90.645	92.032	85.115	-6.917	V
Programma 2	Lasten	68.508	84.410	79.090	-5.320	V
	Baten	-28.092	-44.060	-38.314	5.745	N
	Saldo	40.415	40.350	40.775	425	N
Programma 3	Lasten	17.276	19.161	18.734	-427	V
	Baten	-2.465	-2.550	-2.309	241	N
	Saldo	14.811	16.611	16.425	-186	V
Programma 4	Lasten	4.383	2.086	1.407	-679	V
	Baten	-3.787	-1.313	-785	528	N
	Saldo	596	774	622	-152	V
Programma 5	Lasten	38.803	41.735	39.082	-2.653	V
	Baten	-23.367	-23.867	-24.915	-1.048	V
	Saldo	15.436	17.867	14.167	-3.701	V
Programma 6	Lasten	29.320	42.272	26.805	-15.468	V
	Baten	-38.065	-51.496	-37.283	14.214	N
	Saldo	-8.745	-9.224	-10.478	-1.254	V
Programma 7	Lasten	4.008	3.940	3.633	-307	V
	Baten	-2.545	-1.289	-1.576	-288	V
	Saldo	1.464	2.651	2.057	-595	V
Programma 8	Lasten	29.556	37.123	18.548	-18.575	V
	Baten	-22.195	-30.646	-16.899	13.747	N
	Saldo	7.361	6.477	1.649	-4.828	V
Programma 9	Lasten	7.471	8.953	8.730	-223	V
	Baten	-32	-1.906	-1.936	-30	V
	Saldo	7.438	7.047	6.793	-253	V
Programma 10	Lasten	33.835	37.275	35.653	-1.622	V
	Baten	-3.012	-4.195	-4.279	-85	V
	Saldo	30.823	33.081	31.374	-1.707	V
Programma 11	Lasten	3.145	2.169	2.286	117	N
	Baten	-202.162	-211.189	-212.688	-1.499	V
	Saldo	-199.018	-209.020	-210.401	-1.382	V
Totaal alle programma's	**Lasten**	**328.699**	**372.811**	**320.998**	**-51.813**	**V**
	Baten	**-327.472**	**-374.164**	**-342.901**	**31.264**	**N**
	Saldo	**1.227**	**-1.353**	**-21.903**	**-20.550**	**V**
Stortingen reserves		19.918	30.547	34.514	3.968	N
Onttrekkingen reserves		-17.950	-27.179	-20.622	6.557	N
Totaal mutaties reserves		**1.968**	**3.368**	**13.893**	**10.524**	**N**
Resultaat		**3.195**	**2.015**	**-8.010**	**-10.025**	**V**

Incidentele baten en lasten

In de volgende tabel geven we een overzicht van de incidentele baten en lasten. We hebben hierin een driedeling gemaakt:

- incidentele voordelen;
- incidentele nadelen;
- incidentele baten en lasten die per saldo financieel neutraal zijn (bijvoorbeeld incidentele lasten ten laste van reserves).

Incidenteel houdt in dat het gaat om baten en lasten die een tijdelijk karakter hebben. Deze zitten slechts één of enkele jaren in de begroting.

We hebben een analyse gemaakt welke posten in de jaarrekening incidenteel waren (lasten en baten). Door deze te corrigeren geven we meer inzicht in het reguliere rekeningresultaat uit normale bedrijfsvoering. Bij de Eerste financiële rapportage in 2021 kijken we vooral naar de effecten van de jaarrekening voor het jaar 2021 en later.

Incidentele voordelen

- is incidenteel voordeel bedragen x €1.000

Progr.	Bron *	Omschrijving	2020 Begroot	2020 Werkelijk
1	PB 2021	Specialistische Jeugdhulp: Andere verdeling LTA over gemeenten	-580	-580
1	TR 2020	Eenmalige compensatie voor voogdij en jeugdzorg 18+	-590	-590
1	PB 2021	Eenmalig lagere kosten praktijkondersteuner huisartsen door vertraging in opstart	-90	-90
1	JR 2020	Lagere kosten jeugdwerk	0	-90
1	JR 2020	Lagere kosten regionale inkooporganisatie jeugdzorg	0	-106
1	JR 2020	Lagere kosten Wmo algemeen	0	-254
1	JR 2020	Lagere kosten Beschermd Wonen	0	-2.115
2	PB 2021	Teruggave voordelig resultaat 2019 van werkvoorzieningschap	-647	-647
2	PB 2019, PB 2020 en PB 2021	Investeringen onderwijs: lagere kapitaallasten door bijstelling van projecten	-91	-91
2	PB 2021	Tijdelijk lagere kosten peuteropvang	-40	-88
2	PB 2021	Afrekening energiekosten onderwijsgebouwen (zie 3O-ontwikkeling kosten onderwijsgebouwen)	-132	-132
2	PB 2021	Voordeel door lagere uitvoeringskosten TOZO	-900	-1.094
2	JR 2020	Lagere kosten participatiebudget	0	-145
2	JR 2020	Lagere kosten minimabeleid	0	-134
3	PB 2019, PB 2020 en PB 2021	Investeringen ontmoeten en sport: lagere kapitaallasten door bijstelling van projecten	-705	-705
3	JR 2020	Lagere kosten cultuurfonds	0	-44
3	JR 2020	Lagere kosten sportbeleid	0	-162
5	JR 2020	Lagere kosten Walstroom	0	-60
5	PB 2021	Lagere kosten energietransitie door vertraging in projecten	-140	-100
7	JR 2020	Lagere kosten verkeer	0	-251
8	JR 2020	Lagere kosten evenementen	0	-132

- is incidenteel voordeel bedragen x €1.000

Progr.	Bron *	Omschrijving	2020 Begroot	2020 Werkelijk
8	PB 2020 en PB 2021	Vrijval ABR i.v.m. nieuwe risicosystematiek	-5.700	-5.900
8	TR 2019	Afromen reserve beheerkosten startersleningen	-200	-200
8	JR 2020	Extra opbrengsten bouwvergunningen	0	-327
9	PB 2018-2021/PB 2019-2022	Investeringen veiligheid: lagere kapitaallasten door bijstelling van projecten	-220	-220
9	PB 2021	Restitutie jaarsaldo 2019 Veiligheidsregio Brabant Noord (VRBN)	-174	-174
9	JR 2020	Lagere Kosten interale veiligheid	237	-237
10	PB 2020	ICT investeringen: lagere kapitaallasten door bijstelling van projecten	-444	-444
10	TR 2020	Eenmalig lagere kosten door geen verkiezingen in 2020	-110	-110
10	TR 2020	Lagere investeringslasten door vertraging projecten facility	-169	-169
10	PB 2021	Vrijval ESF middelen voor project Noord-Oost Brabant Iedereen naar werk	-338	-338
10	JR 2020	Lagere personeelskosten en overhead	0	-1.287
10	JR 2020	Lagere kosten Wijkgericht werken	0	-158
11	JR 2020	Voordeel algemene uitkering	0	-726
11	JR 2020	Voordeel toeristenbelasting en OZB	0	-698
11	PB 2021	COVID-19 compensatie vanuit het Rijk**	-18.955	-21.203
		TOTAAL	**-29.988**	**-39.801**

Toelichting van de verschillende posten:

Specialistische Jeugdhulp: Andere verdeling LTA over gemeenten
We stelden ons budget voor specialistische jeugdhulp bij. In 2020 gaat het om een lager budget van € 580.000. In de eerste financiële tussenrapportage van 2020 hadden we vanaf 2020 een structurele kostenstijging gemeld. De cijfers voor 2020 en 2021 pakken nu anders uit.

Eenmalige compensatie voor voogdij en jeugdzorg 18+
Van het Rijk ontvangen we in 2020 eenmalig extra geld omdat de werkelijke voogdij en jeugdzorg 18+ kosten 2018 hoger waren dan de ontvangen compensatie in dat jaar. Het gaat om een bedrag van € 807.000. We gebruiken dit geld om tekorten jeugdzorg 2020 mee af te dekken en om kosten voortvloeiende uit implementatie regionale inkoop, ontwikkeling dashboard, kwartiermaker etc af te dekken. Dit tekort bedraagt € 217.000. Per saldo hebben we een voordeel van € 591.000.

Eenmalig lagere kosten praktijkondersteuner huisartsen door vertraging in opstart
We verlagen incidenteel het budget voor de praktijkondersteuner van huisartsen met € 90.000 in 2020. In oktober 2019 is de gemeente Oss de pilot POH GGZ Jeugd gestart. Aangezien nog niet alle huisartsen deelnemen verwachten we incidenteel € 90.000 aan minder kosten.

Lagere kosten Jeugdwerk
We hebben € 90.000 minder uitgegeven aan jeugdwerk. We hebben € 63.000 minder uitgegeven aan jeugdactiviteiten en € 27.000 minder aan straatcoaches.

Lagere uitgaven aan inkoop 2022 door de regionale inkooporganisatie (RIOZ)
Dit komt doordat de aanbesteding van de nieuwe inkoop jeugdhulp vanaf 2021 is stopgezet als gevolg van COVID-19. In plaats daarvan is voor 2021 jeugdhulp ingekocht via een noodprocedure. Een groot deel van de geplande werkzaamheden voor de nieuwe inkoop is in 2020 niet uitgevoerd, maar schuift door naar 2021.

Lagere kosten Wmo algemeen
We hebben lagere kosten van € 254.000 voor Wmo algemeen op de onderdelen verbetermaatregelen Wmo en Jeugdzorg, Oss Innoveert en armoedebeleid.

Lagere kosten Beschermd Wonen
We hebben een voordeel op de kosten van Beschermd Wonen van € 4.085.000. Beschermd Wonen is een regionale taak. Het Osse aandeel is ongeveer een derde van het totaal. We beschouwen de andere twee derde van het bedrag als een incidenteel voordeel, namelijk een bedrag van € 2.640.000.

Teruggave voordelig resultaat 2019 van werkvoorzieningschap
We hebben een voordeel van € 647.000 omdat we een bedrag terug gestort hebben gekregen vanuit de egalisatiereserve Wsw bij het Werkvoorzieningschap. Dit heeft te maken met een voordelig resultaat over 2019.

Investeringen onderwijs: lagere kapitaallasten door bijstelling van projecten
We hebben een voordeel van € 91.000 doordat we de planningen voor projecten hebben bijgesteld. We hebben dus incidenteel minder investeringslasten.

Tijdelijk lagere kosten peuteropvang
We hebben lagere kosten voor peuteropvang van € 88.000 omdat door COVID-19 niet het volledige bedrag wordt gebruikt wat we beschikbaar hadden gesteld voor het uitbreiden van het aantal uren. Dit komt later op gang.

Afrekening energiekosten onderwijsgebouwen (zie 3O-ontwikkeling kosten onderwijsgebouwen)
Het voordeel van € 132.000 is ontstaan door afrekeningen van huur, energie en onderhoud met de diverse gebruikers van de onderwijsgebouwen over eerdere jaren.

Voordeel door lagere uitvoeringskosten TOZO
Voor de uitvoering van TOZO ontvangen we een vergoeding per genomen besluit. In totaal ontvangen we naar verwachting ongeveer € 1.175.000 voor de uitvoering. Doordat het gelukt is de TOZO regeling in eigen beheer en met capaciteit vanuit ondersteunende teams uit te voeren, houden we een groot deel van dit budget over. In de programmabegroting gingen we uit van € 900.000. Deze middelen zijn in de reserve Participatiebevordering gestort ten behoeve van de crisisaanpak in de komende jaren. In de cijfers van de jaarrekening zien we dat we extra overhouden op de TOZO-middelen, namelijk € 194.000.

Lagere kosten participatiebudget
We hebben lagere kosten van € 145.000 op het participatiebudget. We zien dat COVID-19 een duidelijke invloed heeft gehad op de mogelijkheden tot re-integratie en daarmee op de besteding van het Participatiebudget. De uitgaven op deze onderdelen zijn dus lager uitgevallen.

Lagere kosten minimabeleid
We hebben in 2020 € 134.000 minder kosten gemaakt voor ons minimabeleid Meedoen belangrijk dan begroot. In 2020 hebben we veel mensen bereikt, maar door COVID-19 minder dan voorgaande jaren.

Investeringen ontmoeten en sport: lagere kapitaallasten door bijstelling van projecten
We hebben de planning van de projecten voor investeringen voor ontmoeten en sport bijgesteld op basis van de voortgang binnen de projecten en de beschikbare ambtelijke capaciteit. Hierdoor schuiven sommige projecten naar latere jaren. Dit betekent een financieel voordeel van € 91.000.

Lagere kosten cultuurfonds
We hebben lagere kosten voor het cultuurfonds van € 44.000. Dit bedrag is in 2020 niet besteed en willen we overhevelen naar 2021.

Lagere kosten sportbeleid
We hebben € 162.000 aan lagere kosten. Dit wordt veroorzaakt door lagere onderzoekskosten voor nieuw zwembad in 2020 (€ 84.500), lagere loonkosten van het gemeentelijk personeel bij het zwembad (€ 26.500) en lagere kosten voor Gezond in de stad/Kansrijke start (€ 39.000).

Lagere kosten energietransitie door vertraging in projecten
Recente ontwikkelingen in het programma 'energietransitie' hebben financiële gevolgen. In zijn algemeenheid zien we dat het proces om te komen tot zorgvuldige uitvoering langer duurt. Dit betekent dat financiële middelen dit jaar niet volledig besteed worden en doorschuiven naar 2021. Incidenteel hebben we een voordeel van € 140.000 in 2020.

Lagere kosten Walstroom
We hebben het eenmalige bedrag dat beschikbaar is gekomen via de programmabegroting 2021-2024 nog niet besteed.

Lagere kosten verkeer
We hebben voor het onderdeel verkeer een voordeel van € 251.000. Dit komt door lagere kosten oor het onderzoek naar de Noordelijke randweg (€ 108.000), lagere kosten onderhoud verkeerslcihten en bewegwijzering (€ 79.000) en lagere kosten onderzoeken en kosten opebaar vervoer (€ 27.000).

Evenementen en stadspromotie
We hebben lagere kosten voor het subsidiëren van evenementen van € 132.000 in 2020. Het afgelopen jaar zijn door de COVID-19 uiteraard veel evenementen niet doorgegaan. Denk onder andere aan Effe noar Geffe, de Maasdijkmarathon en 75 jaar bevrijding. Ook zijn er in 2020 veel minder aanvragen geweest voor het organiseren van eenmalige evenementen.

Vrijval ABR i.v.m. nieuwe risicosystematiek
We verlagen de algemene bedrijfsreserve (ABR) van het grondbedrijf met in € 5.700.000 in 2020. We hebben op basis van het Najaarsbericht 2019 de vrije ruimte berekend en in de programmabegroting 2020-2023 hebben we besloten de reserve met € 5.700.000 te verlagen.

Afromen reserve beheerkosten startersleningen
Met het verstrekken van de startersleningen hebben wij een reserve gevormd om de beheer- en de rentevrije renteperiode te betalen. Door het versneld aflossen van veel leningen dalen vooral de beheerkosten. Deze ontwikkeling hebben we geanalyseerd en daaruit leiden we af dat we de reserve af kunnen bouwen. We laten € 200.000 in 2020 vrijvallen.

Extra opbrengsten bouwvergunningen
We hebben extra opbrensten van € 327.000. Dit komt omdat we in 2020 fors meer bouwvergunningen hebben verleend.

Investeringen veiligheid: lagere kapitaallasten door bijstelling van projecten
We hebben de planning van de projecten voor investeringen voor veiligheid geactualiseerd. Hierdoor schuiven sommige projecten naar latere jaren. Dit betekent een financieel voordeel van € 91.000.

Restitutie jaarsaldo 2019 Veiligheidsregio Brabant Noord (VRBN)
We krijgen in 2020 € 174.236 terug van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant Noord (VRBN). Het Algemeen Bestuur heeft op 1 juli 2020 besloten om een groot deel van het positieve saldo 2019 aan de deelnemende gemeenten uit te keren.

Lagere kosten integrale veiligheid
We hebben € 237.000 aan lagere kosten voor integrale veiligheid. Het voordeel heeft twee oorzaken, namelijk Veilig Thuis en Weerbaar Bestuur. Voor Veilig Thuis geldt dat de subsidie maar gedeeltelijk besteed is. Voor weerbaar bestuur hebben we ook een voordeel van € 117.000. Dit is het restant van een incidentele subsidie die we hebben ontvangen.

ICT investeringen: lagere kapitaallasten door bijstelling van projecten
We hebben de planning van de projecten voor investeringen voor ICT geactualiseerd. Hierdoor schuiven sommige projecten naar latere jaren. Dit betekent een financieel voordeel van € 444.000.

Eenmalig lagere kosten door geen verkiezingen in 2020
In 2020 zijn er geen verkiezingen. Het begrote budget van € 110.000 valt vrij.

Lagere investeringslasten door vertraging projecten facility
Diverse investeringen binnen de openbare ruimte en facility zijn vertraagd. Dit leidt tot een eenmalig voordeel van € 169.000 in 2020.

Vrijval ESF middelen voor project Noord-Oost Brabant Iedereen naar werk
We hebben deelgenomen aan het ESF project NINA (Noordoost-Brabant Iedereen Naar Arbeid) 2.0. Op basis van de ingediende declaratie hebben we een voorlopige subsidie van € 470.000 ontvangen om onze kosten van de afgelopen jaren te compenseren. We laten nu € 338.000 vrijvallen (75% van de voorlopige subsidie minus € 14.000 resterende kosten).

Personeelskosten en overhead (saldo kostenplaatsen)
De directe personele kosten (saldo kostenplaatsen) zijn € 847.000 lager dan begroot. De overheadkosten (o.a. indirecte personele kosten) zijn € 440.000 lager dan begroot. Per saldo is er dus sprake van een voordeel op de personele kosten en overhead van bijna € 1.300.000. Dit voordeel wordt veroorzaakt door verschillende voor- en nadelen op de kostenplaatsen. We verwijzen hiervoor naar de toelichting in het programma 10. Besturen in verandering van tijden.

Lagere kosten wijkgericht werken
De kosten zijn € 158.000 lager dan begroot. Dit komt door:
- lagere kosten acitivteiten wijk- en dorpsraden (door COVID-19): € 59.000
- lagere kosten werkplaatsen in de wijk (Schadewijk): € 96.000.

Voordeel algemene uitkering
We hebben een voordeel van € 726.000. Dit voordeel bestaat uit een positief effect vanuit de decembercirculaire 2020 van € 616.000 en een positieve afrekening over voorgaande jaren van € 109.000.

Voordeel toeristenbelasting en OZB
We hebben een voordeel van € 181.000 door de toeristenbelasting. Over deze belasting hebben we met individuele ondernemers afspraken gemaakt. Hierdoor ontvangen we bedragen uit voorgaande jaren die eerder zijn opgelegd. Omdat deze in voorgaande jaren als mogelijk oninbaar zijn beschouwd, is dit nu een voordeel. De OZB opbrengsten zijn circa € 517.000 hoger dan geraamd. Dit bestaat uit een voordeel van € 76.000 op Onroerendezaakbelasting Woningen, € 453.000 op Onroerendezaakbelasting Niet Woningen en € 12.000 lagere invorderingskosten.

COVID-19 compensatie vanuit het Rijk
Voor een specificatie van de COVID-19 lasten en baten verwijzen we naar het hoofdstuk 'COVID-19: Financiële ondersteuningsmaatregelen'.

Incidentele nadelen

+ is incidentele nadeel
Bedragen x € 1.000

Progr.	Bron *	Omschrijving	2020 Begroot	2020 Werkelijk
1	PB 2021	Eenmalig hogere kosten woningaanpassingen	56	56
1	PB 2018 en PB 2020	Tijdelijke bijdrage voor wijkverpleegkundige	40	40
1	PB 2021	Verschuiving kosten vernieuwde aanpak voor huiselijk geweld naar 2021	-180	-196
1	TR 2020	Hogere kosten Jeugdzorg (eenmalig door project procedure Meer- en Maatwerk)	104	104
2	PB 2020	Extra tijdelijke kosten door vervangende nieuwbouw basisschool 't Schrijverke en gymzaal	535	535
2	TR 2020	Extra tijdelijke kosten voor noodlokalen Bernadetteschool	97	71
2	PB 2021	Tijdelijke huisvestingkosten M. van Beekschool	168	116
2	PB 2021	Storting TOZO uitvoeringsmiddelen in reserve Participatiebevordering	300	300
10	PB 2021	Storting in reserve participatiebevordering voor 'Van Werk naar Werk', 'Van Bijstand naar Werk', en 'Van Bijstand naar Meedoen'	938	938
2	JR 2020	Storting voorziening dubieuze debiteuren	0	75
3	PB 2020	Eenmalige bijdrage voor versterking Cultuurpodium Groene Engel	85	85
3	PB 2020 en PB 2021	Incidenteel onderzoeksbudget Golfbad	145	61
3	JR 2020	Lagere kosten cultuurfonds	0	44
4	PB 2018-2021	Incidentele stortingen in de reserve Walkwartier en omgeving	1.650	1.650
4	PB 2020 en PB 2021	Incidentele storting in het Investeringsfonds Stadshart Oss	1.500	1.500
5	PB 2018	Tijdelijke bijdrage voor capaciteit voor verduurzaming openbare ruimte	38	38
5	TR 2020	Eenmalige kosten voor projectleider voor de nieuwe aanpak van afval	50	0
5	PB 2021	Eenmalig tekort Afval	546	-213
6	PB 2018	Tijdelijke bijdrage voor een evenementen coördinator	54	54
7	PB 2020-2023	Eenmalige kosten voor onderzoek naar Noordelijke randweg	150	42
7	PB 2020	Tijdelijke bijdrage voor de bewaakte fietsenstalling Spoorlaan	118	37
8	PB 2020 en PB 2021	Eenmalige storting in de reserve Koplopersproject Ravenstein-Lith	1.300	1.300
8	PB 2020	Eenmalige storting in de reserve strategische aankopen	500	500
8	PB 2020	Eenmalig verlies afdekken voor de herontwikkeling Kapelaan Nausstraat	700	700
8	PB 2020	Eenmalig verlies afdekken voor de herontwikkeling Hooghuis Ravenstein	1.550	1.550
8	PB 2019	Tijdelijke kosten voor capaciteit voor het realiseren van de ambities voor woningbouw	113	113

+ is incidentele nadeel
Bedragen x € 1.000

Progr.	Bron *	Omschrijving	2020 Begroot	2020 Werkelijk
8	PB 2019	Tijdelijke impuls erfgoed	30	30
10	PB 2020	ICT extra kosten diversen	402	247
10	PB 2020	Tijdelijk extra middelen voor een toekomstbestendige organisatie	500	500
10	JR 2020	Hogere kosten voorziening pensioenen wethouders		416
11	PB 2021	Hogere deelnemersbijdrage BSOB door incidentele kosten	284	284
11	PB 2021	Onzeker dividend BNG door COVID-19	100	18
11	JR 2020	Storting in voorziening dubieuze debiteuren	0	127
11	PB 2021	COVID-19 extra kosten**	19.615	19.741
		TOTAAL	**31.488**	**30.863**

Toelichting van de verschillende posten:

Eenmalig hogere kosten woningaanpassingen

Voor 2020 verwachten we een kostenoverschrijding voor woningaanpassingen van € 56.000. De kosten van de woningaanpassingen zijn moeilijk te voorspellen, maar als we de uitgaven van de eerste 7 maanden doortrekken, dan verwachten we een incidenteel tekort in 2020.

Tijdelijke bijdrage voor wijkverpleegkundige

We hebben voor het jaar 2020 gesteld voor de inzet van de wijkverpleegkundige. Bij de programmabegroting van 2017-2020 heeft de raad hier voor de jaren 2018 en 2019 € 40.000 per jaar beschikbaar gesteld. Dit verlengen we voor 2020 en 2021.

Verschuiving kosten vernieuwde aanpak voor huiselijk geweld naar 2021

In de programmabegroting 2020-2023 hebben we een bedrag opgenomen van € 196.000 voor de vernieuwde aanpak huiselijk geweld. Door vertraging hebben we het geld niet uitgegeven.

Hogere kosten Jeugdzorg (eenmalig door project procedure Meer- en Maatwerk)

We hebben voor jeugdzorg in 2020 eenmalig hogere kosten van € 104.000 voor projecten, waaronder het project inkoop 2021 en het uitvoeren van de procedure voor meer- en maatwerk.

Extra tijdelijke kosten door vervangende nieuwbouw basisschool 't Schrijverke en gymzaal

Naast de reguliere investering voor de nieuwbouw verwachten we incidentele kosten van € 502.000 in 2020. De belangrijkste incidentele kosten zijn tijdelijke huisvesting en tijdelijk gymvervoer naar Ravenstein.

Extra tijdelijke kosten voor noodlokalen Bernadetteschool

We hebben extra kosten voor de Bernadetteschool. Het gaat om een bedrag van € 71.000 in 2020 voor de kosten voor plaatsing en verwijdering van de noodlokalen.

Tijdelijke huisvestingkosten M. van Beekschool

Door groei van het aantal leerlingen is ruimtegebrek bij de M. van Beekschool in Komeet ontstaan. Voor de komende 3 jaar kan het probleem worden opgelost door huur van opslagruimte van de stichting kinderopvang, de overdracht van een lokaal van de Blinkert en het plaatsen van noodunits. De tijdelijke huisvestingskosten bedroegen € 116.000.

Storting TOZO uitvoeringsmiddelen in reserve Participatiebevordering
We storten € 300.000 in de reserve Participatiebevordering voor de uitvoering voor komende jaren. De reguliere Tozo werkzaamheden lopen door in 2021 tot en met 2024. Denk daarbij aan heronderzoeken, aflossing van verstrekte bedrijfskredieten, bezwaar en beroep en nieuwe aanvragen voor verlenging van de Tozo regeling.

Storting in reserve participatiebevordering voor 'Van Werk naar Werk', 'Van Bijstand naar Werk', en 'Van Bijstand naar Meedoen'
We storten € 938.000 in de reserve Participatiebevordering te storten voor een traject 'Van werk naar werk', voor het traject 'Van bijstand naar werk' en voor het traject 'van Bijstand naar meedoen'.

Storting voorziening dubieuze debiteuren
In 2020 zien we een stijging van het debiteurenbestand ofwel het saldo openstaande vorderingen op debiteuren. Daarnaast is het reguliere debiteurenbestand gestegen en moeten we de voorziening dubieuze debiteuren hierop aanpassen. De totale kosten hiervan zijn € 75.000.

Eenmalige bijdrage voor versterking Cultuurpodium Groene Engel
We hebben voor de Groene Engel eenmalig € 225.000 op in de begroting. De bijdrage wordt in twee delen uitbetaald, namelijk een bedrag van € 140.000 in 2019 en € 85.000 in 2020.

Incidenteel onderzoeksbudget Golfbad
Voor de voorbereiding van het verdere traject naar een nieuw golfbad hebben we een bedrag uitgegeven van € 61.000.

Lagere kosten cultuurfonds
We hebben lagere kosten voor het Cultuurfonds: € 44.000. Dit bedrag is in 2020 niet besteed. Dit bedrag willen we overhevelen naar 2021.

Incidentele stortingen in de reserve Walkwartier en omgeving
We storten € 1.650.000 in de reserve Walkwartier en omgeving voor de herontwikkeling van het openbaar gebied in het centrum, inclusief de revitalisering van het openbaar gebied rondom de Wal. Hiervoor is een totale investering nodig van circa € 6 miljoen.

Incidentele storting in het Investeringsfonds Stadshart Oss
We storten een extra bedrag in het Investeringsfonds Stadshart Oss van € 1.500.000. Hiermee hebben we een bedrag beschikbaar van € 3.500.000 in 2020. We gaan een integraal voorstel uitwerken om te komen tot een investeringsprogramma stadshart.

Tijdelijke bijdrage voor capaciteit voor verduurzaming openbare ruimte
We hebben geld beschikbaar gesteld voor om een vakspecialist duurzaamheid aan te stellen2018 t/m 2020 om de duurzaamheidsopgave te realiseren uit het Actiejaarplan Duurzaam GWW.

Eenmalige kosten voor projectleider voor de nieuwe aanpak van afval
We hadden een incidenteel budget begroot van € 40.000 voor een projectleider afval en een incidenteel budget van € 10.000 voor communicatie. Maar dit hebben we niet uitgegeven wegens de late besluitvorming.

Eenmalig tekort Afval
We hebben lagere kosten van € 700.000 en hogere opbrengsten van € 400.000 voor afvalverwerking voor particulieren. Per saldo een voordeel van € 1.100.000. Omdat we hierdoor ook geen onttrekking uit de ABR hebben gedaan van € 867.500 resteert een voordeel van € 213.000. Bij de programmabegroting hadden we een nadeel verwacht van € 547.000 vanwege COVID-19. Dit nadeel is niet gerealiseerd door diverse incidentele voordelen. Het incidentele voordeel van afgerond € 1.100.000 bestaat hoofdzakelijk uit de volgende grote posten:

- Lagere kosten verwerken huishoudelijk afval: € 470.000
- Lagere kosten sorteren en vermarkten PMD: € 230.000
- Lagere kosten overslag en aftransport: € 160.000
- Lagere kosten projectleider/communicatie afvalbeleid: € 100.000
- Hogere kosten compostering: € 100.000
- Hogere kosten bouw – en sloopafval: € 50.000

Tijdelijke bijdrage voor een evenementen coördinator
Wij hebben voor 2018 tot en met 2020 € 54.000 beschikbaar gesteld per jaar voor het aanstellen van een evenementen coördinator.

Eenmalige kosten voor onderzoek naar Noordelijke randweg
De onderzoekskosten voor de Noordelijke randweg bedroegen € 42.000. We hadden € 150.000 begroot.

Tijdelijke bijdrage voor de bewaakte fietsenstalling Spoorlaan
We hielden de bewaakte fietsenstalling op de Spoorlaan in 2020 open. Dit kostte € 37.000.

Eenmalige storting in de reserve Koplopersproject Ravenstein-Lith
We werken aan plannen voor de verbetering van de waterveiligheid van de Maas. Om deze plannen in de toekomst uit te kunnen voeren storten we in 2020 € 1.300.000 in een nieuwe reserve. Dit geld kunnen we gebruiken voor cofinanciering van projecten.

Eenmalige storting in de reserve strategische aankopen
We storten in 2020 een bedrag van € 500.000 in de reserve strategische aankopen. Om de komende jaren meer woningen te realiseren voeren we een actief grondbeleid en hebben we dit budget nodig.

Eenmalig verlies afdekken voor de herontwikkeling Kapelaan Nausstraat
We namen € 700.000 in 2020 op voor herontwikkeling Kapelaan Nausstraat Oss. Op basis van voorlopige aannames (verkenning) schatten we het tekort van deze locatie in op € 700.000.

Eenmalig verlies afdekken voor de herontwikkeling Hooghuis Ravenstein
We namen € 1.550.000 in 2020 op voor herontwikkeling van het Hooghuis Ravenstein. Op basis van voorlopige aannames (verkenning) schatten we het tekort van deze locatie in op € 1.550.000.

Tijdelijke kosten voor capaciteit voor het realiseren van de ambities voor woningbouw
We hebben voor drie jaar extra budget voor de ambitie om meer woningen te realiseren. Om dit te realiseren hebben we extra capaciteit nodig van ongeveer 1,5 fte. Dit kost ons in 2019 en 2020 € 112.500 en in 2021 € 67.000.

Tijdelijke impuls erfgoed
We hebben ons eerder verbonden aan de gezamenlijke aanpak van de Zuiderwaterlinie. Voor 2019, 2020 en 2021 betreft dat € 30.000.

ICT extra kosten diversen
We hebben in 2020 extra incidentele kosten voor ICT. Dit zijn kosten voor implementatie van de Microsoft licenties, de upgrade voor het zaaksysteem en eenmalig hogere kosten voor licenties. We hebben niet heel het begrote bedrag uitgegeven maar € 247.000

Tijdelijk extra middelen voor een toekomstbestendige organisatie
We willen de komende jaren investeren om te komen tot een organisatie waar de basis goed op orde is. Om dit te realiseren is eenmalig geld nodig ter hoogte van € 1.000.000 om te kunnen investeren in procesoptimalisatie en digitalisering (ICT/ procesdeskundigheid etc). Hiervan storten we € 500.000 in de reserve Organisatieontwikkeling.

Hogere kosten voorziening pensioenen wethouders

De kosten zijn € 416.000 hoger dan begroot. We hebben ruim € 400.000 extra moeten storten in de voorziening voor pensioenen (huidige en voormalige) wethouders. Dit komt vooral door de historische lage rentetermijnstructuur (RTS-curve). Dit is de rente voor pensioenfondsen waarmee we de huidige waarde van toekomstige verplichtingen berekenen.

Hogere deelnemersbijdrage BSOB door incidentele kosten

Voor de BSOB hebben we in 2020 hogere uitvoeringskosten van per saldo € 283.760. Als eerste is het nadeel in 2020 is veroorzaakt door hogere kosten die BSOB heeft moeten maken (€ 176.300) die voor het grootste deel te verklaren zijn door het sterk toegenomen aantal bezwaarschriften. Als tweede heeft de BSOB minder kosten gemaakt die we kunnen doorbelasten aan o.a. de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Als derde bestaat het nadeel uit lagere invorderingsopbrengsten.

Onzeker dividend BNG door COVID-19

We verwachtten in 2020 een nadeel van € 100.000. Het jaarlijkse dividend van de BNG zou 2020 waarschijnlijk niet uitgekeerd worden. We verwachten nu toch een bedrag van € 82.000 te ontvangen.

Storting dubieuze debiteuren

We hebben een nadeel van € 127.000 door een extra storting in de voorziening dubieuze debiteuren. Jaarlijks beoordelen we alle openstaande vorderingen en maken we een inschatting van de risico's of bedragen wel of niet inbaar zijn. Gezien de huidige COVID-19 crisis hebben we inschatting gemaakt dat het risico op oninbaarheid groter is. Daarom hebben we een extra storting in de voorziening gedaan van € 127.000.

COVID-19 compensatie vanuit het Rijk

Voor een specificatie van de COVID-19 lasten en baten verwijzen we naar het hoofdstuk 'COVID-19: Financiële ondersteuningsmaatregelen'.

Neutrale incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Progr.	Bron *	Omschrijving	2020 Begroot	2020 Werkelijk
1	PB 2021	Tijdelijke bijdrage voor oplosagenda beschermd wonen	3.600	1.700
1	PB 2021	uit de reserve beschermd wonen	-3.600	-1.700
1	PB 2021	Incidenteel lagere kosten Beschermd wonen	-4.012	-4.012
1	PB 2021	Storting in reserve Beschermd Wonen	4.012	4.012
1	PB 2021	Eenmalig hogere kosten voor Maatschappelijke opvang	145	141
1	PB 2021	Uit reserve Beschermd wonen en hogere algemene uitkering	-145	-141
1	JR 2020	Transformatieagenda Jeugdzorg	1.189	115
1	JR 2020	Uit algemene reserve	-1.189	-115
2	JR 2020	Vormen verliesvoorziening Hooghuis Ravenstein	0	1.700
2	JR 2020	Uit ABR	0	-1.700
2	KN 2018	bijdrage aan BIM5 (4 jaar): HBO in Oss	100	100
2	KN 2018	Onttrekking algemene reserve	-100	-100
2	TR 2019	Tijdelijke bijdrage voor het Experiment Regelluw	92	12
2	TR 2019	Uit reserve participatiebevordering	-92	-12
3	PB 2021	Vervangen kunstgrasmat Rusheuvel	162	162
3	PB 2021	Uit reserve IVB	-162	-162
3	PB 2019	Tijdelijke bijdrage voor Kwartiermaker Iemhof	75	75
3	PB 2019	Onttrekking uit reserve IVB	-75	-75
3	PB 2021	Kosten Nationaal sportakkoord in 2020	50	50
3	PB 2021	Bijdrage vanuit het Rijk	-50	-50

Bedragen x € 1.000

Progr.	Bron *	Omschrijving	2020 Begroot	2020 Werkelijk
3	PB 2021	Eenmalige bijdrage aan MFA Oijen voor energielevering	200	92
3	PB 2021	Uit reserve IVB	-200	-92
3	JR 2020	Extra kosten exploitatietekorten beheerstichtingen	0	51
3	JR 2020	Uit reserve IVB	0	-51
3	JR 2020	Kwijtschelden huur Groene engel	0	135
3	JR 2020	Uit reserve IVB	0	-135
4	PB 2020	Tijdelijke stimuleringsregeling wonen in het centrum, gevelverbetering en beheerskosten leningen	343	262
4	PB 2020	uit reserve volkshuisvesting	-343	-262
4	PB 2020	Diverse wijzigingen centrum	149	93
4	PB 2020	Uit reserve Wal Kwartier	-149	-93
5	PB 2021	Lagere kosten energietransitie door vertraging in projecten	-410	-410
5	PB 2021	Mutatie in investeringsfonds duurzaamheid	410	410
5	PB 2021	Extra kosten voor Regeling Reductie Energiegebruik	489	310
5	PB 2021	Subsidie van het Rijk	-489	-310
5	JR 2020	Hogere kosten groenprojecten	0	280
5	JR 2020	Uit reserve IUP	0	-280
5	JR 2020	Vertragen project Hertogswetering	263	0
5	JR 2020	Uit Groenfonds Landelijk gebied	-263	0
5	JR 2020	Lagere kosten Wegen, straten en pleinen	0	-2.400
5	JR 2020	Mutatie in IUP reserve	0	2.400
6	JR 2020	Bijdrage aan de Kracht van Oss	300	0
6	JR 2020	Uit reserve economie	-300	0
7	PB 2021	Kosten mobiliteitsprojecten door diverse verkeers-veiligheids-problemen	507	369
7	PB 2021	Uit reserve mobiliteit	-507	-369
8	JR 2020	Kosten MER Nieuw Zevenbergen	80	0
8	JR 2020	Uit reserve Geluid	-80	0
8	PB 2020	Actualiseren evenementenbeleid	50	55
8	PB 2020	Uit reserve geluid	-50	-55
8	PB 2021	Eenmalige kosten gebiedsvisie Euterpelaan	112	52
8	PB 2021	uit reserve volkshuisvesting	-112	-52
8	PB 2021	Bijstelling reserve Heesch West	35	0
8	PB 2021	Uit ABR	-35	0
8	PB 2021	Teruggave bijdrage voor grondverwerving in de Maashorst	-200	0
8	PB 2021	Storting in de reserve Aankoop gronden Maashorst	200	0
8	PB 2021	Kosten Taskforce versnelling ambities woningbouw en industrie	400	87
8	PB 2021	Uit ABR	-400	-87
8	JR 2020	Kosten Omgevingswet/omgevingsvisie	622	395
8	JR 2020	Uit algemene reserve	-622	-395
10	PB 2021	Herinrichting financieel systeem	25	0
10	PB 2021	Uit reserve fiscale adviezen	-25	0
10	PB 2021	Incidentele kosten E-dienstverlening	334	208
10	PB 2021	Uit reserve E-dienstverlening	-334	-208
		TOTAAL	**0**	**0**

Toelichting van de verschillende posten:

Tijdelijke bijdrage voor oplosagenda beschermd wonen
De incidentele uitgaven zijn € 1.900.000 lager dan begroot. We hadden gepland om in 2020 € 3.600.000 aan incidentele uitgaven beschermd wonen te doen. Deze zouden we betalen uit de reserve beschermd wonen. Het uiteindelijke totaalbedrag aan incidentele uitgaven is uitgekomen op € 1.700.000, een verschil van € 1.900.000. Het verschil zit vooral in het onderdeel transformatie en harmonisatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. De kosten hiervoor waren afgerond € 1.200.000 in plaats van € 2.900.000.

Incidenteel lagere kosten Beschermd wonen
We verwachten in 2020 € 4.012.000 in de reserve Beschermd wonen te storten. Dit is het verwachte incidentele overschot van het budget beschermd wonen in 2020.

Eenmalig hogere kosten voor Maatschappelijke opvang
Voor de activiteiten voor Maatschappelijke Opvang hadden we een incidenteel tekort van € 141.000. Dit hebben we uit de reserve Beschermd wonen gehaald.

Transformatie Jeugdzorg
We hebben lagere uitgaven aan het project transformatie Jeugdzorg. We hebben : € 1.100.000. Het was oorspronkelijk de bedoeling het project transformatie in 2020 af te ronden. In de tweede helft van 2020 is besloten de looptijd van het project te verlengen tot en met 2023. De fasering van de uitgaven is daarop aangepast. We hebben € 119.000 aan kosten die we uit de algemene reserve halen.

Verliesvoorziening Hooghuis Ravenstein
We hebben € 1.700.000 aan hogere kosten. Op basis van de verslagleggingsvoorschriften hebben we de boekwaarde van het Hooghuis Ravenstein afgeboekt. We hebben hiervoor een verliesvoorziening gemaakt. Dit op basis van eerdere besluitvorming. De huidige locatie wordt herontwikkeld. Bij het berekenen van de grondexploitatie hebben we al rekening gehouden met de afbeking van de boekwaarde en de bijbehorende verliesvoorziening. We onttrekken het bedrag uit de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf (ABR).

Bijdrage aan BIM5 (4 jaar): HBO in Oss
In de raad van 13 juli 2017 is besloten om € 400.000 beschikbaar te stellen voor BIM5 en dit te onttrekken uit de algemene reserve. De uitbetaling vindt in 4 termijnen plaats, namelijk € 141.666 in 2018, € 100.000 in 2019 en 2020 en € 58.334 in 2021.

Tijdelijke bijdrage voor het Experiment Regelluw
We hebben een onttrekking gedaan van afgerond € 12.000 uit de reserve Wonen, welzijn en zorg voor het jaar 2020 voor het uitvoeren van het experiment "Zelf aan het stuur en op maat". Dit experiment was pas later in 2017 (september) van start gegaan en zal het ook nog een deel van 2020 doorlopen.

Vervangen kunstgrasmat Rusheuvel
De non-infill kunstgrasmat op sportpark Rusheuvel wordt vervangen door een KNVB-goedgekeurde kunstgrasmat met kurk-infill. De kosten van vervanging bedragen € 161.500 en betalen we uit de reserve Integraal Voorzieningen Beleid.

Tijdelijke bijdrage voor Kwartiermaker Iemhof
We hebben een kwartiermaker voor d'n Iemhof in 2019 € 50.000 en in 2020 € 75.000 beschikbaar gesteld. We brengen deze kosten ten laste van de reserve IVB. We faciliteren partijen bij d'n Iemhof met een kwartiermaker om een nieuw model voor exploitatie en beheer te ontwikkelen zodat de maatschappelijke doelen van het wijkcentrum gehaald worden.

Kosten Nationaal sportakkoord in 2020
Met het Nationaal Sportakkoord willen we de kracht van sport in Nederland bij het bedrijfsleven en de maatschappelijke organisaties beter benutten. Hiervoor ontvangen we van het rijk € 50.000 in 2020 die we betalen aan het SEC.

Eenmalige bijdrage aan MFA Oijen voor energielevering
Voor de energie exploitatie voor de MFA in Oijen waren de kosten lager door overdracht van de waarde van de zonnepanelen voor een bedrag van € 108.000. We hadden € 92.000 aan kosten die we uit de reserve IVB haalden.

Extra kosten exploitatietekorten beheerstichtingen
We hadden extra kosten van € 78.000 voor het afdekken van exploitatietekorten 2018/2019 van een aantal beheersstichtingen. Dit betaalden we uit de reserve IVB.

Kwijtschelden huur Groene Engel
De opbrengsten waren lager doordat we in 2020 de verschuldigde huur voor de Groene Engel in 2020 als oninbaar hebben geboekt (€ 135.000). Dit conform raadsbesluit hierover. We betalen dit uit de reserve IVB.

Tijdelijke stimuleringsregeling wonen in het centrum, gevelverbetering en beheerskosten leningen
We hebben € 262.000 aan kosten voor de stimulieringsregelingen gevelverbetering, wonen in het centrum en beheerskosten voor starters en duurzaamheidsleningen. Deze regelingen zijn vraagafhankelijk en betalen we uit de reserve Volkshuisvesting.

Diverse wijzigingen centrum
We onttrekken een bedrag van € 93.000 uit de reserve Walkwartier voor activiteiten in het centrum.

Lagere kosten energietransitie door vertraging in projecten
In zijn algemeenheid zien we dat het proces om te komen tot zorgvuldige uitvoering langer duurt. Dit betekent dat financiële middelen in 2020 niet volledig besteed worden en doorschuiven naar 2021. We wijzigen de onttrekking uit de reserve voor de duurzame polder (€ 250.000 lagere onttrekking). Vanuit de reguliere begroting schuift een bedrag van € 160.000 van 2020 naar 2021.

Extra kosten voor Regeling Reductie Energiegebruik
We ontvangen we dit jaar een subsidie vanuit het rijk voor de Regeling Reductie Energieverbruik. Dit traject is in volle gang. We gaven dit jaar € 310.000 uit.

Hogere kosten groenprojecten
We hebben hogere kosten voor groenprojecten van € 280.000. We onttrekken dit hogere bedrag aan de reserve IUP. Het gaat o.a. om de projecten Herinrichten Prinses Irenestraat, De Horzak herinrichten Sierplantsoen Heesters en baggeren sloten.

Lagere kosten project Hertogswetering
We hebben € 262.500 minder onttrokken uit de reserve Groenfonds Landelijk gebied omdat het project Hertogswetering volgend jaar wordt uitgevoerd.

Lagere kosten Wegen, straten en pleinen
We hebben lagere kosten van € 2.188.000 en hogere opbrengsten van € 213.000 voor wegen, straten en pleinen. Hier staat ook een lagere onttrekking aan de reserve IUP tegenover. De uitvoering van projecten is vertraagd en lopen door in 2021.

Bijdrage aan de Kracht van Oss
We hebben € 300.000 minder onttrokken aan de reserve Economie omdat we de bijdrage aan de Kracht van Oss dit jaar niet hebben gedaan.

Kosten mobiliteitsprojecten door diverse verkeers-veiligheids-problemen
We gaan aan de slag met de mobiliteitsprojecten Hertogensingel, Hazenkamplaan, Papendijk-Zuid en diverse verkeersveiligheidsproblemen. Hiervoor onttrekken we € 507.000 aan de reserve Mobiliteit € 509.650 in 2020.

MER Nieuw Zevenbergen
We hebben dit jaar geen kosten voor de MER voor het Bestemmingsplan Nieuw Zevenbergen. Door de COVID-19 crisis is dit onderzoek nog niet uitgevoerd.

Actualiseren evenementenbeleid
Het huidige evenementenbeleid is vijf jaar oud en gaan we, onder andere door juridische ruimtelijke ordening en Milieu ontwikkelingen, actualiseren. We huren specialistische kennis in om ons evenementenbeleid te actualiseren en, vooral om op het aandachtsgebied geluid, toekomstproof te maken. Dit kost € 50.000. Deze kosten betalen we uit de reserve geluid.

Eenmalige kosten gebiedsvisie Euterpelaan
We hebben een bedrag van € 112.520 beschikbaar voor de gebiedsvisie Euterpelaan. We betalen dit uit de reserve Volkshuisvesting.

Bijstelling reserve Heesch West
We verwachtten de reserve Heesch West te moeten verhogen met € 34.545 in 2020. Door een geactualiseerde risicoanalyse bleek dit niet nodig.

Teruggave bijdrage voor grondverwerving in de Maashorst
We zouden dit jaar een bedrag ontvangen van ongeveer € 200.000 van de stichting Ark voor de aankoop van gronden in de Maashorst. Dit bedrag zouden we dan in de reserve storten die we hiervoor hebben aangemaakt. We hebben echter het bedrag dit jaar niet ontvangen en daarmee ook geen storting in deze reserve kunnen doen.

Kosten Taskforce versnelling ambities woningbouw en industrie
Voor het instellen van een taskforce versnelling woningbouw en bedrijventerreinen hebben we € 400.000 begroot. We hebben echter maar € 87.000 uitgegeven. Dit bedrag halen we uit de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf.

Kosten Omgevingswet/omgevingsvisie
We hadden verwacht € 622.000 te onttrekken uit de algemene reserve voor kosten voor de Omgevingswet en omgevingsvisie. Deze kosten bedroegen echter maar € 395.000.

Herinrichting financieel systeem
We onttrekken in 2020 € 25.000 uit de reserve financiële en fiscale adviezen. Dit is nodig omdat het huidige financiële pakket toe is aan grondige herinrichting, waarbij we inzetten op verdergaande digitalisering en het zorgen dat de basis op orde blijft.

Incidentele kosten E-dienstverlening
We hadden nog € 344.000 beschikbaar in de reserve E-dienstverlening. We hebben uiteindelijk € 229.000 onttrokken voor de diverse projectbudgetten. Hierdoor zijn de projecten in 2020 verder uitgevoerd.

Samenvattend
Van het totale rekeningsaldo van € 8.010.000 is circa € 8.900.000 per saldo te duiden als een incidentele baten en/of lasten. Dit betekent dat het reguliere saldo van de jaarrekening ongeveer € 928.000 nadelig is (gecorrigeerd voor incidentele baten en lasten).

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

We hebben onze reserves in drie categorieën ingedeeld:

1. Algemene vrije reserves
2. Bestemmingsreserves voor de afdekking van afschrijvingslasten e.d.
3. Overige bestemmingsreserves

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves zijn normaal gesproken incidentele lasten en baten. Uitzondering hierop zijn de mutaties in de reserves van categorie 2, de bestemmingsreserves voor de afdekking van afschrijvingslasten e.d.. Mutaties in deze reserves zijn structurele lasten of baten. In het volgende overzicht zijn de structurele mutaties opgenomen, inclusief de toegerekende rente in 2019.

+ is lasten
- is baten
bedragen x € 1.000

Omschrijving	Toevoegingen in 2020	Onttrekkingen in 2020
Afkoop gaswinst uitkering Maaslandgas	246	-1.919
Depositie BNG	21	-264
Huisvestingskosten schoolgebouwen	3	-30
De Bolster Horizonschool	11	-38
Brede school centrum Lith	49	-187
Nieuwbouw scholen Geffen	12	-35
Sportcomplex Herpinia	1	-18
Kleedaccommodatie Amstelhoef	14	-35
Sportpark De Akkeren	7	-28
Kunstgrasvelden Talentencampus	11	-63
Kleedaccommodatie MOSA '14	4	0
Revitalisering Koppelsteeg	4	-15
Rusheuvel	0	-14
Investeringen openbare ruimte centrum	11	-27
Nieuwbouw Hertenkamp	1	-4
Bouwkundige aanpassingen MJC	13	-32
Investeringen mobiliteit	11	-32
Kapitaallasten Bomen	0	0
Projecten VRI 2017	5	-22
Parkeergarage	13	-33
Fietsenstallingen	1	-8
Ontmoeten Ussen	0	0
Gemeentehuis	163	-669
Totaal	**601**	**-3.473**

Analyse rechtmatigheid

De onafhankelijke accountant geeft niet alleen een oordeel over het getrouw beeld van de jaarrekening maar ook over de financiële rechtmatigheid (Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden). Bij de financiële rechtmatigheid gaat het om de begrotingsrechtmatigheid: handelen we binnen de begroting zoals de gemeenteraad die heeft vastgesteld? Daarbij wordt niet alleen gekeken of de werkelijke lasten hoger zijn dan begroot, maar ook of de lasten aan het juiste begrotingsjaar en aan het juiste programma zijn toegerekend.

In de Kadernota rechtmatigheid is bepaald dat het overschrijden van de begroting (op programmaniveau) en van investeringen altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Dit laatste is het geval als:
- Kostenoverschrijdingen worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten.
- Kostenoverschrijdingen passen binnen het beleid.
- Kostenoverschrijdingen het gevolg zijn van openeinderegelingen.

In het vervolg van dit hoofdstuk gaan we eerst in op de begrotingsrechtmatigheid bij de programma's en daarna op de rechtmatigheid bij de investeringen.

Programma's met overschrijding lasten

In de volgende tabel is een overzicht opgenomen van de programma's waarbij de werkelijke kosten hoger zijn dan de begrote kosten. In het jaarverslag zijn bij de programma's de belangrijkste voor- en nadelen al toegelicht. Om te voorkomen dat dit hoofdstuk teveel herhaling wordt, is ervoor gekozen om hier alleen de afwijkingen in de lasten groter dan € 100.000 op hoofdlijnen toe te lichten.

+ is lasten/nadeel
bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting 2020 na wijziging	Rekening 2020	Verschil
Lasten per programma			
11. Financieel solide	2.169	2.286	117

Toelichting overschrijdingen lasten per programma

Programma 11. Financieel solide

De overschrijding op de lasten wordt veroorzaakt door :
- Een nadeel van € 298.000 door de rentebijschrijving op de gevormde voorzieningen binnen het grondbedrijf (€ 300.000). Bij verliesgevende grondexploitaties vormen we een voorziening tegen contante waarde. Dit betekent dat de voorziening jaarlijks met rente verhoogd moet worden om ervoor te zorgen dat de verliesvoorziening uiteindelijk groot genoeg is om verwachte tekorten af te dekken.
- Een nadeel van € 127.000 door een extra storting in de voorziening dubieuze debiteuren. Jaarlijks beoordelen we alle openstaande vorderingen en maken we een inschatting van de risico's of bedragen wel of niet inbaar zijn. Gezien de huidige COVID-19 crisis hebben we inschatting gemaakt dat het risico op oninbaarheid groter is. Daarom hebben we een extra storting in de voorziening gedaan van € 127.000.

Beide overschrijdingen passen binnen ons bestaande beleid.

Investeringen

In het kader van rechtmatigheid is geen sprake geweest van grote overschrijdingen (groter dan € 100.000) binnen de investeringskredieten. Voor meer informatie verwijzen we naar de paragraaf Investeringsplan.

Conclusie

Uit de toelichtingen blijkt dat de overschrijdingen binnen het bestaande beleid passen.

Bestemming rekeningresultaat

De jaarrekening 2020 sluit met een positief saldo van afgerond € 8.010.000. De bestemming van het saldo vindt pas plaats nadat de jaarrekening is vastgesteld. Voorstellen voor het overhevelen van budgetten zijn mogelijk om ervoor te zorgen dat projecten c.q. activiteiten, waarvoor in 2020 specifieke gelden beschikbaar gesteld zijn, in 2021 alsnog uit te voeren/af te ronden. Het is goed om dit soort voorstellen aan een aantal criteria te toetsen. Deze zijn:

- Beleidsinhoudelijk is het noodzakelijk de prestatie alsnog te realiseren.
- De over te hevelen middelen waren al bedoeld voor de betreffende prestatie.
- De prestatie past in de werkplanning of het jaarplan van het nieuwe jaar.
- Realisatie van de prestatie vindt uiterlijk in het nieuwe jaar plaats.
- Er is sprake van budgetten voor projecten waar bij de start al duidelijk was dat de uitvoering meerdere jaren zou vergen. Deze budgetten moeten voor deze projecten beschikbaar blijven.
- Er is sprake van een relatie met rijksmiddelen of middelen van derden.
- In het nieuwe jaar zijn geen middelen beschikbaar voor deze prestatie en het is de verwachting dat dit niet redelijkerwijs mogelijk is. Uitvoering van de activiteiten/werkzaamheden kan zonder budgetoverheveling dus niet binnen het budget van het nieuwe jaar uitgevoerd worden.
- In het betreffende beleidsveld is op rekeningbasis geld over tot minimaal het gevraagde bedrag.
- Het gaat om een materieel bedrag: als ondergrens geldt in principe een bedrag van € 25.000.

De afweging om extra gelden beschikbaar te stellen voor nieuwe wensen c.q. ontwikkelingen vormt geen onderdeel van de resultaatbestemming. De integrale afweging daarvan vindt plaats binnen de kadernota en de programmabegroting. Dat betekent dat een eventueel resterend rekeningsaldo in de algemene reserve gestort wordt. Vervolgens kan bij de behandeling van de kadernota c.q. programmabegroting de integrale afweging plaatsvinden van een eventuele besteding van de algemene reserve aan specifieke doelen.

We stellen voor het positieve saldo over 2020 van € 8.010.288 als volgt te bestemmen c.q. budgetten over te hevelen.

Nr	Omschrijving	Bedrag (in euro's)
1	Implementatiebudget nieuwe inkoop jeugdhulp	125.000
2	Uitvoeringskosten jeugdhulp	106.000
3	Beschermd Wonen	3.205.304
4	Impulsgelden Kansrijke start	39.368
5	Helpende handen	10.000
6	Regenboogstad	4.355
7	Project Aanpak jongeren met schulden (AJOSS)	42.927
8	Inburgering	142.000
9	Instelling Cultuurfonds	44.350
10	Onderzoek nieuw zwembad Oss	84.561
11	Milieu: Grondwater Gebiedsbeheerplan en bodemtaken	30.000
12	Onderzoekskosten Hoornwerk	111.000
13	Walstroom	60.000
14	Implementatie meldingen openbare ruimte	30.000
15	Arbeidsmigranten	52.500
16	Onderzoek Noordelijke Randweg	108.600
17	Impulsgelden weerbaar bestuur	117.298
18	Dashboard sociaal domein/Verbetermaatregelen Wmo en Jeugd	172.391
19	Opleidingsprogramma team Wmo	25.000
20	Afdelingsbudget mens en maatschappij	380.000
21	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	99.000
22	Omgevingswet: Studiekosten VTH en IT werkzaamheden	79.785
23	ICT: Upgrade zaaksysteem en Microstation	65.000
24	ICT: Upgrade office/MS teams	50.000
25	E-Learning	31.500
26	Programma en aanpak Schadewijk	72.500
	COVID-19 maatregelen	
27	COVID-19 middelen maatschappelijke opvang	724.757
28	COVID-19 compensatie meerkosten Wmo en beschermd wonen	193.018
29	COVID-19 compensatie vrijwilligersorganisaties Jeugd	37.000
30	COVID-19 compensatie bijzondere bijstand	26.000
31	COVID-19 compensatie gemeentelijk schuldenbeleid	75.019
32	COVID-19 Compensatie opvang	50.000
33	COVID-19 Maatregel Cultuur	259.262
34	COVID-19 Uitvoeringskosten Tozo	194.000
35	COVID-19 Compensatie toezicht en handhaving	229.000
36	Storting algemene reserve	933.793
	Totaal voorstellen bestemming/overheveling	**8.010.288**

Bij het bestemmen van het positieve saldo volgens deze tabel blijkt dat we een bedrag van € 933.793 in de algemene reserve storten (zonder concrete bestemming).

Toelichting posten

Omschrijving	Bedrag

1. Implementatiebudget nieuwe inkoop jeugdhulp **€ 125.000**

We hadden in 2020 een implementatiebudget van € 217.000 voor de inkoop van jeugdhulp. Dat was bedoeld om ons voor te bereiden op de nieuwe inkoop vanaf 2021. De aanbesteding die hiervoor in de markt was gezet is in het voorjaar van 2020 stopgezet als gevolg van COVID-19. In plaats daarvan is via een noodprocedure de inkoop van jeugdhulp in 2021 geregeld. De aanbesteding is daarmee een jaar doorgeschoven: in het najaar van 2020 is de aanbesteding voor jeugdhulp vanaf 2022 gepubliceerd.
Deze wijziging heeft gevolgen gehad voor onze implementatiewerkzaamheden.
Een deel was ook nodig voor de noodprocedure voor 2021, een deel van de implementatie schuift door naar 2021. Dan gaan we ons voorbereiden op de nieuwe inkoop vanaf 2022, waarbij veel meer taken en werkzaamheden door de lokale gemeenten uitgevoerd moeten worden in plaats van via de regionale inkooporganisatie. Daarnaast wijzigt vanaf 2022 het woonplaatsbeginsel. Daar moeten we ook diverse werkzaamheden voor uitvoeren.
We verwachten dat we in 2021 € 125.000 van het resterende implementatiebudget nodig hebben om ons op een goede manier voor te kunnen bereiden op de nieuwe inkoop en de wijziging van het woonplaatsbeginsel.
De implementatie heeft in grote lijnen betrekking op 3 onderdelen:

- Inrichten van de administratie inclusief (technische) aansluiting op andere systemen;
- Voorbereiden van de toegang op de nieuwe manier van toekenning van zorg;
- Opzetten van monitoring.

2. Uitvoeringskosten Jeugdhulp **€ 106.000**

Zoals we hiervoor bij de resultaatbestemming van het implementatiebudget voor de nieuwe inkoop van jeugdhulp hebben aangegeven is de aanbesteding van de nieuwe inkoop jeugdhulp vanaf 2021 stopgezet als gevolg van COVID-19. In plaats daarvan is voor 2021 jeugdhulp ingekocht via een noodprocedure. In het najaar van 2020 is de aanbesteding voor jeugdhulp vanaf 2022 gepubliceerd.
Deze wijziging heeft gevolgen gehad voor de uitvoeringskosten van de regionale inkooporganisatie. Een groot deel van de geplande werkzaamheden voor de nieuwe inkoop is in 2020 niet uitgevoerd, maar schuift door naar 2021. Daarom stellen we voor het budget dat we in 2020 overhouden op de uitvoeringskosten overhevelen naar 2021.

3. Beschermd Wonen **€ 3.205.304**

Oss is centrumgemeente voor beschermd wonen. We krijgen geld van het Rijk om deze taak voor de hele regio (Brabant-NoordOost-Oost) uit te voeren. De uitgaven in 2020 zijn lager uitgevallen dan we verwacht hadden. We stellen voor om het overschot van afgerond € 3.200.000 in de reserve beschermd wonen te storten. Bij de programmabegroting 2021-2024 hadden we al een overschot van € 4.000.000 begroot.
De regiowethouders hebben in juni 2020 afgesproken om begin 2021 te bekijken hoe hoog de reserve moet blijven voor de regionale risico's, waaronder de doordecentralisatie van de rijksmiddelen voor beschermd wonen naar de regiogemeenten en een nieuw verdeelmodel voor beschermd wonen. Begin 2021 hebben we namelijk meer zicht op een ander belangrijk risico: de gerealiseerde uitstroom naar de Wet langdurige zorg. Het Rijk heeft hier een forse korting op ons budget voor doorgevoerd (€ 5.400.000).
Als de uitstroom naar de Wlz duidelijk is kan mogelijk een deel van de reserve vrijvallen en aan de regiogemeenten terugbetaald worden, waaronder ook Oss. Met deze storting komt de totale reserve uit op afgerond € 13.000.000.

Omschrijving	Bedrag

4. Impulsgelden Kansrijke start **€ 39.368**

Bij de meicirculaire 2019 hebben we via de algemene uitkering € 18.680 toegekend gekregen als GIDS-gemeente (Gezond in de stad) voor het vormen van een lokale coalitie rondom de eerste 1.000 dagen van kinderen. Deze bijdrage van € 18.680 per jaar geldt voor de jaren 2019 tot en met 2021. Bij de septembercirculaire 2020 hebben we als aanvulling een extra bedrag van € 5.000 gekregen voor de jaren 2020 tot en met 2022. Bij de jaarrekening 2019 hebben we € 18.680 over geheveld naar 2020.
In 2019 en 2020 is o.a. het volgende gedaan: een lokale coalitie gevormd, verkenning doelgroep, casussen uitgewisseld, informatie en activiteiten over organisaties gedeeld, webpagina Oss is Gezond geschreven, webpagina CJG gedeeld, sociale kaart geactualiseerd, doelen bepaald en training gevolgd. De kosten zijn beperkt gebleven tot € 3.150. In 2021 willen we met het niet bestede geld het volgende doen:

- Ontwikkeling van concrete producten die professionals in hun werk gaan helpen;
- Organisatie van brede bijeenkomst en een bredere communicatiecampagne;
- Vervolgtraining Wilde Kastanje met als doel de verbinding medisch – sociaal te versterken;
- Ontwikkelen van klantroutes;
- Aantrekken van (deeltijd) communicatieprofessional om samen met de coalitiepartijen invulling te geven aan de hiervoor genoemde zaken.

Daarom stellen we voor om het niet bestede deel van het overhevelingsbudget 2019 en het budget 2020 over te hevelen naar 2021. Dit is een bedrag van € 39.368.

5. Helpende Handen **€ 10.000**

Bij vaststelling van de programmabegroting 2020-2023 heeft de gemeenteraad een amendement aangenomen met betrekking tot de stichting Helpende Handen Oss. Daarbij is een garantie afgegeven van maximaal € 10.000 als tegemoetkoming voor de huisvestingskosten. De stichting is bezig met het maken van een bedrijfsplan. De noodzaak was in 2020 niet zo hoog omdat ze nog in een gratis accommodatie zitten. Deze zullen ze in 2021 moeten ontruimen en dan is het geld ook nodig.
Op grond hiervan willen we het budget van € 10.000 overhevelen naar 2021.

6. Regenboogstad **€ 4.355**

We ontvangen voor de periode 2019 tot en met 2022 jaarlijks € 17.000 voor LHBTI- emancipatiebeleid vanuit het gemeentefonds. We zetten daarbij in om de gezamenlijke doelstelling veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van LHBTI (Lesbische vrouwen, Homoseksuele mannen, Biseksuelen, Transgenderpersonen en Intersekse personen) verder te bevorderen. Door COVID-19 hebben we in 2020 een budget van € 4.355 niet besteed. Gelet op het beperkte budget tot en met 2022 willen we het bedrag van € 4.355 overhevelen naar 2021.

7. Project Aanpak Jongeren met Schulden **€ 42.927**

In 2020 is het project Aanpak jongeren met schulden Oss (AJOSS) gestart. Met dit project helpen we jongeren van 18 tot en met 27 jaar bij het aanpakken van hun schulden en bij het zetten van een stap in hun ontwikkeling, bijvoorbeeld het vinden van werk of een opleiding. De jongeren nemen deel aan trajecten met een duur van gemiddeld twee jaar. Het doel is om 40 jongeren deel te laten nemen aan het project. Van deze 40 jongeren zouden er 20 in 2020 starten en 20 in 2021 starten. Door COVID-19 is de start van het project vertraagd. Hierdoor zijn er in 2020 geen 20 jongeren gestart, maar slechts 3. De andere jongeren zullen pas in 2021 starten.
Hierdoor schuiven diverse kosten door, in totaal afgerond € 43.000:

- Inkoop van trainingen, (activering)trajecten en dergelijke om de jongeren toe te leiden naar werk en/of een opleiding (€ 25.000). Het budget willen we overhevelen naar 2022, omdat door de vertraging van het project een groter aantal (tweejarige) trajecten van jongeren door zal lopen in 2022.
- De risico-opslag van niet inbare leningen aan jongeren en voor niet afgelost saneringskrediet bij de Kredietbank (€ 11.927). Dat komt doordat er voor een groter aantal jongeren pas in 2021 en 2022 een saneringskrediet wordt verstrekt in plaats van in 2020. De kosten en het bijbehorende budget schuiven daarmee voor 50% door naar 2021 en voor 50% naar 2022.

Omschrijving	Bedrag

- De kosten van een JIM (Jouw Ingebrachte Mentor)-training (€ 6.000).

Om het project goed voort te kunnen zetten en af te kunnen ronden willen we het resterende budget van 2020 overhevelen naar 2021 en 2022.

8. Inburgering € 142.000

We stellen voor om € 142.000 beschikbaar te houden voor inburgering. We hebben een bedrag van € 28.000 dat we via de algemene uitkering ontvangen hebben niet besteed. Dit bedrag was bedoeld voor een pilotprogramma Veranderopgave inburgering. De ingangsdatum van de nieuwe wet inburgering is uitgesteld. Landelijk is daarom besloten de looptijd van de pilots met 6 maanden te verlengen. We willen de middelen daarom overhevelen naar 2021 zodat we de pilot kunnen continueren.
Daarnaast hebben we geld over van de middelen die we via de algemene uitkering gekregen hebben voor de invoering van de nieuwe Wet inburgering. We hebben € 114.000 niet kunnen besteden. In 2020 hadden we veel activiteiten gepland om de invoering van de wet zo soepel mogelijk te laten verlopen. Het proefdraaien met nieuwe werkvormen was daar een zeer belangrijk onderdeel van. Deze middelen hebben we niet uitgegeven omdat de meeste activiteiten niet doorgegaan zijn als gevolg van COVID-19. De uitvoering van deze activiteiten staat nu gepland voor de komende jaren. Daarom willen we het resterende budget van € 114.000 in de reserve Participatiebevordering storten.

9. Instelling cultuurfonds € 44.350

Bij de programmabegroting 2019-2022 is besloten om voor de periode 2019 tot en met 2021 € 30.000 per jaar beschikbaar te stellen voor het instellen van een cultuurfonds. Van het budget 2019 was slechts € 11.000 besteed en het overschot van € 19.000 is overgeheveld naar 2020.
Voor de verdere uitvoering hiervan is in 2020 besloten om een subsidieregeling in het leven te roepen. De kosten zullen allemaal via deze regeling lopen. Daarbij hebben we besloten de regeling te verlengen tot en met 2023. Indien de gelden vanuit de subsidieregeling in 2020 en 2021 niet volledig worden besteed dan worden deze overgeheveld naar 2022 en uiterlijk 2023. Daarom stellen we voor om de niet bestede gelden van € 44.350 over te hevelen naar 2021.

10. Onderzoek nieuw Zwembad Oss € 84.561

In 2019 was € 50.000 beschikbaar voor externe expertise voor een locatieonderzoek Golfbad Oss. Hiervoor hebben we slechts beperkt kosten gemaakt in 2019 (€ 4.815). Het restant bedrag is overgeheveld naar 2020. Daarnaast is bij de programmabegroting 2020-2023 € 100.000 voor 2020 beschikbaar gesteld. Dit om specialistische kennis in te huren voor het maken van een groot aantal strategische keuzes. Denk aan aanbesteden nieuwbouw, eigendom, exploitatie, bekostiging et cetera. Deze keuzes hebben allemaal hun eigen complexe, specialistische achtergrond waarover specifieke kennis een vereiste is. Voor deze voorfase huren we specialistische kennis in. In 2020 waren deze kosten € 60.624. Dit project is nog lopende en daarom stellen we voor om het restant bedrag van € 84.561 over te hevelen naar 2021. Dit om het verdere project van de nieuwbouw in goede banen te leiden.

11. Milieu: Grondwater Gebiedsbeheerplan en Bodemtaken € 30.000

We stellen voor om € 30.000 over te hevelen naar 2021 voor het milieutaken. Het gaat om 2 onderdelen. Als eerste willen we het voor het Grondwater Gebiedsbeheerplan (GGB) geld overhevelen voor inhuur van (juridisch) advies over de afkoopovereenkomst en het opstellen van de GGB onder de Wet bodembescherming. Een aantal uren hebben we hiervoor in 2020 al ingezet maar het project is vertraagd, mede door de uitstel van de Omgevingswet en vertraging werkzaamheden bij projectpartner provincie Noord-Brabant.

Omschrijving	Bedrag

Daarnaast willen we het geld beschikbaar houden voor beleidsontwikkeling Bodem en externe veiligheid. We willen extra ondersteuning voor het onderdeel Bodembeleid en voor het plan van aanpak ter voorbereiding op de Omgevingswet. De gemeente wordt namelijk bevoegd gezag voor bodem met inwerkingtreding van de Omgevingswet, dat is nu nog de provincie; ook hierin een is er een vertraging van een jaar door de Omgevingswet. Voor beleidsontwikkeling van externe veiligheid naar omgevingsveiligheid zetten we expertise van ODBN in. Ook hierin zien we vertraging door het Register Externe Veiligheid (wordt door ministerie opgesteld met hulp van omgevingsdiensten).

12. Onderzoekskosten Hoornwerk **€ 111.000**

We stellen voor om het budget voor de onderzoekskosten het Hoornwerk in Ravenstein over te hevelen naar 2021. We hebben dit in 2020 beschikbaar gesteld uit de post onvoorzien. Door gebrek aan capaciteit is het vergunningen traject bij het Waterschap niet tijdig doorlopen. Hierdoor werd geen vergunning afgegeven binnen het laagwaterseizoen en konden de noodzakelijke onderzoeken in 2020 niet worden uitgevoerd. Deze kunnen we nu pas uitvoeren in 2021 in het laagwater seizoen. Een deel van het budget is gebruikt voor de kosten die voorafgaan aan de munitie- en archeologieonderzoeken, namelijk het ontruimen van het terrein, waar voorheen een campingvereniging was gehuisvest.

13. Walstroom **€ 60.000**

We stellen voor om voor het project Walstroom € 60.000 over te hevelen naar 2021. De raad heeft dit budget beschikbaar gesteld via een amendement bij de Programmabegroting 2021-2025 voor het aanleggen van 3 walstoompunten in de Osse haven en een plan te maken voor een generatorverbod. De voorbereiding is inmiddels gestart en het project wordt in 2021 uitgevoerd, hiervoor willen we het budget overhevelen naar 2021.

14. Implementatie meldingen openbare ruimte **€ 30.000**

Met het vaststellen van de programmabegroting 2021-2014 is er in 2020 budget beschikbaar gesteld voor de implementatie voor het computerprogramma Meldingen Openbare Ruimte (MOR). Het systeem zorgt voor een efficiëntere werkwijze die bijdraagt aan de verlichting van de werkdruk van gebiedsopzichters en het TIP (Telefonisch Informatiepunt). Ook zorgt het programma voor een duidelijke en directe afhandeling van mutaties. De uitvoering wordt in 2020 gestart maar loopt door tot najaar 2021. Daarom willen we het budget van € 30.000 overhevelen naar 2021.

15. Arbeidsmigranten **€ 52.500**

We stellen voor om € 52.500 over te hevelen voor het beleid voor arbeidsmigranten. Via de Bestuursopdracht Arbeidsmigratie, door B&W vastgesteld op 26 november 2019, is voor de periode 2020, 2021 en een eventuele verlenging van de opdracht met nog eens (maximaal) 12 maanden opdracht gegeven tot het integreren van beleid ten behoeve van arbeidsmigranten vanuit drie invalshoeken: economie/vestigingsklimaat; ruimte/wonen; en sociaal/welzijn/leefbaarheid/integrale veiligheid. De werkzaamheden worden naar verwachting in 2021 zoveel mogelijk afgerond met een eventuele verlenging van 4 x 3 maanden. Het besluit om eventueel te verlengen wordt dan telkens per 3 maanden vastgesteld. De bestuursopdracht hangt nauw samen met gelden van derden via de Regio Deal (regio Noordoost Brabant en provincie Noord-Brabant, ieder 50%). In de Regio Deal is expliciet een actielijn opgenomen m.b.t. arbeidsmigranten onder de titel: 'Van internationale medewerkers naar nieuwe Nederlanders'. Deze actielijn is gericht op het uiteindelijk realiseren van goede woon-, werk- en leefomstandigheden door een regionale aanpak met als hoofdresultaten:

1. adequate huisvesting en voorkomen van waterbedeffecten binnen de regio Noordoost Brabant;
2. opleveren van een dienstverleningsconcept voor kort en permanent verblijvende arbeidsmigranten via een op te zetten Brabants Migratie Informatie Punt (MIP).

Omschrijving	Bedrag

16. Onderzoek Noordelijke randweg **€ 108.600**

We hadden in 2020 € 150.000 beschikbaar voor onderzoeken naar de Noordelijke Randweg. We hebben al diverse onderzoeken uitgevoerd, er zijn echter nog vervolgonderzoeken nodig. We stellen daarom voor om het restant van het geld wat we over hebben, namelijk € 108.600 over te hevelen naar 2021.

17. Impulsgelden weerbaar bestuur **€ 117.298**

In 2018 hebben we € 120.000 Impulsgelden van het ministerie van Binnenlandse Zaken ontvangen voor versterking van de weerbaarheid in de gemeente Oss. Dit budget is bedoeld ter stimulering binnen de gemeente om een weerbare organisatie te ontwikkelen. Dit is belangrijk in de aanpak en het voorkomen van ondermijning en het organiseren van een veilige publieke taak. Na een eerste periode van bewustwording zijn in 2019 en 2020 diverse projecten opgestart die in 2021 worden afgerond en afgerekend. In 2020 hebben we ook een subsidieaanvraag bij ZonMw gedaan met betrekking tot omgaan met verwarde personen en psychiatrisch gedrag. Als voorschot (80%) is daarvoor in 2020 € 20.000 ontvangen. Beide budgetten zijn tot nu toe voor een beperkt deel ingezet. Het restant van € 117.298 (inclusief de subsidie) willen we overhevelen naar 2021. In 2021 zetten we de middelen in voor de lopende projecten van o.a. het Maasland Interventie Team (€ 35.000), preventiemedewerker (€ 30.000), projectondersteuning (€ 15.000), opleiding omgaan met verward gedrag (€ 25.000). De looptijd van het project loopt tot 1 maart 2021. Einddoel van het programma is dat de gemeente als een weerbare overheid is opgewassen tegen ondermijnende criminaliteit en dat met integere en veilige dienstverlening criminaliteit niet wordt gefaciliteerd. Om uitvoering en verdere invulling te geven aan de doelen stellen we voor om het niet bestede budget van € 117.298 over te hevelen naar 2021.

18. Dashboard Sociaal domein/Verbetermaatregelen Wmo en Jeugd **€ 172.391**

Op het afdelingsbudget van het team Contractmanagement en Inkoop hebben we in 2020 een bedrag van € 172.391 over. Dit is onder andere een groot deel van de € 120.000 die in de programmabegroting 2020-2023 beschikbaar is gesteld voor verbetermaatregelen binnen Wmo en jeugd. We stellen voor om het bedrag van € 172.391 over te hevelen naar 2021 voor het verder ontwikkelen van een dashboard voor het sociaal domein.
In 2020 zijn we op beperkte schaal begonnen met het project dashboard sociaal domein. Daarvoor hebben we externe ondersteuning ingehuurd vanwege beperkt beschikbare personele capaciteit. Het management heeft een opdrachtbeschrijving vastgesteld, het college ondersteunt deze. Daarnaast is in 2020 is een projectteam/ontwikkelgroep gestart met de uitwerking en voorbereiding van een plan van aanpak. In het eerste kwartaal van 2021 wordt er gewerkt aan een Project Start Document om breed draagvlak voor dit meerjarige project te krijgen. Vanaf 2021 hebben we alleen budget voor de projectleider. Er is geen budget voor overige kosten als de inhuur van externe deskundigheid/expertise, procesbegeleiding, ICT-faciliteiten en de vormgeving van een dashboard. Daarom zijn extra middelen nodig. Het is de bedoeling om in 2021 een eerste functioneel ontwerp op te leveren met beperkte indicatoren. De insteek is om dit vervolgens gefaseerd uit te breiden voor meerdere gebruikersgroepen. Het lange termijn doel hiervan is om datagesteund te gaan werken.

19. Opleidingsprogramma Wmo **€ 25.000**

In 2020 hadden we een opleidingsprogramma gemaakt voor ‘sterke teamontwikkeling’ binnen team Wmo. Dit programma hebben we niet kunnen uitvoeren. De inzet van de Wmo-consulenten is erop gericht geweest om weer in balans te komen. Er was geen tijd beschikbaar om daarnaast op te leiden. We willen het opleidingsprogramma in 2021 alsnog uitvoeren. Het is belangrijk dat we de teamontwikkeling verder kunnen versterken. Daarom stellen we voor om het benodigde budget hiervoor over te hevelen naar 2021.

Omschrijving	Bedrag

20. Afdelingsbudget Mens en Maatschappij € 380.000

Vanuit de gemeente Oss vervullen we op steeds meer beleidsvelden een regierol voor de regio. Daardoor kunnen we personeelskosten verhalen bij de deelnemende gemeenten. Denk hierbij o.a. aan op het gebied van Maatschappelijke Opvang, Beschermd Wonen en Jeugdzorg. Hiermee was in de personeelsbegroting 2020 geen rekening gehouden. Hierdoor hebben we een voordeel op het afdelingsbudget van Mens & maatschappij. Echter door deze inzet met regulier personeel zijn er elders knelpunten ontstaan. Met het overschot willen we de ontstane knelpunten in 2021 oplossen. Denk daarbij o.a. aan uitwerking visie op laagdrempelig ontmoeten, versterken van de toegang en inzet sociale teams, analyse van trends en risico's stijgende vraag Wmo voorzieningen en jeugd. In dit kader stellen we voor om € 380.000 over te hevelen naar 2021.

21. Verduurzaming gemeentelijk vastgoed € 99.000

We stellen voor om voor de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed € 99.000 over te hevelen. De Nota Verduurzamen van het Maatschappelijk vastgoed is niet aangenomen in het voorjaar, maar op 24 september 2020 vastgesteld door de gemeenteraad. Mede door COVID-19 zijn er in 2020 nog geen uitvoerende werkzaamheden gestart. Echter voor 2021 staan de volgende acties op stapel, waarvoor – buiten de inhuur van een adviseur – dekking noodzakelijk is.

- Twee pilots verduurzamen van bestaande panden, en het in de markt zetten van een aantal gebouwen en het uitvoeren in eigen beheer van een aantal panden.
- Communicatie met gebruikers
- Opstellen CO2 monitor.
- Monitoring van panden die al verduurzaamd zijn.
- Opstellen financieel overzicht voor de dekking uit MIP, MOP, éénmalige, terugverdien en bijdrage gebruikers.

Deze acties vragen zowel middelen voor de uitvoering als voor capaciteit. We willen het budget daarvoor inzetten en daarom overhevelen naar 2021.

22. Omgevingswet: Studiekosten VTH en IT werkzaamheden € 79.785

We stellen voor om € 79.785 over te hevelen voor de voorbereidingen voor de Omgevingswet. Het gaat om studiekosten voor de afdeling VTH en IT werkzaamheden.
We zijn gestart met de coaching van medewerkers in het kader van de omgevingswet. Dit doen we samen met de collega's van de afdeling RO. We betalen dit uit de bestaande middelen voor studiekosten van deze afdelingen. Het bedrag € 39.785 studiekosten VTH van 2020 hebben we in 2021 hard nodig om de totale kosten van de coaching op het gebied van houding en gedrag te kunnen betalen.
Daarnaast hadden we in 2020 een loonkostenbudget van € 40.000 voor de voorbereidende IT werkzaamheden die nodig zijn bij de invoering van de Omgevingswet. De Omgevingswet gaat in op 1 januari 2022. Het budget is pas in de loop van 2020 beschikbaar gesteld en een deel van de werkzaamheden met betrekking tot de ICT voorbereiding van de Omgevingswet is opgeschoven naar 2021. Het budget willen we in 2021 gebruiken om naast het reguliere beheer, alsnog deze voorbereidende werkzaamheden uit te kunnen voeren.

23. ICT: Upgrade zaaksysteem en Microstation € 65.000

In 2020 hebben we € 65.000 gekregen voor de upgrade naar versie 9.0 van het Zaaksysteem (€ 55.000) en de upgrade van Microstation (€ 10.000). Door maatregelen als gevolg van de COVID-19 crisis hebben we andere prioriteiten moeten stellen, waardoor de upgrades in 2020 van het Zaaksysteem en Microstation niet hebben plaatsgevonden. Deze upgrades willen we in 2021 uitvoeren. We stellen daarom voor om het budget over te hevelen naar 2021.

Omschrijving	Bedrag

24. ICT: Upgrade office/MS teams **€ 50.000**

In 2020 hebben we € 245.000 gekregen voor het implementeren van de noodzakelijke licenties van Microsoft. De basis-upgrade is afgerond en de kosten hiervan bedragen
€ 116.557. Onderdeel hiervan betreft Microsoft Teams. In 2020 is hier als gevolg van het op grote schaal thuiswerken een vliegende start mee gemaakt. Van het resterende budget van € 128.443 stellen we voor om € 50.000 naar 2021 over te hevelen om MS Teams verder uit te rollen, om zo in een hybride werksituatie tot een optimaal gebruik te komen.

25. E-Learning **€ 31.500**

Voor E-learning hadden we in 2020 een totaalbudget van € 57.000 voor e-learning. Hiervoor is het leerplein ontwikkeld. Daarvoor is de expertise van leverancier Skillstown ingehuurd. Met Skillstown is een meerjarig contract aangegaan voor in ieder geval 4 jaar voor een bedrag van € 24.500 per jaar. We hebben in 2020 € 25.500 voor zowel beheer als ontwikkelkosten betaald. Voor 2021 zetten we het restantbudget van het leerplein in ten behoeve van onderhoud en doorontwikkeling van het leerplein.

26. Programma en aanpak Schadewijk **€ 72.500**

We stellen voor om voor de ontwikkelingen in de Schadewijk een bedrag € 72.500 over te hevelen naar 2021. Dit bestaat uit 2 onderdelen:

- Voor het versterken van de organisatiekracht in de Schadewijk, door het voeren van een integrale wijkaanpak, ontvangen we een meerjarige subsidie via de programmaraad ondermijning Oost-Brabant. Dit betreft een totaalbedrag van € 300.000 en was voor 2019 € 80.000 en voor de jaren 2020 en 2021 € 110.000 per jaar. Vorig jaar hebben we van de € 80.000 (budget 2019) een bedrag van € 38.500 overgeheveld naar 2020. Gekoppeld aan deze subsidie hebben we een meerjarig uitvoeringsprogramma gemaakt. Dit loopt van 2019 tot en met 2021. Een belangrijk onderdeel van dit uitvoeringsprogramma is het werken met streetorganizers. Als we een deel van de subsidie niet besteden zijn we verplicht dit terug te betalen. Als gevolg van COVID-19 hebben we een gedeelte van de werkzaamheden in 2020 niet kunnen uitvoeren. Door het project met deze middelen 6 maanden te verlengen kunnen we onze doelstelling wel halen (opbouwen van een bewonersstuctuur). In 2020 houden we een budget van € 47.500 over. Hiermee willen we het project verlengen en het budget overhevelen naar 2022 in plaats van 2021.
- Bij de programmabegroting 2019-2022 hebben we structureel € 130.000 opgenomen voor het ontwikkelen van een gebiedsgerichte, duurzame en samenhangende aanpak. In 2020 houden we een budget over van afgerond € 48.000. Hiervan willen we een budget van € 25.000 overhevelen naar 2021. Dit geld is bedoeld om een externe partij in te huren om een "belevings- en woonwensenonderzoek" te houden in de Schadewijk. Dit onderzoek, vooral gericht op de fysieke aspecten, was gepland in de nazomer en herfst van afgelopen jaar. De maatregelen in het kader van COVID-19 hebben ervoor gezorgd dat we dit niet uit konden voeren. Daarom stellen we voor om € 25.000 over te hevelen naar 2021.

27. COVID-19 compensatie: Maatschappelijke opvang **€ 724.757**

We hebben naar aanleiding € 828.847 ontvangen als budget voor meerkosten aan maatschappelijke opvang als gevolg van COVID-19. Dit is de bijdrage voor Oss als centrumgemeente. Van deze middelen hebben we inmiddels € 104.090 besteed. Daarmee resteert een budget van € 724.757. Dit bedrag willen we overhevelen naar 2021.
Dan verwachten we in ieder geval afgerond € 63.000 aan kosten voor het uitbreiden van de nachtopvang/vorstopvang als gevolg van COVID-19. Verder loopt op dit moment de 2e aanvraagronde van meerkosten over 2020. Deze ronde heeft betrekking op de periode 1 juli – 31 december 2020. De aanvragen van deze ronde worden naar verwachting in het eerste kwartaal van 2021 beoordeeld en afgehandeld. Daarnaast volgen er in 2021 mogelijk meer aanvragen voor meerkosten. Het Rijk heeft de meerkostenregeling namelijk met een jaar verlengd, tot 1 januari 2022.

Omschrijving	Bedrag

28. COVID-19 compensatie: Meerkosten Wmo en Beschermd Wonen € 193.018

We stellen voor om € 193.018 over te hevelen voor de meerkosten Wmo en Beschermd Wonen, dit is het restant wat we over hebben van het tweede en derde compensatiepakket.
We hebben in de decembercirculaire 2020 voor 2020 extra middelen gekregen voor meerkosten die zorgaanbieders gemaakt hebben als gevolg van COVID-19. Het gaat om een bedrag van € 123.730 voor de Wmo en € 61.669 voor beschermd wonen. Deze bijdrage is onderdeel van het derde compensatiepakket dat gemeenten van het Rijk hebben ontvangen voor de effecten van COVID-19. We hebben de middelen ontvangen voor meerkosten die zorgaanbieders in de periode 1 juli tot en met 31 december 2020 gemaakt hebben. De aanvragen van zorgaanbieders komen begin 2021 binnen en worden naar verwachting in het eerste kwartaal van 2021 beoordeeld en afgehandeld. Daarom willen we de middelen naar 2021 overhevelen.
Daarnaast hebben we nog middelen over van het tweede compensatiepakket. Toen hebben we voor de Wmo € 72.000 ontvangen voor inhaalzorg en meerkosten. Dit bedrag was bedoeld voor kosten in de periode half maart-eind juni. De aanvragen voor meerkosten over deze periode hebben we afgehandeld. Van ons budget resteert nog een bedrag van € 7.619. Dat bedrag willen we ook overhevelen naar 2021 en inzetten voor de afwikkeling van de tweede ronde meerkosten en/of de meerkosten die zorgaanbieders in 2021 ook mogen declareren.

29. COVID-19 compensatie: Vrijwilligersorganisaties jeugd € 37.000

In 2020 hebben we van het rijk een bedrag van € 37.000 voor vrijwilligersorganisaties jeugd (o.a. scouting). Hiervoor heeft in 2020 nog geen compensatie plaatsgevonden aan de instellingen. Hierdoor is het volledige bedrag over in 2020. We stellen voor om dit bedrag volledig over te hevelen naar 2021.

30. COVID-19 compensatie: Bijzondere bijstand € 26.000

We hebben in de decembercirculaire 2020 voor 2020 en 2021 extra middelen gekregen voor bijzondere bijstand. Voor 2020 gaat het om een bedrag van € 26.000. Deze bijdrage is onderdeel van het derde compensatiepakket dat gemeenten van het Rijk hebben ontvangen voor de effecten van COVID-19. We hebben de middelen ontvangen in verband met de verwachte toename van inwoners met armoedeproblematiek. Deze toename zagen we in 2020 nog niet. In 2021 verwachten we wel een toename van inwoners die een beroep doen op bijzondere bijstand. Daarom willen we de middelen overhevelen naar 2021.

31. COVID-19 compensatie: Gemeentelijk schuldenbeleid € 75.019

We hebben in de decembercirculaire 2020 voor 2020 en 2021 extra middelen gekregen voor schuldhulpverlening. Voor 2020 gaat het om een bedrag van € 75.019. Deze bijdrage is onderdeel van het derde compensatiepakket dat gemeenten van het Rijk hebben ontvangen voor de effecten van COVID-19. We hebben de middelen ontvangen in verband met de verwachte toename van inwoners met schuldenproblematiek. Deze toename zagen we in 2020 nog niet. Daarom hebben we in 2020 geen hogere uitgaven aan schuldhulpverlening. In 2021 verwachten we wel een toename van inwoners die een beroep doen op schulphulpverlening. Daarom willen we de middelen overhevelen naar 2021. Dat doen we via een storting in de reserve Participatiebevordering.
In 2021 maken we een plan van aanpak voor de besteding van de middelen.

Omschrijving	Bedrag

32. COVID-19 compensatie: Opvang **€ 50.000**

Vanuit het Rijk hebben we voor 2020 een vergoeding van € 151.000 ontvangen voor de compensatie eigen bijdragen Kinderopvang en noodopvang. In 2020 hebben we € 33.435 kosten daaromtrent betaald. De compensatie betrof de doorbetaalde eigen bijdrage kinderopvang tijdens de 1ste lockdown. De vergoedingen voor de 2de lockdown van december 2020 tot 8 februari 2021 moeten nog uitbetaald worden. Daarvoor is naar verwachting niet het gehele overschot nodig. Echter de tweede golf zal wel een wat hoger bedrag aan kosten laten zien dan de eerste golf (mogelijk € 50.000) omdat er meer gebruik is gemaakt van noodopvang. Onduidelijk is nog welke middelen voor 2021 worden toegekend. We stellen voor om € 50.000 naar 2021 over te hevelen.

33. COVID-19 compensatie: Maatregelen cultuur **€ 259.626**

Vanuit het Rijk hebben we in 2020 € 611.000 aan compensatie gekregen. Van dit budget hebben we kwijtschelding van huur verleend aan de amateurorganisaties cultuur. Verder hebben diverse instellingen geen rente en aflossing aan ons betaald van verstrekte geldleningen. Het rijksbudget hebben we ook voor de lagere rente-inkomsten gebruikt. Het restant bedrag van € 259.626 willen we overhevelen naar 2021. Dit omdat de financiële gevolgen in verband met COVID-19 voor de professionele instellingen zoals o.a. de Lievekamp, Groene Engel, Muzelinck e.d. eerst bekend worden als de jaarstukken 2020 van die instellingen voorhanden zijn. Dat voor die instellingen de financiële gevolgen groot zullen zijn is zeker. Op grond daarvan willen we het restant compensatiebudget volledig overhevelen naar 2021.

34. COVID-19 compensatie: Uitvoeringskosten TOZO **€ 194.000**

Voor de uitvoering van Tozo ontvangen we een vergoeding per genomen besluit. In totaal ontvangen we naar verwachting ongeveer € 1.175.000 voor de uitvoering. Doordat het gelukt is de Tozo-regeling in eigen beheer en met capaciteit vanuit ondersteunende teams uit te voeren, houden we een groot deel van dit budget over. In de programmabegroting gingen we uit van € 900.000 in 2020. Deze middelen zijn toen in de reserve Participatiebevordering gestort (€ 300.000 voor de uitvoering van Tozo in de periode 2021-2024, € 200.000 voor inzet op trajecten 'Van werk naar werk' en € 400.000 voor het traject 'Van bijstand naar werk').
In de definitieve cijfers zien we dat we extra overhouden op de Tozo uitvoeringsmiddelen, namelijk € 194.000. Deze middelen willen we graag storten in de reserve Participatiebevordering ten behoeve van crisisaanpak voor de komende jaren.

35. COVID-19 compensatie: Toezicht en handhaving **€ 229.000**

We hebben € 229.000 ontvangen als compensatie voor extra kosten voor toezicht en handhaving. We hebben dit geld in 2020 niet nodig gehad. We stellen voor om over te hevelen naar 2021 en zo beschikbaar te houden voor toezicht en handhaving en overige activiteiten op het gebied van veiligheid in het kader van COVID-19.

36. Storting in de algemene reserve **€ 933.793**

We stellen voor om het resterende positieve saldo van de jaarrekening in de algemene reserve te storten. Het gaat om een bedrag van € 933.793. De algemene reserve is bestemd voor de opvang van algemene risico's en fluctuaties in rekeningresultaten. De norm voor de algemene reserve is 10% van de algemene uitkering. Op basis van de begroting 2021 is deze norm afgerond € 18.000.000. De hoogte van de algemene reserve is afgerond € 23.600.000 (voor bestemming rekeningresultaat). Door de tussentijdse begrotingstekorten gaan we ervan uit dat we € 20.500.000 aan vrije ruimte hebben. Daarnaast is besloten om eventuele extra compensatieregelingen voor COVID-19 te betalen uit de algemene reserve.

Totaal **€ 8.010.288**

Balans en toelichting

Balans

Bedragen x € 1.000

ACTIVA	Totaal 01-01-2020	Totaal 31-12-2020
VASTE ACTIVA	**245.470**	**253.147**
Immateriële vaste activa	**1.242**	**1.209**
Materiële vaste activa	**215.259**	**227.297**
Investeringen met economisch nut:		
- Gronden uitgegeven in erfpacht	25.200	25.252
- Overige investeringen met economisch nut	164.990	173.322
- Investeringen met economisch nut, waarvoor heffing geheven kan worden	0	0
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	25.069	28.723
Financiële vaste activa	**28.969**	**24.641**
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- Deelnemingen	152	152
Leningen aan:		
- Woningbouwcorporaties	340	231
Overige langlopende geldleningen	28.118	24.258
Overige uitzettingen met rentetypische looptijd > 1 jaar	359	0
VLOTTENDE ACTIVA	**73.525**	**73.670**
Voorraden	**25.401**	**6.548**
Onderhanden werk, waaronder grond in exploitatie	25.401	6.548
Uitzettingen met rentetypische looptijd < 1 jaar	**37.694**	**56.470**
Vorderingen op openbare lichamen	20.232	17.588
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	4.030	22.433
Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen	4.341	5.753
Overige vorderingen	9.091	10.696
Liquide middelen	**1.774**	**1.151**
Kassaldi	15	21
Banksaldi	1.759	1.130
Overlopende activa	**8.656**	**9.563**
TOTAAL GENERAAL	**318.995**	**326.879**
Verliescompensatie VPB	**5.553**	**4.825**

Bedragen x € 1.000

PASSIVA	Totaal 01-01-2020	Totaal 31-12-2020
VASTE PASSIVA	**275.877**	**287.947**
Eigen vermogen	**122.264**	**144.167**
Algemene reserve	36.229	47.899
Bestemmingsreserves	82.792	88.258
Nog te bestemmen rekeningresultaat	3.243	8.010
Voorzieningen	**41.832**	**45.322**
Specificatie voorzieningen		
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	18.691	19.144
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	9.074	10.006
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	284	284
Voorzieningen vervangingsinvesteringen waarvoor heffing geheven kan worden	13.783	15.888
Vaste schulden met rentetypische looptijd > 1 jaar	**111.781**	**98.461**
Specificatie vaste schulden met rentetypische looptijd > 1 jaar		
Onderhandse leningen van:		
- Binnenlandse banken/overige financiële instellingen	109.645	96.454
Door derden belegde gelden	2.136	2.007
VLOTTENDE PASSIVA	**43.118**	**38.929**
Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar	**32.960**	**17.535**
Overige kasgeldleningen	15.000	0
Banksaldi	0	0
Overige schulden	17.960	17.535
Overlopende passiva	**10.158**	**21.392**
TOTAAL GENERAAL	**318.995**	**326.879**
Totaal waarborgen en garanties	**608.093**	**524.890**
Langlopende niet uit de balans blijkende financiële rechten en verplichtingen		
Ontwikkelingen na balansdatum		

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt conform de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financiële beleid heeft vastgesteld. Aan de debetzijde, de linkerkant van de balans staat een opsomming van alle activa. Dit zijn de bezittingen van de gemeente. De creditzijde, de rechterkant van de balans, geeft een inzicht in de financiering van de bezittingen. Dit zijn de passiva, bestaande uit het eigen vermogen en de schulden (vreemd vermogen).

Alle bedragen in de tabellen zijn in duizenden euro's vermeld, tenzij anders is aangegeven.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balansrubriek anders is vermeld, worden de activa en passiva tegen nominale waarden opgenomen.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen als ze op de balansdatum gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden genomen als ze voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de september circulaire van het boekjaar.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Als sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

Algemeen

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag. Hierbij wordt de verkregen bijdrage als bate verantwoord.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven.
Het activeren van kosten van onderzoek en ontwikkeling als immaterieel actief is alleen toegestaan onder een aantal voorwaarden:

- de gemeente heeft de intentie het actief te gebruiken of te verkopen;
- de technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast;
- het actief zal in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereren;

- de uitgaven die aan het actief zijn toe te rekenen kunnen betrouwbaar worden vastgesteld.

Voorbereidingskosten voor grondexploitaties worden ook onder deze categorie verantwoord.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa van derden worden geactiveerd. Deze bedragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa

Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

1. Investeringen met economisch nut

- Gronden uitgegeven in erfpacht

We kennen twee soorten erfpacht, namelijk voortdurende erfpacht met canonbetaling en eeuwigdurende erfpacht met canonbetaling. De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening gehanteerd is).

- Overige investeringen met economisch nut

Investeringen met een economisch nut zijn investeringen in zaken die verhandelbaar zijn en/of kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Deze investeringen zijn tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs gewaardeerd. Specifieke investeringsbijdragen van derden, zoals investeringssubsidies en andere bijdragen van derden, worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Investeringen worden vanaf het jaar volgend op ingebruikneming/gereedkomen lineair en incidenteel annuïtair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Investeringen onder de € 10.000 worden niet geactiveerd maar in één keer ten laste van de exploitatie gebracht. Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2004 gedaan zijn soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt. De afschrijvingstermijnen die we hanteren zijn vastgelegd in de nota investeringsbeleid 2019, door de raad vastgesteld op 28 februari 2019.

- Investeringen met economisch nut waarvoor heffing geheven kan worden

Investeringen waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing in rekening gebracht kan worden, worden in een afzonderlijke categorie gepresenteerd. Het gaat om de investeringen in riolering. Bedragen die via het riooltarief gespaard zijn voor vervanging zitten in een voorziening. Deze voorziening wordt, voor zover die toereikend is, gebruikt om investeringen in riolering af te boeken.

2. Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut

Investeringen met een maatschappelijk nut zijn investeringen in de openbare ruimte. Deze investeringen zijn niet verhandelbaar en/of kunnen niet bijdragen aan het genereren van middelen. Investeringen worden vanaf het jaar volgend op ingebruikneming/gereedkomen lineair en incidenteel annuïtair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde.

Met ingang van het boekjaar 2017 is het op basis van een BBV-wijziging verplicht om investeringen met maatschappelijk nut te activeren en over de verwachte toekomstige gebruiksduur af te schrijven. Deze verplichting geldt alleen voor investeringen die vanaf 2017 zijn gedaan. Voor investeringen van vóór 2017 blijven de destijds geldende grondslagen bestaan.

Voor investeringen die zijn gedaan vóór 2017 is het uitgangspunt bij investeringen met maatschappelijk nut dat deze niet geactiveerd worden, maar rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht worden. De lasten van deze investeringen worden dus in één keer genomen, tenzij de financiële positie het niet toelaat. Dan mogen deze investeringen geactiveerd worden en wordt er vervolgens op afgeschreven. De boekwaarden van investeringen met maatschappelijk nut van vóór 2017 moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien. Afschrijving van investeringen met maatschappelijk nut vindt in beginsel lineair plaats. In uitzonderingssituaties kan resultaatafhankelijke afschrijving worden toegepast.

Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangegeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaan uit:
a. kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen;
b. leningen aan woningbouwcorporaties
c. overige langlopende leningen;
d. overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Kapitaalverstrekkingen en leningen worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van eventuele aflossingen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Van een deelneming is sprake (art1-d BBV) als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.
De term kapitaalverstrekking wordt zowel gebruikt voor de participatie in risicodragend (eigen) vermogen (aandelenkapitaal, stichtingskapitaal e.d.) als voor de verstrekking van financieringsmiddelen aan verbonden partijen in de vorm van vreemd vermogen. In die laatste gevallen gaat het doorgaans om flexibele financieringsvormen zonder vast aflossingsstramien.
Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Mocht de marktwaarde van de aandelen structureel tot onder de verkrijgingsprijs dalen dan zal afwaardering plaatsvinden naar lagere marktwaarde. Voor risico's wordt een voorziening gevormd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

1. Onderhanden werk, waaronder grond in exploitatie
De als onderhanden werk opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs of de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), en de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode. Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst genomen worden. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, doen we dat:
1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat;
2. De grond is daadwerkelijk verkocht;

3. De kosten zijn gerealiseerd (daadwerkelijk gemaakt).
De berekende winst nemen we naar rato van de realisatie van de kosten. Zolang niet aan deze voorwaarden is voldaan, brengen we de verkregen verkoopopbrengsten in mindering op de vervaardigingskosten.

De verliezen op grondexploitaties worden voorzien zodra ze bekend zijn.

De commissie BBV heeft regels gesteld over de verantwoording van grondexploitaties. Denk hierbij aan:

- Tienjaars termijn voor grondcomplexen, daarna aanvullende beheersmaatregelen. We hebben drie projecten met een langere doorlooptijd dan 10 jaar (Wilgendaal, Vorstengrafdonk en Liesdaal). De Raad heeft besloten om hier gemotiveerd van af te wijken in het najaarsbericht (november 2016).
- Rentetoerekening aan de grondcomplexen: de rente die ten laste komt van grondcomplexen moet in de toekomst gebaseerd worden op basis van de werkelijke rente. Deze bedraagt in 2020 op basis van nacalculatie 1,00%.
- Kostentoerekening conform de Wet ruimtelijke ordening. De kostentoerekening bij de exploitaties moet aansluiten op de kostenverhaalsmogelijkheden zoals benoemd in de Wet ruimtelijke ordening. Daarmee wil de commissie BBV aansluiten bij de wijze van kostentoerekening in het exploitatieplan en de nieuwe regels voor vennootschapsbelasting.
- Formele besluitvorming gemeenteraad: het startpunt van een Bouwgrond in exploitatie (BIE) is het raadsbesluit. Dit besluit is inclusief een grondexploitatiebegroting. Wij doen dit via het jaarlijkse MPG en het najaarsbericht van het grondbedrijf, waarin we deze besluitvorming expliciet maken of via een separaat raadsbesluit.
- Voorbereidingskosten voor grondexploitaties: voorbereidingskosten voor toekomstige grondexploitaties mogen onder een aantal voorwaarden worden geactiveerd (na maximaal 5 jaar moeten de kosten hebben geleid tot een concrete grondexploitatie). Lukt dit niet dan moeten deze kosten direct afgeboekt worden ten laste van het jaarresultaat. In eerste instantie worden deze kosten onder de immateriële vaste activa geplaatst.
- De disconteringsvoet is landelijk gereguleerd op 2%.

Uitzettingen met rentetypische looptijd < 1 jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs. Jaarlijks wordt de kwaliteit van de vorderingen beoordeeld. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen. Jaarlijks wordt de administratie opgeschoond, dat wil zeggen dat vorderingen die oninbaar blijken te zijn, worden afgeboekt.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen de nominale waarde opgenomen.

Verliescompensatie vennootschapsbelasting

Buiten de balanstelling is het recht op verliescompensatie volgens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 opgenomen.

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

De reserves zijn onderverdeeld in de algemene reserves en bestemmingsreserves.
De reserves worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden tegen het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies gewaardeerd.
De pensioenverplichting voor de wethouders is tegen de contante waarde van de (opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.
De onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een beheerplan en de daarin vastgestelde kwaliteitseisen.

Bij de materiële vaste activa is aangegeven dat investeringen waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing in rekening gebracht kan worden in een afzonderlijke categorie gepresenteerd worden. Dat geldt ook voor de bijbehorende voorziening. Deze voorziening wordt, voor zover die toereikend is, gebruikt om investeringen in riolering af te boeken.

Vaste schulden met rentetypische looptijd > 1 jaar

Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan een jaar worden tegen de nominale waarde gewaardeerd, verminderd met gedane aflossingen.

VLOTTENDE PASSIVA

De vlottende passiva worden tegen de nominale waarde gewaardeerd en bestaan uit:

- Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar
- Overlopende passiva

Totaalbedrag waarborgen en garanties

De gemeente heeft diverse waarborgen en garanties verleend. Het totaalbedrag wordt onderaan de balans afzonderlijk gepresenteerd.

Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

De boekwaarde van de immateriële vaste activa en het verloop ervan worden in de volgende tabel weergegeven.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2020	Investe-ringen	Des-investeringen	Afwaarde-ringen	Af-schrijving	Boekwaarde 31-12-2020
Kosten voor onderzoek en ontwikkeling van een actief	1.604	452	796	0	0	1.260
Voorziening	-1.604	-452	-796	0	0	-1.260
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.242	0	0	0	33	1.209
Totaal	**1.242**	**0**	**0**	**0**	**33**	**1.209**

De kosten voor onderzoek en ontwikkeling van een actief hebben betrekking op projecten die op termijn kunnen leiden tot een grondexploitatie. Dit betreft o.a. de uitbreiding van Leiweg - Brempas in Geffen, herontwikkeling van het sportvereniging terrein in Macharen, Het Brand Oss, ook het v.m. gemeentehuis in Geffen en het v.m. belastingkantoor, het Hooghuis in Ravenstein en de Schaepskooi.
Op basis van het BBV mogen voorbereidingskosten voor grondexploitaties maximaal 5 jaar geactiveerd worden. Hier tegenover hebben we een voorziening gevormd om het risico in de waardering van deze post af te dekken.
De investering in 2020 van per saldo € 452.000 betreft ambtelijke voorbereidingskosten met betrekking tot de hiervoor genoemde projecten.
De desinvestering van € 796.070 betreft Kappel Nausstraat voor € 280.532 en de Oijense Zij Noord voor € 515.538. Voor deze projecten is in 2020 de grondexploitatie vastgesteld, dus deze boekwaarden in overgeboekt naar de voorraad.
De bijdragen aan activa in eigendom van derden betreft een investering in 2017 en 2018 in de renovatie van de kleedaccommodatie van hockeyclub MHC en de realisatie van het clubgebouw van SV TOP Oss. De boekwaarde van beide clubgebouwen bedraagt per 31 december 2020 € 871.000.
Daarnaast bevat deze post een bijdrage uit 2013 in het clubgebouw van scouting Berghem. Per 31 december 2020 resteert een boekwaarde van € 338.000.

Materiële vaste activa

1. Investeringen met economisch nut

- Gronden uitgegeven in erfpacht

Het volgende overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de gronden uitgegeven in erfpacht weer.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2020	Investeringen	Des-investeringen	Boekwaarde 31-12-2020
Gronden uitgegeven in erfpacht	25.200	1.293	1.241	25.252
Totaal	**25.200**	**1.293**	**1.241**	**25.252**

Er is voor een bedrag van € 693.193 aan eeuwigdurende erfpachtgronden ten behoeve van woningbouw uitgegeven en hierop is voor € 297.875 verkocht. Aan de industrie is er voor € 600.000 aan nieuwe erfpachtgronden uitgegeven en voor € 943.778 verkocht .
De boekwaarde per 31 december 2020 voor de uitgiften in erfpacht aan de industrie en woningbouw samen bedraagt € 25.251.727.

- Overige investeringen met economisch nut

De boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut en het verloop ervan worden in de volgende tabel weergegeven.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boek-waarde 01-01-2020	Her-rubri-cering	Inves-teringen	Des-inves-teringen	Af-schrij-vingen	Bij-dra-gen van der-den	Af-waar de-ringe n	Boek-waarde 31-12-2020
Gronden en terreinen	13.575	0	13.375	0	10	0	0	26.940
Bedrijfsgebouwen	123.115	-104	2.967	1.623	4.508	0	210	119.637
Voorziening bijzondere waarde vermindering	0	0	-1.726	0	0	0	0	-1.726
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.502	0	346	0	303	0	104	2.441
Vervoermiddelen	3.158	0	667	7	516	0	0	3.302
Machines, apparaten en installaties	3.402	0	331	0	274	0	0	3.459
Overige materiële vaste activa	19.238	104	1.893	14	1.952	0	0	19.269
Totaal	**164.990**	**0**	**17.853**	**1.644**	**7.563**	**0**	**314**	**173.322**

In de beginbalans heeft een herrubricering plaatsgevonden van € 104.000. Dit betreft inrichting van de ir. Diddewerf die oorspronkelijk op de boekwaarde van het gebouw was geactiveerd.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in het volgende overzicht vermeld.

bedragen x € 1.000

Investeringen	Werkelijk besteed in 2020
Aankoop grond ten behoeve van uitbreiding Het Brand Oss	13.375
't Schrijverke	2.306
ICT – hardware	863
Rijsbos Oijen renovatie	519
Rollend materieel – (vracht)auto's	587
Bureaustoelen gemeentehuis	250
Talentencampus infra	246
Vervanging parkeerautomaten	191
MHC Waterveld	189
Duurzaamheidsplein: aanleg milieustraat	140
KV DOT kunstgras (toplaag)	112
Ir. Diddewerf inventaris	104
Overige investeringen	697
Totaal	**19.579**

De investering van € 13.374.838 betreft de aankoop van grond ten behoeve van uitbreiding Het Brand. Deze aankoop is gedaan om ontwikkeling van woningbouw Oss West mogelijk te maken. De gebiedsvisie is in ontwikkeling. Deze plannen maken deel uit van de Taskforce Wonen en Bedrijventerreinen. De grond is gekocht onder de werking van het in 2019 door de gemeenteraad van toepassing verklaarde voorkeursrecht (art 5 Wvg).
De desinvestering van € 1.644.040 betreft voor het grootste deel de brandweer kazernes Oss, Geffen en Ravenstein (€ 1.612.803). Deze hebben we in 2020 in eigendom overgedragen aan de Veiligheidsregio. Daarnaast hebben we een voorziening gevormd voor de bijzondere waardevermindering van het Hooghuis Ravenstein. Dit gebouw staat leeg en zal in 2021 worden ingebracht in de grondexploitatie.

- Investeringen met economisch nut, waarvoor heffing geheven kan worden

Het volgende overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van investeringen met een economisch nut, waarvoor een heffing geheven kan worden.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2020	Investeringen	Desinves-teringen	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31-12-2020
Riolering	0	1.455	1.455	0	0
Totaal	**0**	**1.455**	**1.455**	**0**	**0**

Bedragen die via het riooltarief gespaard zijn voor vervanging zitten in een voorziening. Deze voorziening wordt, voor zover die toereikend is, gebruikt om investeringen in riolering af te boeken. Per 31 december 2020 is er nog € 15.887.562 beschikbaar in de voorziening om toekomstige investeringen in riolering mee te financieren.

2. Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut en het verloop ervan worden in de volgende tabel weergegeven.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boek-waarde 01-01-2020	Inves-teringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Afwaar-deringen	Boek-waarde 31-12-2020
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (vóór 2017)	17.295	108	44	282	0	0	17.077
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (vanaf 2017)	7.774	4.178	0	306	0	0	11.646
Totaal	**25.069**	**4.286**	**44**	**588**	**0**	**0**	**28.723**

De investeringen van vóór 2017 met een maatschappelijk nut hebben betrekking op de activering van een gedeelte van de N329. Hier zijn in 2020 nog beperkt investeringen aan het asfalt op gedaan.
Op grond van het BBV is het met ingang van 1 januari 2017 verplicht om investeringen met maatschappelijk nut te activeren en hierover af te schrijven. Dit zijn investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken die we uitvoeren vanuit het IUP. We hebben de projecten opgesplitst in onderhoud en vervanging. De onderhoudskosten komen ten laste van de exploitatie. De vervangingscomponent is een investering met maatschappelijk nut, in 2020 totaal voor € 4.178.000.

Financiële vaste activa

1. Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2020	Investe-ringen	Vervroegde aflossingen	Aflossingen/ afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2020
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	2.518	0	0	0	2.518
Saldering met voorziening waardering deelneming OLSP /Pivot Park	-2.366	0	0	0	-2.366
Totaal	**152**	**0**	**0**	**0**	**152**

De kapitaalverstrekkingen / deelnemingen zijn:	eind 2019	eind 2020
- aandelenkapitaal/agio OLSP / Pivot Park Holding BV	€ 2.366.000	€ 2.366.000
- aandelen BNG en Brabant Water	€ 152.000	€ 152.000
Totaal	€ 2.518.000	€ 2.518.000

Ter afdekking van de risico's met betrekking tot Pivot Park Holding BV is een voorziening getroffen voor het aandelenkapitaal van € 8.196 en voor de agiostorting van € 2.358.000.

2. Leningen aan woningbouwcorporaties

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2020	Investe-ringen	Vervroegde aflossingen	Aflossingen/ afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2020
Leningen aan woningbouwcorporaties	340	0	0	109	231
Totaal	**340**	**0**	**0**	**109**	**231**

3. Overige langlopende geldleningen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2020	Investe-ringen	Vervroegde aflossingen	Aflossingen/ afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2020
Overige langlopende leningen	28.531	1.301	0	5.161	24.671
Voorziening risico oninbaarheid leningen	-413	0	0	0	-413
Totaal	**28.118**	**1.301**	**0**	**5.161**	**24.258**

De overige langlopende leningen met een waarde > € 50.000 per 31-12-2020 bestaan uit de volgende leningen:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2020	Boekwaarde 31-12-2020
Leningen starters/blijvers woningmarkt	8.392	6.522
Hypotheken gemeentelijk personeel	7.188	5.360
Duurzaamheidsleningen	2.834	3.477
Leningen Lievekamp	3.413	3.413
Leningen Golfbad	2.968	2.412
Lening Kringloopbedrijf	991	907
Lening stichting Beheer MHC Oss	706	821
Lening Bioconnection	361	361
Voorziening lening Bioconnection	-361	-361
Lening Heesen Shipyards	372	348
S.V. Oss'20	153	153
Lening Dierenopvang Maasland	157	146
Lening A.V. Oss '78	84	76
Leningen Muzelinck	110	58
Lening SRMV Berghem	58	53
Voorziening lening SRMV Berghem	-52	-52
Sportvereniging S.D.D.L.	55	51
Lening Centrum Jeugd en Gezin	131	0
Lening stichting MaasKantNet	55	0
Overige leningen	503	513
Totaal	**28.118**	**24.258**

De investeringen hebben voornamelijk betrekking op duurzaamheidsleningen (€ 1.141.000), de aflossingen op startersleningen (€ 1.838.700), op hypotheken gemeentelijk personeel (€ 1.828.100) en duurzaamheidsleningen (€ 497.900). Eén van de leningen van het Golfbad is geheel afgelost (€ 452.000).
Vanwege corona heeft het college instellingen de mogelijkheid gegeven hun rente en aflossingsverplichting over 2020 uit te stellen. Voor instellingen die hier gebruik van wensten te maken zijn de leningovereenkomsten met een jaar verlengd.
Op grond van de regeling voor energiebesparing sportaccommodaties zijn in 2020 drie nieuwe leningen aan sportverenigingen verstrekt voor een totaalbedrag van € 152.500.
Er is een voorziening getroffen voor de lening Bioconnection vanwege het risico dat deze lening in de toekomst niet verder terugbetaald kan worden.
Verder is er een voorziening gevormd voor een lening aan SRMV Berghem, een samenwerkingsverband van motorcrossverenigingen uit de regio die met financiële ondersteuning van de gemeente het circuit van Nieuw Zevenbergen hebben verbeterd.

4. Overige uitzettingen met rentetypische looptijd > 1 jaar

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2020	Herrubricering	Investeringen	Aflossingen/ afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2020
Overige uitzettingen met rentetypische looptijd > 1 jaar	359	0	0	359	0
Totaal	**359**	**0**	**0**	**359**	**0**

Deze post bestond uit een overgedragen vordering van de gemeente Oss op de BNG in verband met de opheffing van het Hypotheekfonds Noord-Brabantse Gemeenten. Deze vordering bedroeg per 31 december 2019 € 359.000 en is in 2020 in zijn geheel afgelost.

VLOTTENDE ACTIVA

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden naar de volgende categorieën uitgesplitst:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2020	Vermeerde-ring 2020	Vermin-dering 2020	Boekwaarde 31-12-2020
Onderhanden werk, gronden in exploitatie	41.370	25.701	42.949	24.122
Salderen met voorziening exploitatieverliezen	-15.969	-1.605	0	-17.574
Totaal	**25.401**	**24.096**	**42.949**	**6.548**

Op basis van Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is het verplicht om de grondexploitaties elk jaar te actualiseren. Binnen onze gemeente doen we dit tweemaal per jaar te weten bij de programmabegroting (najaarsbericht grondbedrijf) en bij de jaarrekening (Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG). De vermeerderingen van de onderhanden werken bestaan uit € 14.400.000 aan winstnemingen (o.a. € 3.700.000 Piekenhoef (woningbouw), € 2.200.000 de Geer Oost-Zuid en € 6.900.000 Vorstengrafdonk) en voor € 11.300.000 uit diverse kosten (o.a. plankosten, verwervingen, saneringen, bouw- en woonrijpmaken). De voorziening te verwachten exploitatieverliezen is voor de verliesgevende exploitaties zodat bij afsluiting van het grondcomplex het verlies kan worden gecompenseerd. De toename van de voorziening te verwachten exploitatieverliezen met € 1.600.000 is voor bijna € 800.000 een gevolg van het besluit tot een nieuwe grondexploitatie m.b.t. Kapelaan Nausstraat. Het overige deel heeft o.a. betrekking op negatieve bijstellingen bij de complexen Binnenhaven Elzenburg, Bergoss, Talentencampus, Schelversakker Oss, crematorium Oss en centrumplan Lith.

bedragen x €1.000

	Boekwaar-de 01-01-2020	Investe-ringen	Opbreng-sten	Winst-uitname	Boekwaar-de 31-12-2020	Voor-ziening verlies-latend complex	Balans-waarde 31-12-2020
Totaal	41.370	11.270	42.949	14.431	24.122	-17.574	6.548

Hieronder de complexen die per 31 december 2020 een boekwaarde van groter dan een miljoen euro hebben:

- Vorstengrafdonk € 9.410.408
- Wal Kwartier € 11.270.447
- Wilgendaal II € 1.335.720
- Schelversakker € 1.826.832
- Horzak-Noord € 1.821.377 -/-
- Talentencampus € 1.784.238 -/-
- Centrumplan Berghem € 1.905.345 -/-
- Oijense Zij € 2.380.593
- Lith Oost € 1.004.653 -/-
- Heesterseweg Geffen € 1.370.664

bedragen x € 1.000

	Balanswaarde 31-12-2020	**Geraamde nog te maken kosten**	**Geraamde nog te realiseren opbrengsten**	**Geraamd eindresultaat**
Totaal	6.548	54.889	73.795	-12.358

Voor een nadere toelichting op de grondexploitaties verwijzen we naar het Meerjarenprogramma Grondbedrijf (MPG) 2021-2024 dat een uitgebreide verantwoording geeft over de ontwikkelingen in de grondexploitatie in 2020.

De nog te maken kosten binnen de bouwgrondexploitaties schatten we op € 54.900.000 en de nog te verwachten opbrengsten op € 73.800.000. Op grond hiervan verwachten we uiteindelijk een positief eindresultaat van circa € 12.500.000.

De waardering van de bouwgronden in exploitatie (BIE) is gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2021 en de uitkomsten van de door de gemeente uitgevoerde risicoanalyses. Het betreft een inschatting van begin 2021 die omgeven is door de nodige risico's, aannames en veronderstellingen die periodiek (jaarlijks) worden herzien. Deze periodieke herziening kan in de toekomst - mede gezien de huidige onzekere marktomstandigheden door o.a. COVID-19 (corona) – leiden tot een aangepaste waardering van de gronden in exploitatie en de hiermee samenhangende voorziening te verwachten exploitatieverliezen. Dit geldt ook voor de realisatie van de (gehanteerde) verkoopprijzen. Voor een gedetailleerde toelichting, uitgangspunten alsmede risico’s en onzekerheden van grondexploitaties verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid en het MPG 2021-2024.

Uitzettingen met rentetypische looptijd < 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een rente-typische looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2020	Saldo 31-12-2020
Vorderingen op openbare lichamen	**20.232**	**17.588**
Uitzettingen in 's-Rijks schatkist	**4.030**	**22.433**
Rekening-courant verhouding met niet-financiële instellingen	**4.341**	**5.753**
Overige vorderingen	10.974	12.398
Saldering voorzieningen oninbare debiteuren	-1.883	-1.702
Overige vorderingen	**9.091**	**10.696**
Totaal	**37.694**	**56.470**

1. Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen bestaan voornamelijk uit de volgende vorderingen:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2020
BTW compensatiefonds	11.788
Declaratie Landelijke Transitie Arrangementen (LTA) 2020 's-Hertogenbosch	1.352
Afrekening WMO diverse gemeenten	548
Gemeentefonds 2020	368
OAB (onderwijsachterstandenbeleid)	232
Eindafrekening trainees diverse lichtingen	195
Overige vorderingen	3.105
Totaal	**17.588**

Dit zijn allemaal recente vorderingen. Een voorziening voor oninbaar wordt niet noodzakelijk geacht.

2. Uitzettingen in 's Rijks schatkist

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2020	Saldo 31-12-2020
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	4.030	22.433
Totaal	**4.030**	**22.433**

In december 2013 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel verplicht schatkistbankieren aangenomen. De wet is vervolgens op 14 december 2013 ingegaan. De Staat en de gemeente Oss hebben vrijwel gelijktijdig een rekening-courant-overeenkomst afgesloten en een werkrekening voor schatkistbankieren geopend. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is een drempelbedrag ingesteld dat buiten de schatkist gehouden mag worden. Het drempelbedrag is 0,75% van het begrotingstotaal en was in 2020 € 2.622.420.

Het bedrag dat per 31 december op deze rekening openstaat was in 2020 hoger dan in 2019. Dit komt met name door extra compensatie voor COVID-19 die we via de algemene uitkering hebben ontvangen (waaronder TOZO).

We rapporteren elk kwartaal over het drempelbedrag en het gebruik daarvan. Deze rapportageverplichting biedt inzicht in de wijze waarop het drempelbedrag is benut. In de volgende tabel is een samenvattend overzicht opgenomen. Daaruit blijkt dat we in 2020 binnen de limiet zijn gebleven, alleen het 4e kwartaal is de drempel overschreden. Deze overschrijving heeft verder geen financiële consequenties.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten schatkist Rijk aangehouden middelen	1.614	2.499	2.570	2.877
Ruimte onder het drempelbedrag	1.009	123	52	0
Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	255

3. Rekeningcourant verhouding met niet-financiële instellingen

We hebben aan het SVn (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting) gelden voor startersleningen en leningen duurzaamheid verstrekt. Het saldo per 31 december 2020 van € 5.753.120 dat aan het SVn is verstrekt maar nog niet is ingezet is in deze rubriek opgenomen.

4. Overige vorderingen

De overige vorderingen kunnen als volgt worden onderverdeeld:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2020
Debiteuren sociale zaken	3.249
Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	-1.062
Belasting-debiteuren	3.641
Overige debiteuren	5.508
Voorziening belasting- en overige debiteuren	-640
Totaal	**10.696**

De voorziening voor oninbaar is statisch bepaald.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2020	Saldo 31-12-2020
Kassaldi	15	21
Banksaldi	1.759	1.130
Totaal	**1.774**	**1.151**

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt gespecificeerd worden:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2020	Boekwaarde 31-12-2020
Nog te ontvangen bedragen	6.052	4.287
Voorziening risico oninbaarheid	-385	-385
Nog te ontvangen geoormerkte doeluitkeringen	135	229
Nog te ontvangen bedragen	**5.802**	**4.131**
Vooruitbetaalde bedragen	**2.847**	**5.425**
Overige posten	**7**	**7**
Totaal	**8.656**	**9.563**

1. Nog te ontvangen bedragen

De nog te ontvangen bedragen bestaan uit:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2020
In te brengen kosten in gemeenschappelijke regeling Heesch-West	991
Bouw-/realisatierechten woningbouw	681
Vordering Attero	385
Voorziening oninbaarheid	-385
Transitorische rente	215
Toeristenbelasting	185
Afvalfonds	182
Centric	181
Exploitatiebijdrage derden ontwikkeling Vorstengrafdonk	159
Veilig thuis Brabant	130
Jeugdhulp	106
Bijdrage postzegelplannen vm Maasdonk	94
WMO – PGB (persoonsgebonden budget)	90
Dividend BNG 2019	82
Golfbad	72
Subsidie regionale verkeersactiviteiten	71
Afrekening jeugd regionale inkoop (RIOZ)	59
Project zonnepanelen	54
Overige posten	550
Totaal	**3.902**

2. Nog te ontvangen geoormerkte doeluitkeringen

In de volgende tabel wordt een verloopoverzicht van de nog te ontvangen geoormerkte doeluitkeringen gegeven.

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2020	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo 31-12-2020
Geluidssanering Nieuwe Hescheweg	1	1	0	2
Provincie Noord-Brabant mensgerichte maatregelen	7	0	7	0
BBZ	127	0	115	12
N329 afrekening provincie 2020	0	215	0	215
Totaal	**135**	**216**	**122**	**229**

3. Vooruitbetaalde bedragen

De vooruitbetaalde bedragen bevatten de volgende posten:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2020
ICT licenties en software	1.585
Trainee programma - bijdragen deelnemende organisaties	1.357
Bijdrage jeugd	1.074
Opstalverzekering	644
VNG	158
SHD kwartaal 1 (sociale hulpdienstverlening)	150
Meubilair de Haard	100
Overige posten	357
Totaal	**5.425**

Verliescompensatie vennootschapsbelasting

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2020	Saldo 31-12-2020
Beschikbaar verliescompensatie vennootschapsbelasting	5.553	4.825

Vanuit de aangiften 2016, 2017 en 2018 hebben we totaal een beschikbaar bedrag aan verliescompensatie van € 4.769.000. In bovenstaande tabel zijn de ramingen voor de ontwikkeling van deze post opgenomen op basis van de meest actuele doorrekeningen.

Met ingang van 1 januari 2016 zijn we als gemeente belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Dit betekent dat we Vpb moeten gaan betalen over het resultaat op activiteiten waarbij we fiscaal gezien een onderneming drijven. Dit zijn de activiteiten afval en het grondbedrijf. De te betalen Vpb zal voor het grootste deel bepaald worden vanuit het grondbedrijf. Bij de invoering van de vennootschapsbelastingplicht was er nog veel onduidelijk. De aangiftes over 2016, 2017 en 2018 zijn ingediend, 2019 volgt in 2021. De aangifte 2020 dienen we in 2022 in. We hebben voor de berekening van de Vpb last een aantal standpunten ingenomen. Deze standpunten zijn als defensief te kenmerken, de verwachting bestaat dan ook dat de Belastingdienst deze standpunten zal accepteren. De Belastingdienst heeft de ingediende aangiften 2016 t/m 2018 nog niet vastgesteld. We verwachten tot en met 2019 nog fiscale verliezen te realiseren vanuit de grondexploitatie. Vanaf 2020 verwachten we fiscaal winst te gaan maken. Deze winsten mogen we verrekenen met de verliezen uit 2016-2019. Tot en met 2027 hoeven we naar verwachting feitelijk geen Vpb te betalen. Dit is berekend op basis van de stand van zaken van de huidige grondexploitaties. Het totaal te verwachten compensabel verlies loopt daarmee op tot € 4.825.000. Als daar wijzigingen in komen, dan wijzigt de inschatting van de te betalen Vpb uiteraard ook.

PASSIVA

VASTE PASSIVA

Eigen vermogen

1. Algemene reserve

Het verloop van de algemene reserve is als volgt:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2020	Bestemming rekening-resultaat 2019	Rente	Vermeerde-ringen	Vermin-de-ringen	Boekwaarde 31-12-2020
Algemene vrije reserve	23.051	515	346	440	710	23.642
Algemene reserve risico's grondbedrijf	13.178	0	158	17.496	6.575	24.257
Totaal	**36.229**	**515**	**504**	**17.936**	**7.288**	**47.899**

- Algemene vrije reserve

Het beginsaldo van € 23.051.000 uit 2019 is verhoogd met de saldobestemming vanuit de jaarrekening 2019. Dit was een bedrag van € 515.000, hierdoor is de beginstand van de algemene reserve per 1-1-2020 € 23.566.000.
De storting van € 440.000 betreft storting vanuit de voormalig reserve brandweerkazernes.
De onttrekking van € 710.000 bestaat uit:

- Omgevingswet en -visie: € 394.000
- Transformatieagenda Jeugdhulp: € 116.000
- HBO in Oss: € 100.000
- Proeftuin Ruwaard: € 100.000

- Algemene reserve risico's grondbedrijf

De stortingen bestaan voornamelijk uit de tussentijdse winstnemingen uit de grondexploitaties (€ 14.409.000). De grootste winsten hebben betrekking op woningbouw vanuit Piekenhoef in Berghem (€ 3.709.000) en bedrijventerreinen Vorstengrafdonk (€ 6.900.000), de Geer Oost-Zuid (€ 2.200.000) en de Bulk 2-3 (€ 900.000). In 2020 zijn daarnaast nog stortingen gedaan in verband met boekwinst op de verkoop van panden en beheersgronden (€ 2.500.000). Verder is een deel van de voorziening IMVA ingebracht in deze reserve (€ 800.000). De grondexploitaties Oijense Zij en Kapelaan Nausstraat zijn vastgesteld. De kosten vanuit de IMVA zijn ingebracht in de grondexploitatie en de bijbehorende voorziening is in de ABR gestort. Ook hebben we voor bijna € 200.000 positieve verrekeningen bij koepelcomlexen gehad die zijn gestort.

De onttrekking in 2020 bestaat voor € 5.870.000 uit afroming van de ABR zoals bij het vaststellen van de programmabegroting 2020-2024 besloten. Deze afroming bestaat uit:
- € 1.500.000 ten behoeve van investeringsfonds stadshart Oss;
- € 1.300.000 voor Koplopertraject Ravenstein - Lith;
- € 150.000 voor onderzoekskosten Noordelijke Randweg;
- € 700.000 voor Kapelaan Nausstraat;
- € 1.550.000 herbestemming Hooghuis Ravenstein (aanvullend nog € 176.140 afschrijving activa);
- € 500.000 ten behoeve van reserve strategische aankopen.

Verder is er bijna € 580.000 vanuit de ABR onttrokken ten behoeve van de voorziening te verwachten exploitatieverliezen in verband met gewijzigde verliesnemingen bij diverse grondexploitaties.

Daarnaast hebben we in 2020 € 452.000 voorbereidingskosten gemaakt voor programmaprojecten (o.a. Schaepskooi, voormalig belastingkantoor, het Brand Oss, herontwikkeling sportvelden Macharen, Hooghuis Ravenstein, voormalig gemeentehuis Geffen en uitbreiding Leiweg / Brempad Geffen). Deze kosten zijn als immateriële vaste activa in de balans verwerkt. Ter afdekking van de kosten hebben we vanuit de ABR genoemd bedrag gestort in de voorziening IMVA (programmaprojecten).

2. Bestemmingsreserves

De staat van reserves en voorzieningen, die in het bijlagen-boek is opgenomen, bevat een uitgebreide toelichting per bestemmingsreserve. Hierna wordt daarom volstaan met een geaggregeerde weergave van de bestemmingsreserves.
Het verloop van de bestemmingsreserves is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boek-waarde 01-01-2020	Bestem-ming rekening-resultaat 2019	Rente	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Boek-waarde 31-12-2020
Dekking algemene dienst	17.780	0	266	0	2.182	15.864
Afdekking afschrijvings-lasten	22.992	246	335	1.330	1.813	23.090
Reserves ter dekking afschrijvingslasten/AD	**40.772**	**246**	**601**	**1.330**	**3.995**	**38.954**
Budgetoverhevelingen	0	1.581	0	0	1.581	0
IUP	5.490	0	0	943	283	6.150
Subsidie/rijks-uitkeringen	3.756	0	0	0	0	3.756
Bedrijfsvoering	6.859	72	0	798	1.657	6.072
Grondbedrijf	2.543	0	0	500	0	3.043
Openbare ruimte incl. egalisatiekarakter	778	0	0	0	0	778
Overig	22.594	830	2	11.899	5.820	29.505
Overige bestemming reserves	**42.020**	**2.483**	**2**	**14.140**	**9.341**	**49.304**
Totaal	**82.792**	**2.729**	**603**	**15.470**	**13.336**	**88.258**

In de beginbalans heeft een herrubicering plaatsgevonden van 3 reserves tussen de categorie reserves afdekking afschrijvingslasten (+ € 246.000) en de overige bestemmingsreserves (- € 246.000).

Reserves ter dekking van afschrijvingslasten/dekking algemene dienst

- Dekking algemene dienst

Deze bestemmingsreserves zijn gevormd als dekkingsmiddel van de algemene dienst.
De reserves zijn (bedragen x € 1.000):

- Afloop gaswinstuitkering Maaslandgas 14.695
- Reserve deposito BNG/opheffing BNG 1.168

Uit de reserve Afloop gaswinstuitkering Maaslandgas is een bedrag van € 1.919.000 onttrokken ten gunste van de reguliere begroting. Dit bedrag wordt jaarlijks afgebouwd met € 110.000.
Uit de reserve deposito BNG/opheffing BNG is een bedrag van € 264.000 onttrokken ten gunste van de reguliere begroting. Deze onttrekking wordt eveneens jaarlijks verlaagd.

- Afdekking afschrijvingslasten

Deze bestemmingsreserves zijn gevormd om de kapitaallasten van (een deel van) de investeringen in diverse gebouwen, accommodaties e.d. af te dekken. De grootste reserves zijn (bedragen x € 1.000):

- Gemeentehuis 10.334
- Brede school centrum Lith 3.108
- Openbare ruimte centrum 1.290
- Kleedaccommodatie Amstelhoef 885
- Bouwkundige aanpassingen MJC/Stadsarchief 866
- Parkeergarage 824
- Nieuwbouw scholen Geffen 763
- Investeringen openbare ruimte (MIPMO) 745
- Kunstgrasveld Talentencampus 707
- De bolster Horizonschool 721
- Sportpark de Akkeren 437

Onttrekkingen aan deze reserves dienen voor de dekking van kapitaallasten. Stortingen hebben betrekking op te dekken kapitaallasten van in 2020 nieuw uitgevoerde investeringen.
De reserve Brandweerkazerne Ravenstein is opgeheven omdat de brandweerkazerne in 2020 is overgedragen aan de veiligheidsregio.

Overige bestemmingsreserves

- Budgetoverhevelingen

Vanuit de bestemming van het rekeningresultaat 2019 is een bedrag van € 1.581.000 overgeheveld naar 2020. In 2020 zijn de budgetoverhevelingen vanuit 2019 teruggeboekt naar de desbetreffende activiteiten, waardoor de reserve op nihil eindigt.

- IUP

Deze reserve was tot en met 2016 bedoeld voor de afdekking van investeringen in de openbare ruimte. We gebruikten de reserve voor het (nog) niet uitgevoerde deel van het Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP). Vanaf 2017 gebruiken we deze reserve alleen nog voor groot onderhoud vanuit het IUP dat in het geplande jaar niet uitgevoerd is. Investeringen moeten we voortaan activeren. De storting heeft met name betrekking op vertragingen in de volgende projecten (€ 900.000) Romeinenweg, Fietspad N265 en Parkeren station Ravenstein. Er is € 280.000 onttrokken voor de groenprojecten Prinses Irenestraat, Horzak sierplantsoen en voor baggeren sloten.

- Subsidies/rijksuitkeringen

Deze reserve is gevormd vanuit in het verleden verkregen middelen van het Rijk en de provincie zonder specifiek oormerk c.q. verplicht bestedingsdoel. De reserve is (bedragen x € 1.000):

- Quick wins binnenhavens 3.756

- Bedrijfsvoering

Deze reserves dienen ter dekking van vervangingsinvesteringen op bedrijfsvoeringsterrein, frictiekosten en egalisatie van financiële schommelingen. De reserves zijn (bedragen x € 1.000):

- Egalisatie rente-omslag 1.950
- Doelmatigheid 1.991
- Egalisatie automatisering 1.043
- Egalisatie rioolbeheer 1.088

In 2020 is een onttrekking van € 150.000 gedaan uit de egalisatiereserve rente-omslag om renteschommelingen op te vangen zoals besloten in de programmabegroting.
De storting in de reserve doelmatigheid bestaat uit de middelen die in de Programmabegroting 2020-2023 beschikbaar zijn gesteld voor het investeren in een toekomstbestendige organisatie (€ 500.000) en het voordeel op de salarissen afdeling documentaire informatievoorziening. De onttrekkingen hebben vooral betrekking om de frictiekosten personeel MJC/Stadsarchief af te dekken (€ 175.000), formatie uitbreiding ICT (€ 176.000), formatiekosten om werkprocessen efficiënter in te richten (€ 275.000) De overige onttrekkingen ad. € 50.000 waren bestemd voor innovatiekosten A&O fonds.

De overige stortingen en onttrekkingen zijn saldi van beschikbare budgetten en uitgevoerde investeringen.

- Grondbedrijf

De reserves zijn gevormd voor de afdekking van risico's binnen de grondexploitatie.
Het gaat om de reserves (bedragen x € 1.000):

- Heesch-West 2.042
- Strategische aankopen 1.000

In 2020 heeft er een tweede storting plaats gevonden van € 500.000 op strategische aankopen. Deze reserve is gevormd om de komende jaren meer woningen te realiseren en daar is een actief grondbeleid bij nodig.

- Openbare ruimte incl. egalisatiekarakter

Het doel van deze reserves is voornamelijk het opvangen van schommelingen in de kosten en opbrengsten in bepaalde exploitaties. De grootste reserve is (bedragen x € 1.000):

- Afvalstoffenheffing 0
- Parkeren 778

De reserve afvalstoffenheffing is in 2020 nog niet aangevuld. In de programmabegroting is besloten om de komende drie jaar € 150.000 per jaar te storten om de reserve op te bouwen naar een minimum niveau.
Er heeft geen mutatie plaatsgevonden in de reserve parkeren omdat we de kosten hebben kunnen opvangen binnen de reguliere budgetten.

Overig

Hieronder vallen diverse overige bestemmingsreserves met uiteenlopende doeleinden. De grootste overige bestemmingsreserves met een saldo > € 1.000.000 zijn (bedragen x € 1.000):

- Beschermd Wonen 9.832
- Walkwartier en omgeving 4.775
- Groenfonds landelijk gebied 1.435
- Mobiliteit 1.423
- Beheerkosten startersleningen 1.053
- Participatiebevordering 1.662
- Koploperproject Ravenstein 1.300

De reserve koploperproject Ravenstein is in 2020 gevormd om in de toekomst meekoppelkansen in waterveiligheid van de Maas te kunnen financieren.

De diverse stortingen en onttrekkingen hangen direct samen met de doelstellingen van de reserves.

Voorzieningen

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2020	Vermeerde-ringen	Aanwending	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2020
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	18.691	692	212	27	19.144
Onderhoudsegalisatie-voorzieningen	9.074	3.402	2.310	160	10.006
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	284	0	0	0	284
Voorzieningen vervangingsinvesteringen waarvoor heffing geheven kan worden	13.783	3.560	1.455	0	15.888
Totaal	**41.832**	**7.654**	**3.977**	**187**	**45.322**

1. Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Deze voorzieningen zijn gevormd voor het afdekken van specifieke (risico's inzake) verplichtingen en verliezen.
Het gaat voornamelijk om de volgende voorzieningen (bedragen x € 1.000):
- Voorziening Heesch-West 13.106
- Voorziening wethouderspensioenen 5.815
- Voorziening wachtgeld wethouders 49

De toevoeging van € 692.000 aan deze voorzieningen betreft voornamelijk (bedragen x € 1.000):
- Voorziening wethouderspensioenen 679
- Voorziening wachtgeld wethouders 13

De aanwending van € 212.000 betreft net name inzet van de volgende voorzieningen (bedragen x € 1.000):
- Voorziening wethouderspensioenen 80
- Voorziening wachtgeld wethouder 82

De grondexploitatie Heesch-West kent een verwacht verlies van € 43.700.000 (eindwaarde) per ultimo 2029. Ons aandeel in Heesch-West is 30%. Dat betekent dat onze voorziening € 13.100.000 moet zijn.
In het kader van de jaarrekening 2020 is de grondexploitatie Heesch West geactualiseerd. De nieuwe berekening sluit met eenzelfde waarde van € 43.700.000 en is daarmee ongewijzigd. De voorziening blijft daardoor eveneens ongewijzigd.

De storting in de voorziening wethouders en wethouders-weduwen pensioenen bestaat enerzijds uit rentebijschrijving en anderzijds uit een storting om de voorziening aan te laten sluiten op de geactualiseerde pensioenberekeningen.
De onttrekking van € 80.000 in 2020 heeft betrekking op vier oud wethouders die pensioen genieten en die niet via de reguliere exploitatie worden verantwoord.

De onttrekking van € 82.000 heeft betrekking op wachtgeld 2020 die twee voormalige wethouders hebben ontvangen. Eén van de twee voormalige wethouders heeft sinds eind 2019 een baan. We hadden de voorziening daarom in 2019 naar beneden bijgesteld. Gedeeltelijk is er toch nog een wachtgeldverplichting blijven bestaan dus is de voorziening aangevuld met € 13.000.

2. Onderhoudsegalisatievoorzieningen

Doelstelling van deze voorzieningen is het egaliseren van onderhoudskosten, ofwel het realiseren van een gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren. De grootste voorzieningen zijn (bedragen x € 1.000):

- Onderhoud sociaal-culturele accommodaties 2.786
- Onderhoud gemeentehuis 1.754
- Onderhoud sporthallen gebouwen 1.618
- Onderhoud haven, brug en sluis 720
- Cultuur technisch onderhoud sportterreinen 681
- Afkoopsommen gemeentelijke begraafplaats 610
- Onderhoud accommodaties openluchtrecreatie 434
- Monumenten 410
- Buitenonderhoud scholen 374
- Onderhoud Museum Jan Cunen 255

Stortingen zijn gebaseerd op de actuele onderhoudsplannen. De onttrekkingen uit deze voorzieningen betreffen werkzaamheden die in 2020 voor betreffende accommodaties zijn uitgevoerd.

3. Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting

Dit zijn voorzieningen met een specifiek en voorgeschreven bestedingsdoel zoals Legaat Isaac Hartog, Legaat van Cooth en een voorziening die gevormd is voor de sanering van een beperkte verontreiniging in de van MSD aangekochte grond.

4. Voorzieningen vervangingsinvesteringen waarvoor heffing geheven kan worden

Dit betreft de voorziening egalisatie rioolbeheer. Deze voorziening is opgebouwd vanuit stortingen uit de rioolheffingen en wordt, voor zover die toereikend is, gebruikt om investeringen in riolering af te boeken.

Vaste schulden met rentetypische looptijd > 1 jaar

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2020	Vermeerde-ringen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-2020
Onderhandse leningen van binnenlandse banken/overige financiële instellingen	109.645	15.000	28.191	96.454
Door derden belegde gelden	2.136	3	132	2.007
Totaal	**111.781**	**15.003**	**28.323**	**98.461**

De totale rentelast in 2020 van de vaste schulden is € 2.099.616.

VLOTTENDE PASSIVA

Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar

De netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar kunnen als volgt gespecificeerd worden:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2020	Saldo 31-12-2020
Overige kasgeldleningen	15.000	0
Banksaldi	0	0
Overige schulden	17.960	17.535
Totaal	**32.960**	**17.535**

Overige schulden

De post overige schulden bestaat uit de volgende posten:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 31-12-2020
Loonheffing salarissen 2020	3.780
Uitkeringen	2.182
Aangifte BTW december 2020	1.462
WMO 2020	1.049
Pensioen-inhouding ABP december 2020	694
Brandverzekering	672
RBL 4e kwartaal 2020	581
Aanvulling WSW middelen 2020	514
Overige schulden	6.601
Totaal	**17.535**

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Boekwaarde 01-01-2020	Boekwaarde 31-12-2020
Nog te betalen bedragen	5.765	7.187
Vooruitontvangen bedragen	2.409	2.351
Vooruitontvangen geoormerkte doeluitkeringen	1.191	10.975
Overige posten	793	881
Totaal	**10.158**	**21.394**

1. Nog te betalen bedragen

De nog te betalen bedragen zijn als volgt te specificeren:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	**Saldo 31-12-2020**
WMO beschermd wonen	2.087
Transitorische renteverplichting	945
BTW 2019/2020	816
WMO individuele begeleiding	601
Compensatie Covid '19 – buurt- en wijkcentra, multifunctionele accommodaties en sporthallen	358
WMO hulp bij huishouding	282
Nog te betalen voorlopig resultaat meerkosten Jeugd 2020	205
Afval nog uit te betalen overwerkuren 2020	201
WMO dagbesteding	110
WMO voorzieningen	106
Aanslagen Carmel 2020	101
Overige (< € 100.000 per post)	1.375
Totaal	**7.187**

2. Vooruitontvangen bedragen

De vooruitontvangen bedragen zijn als volgt te specificeren:

Omschrijving	**Saldo 31-12-2020**
Gebiedsvisie Geffen	957
Trainee programma - opleidingskosten deelnemende organisaties	693
Bijdrage RBL	391
Afrekening ESF subsidie Werk en Inkomen	117
Overige (< € 100.000 per post)	193
Totaal	**2.351**

3. Vooruitontvangen geoormerkte doeluitkeringen

De vooruitontvangen geoormerkte doeluitkeringen zijn als volgt te specificeren:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Saldo 01-01-2020	Vermeerde-ringen	Vermin-de-ringen	Saldo 31-12-2020
Voorschot TOZO 2020	0	7.683	0	7.683
Subsidie Onderwijsachterstandenbeleid	735	882	0	1.617
Subsidie SPUK deel voorschot	437	257	0	694
Subsidie geluidsanering	0	397	0	397
Subsidie reductie energiegebruik	0	279	0	279
Subsidie verkeersveiligheid	0	142	0	142
Subsidie verkeerslawaai	0	92	0	92
Subsidie duurzaamheidsplein	0	23	0	23
Subsidie pilot fietsreflectors	0	17	0	17
Spec. uitk. hulp aan gedupeerden toeslagenproblematiek	0	15	0	15
Subsidie mensgerichte maatregeling	0	15	0	15
Subsidie geluidssanering Ruwaardsingel 2019	11	0	11	0
Totaal	**1.183**	**9.802**	**11**	**10.974**

4. Waarborgen en garanties

Er zijn in 2020 geen betalingen verricht in het kader van de borg-/garantstellingen.

Per 31 december 2020 is voor de volgende restantleningen borgstelling verleend:

bedragen x € 1.000

Omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage dekking		Saldo 01-01-2020	Saldo 31-12-2020
Gemeentegaranties particulieren Rabobank Bernheze/Maasland	9.659	100		8.978	8.922
Gemeentegaranties particulieren diverse hypotheekverstrekkers	n.b.	100		8.477	6.885
Garanties geldleningen Wsw achtervang	482.351	50	50% van restantschuld	213.948	200.432
Garanties geldleningen WEW achtervang	681.295			376.000	308.000
Gegarandeerde geldlening als garant BNG	815	100		667	629
Huurgarantie Opvoedingswinkel en Speel-o-theek	23	100		23	23
Totaal	**1.174.143**			**608.093**	**524.891**

Langlopende niet uit de balans blijkende financiële rechten en verplichtingen

We zijn voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële rechten en verplichtingen.

Verplichtingen

Per 31 december 2020 was het bedrag aan langlopende verplichtingen voor de periode tot en met 2020 ruim € 32.000.000.

Daarnaast hebben we een verplichting vanuit het geschil met Hofmans over een planschadevergoeding. Deze is als risico in de paragraaf weerstandsvermogen toegelicht. Naar aanleiding van een tussenuitspraak van de rechtbank van 17 augustus 2017 hebben burgemeester en wethouders op 14 november 2017 besloten om een planschadevergoeding van € 109.200 toe te kennen aan Exploitatiemaatschappij "De Voorste Heide B.V.". Op 18 december 2019 heeft de rechtbank besloten om het beroep tegen het herstelbesluit ongegrond te verklaren. In een eerdere tussenuitspraak heeft de rechtbank er echter op gewezen dat haar einduitspraak niet tot een lagere tegemoetkoming kan leiden dan € 109.200,-. Hofmans heeft hoger beroep ingesteld tegen de uitspraak van de rechtbank van 18 december 2019. Vooralsnog is een schatting van de definitieve uitspraak en het uit te betalen bedrag niet te geven. Tot die tijd houden we rekening met het bedrag van de tussen-uitspraak van € 109.200. Het definitieve bedrag van de schade is nog niet bekend, dus nog niet als verplichting in de balans verwerkt.

Eigen bijdrage op grond van de Wmo

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK heeft de wetgever in feite bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat gemeenten geen zekerheden over de omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen verkrijgen.

Ontwikkelingen na balansdatum

Het COVID-19 (Corona) virus heeft directe invloed gehad op de uitkomsten van de jaarrekening 2020. Op diverse beleidsterreinen hebben we extra gelden vanuit het Rijk ontvangen voor ondersteuningsmaatregelen en hebben we zelf extra kosten gemaakt voor ondersteuning. Een totaaloverzicht is zo goed mogelijk weergegeven in apart hoofdstuk over COVID-19. Daarnaast zien we directe effecten doordat bijvoorbeeld projecten/ evenementen zijn uitgesteld.

De huidige crisis zal ook meerjarig effecten hebben op de financiële positie van de gemeente. De huidige crisis heeft grote impact op alle inwoners, bedrijven en instellingen.Het raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Maar we weten ook nog heel veel niet. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

We zien door de COVID-19 crisis belangrijke financiële risico's op de volgende terreinen:

1. Balans
   - We hebben diverse leningen verstrekt aan andere overheden, instellingen en verenigingen. De leningen aan instellingen en verenigingen hebben meer risico. De leningen kennen een relatief lange looptijd. Vaak hebben we ook een subsidierelatie met deze instellingen. Via deze meerjarige subsidie hebben we ook meer zekerheid dat de leningen terug komen. In 2020 hebben we instellingen de mogelijkheid gegeven om leningen een jaar "door te schuiven". Voor 2021 bepalen we nog hoe we hiermee omgaan.
   - De effecten voor de langere termijn voor grondexploitaties zijn nu niet in te schatten. Het risico lijkt gezien de huidige woningmarkt beperkt
   - Inning van vorderingen (debiteuren): als de crisis langere tijd doorzet kan de inning van debiteuren (inclusief van sociale zaken) onder druk komen. Deels zijn hiervoor al voorzieningen gevormd.
2. Opbrengsten
   - De effecten voor grondverkopen voor woningbouw en industrie zijn op dit moment niet te voorspellen. Op dit moment lijkt crisis hierop beperkte effecten te hebben.
   - Effecten van de crisis op de parkeerinkomsten in het centrum op langere termijn.
   - Precariobelasting, reclamebelasting en toeristenbelasting: over deze belastingen moeten nog keuzes gemaakt worden in hoeverre deze wel/ niet geïnd (kunnen) worden in 2021. Sowieso zijn het aantal overnachtingen voor toeristenbelasting in 2020 lager, wat effect heeft op de opbrengst in 2021.
   - Huren en pachten: door sluiting van gebouwen zijn er ook compensatiemaatregelen vanuit het Rijk over compensatie van huurkosten. In hoeverre dit voldoende is ook in 2021 is nog onduidelijk.
3. Kosten
   - Meerkosten en inhaalzorg Jeugdhulp en Wmo. We krijgen hiervoor landelijke compensatie, maar we weten nog niet of dit voldoende is.
   - Nog onduidelijk is wat de impact van de crisis is op de uitvoering van leerlingenvervoer en regiotaxi.
   - De verwachting is dat instroom en uitstroom van beschermd wonen zal stagneren. Daardoor mogelijk een tekort aan plaatsen.
   - Meer vraag naar zorg voor Wmo en Jeugdhulp door de crisis.
   - Stijging van het aantal bijstandsuitkeringen, stijging van bijzondere bijstand en van schuldhulpverlening. Daarnaast mogelijke verwachting van stijging van bijstand voor zelfstandigen.

- Voor de uitvoering van de Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (TOZO) blijven we in 2021 extra geld ontvangen vanuit het Rijk
- Op het gebied van re-integratie (participatie) komt er extra druk om nieuwe doelgroep zo snel mogelijk weer aan het werk te helpen.
- Financiële gevolgen voor professionele cultuurinstellingen. We ontvangen hiervoor landelijke compensatie, maar wat langere termijn effecten zijn, is op dit moment niet te zeggen.
- Financiële gevolgen voor culturele- en sportorganisaties en ook voor onze multifunctionele accommodaties door de opgelegde sluiting. We ontvangen vanuit het Rijk gelden voor het overeind houden van lokale en regionale cultuur- en sportsector. Of dit voldoende is, zal bij de verdere uitwerking van ondersteuningsmaatregelen blijken.
- Ons IBN bedrijf staat ook onder druk (terugloop van opdrachten). Door compensatie vanuit het Rijk leidt dit niet tot een continuïteitsprobleem.

4. Financiering
   - Voor alle rekeningen die gemeente Oss op dit moment verstuurd naar bedrijven, inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties geldt een standaard betalingstermijn van 90 dagen in plaats van 30 dagen. Daarnaast betalen we onze eigen facturen zo snel mogelijk. Dit heeft effecten voor onze financiering. Dit lossen we op door onze kasgeldmogelijkheden maximaal te benutten.

Financieel overzicht totale begroting volgens taakvelden

Vanaf 2017 zijn we verplicht vanuit de BBV om een verdeling van de begroting per taakveld op te nemen in de programmabegroting en de jaarrekening. Deze lijst met taakvelden is voorgeschreven en voor elke gemeente hetzelfde. Elke gemeente hanteert dus dezelfde taakvelden. Dit bevorderd vergelijkbaarheid en uniformiteit. Wel kunnen taakvelden toegeschreven worden aan meerdere programma's en heeft het geen invloed op de indeling van de programma's in de begroting.
In Oss hebben we ervoor gekozen om het overzicht van de begroting volgens taakvelden op te nemen in de bijlage. In de programmateksten zelf blijven de concernproducten leidend. De systematiek die we hanteren is om aan elke activiteit (bijvoorbeeld 'Burgemeester en wethouders - 60206') een taakveld (hoofd en subniveau) hebben gekoppeld. Door deze koppeling kunnen we op hoofdniveau (bijvoorbeeld '0. Bestuur en ondersteuning') en op subniveau (bijvoorbeeld '0.1 Bestuur') een overzicht van de begroting op taakveldenniveau genereren.

Het volgende overzicht laat de begrote en gerealiseerde lasten en baten per taakveld zien.

bedragen x € 1.000

Taakvelden		Begroting 2020 primitief			Begroting 2020 na wijziging			Rekening 2020		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0. Bestuur en ondersteuning										
0.1	Bestuur	2.506	0	2.506	2.571	-38	2.533	3.019	-42	2.977
0.2	Burgerzaken	1.945	-1.045	900	1.835	-995	840	1.832	-976	856
0.4	Overhead	27.468	-1.857	25.611	30.789	-3.012	27.777	29.827	-3.046	26.781
0.5	Treasury	-730	-1.141	-1.872	270	-795	-524	562	-870	-309
0.61	OZB woningen	0	-11.642	-11.642	0	-11.642	-11.642	3	-11.718	-11.715
0.62	OZB niet-woningen	0	-7.653	-7.653	0	-7.653	-7.653	0	-8.106	-8.106
0.63	Parkeerbelasting	141	-2.047	-1.906	131	-1.016	-884	137	-1.175	-1.038
0.64	Belastingen overig	1.886	-933	953	2.077	-805	1.272	2.091	-741	1.350
0.7	Algemene uitkering en overige uitker	0	-180.701	-180.701	0	-190.176	-190.176	0	-190.901	-190.901
0.8	Overige baten en lasten	2.529	-605	1.925	362	-630	-268	-581	-702	-1.283
	Totaal groep	**35.745**	**-207.623**	**-171.878**	**38.035**	**-216.761**	**-178.725**	**36.888**	**-218.277**	**-181.389**
1. Veiligheid										
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	5.039	0	5.039	6.647	-1.874	4.773	6.673	-1.880	4.792
1.2	Openbare orde en veiligheid	3.973	-142	3.831	3.911	-142	3.769	3.507	-166	3.341
	Totaal groep	**9.012**	**-142**	**8.870**	**10.558**	**-2.016**	**8.542**	**10.180**	**-2.046**	**8.133**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat										
2.1	Verkeer en vervoer	10.317	-538	9.778	11.521	-538	10.982	9.504	-1.135	8.369
2.2	Parkeren	2.179	-457	1.722	2.171	-232	1.940	1.979	-229	1.750
2.4	Economische havens en waterwegen	860	-547	312	858	-435	423	819	-477	342
2.5	Openbaar vervoer	95	-25	70	95	-25	70	68	-25	43
	Totaal groep	**13.450**	**-1.568**	**11.883**	**14.645**	**-1.230**	**13.415**	**12.371**	**-1.866**	**10.505**
3. Economie										
3.1	Economische ontwikkeling	1.618	0	1.618	1.724	0	1.724	1.371	0	1.371
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	29.273	-39.746	-10.472	39.663	-49.647	-9.984	22.960	-32.443	-9.483
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	95	-93	3	75	-72	4	77	-65	12
3.4	Economische promotie	138	-432	-294	93	-233	-140	82	-434	-352
	Totaal groep	**31.125**	**-40.270**	**-9.145**	**41.556**	**-49.952**	**-8.396**	**24.490**	**-32.942**	**-8.452**
4. Onderwijs										
4.2	Onderwijshuisvesting	6.594	-569	6.025	5.458	-301	5.157	7.177	-330	6.847
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	5.015	-2.405	2.611	5.419	-2.735	2.684	4.437	-2.045	2.392
	Totaal groep	**11.609**	**-2.974**	**8.635**	**10.876**	**-3.035**	**7.841**	**11.614**	**-2.375**	**9.239**
5. Sport, cultuur en recreatie										
5.1	Sportbeleid en activering	2.983	-276	2.707	3.101	-326	2.775	2.939	-300	2.639
5.2	Sportaccommodaties	5.120	-1.573	3.547	5.305	-1.620	3.685	5.159	-1.452	3.707

bedragen x € 1.000

Taakvelden		Begroting 2020 primitief			Begroting 2020 na wijziging			Rekening 2020		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie	4.661	-74	4.587	4.944	-74	4.870	4.723	-85	4.638
5.4	Musea	420	-80	340	435	-80	356	424	-84	339
5.6	Media	2.569	0	2.569	2.670	0	2.670	2.532	0	2.532
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recrea	8.039	-111	7.928	8.184	-418	7.766	8.430	-370	8.061
	Totaal groep	**23.792**	**-2.113**	**21.679**	**24.639**	**-2.517**	**22.122**	**24.207**	**-2.290**	**21.917**
6. Sociaal Domein										
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	10.902	-599	10.303	12.223	-793	11.429	12.163	-750	11.412
6.2	Wijkteams	663	0	663	2.017	0	2.017	893	0	893
6.3	Inkomensregelingen	35.364	-25.116	10.248	50.131	-40.375	9.756	44.020	-35.309	8.711
6.4	Begeleide participatie	17.554	0	17.554	19.434	0	19.434	19.410	0	19.410
6.5	Arbeidsparticipatie	5.136	0	5.136	4.947	-647	4.300	4.802	-647	4.154
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	5.862	-192	5.669	6.262	-198	6.064	6.579	-130	6.449
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	16.687	-1.152	15.535	17.479	-1.046	16.433	19.562	-1.157	18.404
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	21.032	0	21.032	21.788	0	21.788	22.707	0	22.707
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	27.872	0	27.872	26.045	0	26.045	18.842	-157	18.685
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	2.786	0	2.786	2.786	0	2.786	1.541	0	1.541
	Totaal groep	**143.858**	**-27.060**	**116.797**	**163.111**	**-43.059**	**120.051**	**150.518**	**-38.151**	**112.367**
7. Volksgezondheid en milieu										
7.1	Volksgezondheid	7.573	-70	7.503	7.573	-70	7.503	7.571	-94	7.477
7.2	Riolering	6.782	-8.190	-1.408	6.782	-8.190	-1.408	6.905	-8.288	-1.383
7.3	Afval	12.362	-13.832	-1.470	13.073	-13.736	-663	12.427	-14.174	-1.746
7.4	Milieubeheer	2.567	0	2.567	3.210	-489	2.721	3.038	-391	2.647
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	275	-204	71	278	-204	73	271	-246	25
	Totaal groep	**29.560**	**-22.297**	**7.264**	**30.915**	**-22.690**	**8.225**	**30.212**	**-23.192**	**7.020**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing										
8.1	Ruimtelijke ordening	18.830	-13.442	5.388	20.372	-14.383	5.989	6.256	-1.147	5.108
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerr	7.958	-6.989	969	14.347	-15.525	-1.178	10.572	-17.291	-6.719
8.3	Wonen en bouwen	3.759	-2.993	765	3.757	-2.996	761	3.691	-3.323	368
	Totaal groep	**30.547**	**-23.424**	**7.122**	**38.475**	**-32.904**	**5.572**	**20.518**	**-21.761**	**-1.243**
	SALDO VAN BATEN EN LASTEN	**328.699**	**-327.472**	**1.227**	**372.811**	**-374.164**	**-1.353**	**320.998**	**-342.901**	**-21.903**

bedragen x € 1.000

Taakvelden - Mutaties reserves		Begroting 2020 primitief			Begroting 2020 na wijziging			Rekening 2020		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0. Bestuur en ondersteuning										
0.1	Bestuur	103	0	103	103	0	103	103	0	103

bedragen x € 1.000

Taakvelden		Begroting 2020 primitief			Begroting 2020 na wijziging			Rekening 2020		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.4	Overhead	535	-471	64	658	-2.065	-1.407	880	-1.747	-867
0.5	Treasury	1.134	0	1.134	1.155	0	1.155	1.108	0	1.108
0.64	Belastingen overig	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	0	-3.045	-3.045	0	-3.001	-3.001	0	-3.001	-3.001
	Totaal groep	**1.772**	**-3.516**	**-1.744**	**1.916**	**-5.067**	**-3.151**	**2.090**	**-4.748**	**-2.658**
1. Veiligheid										
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	0	-177	-177	440	-524	-84	440	-524	-84
1.2	Openbare orde en veiligheid	0	-65	-65	0	-158	-158	0	-158	-158
	Totaal groep	**0**	**-242**	**-242**	**440**	**-681**	**-241**	**440**	**-681**	**-241**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat										
2.1	Verkeer en vervoer	250	-247	3	1.021	-2.507	-1.487	2.193	-1.550	643
2.2	Parkeren	245	-205	40	245	-306	-61	245	-242	3
2.4	Economische havens en waterwegen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Totaal groep	**495**	**-451**	**44**	**1.266**	**-2.813**	**-1.547**	**2.438**	**-1.791**	**647**
3. Economie										
3.1	Economische ontwikkeling	0	-325	-325	0	-383	-383	0	-83	-83
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	10.499	0	10.499	10.615	-631	9.983	10.080	-595	9.485
	Totaal groep	**10.499**	**-325**	**10.174**	**10.615**	**-1.014**	**9.600**	**10.080**	**-678**	**9.402**
4. Onderwijs										
4.2	Onderwijshuisvesting	0	-286	-286	0	-108	-108	0	-1.834	-1.834
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	0	-130	-130	0	-130	-130	0	-130	-130
	Totaal groep	**0**	**-416**	**-416**	**0**	**-238**	**-238**	**0**	**-1.964**	**-1.964**
5. Sport, cultuur en recreatie										
5.1	Sportbeleid en activering	0	0	0	0	-64	-64	0	-64	-64
5.2	Sportaccommodaties	0	-196	-196	0	-335	-335	0	-335	-335
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	-186	-186	0	-205	-205	0	-192	-192
5.4	Musea	0	-43	-43	0	-40	-40	0	-32	-32
5.6	Media	2.199	0	2.199	2.199	-229	1.970	2.199	-93	2.106
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	330	-334	-4	530	-372	158	330	-655	-325
	Totaal groep	**2.529**	**-759**	**1.769**	**2.729**	**-1.245**	**1.484**	**2.529**	**-1.371**	**1.158**
6. Sociaal Domein										
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	12	-85	-72	12	-712	-700	0	-783	-783

bedragen x € 1.000

Taakvelden		Begroting 2020 primitief			Begroting 2020 na wijziging			Rekening 2020		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
6.2	Wijkteams	0	0	0	0	-1.189	-1.189	0	-115	-115
6.3	Inkomensregelingen	106	0	106	1.344	-12	1.332	1.344	-5	1.339
6.4	Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	0	-700	-700	0	-100	-100	0	-100	-100
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	-3.110	-3.110	4.241	-3.634	607	4.241	-1.735	2.507
	Totaal groep	**118**	**-3.895**	**-3.776**	**5.598**	**-5.648**	**-50**	**5.585**	**-2.737**	**2.848**
7. Volksgezondheid en milieu										
7.1	Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7.2	Riolering	0	-279	-279	257	-536	-279	275	-579	-304
7.3	Afval	0	-868	-868	0	-966	-966	0	-98	-98
7.4	Milieubeheer	0	-85	-85	160	-457	-297	160	-427	-267
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Totaal groep	**0**	**-1.231**	**-1.231**	**417**	**-1.958**	**-1.541**	**435**	**-1.104**	**-669**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing										
8.1	Ruimtelijke ordening	2.800	-1.088	1.713	3.700	-2.571	1.130	3.144	-1.100	2.045
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.706	-5.818	-4.112	3.867	-5.738	-1.871	7.773	-4.191	3.582
8.3	Wonen en bouwen	0	-209	-209	0	-206	-206	0	-256	-256
	Totaal groep	**4.506**	**-7.114**	**-2.608**	**7.567**	**-8.515**	**-947**	**10.917**	**-5.547**	**5.370**
	SALDO VAN BATEN EN LASTEN	**19.918**	**-17.950**	**1.968**	**30.547**	**-27.179**	**3.368**	**34.514**	**-20.622**	**13.893**
	RESULTAAT	**348.617**	**-345.422**	**3.195**	**403.358**	**-401.343**	**2.015**	**355.512**	**-363.523**	**-8.010**

Bijlagen

Bijlage WNT

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. De WNT schrijft voor dat de beloning van topfunctionarissen verantwoord dient te worden in de jaarrekening, ook als de beloning beneden de norm blijft. Voor overige functionarissen geldt publicatieplicht alleen als de norm overschreden wordt. De verantwoordingsgegevens zijn in deze bijlage opgenomen.

De WNT is van toepassing op de gemeente Oss. Het voor Gemeente Oss toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2020 € 201.000 van het algemeen bezoldigingsmaximum.

Tabel: Topfunctionarissen

Gegevens 2020	**H. Mensink**	**P.H.A. van den Akker**
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 133.300	€ 105.942
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.788	€ 19.230
Subtotaal	*€ 154.088*	*€ 125.172*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 201.000	€ 201.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t	N.v.t
Totaal bezoldiging 2020	**€ 154.088**	**€ 125.172**
Reden waarom de overschrijving al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2019		
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Deeltijdfactor 2019 in fte	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 126.450	€ 102.947
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 19.854	€ 18.034
Subtotaal	*€ 146.304*	*€ 120.981*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	*€ 194.000*	*€ 194.000*
Totaal bezoldiging 2019	**€ 146.304**	**€ 120.981**

Sisa-bijlage

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 5 februari 2021

FIN	**B1**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal gedupeerden (met overlegbare bevestigingsbrief van Belastingdienst/Toeslagen *Aard controle R* *Indicator: B1/01*	Besteding (jaar T) van onderdelen a, b en d. (artikel 3) *Aard controle R* *Indicator: B1/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdelen a, b en d (artikel 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B1/03*	Besteding (jaar T) van onderdeel c (artikel 3) *Aard controle R* *Indicator: B1/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van onderdeel c (artikel 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B1/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B1/06*	
			4	€ 1.520	€ 1.520	€ 0	€ 0	Nee	
BZK	**C1**	**Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik** Gemeenten	Totaal ontvangen bedrag beschikking *Aard controle R* *Indicator: C1/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/02*					
			€ 589.001	Nee					
			Projectnaam/nummer per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/03*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C1/04*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/05*	Besteding (jaar T) aan afwijkingen. Alleen invullen bij akkoord ministerie. *Aard controle R* *Indicator: C1/06*			
		1	Communicatie	€ 208.431	Nee	€ 108.431			
		2	Voucher	€ 83.928	Ja				
		3	Duurzaam Wonen spreekuur	€ 0	Ja				
		4	Energieadvies op maat	€ 0	Ja				
		5	Energyparty's door Buurtkracht	€ 13.930	Ja				
		6	Dag van de duurzaamheid	€ 3.006	Nee	€ 3.006			
		7							
		8							
		9							
		10							
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/07*	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/09*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/10*			
		1	Communicatie	€ 208.431	Akkoord, afgestemd met Ministerie	Nee			
		2	Voucher	€ 83.928		Nee			
		3	Duurzaam Wonen spreekuur	€ 0		Nee			
		4	Energieadvies op maat	€ 0		Nee			
		5	Energyparty's door Buurtkracht	€ 13.930		Nee			
		6	Dag van de duurzaamheid	€ 3.006	Akkoord, afgestemd met Ministerie	Nee			
		7							
		8							
		9							
		10							
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*			
			€ 756.036	€ 813.454	€ 337.801	€ 734.595			
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*			
		1							
IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicator: E3/04*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/06*	
		1	IenW/BSK-2015/173304	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		2	IenW/BSK-2020/22676	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		3	IenW/BSK-2020/232805	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		4							
		5							
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*	
		1	IenW/BSK-2015/173304	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
		2	IenW/BSK-2020/22676	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		3	IenW/BSK-2020/232805	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		4							
		5							

IenW	**E20**	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*			
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee			
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid van de op te leveren en de opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (m1, m2, aantallen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*			
			1 lenW/BSK-2020/232687	Nee	0				
			2						
IenW	**E21**	**Regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra 2020 – 2022** Gemeenten en GR'en	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E21/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/02*	Cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E21/03*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/04*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/05*	Is voldaan aan artikel 15 van de regeling specifieke uitkering circulaire ambachtscentra? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/06*	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	Ja	
			Toelichting aan welke voorwaarde(n) van artikel 15 vd regeling word(t)(en) niet voldaan? (a of/en b of/en c)? (verplicht als bij 06 Nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E21/07*						
EZK	**F9**	**Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie**	Projectnaam/nummer *Aard controle R* *Indicator: F9/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F9/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/05*		
			1 EAW-20-00214208	€ 20.660	€ 20.660	Ja			
			2						
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/05*						
			Nee						
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2020** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 20.708.861	€ 335.468	€ 1.091.876	€ 3.010	€ 109.572	€ 2.317	
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/12*
			€ 190.244	€ 51.736	€ 0	€ 3.457.154	€ 0	Ja	
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2020** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) uitvoerings- en onderzoekskosten artikel 56, eerste en tweede lid, Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicator: G3/06*	
			€ 18.653	€ 2.630	€ 563	€ 0	€ 0	€ 144.844	
			Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/07*						
			Ja						

SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2020** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) *Aard controle R* *Indicator: G4/06*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 5.969.839	€ 305.571	€ 306.378	€ 0	€ 3.404	
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 964.364	€ 118.768	€ 25.082	€ 0	€ 758	
		3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	€ 776.081	€ 123.609	€ 731	€ 0	€ 43	
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Totaal bedrag vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020) *Aard controle R* *Indicator: G4/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*		
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	1.698	100	€ 1.500	Ja		
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	330	57		Ja		
		3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	251	30		Ja		
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/12*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/16*		
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)						
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)						
		3	Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)						
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R.* *Indicator: H4/01*	Overig (jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*					
			€ 602.224	€ 169.372					
			Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*	
		1	SPUK20-803023	€ 432.852	€ 3.037	€ 350.454	€ 79.361		
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/09*	Totale besteding (jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening) *Aard controle R* *Indicator: H4/10*	Percentage besteed (jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening) *Aard controle R* *Indicator: H4/11*				
		1	SPUK20-803023	€ 432.852	72%				
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord**	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/01*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/02*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/03*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*		
			€ 0	€ 50.000	€ 0	€ 50.000	Nee		
LNV	**L5B**	**Regiodeals 3e tranche** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/01*	Kenmerk/beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/02*	Betreft pijler Een pijler per regel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/03*	Besteding per pijler (Jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L5B/04*	Cofinanciering per pijler (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L5B/05*		
		1	060828 Gemeente Oss	20.001560	Pilot mestverwerking	€ 0	€ 0		
		2	060828 Gemeente Oss	20.001559	Voedselverspilling	€ 0	€ 0		
		3							
		4							
		5							
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator L5B/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/06*	Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/07*	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/08*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/09*			
		1	060828 Gemeente Oss	€ 0	€ 0				
		2	060828 Gemeente Oss	€ 0	€ 0				
		3							
		4							
		5							
			Totale cumulatieve uitvoeringskosten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/10*	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L5B/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L5B/12*				
			€ 0	€ 0	Nee				

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van gemeente Oss

Verklaring over de jaarrekening 2020

Ons oordeel

Naar ons oordeel:

geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening van gemeente Oss ('de gemeente') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de activa en passiva van de gemeente op 31 december 2020 en van de baten en lasten over 2020, in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten ('BBV');

zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2020, in alle van materieel belang zijnde aspecten, rechtmatig tot stand gekomen, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat is vastgesteld door de raad op 8 december 2020.

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de jaarrekening 2020 van gemeente Oss gecontroleerd.De jaarrekening bestaat uit:
programmarekening op hoofdlijnen (het overzicht van baten en lasten over 2020);
balans en toelichting (balans en toelichting per 31 december 2020);
de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen;
financieel overzicht totale begroting volgens taakvelden;
bijlage WNT;
SiSa-bijlage met verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.
Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is het BBV.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol en het normenkader dat is vastgesteld door de raad op respectievelijk 16 januari 2020 en 8 december 2020 en het Controleprotocol Wet Normering Topinkomens ('WNT') 2020 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Boschdijktunnel 10, 5611 AG Eindhoven, Postbus 6365, 5600 HJ Eindhoven
T: 088 792 00 40, F: 088 792 94 13, www.pwc.nl

'PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van gemeente Oss zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Materialiteit

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip 'materieel belang' wordt toegelicht in de sectie 'Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening'.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de bij onze controle toegepaste materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op €3.290.000 (2019: €3.214.000), waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% bedraagt en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2020.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de €365.000 (2019: €321.400) rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen, of in het kader van SiSa of WNT, relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, en of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:
het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;

- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor:
het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met het BBV; en voor
de rechtmatige totstandkoming van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen; en
een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Eindhoven, 18 mei 2021
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. T.A.G. van Boxtel RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2020 van gemeente Oss

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 8 december 2020, het Controleprotocol WNT 2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

Het identificeren en inschatten van de risico's dat
de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, rechtmatig tot stand zijn gekomen,

Het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing van de gemeente.

Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.

Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.

Het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Ook het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente financiële risico's niet kan opvangen.

Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Bijlage 1: Overzicht subsidies

Hierna geven we een overzicht van alle subsidieregelingen per programma en per product. Voor meer detailgegevens over de subsidies per instelling verwijzen we naar de website https://financien.oss.nl/.

Bedragen in euro's

Omschrijving	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Programma 01 Zorg en Welzijn	**10.987.502**	**11.488.530**	**11.433.810**
Gezondheidszorg	**25.783**	**80.783**	**80.783**
R-1191 Stichting VPTZ Oss - Maasland	25.783	25.783	25.783
R-195 Subsidie dekkend netwerk AED's	-	55.000	55.000
Jeugdwerk	**235.217**	**247.559**	**223.102**
R-1001 Jeugd- en jongerenact	30.440	30.438	30.440
R-1002 Kindervakantieactiviteiten	25.827	25.828	25.827
R-1003 Plattelandsjongeren ((KPJs)	8.746	8.747	8.746
R-1005 Wijkstgn Samenlevingsopbouw	56.145	58.856	58.857
R-1022 Scoutinggroepen	60.649	60.647	60.651
R-1046 NVIH/COC	7.000	7.000	7.000
R-1063 Sahelp	2.531	2.531	2.531
R-1075 ONS welzijn Straatspeeldag	3.375	3.750	-
R-1083 Projectbudget Jongerenraad	7.349	9.565	2.800
R-1095 Mondiale Bewustwording	-	2.623	-
R-1143 Jeugdorganisatie Aktie Fix	214	214	214
R-1145 Legaat van Cooth	6.219	6.219	6.219
R-1199 Mondiale Bewustwording	247	247	247
R-1209 Kinder Aktie Komite Ruwaard	10.053	10.053	10.053
R-1220 lening t Kempke Scout Ravenst	4.610	4.610	4.610
R-1224 Eigen budget Jongerenraad	1.000	1.000	1.000
R-1229 Jeugdparticipatie	-	4.329	-
R-1236 Huurkosten Jongerenraad	9.331	9.421	2.426
R-167 St Dorpsblad Torenklanken	1.481	1.481	1.481
Jeugdzorg	**3.687.652**	**3.782.793**	**3.782.793**
R-178 Subsidie ONS welzijn jeugd	3.687.652	3.782.793	3.782.793
Wmo algemeen	**368.450**	**370.200**	**367.600**
R-1244 Instell Tegen Armoede	321.200	370.200	368.700
R-187 Subsidies innovatie armoedebel	47.250	-	-1.100
Wmo collectieve voorzieningen	**6.670.400**	**7.007.195**	**6.979.532**
R-100 Radar Antidiscriminatie	33.661	33.838	33.838
R-1023 EHBO-verenigingen	2.147	2.148	2.147
R-1024 Hulpdiensten	471	-	-
R-1026 Migrantenorganisaties	7.937	11.306	7.887
R-1027 Instellingen Beschermd Wonen	18.930	18.930	18.930
R-1028 Ouderenbonden	64.312	70.891	64.381
R-1050 Bureau Slachtofferhulp	17.885	17.885	17.885
R-1064 KBO-kring Oss	1.851	1.851	1.851
R-1065 Maaslandgilde	3.447	3.447	3.447

Bedragen in euro's

Omschrijving	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
R-1066 Seniorenraad (O.S.O.)	7.900	7.900	7.900
R-1072 Ypsilon regio Oss	1.561	1.561	1.561
R-1078 Woontussenvoorzieningen	6.798	6.354	6.145
R-1097 lokale afdelingen Zonnebloem	4.205	4.207	4.205
R-1109 Stichting Ons Klupke	454	454	454
R-1114 Lokale Activiteiten Novadic-Kentron	69.861	71.317	71.317
R-1137 Vluchtelingenwerk Oss	193.099	232.084	232.084
R-1195 Annevi	3.003	3.003	3.003
R-1200 Huurkosten (indirecte subs)	69.985	76.181	66.484
R-1214 handwerkgroepen ouderen	633	633	633
R-1215 Bonte Hoef / H.Hart	7.666	7.666	7.666
R-1223 verdeelplan Projecten WMO	1.500	74.370	66.650
R-1234 maatschap dienstverlening	110.717	135.403	135.297
R-1249 NAH4US	2.500	2.500	2.500
R-1251 Adviesraad Sociaal Domein	90.000	90.000	90.000
R-179 Subsidie ONS welzijn volwassen	4.637.517	4.792.198	4.792.198
R-180 Subsidie reg act maatsch. Opvang	62.403	62.403	62.403
R-181 Subsidies innovatie sociaal domein	12.500	13.903	13.903
R-184 Subsidie Indigo Dementie	60.000	60.000	60.000
R-185 Subsidie Thuis in Oss	54.050	54.700	54.700
R-190 Subsidies Proeftuin Ruwaard	1.123.407	1.150.063	1.150.063
Programma 02 Werk, Inkomen en Onderwijs	**191.680**	**193.553**	**193.553**
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	**191.680**	**193.553**	**193.553**
R-1127 Volksuniversiteit	87.489	89.295	89.295
R-165 VVE Ravengaarde	4.191	4.258	4.258
R-194 Subsidie ROC De Leijgraaf BIM5	100.000	100.000	100.000
Programma 03 Ontmoeten, Sport en Cultuur	**7.626.475**	**7.866.251**	**7.796.828**
Kunst en cultuur	**2.669.032**	**2.775.658**	**2.723.220**
R-1007 Gilden en Schutterijen	865	866	865
R-1008 Harmonieën en Fanfares	106.388	127.204	127.203
R-1009 Heemkundeverenigingen	34.177	27.532	27.531
R-1012 Opera en Operetteveren	18.276	18.276	18.276
R-1014 Toneelgezelschappen	34.529	36.563	34.529
R-1016 Zelfstandige Zangkoren	14.584	15.481	15.482
R-1033 Orgelkring FC Smits	806	806	806
R-1034 Parochie MOO aanlichten kerk	130	130	130
R-1036 Rollend creatief (Megen)	1.485	1.485	1.485
R-1082 Fantastival	37.260	37.260	37.260
R-1088 Stimulering Kleine Vereniging	20.554	26.347	24.351
R-1102 Popkollektief regio Oss	17.160	17.288	17.288
R-1125 Theater De Lievekamp	1.123.552	1.137.035	1.137.035
R-1126 Muzelinck	857.427	863.520	863.520
R-1138 OKVO	37.887	33.134	33.134
R-1166 Genootschap Beeldende kunst	2.196	2.196	2.196
R-1196 Ravenst Molen Huren en Onderh	25.000	25.000	25.000

Bedragen in euro's

Omschrijving	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
R-1206 Big Bands en Muziekkappellen	9.037	15.811	15.813
R-1217 Werkgroep Woord	5.789	5.789	5.789
R-1219 Interculturele activiteiten	2.500	4.058	-
R-1232 Stichting Reanimatie Oss	2.391	2.391	2.391
R-168 Verenigingen Molenaars	7.729	7.729	7.729
R-172 Subsidie Groene Engel	306.810	309.112	309.112
R-192 Subsidie Poëzie Podium	1.000	1.000	1.000
R-196 Subsidie stichting Veteranen Oss	1.500	1.500	1.500
R-198 Subsidie Drumband Dedico Demen	-	2.499	2.499
R-199 Subsidie St. Archeologie Maasland	-	5.459	5.459
R-200 Subsidie St. Smederij Verhoeven	-	1.187	1.187
R-201 Subsidies Cultuurfonds	-	49.000	4.650
Media	**2.218.005**	**2.249.020**	**2.249.020**
R-1025 Sublokale Omroepen	22.605	22.605	22.605
R-1054 Omroep Maasland	279.924	284.123	284.123
R-1124 Openbare Bibliotheek Oss	1.915.476	1.942.292	1.942.292
Sociaal-cultureel werk	**197.427**	**204.543**	**202.315**
R-1018 Vrouwenorganisaties	7.303	7.303	7.303
R-1160 Acropolis Personeel	28.984	28.984	28.984
R-1161 Stichting Wijkcentrum Ruwaard	61.127	62.288	62.288
R-1165 Cursussen Vrouwenorganisaties	250	2.478	250
R-1176 Wijkcentrum Ruwaard-kap.last	21.571	21.571	21.571
R-1256 Sichting Rechtswinkel Oss	9.000	12.600	12.600
R-127 Acropolis Huur	4.886	5.013	5.013
R-170 Subsidies Beheerstichtingen	64.306	64.306	64.306
Sportbeleid en activering	**2.542.011**	**2.637.030**	**2.622.273**
R-1030 Jeugdleden Sportverenigingen	67.269	73.414	64.934
R-1085 Stratenlopen c.a.	2.652	2.652	2.652
R-1090 sportstimulering ca	4.300	6.222	4.000
R-1136 Golfbad Exploitatie BV	1.611.442	1.644.702	1.644.702
R-1257 Sport Expertise Centrum	811.970	866.607	866.607
R-183 Sportbedrijf Talentencampus	44.378	39.378	39.378
R-189 Subsidie TOP Oss	-	4.055	-
Programma 04 Dynamisch stadscentrum	**45.000**	**50.000**	**10.000**
Centrumontwikkeling algmeen	**45.000**	**50.000**	**10.000**
R-1254 Winterland	45.000	40.000	-
R-197 Centrummanagem. Living Statues	-	10.000	10.000
Programma 05 Zuinig op ons klimaat	**241.354**	**243.089**	**243.089**
Projecten milieu en buitengebied	**241.354**	**243.089**	**243.089**
R-1135 Dierenopvang Maasland	231.354	233.089	233.089
R-186 Subsidie Platform Global Goals	10.000	10.000	10.000

Bedragen in euro's

Omschrijving	Rekening 2019	Begroting 2020	Rekening 2020
Programma 07 Mobiliteit	**36.018**	**54.394**	**54.940**
Verkeer	**36.018**	**54.394**	**54.940**
R-1029 Buurtbusverenigingen	5.718	5.394	5.940
R-188 Subsidie Stichting Wijkbus Oss	30.300	25.000	25.000
R-202 Subsidie Stichting Maasveren	-	24.000	24.000
Programma 08 Aantrekkelijk wonen in Oss	**449.648**	**491.881**	**437.562**
Evenementen en stadspromotie	**111.408**	**152.111**	**97.791**
R-1019 Carnavalsverenigingen	2.303	2.629	2.632
R-1020 Oranjecomitees	4.821	5.387	5.387
R-1021 St.Nicolaascomitees	2.475	2.476	2.477
R-1037 Herpen in woord en beeld	327	327	327
R-1038 Stichting Kiossk	7.771	7.771	7.771
R-1039 Stichting Oss Cultureel	11.597	11.597	11.597
R-1041 Werkgroep Cultuur	2.913	2.913	2.913
R-1079 Geschiedschrijving Oss	1.000	920	500
R-1080 Koningsdag Basisscholen	1.736	2.152	1.213
R-1096 Eenmalige Evenementen	43.067	79.124	26.158
R-1111 Stg-en Carnavalsvieringen	13.677	17.095	17.095
R-1112 Imkerverenigingen	324	323	324
R-1178 Het vierde beeld	3.647	3.647	3.647
R-166 St Boerenbruidsparen	250	250	250
R-173 Subsidie Maasdijk Marathon	15.500	15.500	15.500
Recreatie en toerisme	**338.240**	**339.770**	**339.771**
R-1061 Stichting Landschapsbeheer	5.461	5.461	5.461
R-1062 IVN	5.510	5.510	5.510
R-1067 De Beestenbergh	10.972	10.972	10.972
R-1068 Speeltuin Elckerlyc	53.931	53.931	53.931
R-1133 Regio-VVV	95.718	96.436	96.436
R-1134 Bezoekerscentrum Slabroek	108.353	109.166	109.166
R-1198 Subsidie Je treft 't in Oss	13.695	13.695	13.695
R-1250 lokale recreatie en toerisme	28.600	28.599	28.600
R-1261 Maasmeanders	16.000	16.000	16.000
Programma 09 Veilige omgeving	**216.448**	**27.862**	**11.562**
Integrale veiligheid	**216.448**	**27.862**	**11.562**
R-1153 Veilig Thuis Huiselijk geweld	191.448	27.862	11.562
R-169 Integrale veiligheid	25.000	-	-
Totaal Subsidies	**19.794.125**	**20.415.560**	**20.181.344**